

คู่มือ ผู้สมัครรับเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง
สภามติรัฐธรรมนูญเพื่อประชาชน

คู่มือ ผู้สมัครรับเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง
สภามนุษยธรรมเพื่อประชาชน

ชื่อหนังสือ คู่มือผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
ISBN ๙๗๔-๙๖๒๐-๔๙-๖
เดือนที่พิมพ์ ตุลาคม ๒๕๔๘
จำนวน ๗,๐๐๐ เล่ม
แหล่งข้อมูล กฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้ง
ข้อกำหนด ประกาศ ระเบียบ คณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการเลือกตั้ง
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
จัดพิมพ์โดย สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง
๔๔ อาคารศรีจุลทรัพย์ ถนนพระรามที่ ๑
เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ ๑๐๓๓๐

โทร. ๐ ๒๖๑๓ ๗๓๓๓ ต่อ ๑๖๐๓ โทรสาร ๐ ๒๒๑๙ ๓๔๑๑
Home page : www.ect.go.th

สมาคมรัฐธรรมนูญเพื่อประชาชน
๑๒๘/๑ อาคารหอประชุมคุรุสภา ชั้น ๔
ถนนราชสีมา เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐
โทร. ๐ ๒๒๔๐ ๗๐๔๒ โทรสาร ๐ ๒๒๔๐ ๗๐๔๓

พิมพ์ที่ หจก. อรุณการพิมพ์
๙๙/๒ ซอยพระศุภี ถนนดินสอ แขวงบวรนิเวศ
เขตพระนคร กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐
โทร. ๐ ๒๒๔๒ ๖๐๓๓-๔ โทรสาร ๐ ๒๒๔๐ ๒๑๔๗-๘
E-mail : aroonprinting@yahoo.com
Home page : www.aroonprinting.com

เอกสารเผยแพร่ ห้ามซื้อ-ขาย

ที่ ลต (กกต.) ๐๕๐๒/ 9358

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง
๔๔ อาคารศรีจุลทรัพย์ ถ.พระราม ๑
เขตปทุมวัน กทม. ๑๐๓๓๐

๑/๖ กรกฎาคม ๒๕๕๔

เรื่อง การอนุญาตจัดพิมพ์เอกสารเกี่ยวกับการจัดการเลือกตั้งเพื่อเผยแพร่

เรียน นายกษมาคมรัฐธรรมนูญเพื่อประชาชน

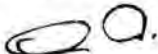
อ้างถึง หนังสือสมาคมรัฐธรรมนูญเพื่อประชาชน ที่ สรป. ๐๕๐/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๕๔

ตามหนังสือที่อ้างถึง สมาคมรัฐธรรมนูญเพื่อประชาชนได้เล็งเห็นประโยชน์ของหนังสือ "คู่มือผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร" และ "คู่มือปฏิบัติงานการจัดการเลือกตั้ง" ที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้จัดทำไว้ และขออนุญาตนำไปจัดพิมพ์เพื่อแจกจ่ายแก่ชมรมเครือข่ายสมาคมรัฐธรรมนูญเพื่อประชาชนใน ๔๐๐ เขตเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร องค์กรเอกชนที่เป็นแนวร่วมของสมาคมรัฐธรรมนูญเพื่อประชาชน บุคลากรของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ผู้สมัครรับเลือกตั้ง พรรคการเมือง สถาบันการศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนผู้สนใจทั่วไป นั้น

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง พิจารณาแล้วอนุญาตให้สมาคมรัฐธรรมนูญเพื่อประชาชนจัดพิมพ์เอกสารทั้งสองรายการดังกล่าว ส่วนความเหมาะสม จำนวนการพิมพ์ ตลอดจนงบประมาณค่าใช้จ่ายในการจัดพิมพ์ ให้เป็นดุลยพินิจของสมาคมรัฐธรรมนูญเพื่อประชาชน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

พลตำรวจเอก

(วาสนา เพิ่มลาภ)

ประธานกรรมการการเลือกตั้ง

สำนักบรรณคดีและเผยแพร่

โทรศัพท์ ๐ ๒๖๑๓ ๗๓๓๓ ต่อ ๑๖๐๓

โทรสาร ๐ ๒๒๑๙ ๓๔๑๑

สมาคมรัฐธรรมนูญเพื่อประชาชน

๑๒๘/๑ อาคารหอประชุมคุรุสภา ชั้น ๔

ถนนราชสีมา เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐

โทร. ๐ ๒๒๔๐ ๗๐๘๒ โทรสาร ๐ ๒๒๔๐ ๗๐๙๓

ที่ สรป. ๑๕๖/๒๕๔๔

๑๔ มิถุนายน ๒๕๔๔

เรื่อง ขออนุญาตจัดพิมพ์เอกสารเกี่ยวกับการจัดการเลือกตั้งเพื่อเผยแพร่
กราบเรียน ประธานกรรมการการเลือกตั้ง

ตามที่ สมาคมรัฐธรรมนูญเพื่อประชาชนได้เรียนปรึกษาประธานกรรมการการเลือกตั้ง ในการเตรียมความพร้อมขององค์การเอกชนในการสนับสนุนการเลือกตั้ง และมีความเห็นร่วมกันว่าต้องเตรียมความพร้อมของบุคลากรขององค์การสนับสนุนการเลือกตั้ง และผู้เกี่ยวข้องให้มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง และพร้อมที่จะร่วมดำเนินการสนับสนุนการเลือกตั้งที่จะเกิดขึ้น เพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริต และเที่ยงธรรมนั้น

ในการนี้สมาคมรัฐธรรมนูญเพื่อประชาชน พิจารณาเห็นว่าเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายดังกล่าว เห็นสมควรเผยแพร่วิชาการ ให้ความรู้ และการศึกษาเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขอย่างต่อเนื่องแก่บุคลากรในชมรมเครือข่ายสมาคมรัฐธรรมนูญเพื่อประชาชนที่มีจำนวนมาก และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้มีความรู้ เพื่อพร้อมในการสนับสนุนสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งในการจัดการเลือกตั้งทุกระดับ ทั้งการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ตลอดจนการเลือกตั้งซ่อมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจึงขออนุญาตนำเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเลือกตั้งจำนวน ๒ รายการที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้จัดทำต้นฉบับไว้แล้ว คือ “คู่มือผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร” และ “คู่มือปฏิบัติงานการจัดการเลือกตั้ง” ไปจัดพิมพ์และเผยแพร่ในนามของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งและสมาคมรัฐธรรมนูญเพื่อประชาชน โดยสมาคมรัฐธรรมนูญเพื่อประชาชนจะเป็นผู้ดำเนินการและออกค่าใช้จ่ายในการจัดพิมพ์ ทั้งนี้สมาคมรัฐธรรมนูญเพื่อประชาชนขออนุญาตนำหนังสือที่ได้รับอนุญาตจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ให้จัดพิมพ์เอกสารฯ ไปลงในคู่มือที่จัดพิมพ์ทุกฉบับ

อนึ่ง ในการจัดพิมพ์เอกสารทั้ง ๒ รายการนี้ คำนึงถึงความคุ้มค่า และผลประโยชน์สูงสุดของกลุ่มเป้าหมายที่จะได้รับ จึงมีเป้าหมายที่จะนำไปแจกจ่ายให้แก่ชมรมเครือข่ายของสมาคมรัฐธรรมนูญเพื่อประชาชน ใน ๔๐๐ เขตเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร องค์กรเอกชนที่เป็นแนวร่วมของสมาคมรัฐธรรมนูญเพื่อประชาชน บุคลากรของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ผู้สมัครรับเลือกตั้ง พรรคการเมือง สถาบันการศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนผู้สนใจทั่วไป

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณาอนุญาต สมาคมรัฐธรรมนูญเพื่อประชาชน หวังเป็นอย่างยิ่งว่า จะได้รับความกรุณาและให้ความอนุเคราะห์ด้วยดีเช่นเคย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

พลเอก

(ปัญญา สิงห์ศักดิ์ดา)

นายกสมาคมรัฐธรรมนูญเพื่อประชาชน

คำนำ

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๑๔๔ และมาตรา ๑๔๕ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พุทธศักราช ๒๕๔๑ มาตรา ๑๐ ได้กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้ควบคุมและดำเนินการจัดหรือจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น ให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม รวมทั้งมีอำนาจหน้าที่ในการออกประกาศ ระเบียบและข้อกำหนด ตลอดจนสามารถออกคำสั่งให้ข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่นหรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ ปฏิบัติการทั้งหลายอันจำเป็นตามกฎหมาย และมีอำนาจหน้าที่ในการสืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริง วินิจฉัยชี้ขาด และสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ หากมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการเลือกตั้งนั้น ๆ มิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

จากบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังที่ได้กล่าวข้างต้น สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้พิจารณาแล้วเห็นว่า การดำเนินการให้การเลือกตั้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญนั้น จำเป็นที่จะต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย ทั้งจากผู้สมัครรับเลือกตั้ง พรรคการเมือง ภาคเอกชน ภาคราชการ รวมทั้งประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่จะต้องตระหนักถึงความสำคัญของการเลือกตั้งกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย มีความเข้าใจ และยอมรับในกฎกติกา หรือหลักเกณฑ์ที่กำหนด ด้วยเหตุนี้ จึงได้จัดทำหนังสือคู่มือผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรขึ้นโดยมีจุดมุ่งหมาย ๓ ประการ ประกอบด้วย

๑. เพื่อให้ทุกฝ่ายได้เห็นความสำคัญของการเลือกตั้งที่สุจริตและเที่ยงธรรมและมุ่งไปสู่การเลือกตั้งเชิงสมานฉันท์
๒. เพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักและวิธีการของการเลือกตั้งระบบใหม่ที่จะเป็นพื้นฐานสำคัญของการปฏิรูปการเมือง
๓. เพื่อให้ผู้สมัครรับเลือกตั้ง พรรคการเมือง ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องได้ศึกษาทำความเข้าใจและใช้เป็นแนวทางในการเตรียมการและการปฏิบัติตนทั้งระยะก่อนการเลือกตั้ง ระหว่างการเลือกตั้ง และหลังการเลือกตั้ง เพื่อมิให้เกิดข้อผิดพลาด บกพร่อง อันจะนำไปสู่การร้องเรียน ร้องคัดค้าน และการสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่

โดยได้แบ่งเนื้อหาของคู่มือออกเป็น ๖ บท เริ่มจาก **บทที่ ๑ เปิดประตู...ผู้แทนของประชาชน** เพื่อปูพื้นฐานให้เห็นว่าการเลือกตั้งที่สุจริตและเที่ยงธรรมนำมาซึ่งผู้แทนและระบบการเมืองที่ดีซึ่งถึงเวลาที่ทุกฝ่ายจะต้องร่วมกันปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และส่งเสริมสนับสนุนเพื่อนำไปสู่การเลือกตั้งเชิงสมานฉันท์ หรือการเลือกตั้งที่ดั่งาม ต่อด้วย **บทที่ ๒ กระบวนการเลือกตั้ง** เพื่อชี้ให้เห็นถึงกระบวนการเลือกตั้งที่เปลี่ยนแปลงไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ และ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่า

ด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ และบทบาทอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งกับการควบคุมและจัดการเลือกตั้งให้มีความสุจริตและเที่ยงธรรม จากนั้นเป็น บทที่ ๓ - ๖ ในเรื่อง การสมัครรับเลือกตั้ง, การหาเสียงเลือกตั้ง, ค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้ง และการร้องเรียนและคัดค้านการเลือกตั้ง ตามลำดับ ซึ่งได้อธิบายถึงระเบียบ ขั้นตอน วิธีการ และข้อห้ามต่าง ๆ เพื่อให้ผู้สมัครรับเลือกตั้ง พรรคการเมือง ผู้เกี่ยวข้องตลอดจนผู้สนใจทั่วไป จะได้ศึกษาทำความเข้าใจ และใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติให้ถูกต้อง รวมถึงละเว้นการปฏิบัติในข้อห้ามต่าง ๆ

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง หวังว่าหนังสือคู่มือผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้สมัครรับเลือกตั้ง พรรคการเมือง และผู้เกี่ยวข้อง สำหรับใช้ศึกษาทำความเข้าใจเพื่อเตรียมไปสู่การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่จะถึงในระยะเวลาอันใกล้นี้ และหากท่านมีข้อสงสัยหรือข้อคิดเห็นอื่นใดเกี่ยวกับระเบียบปฏิบัติ หรือคำอธิบายขั้นตอนและวิธีดำเนินการต่าง ๆ ในหนังสือคู่มือนี้ขอได้สอบถามหรือแสดงความคิดเห็นยังสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพื่อจะได้ให้คำอธิบายเพิ่มเติมหรือดำเนินการอื่นใดตามความเหมาะสมต่อไป

สารบัญ

คำนำ

บทที่ ๑	เปิดประตูสู่...ผู้แทนของประชาชน	๑-๑๘
๑.	อำนาจอธิปไตย	๒
๒.	หลักการประชาธิปไตย	๓
๓.	รัฐธรรมนูญ	๔
๔.	การเลือกตั้งตัวแทน	๕
๕.	พรรคการเมืองกับการเลือกตั้ง	๖
๖.	อำนาจหน้าที่ของ ส.ส.	๖
๗.	แนวทางการพิจารณาของประชาชนในการเลือกผู้แทนที่ดี	๗
๘.	ความเข้าใจผิดเรื่องการเลือกตั้ง	๙
๙.	การเลือกตั้งสองแนวทาง	๑๐
๑๐.	ข้อกล่าวหาถึงการเลือกตั้งที่ฉ้อฉล	๑๑
๑๑.	แนวทางการปฏิบัติสู่การเลือกตั้งเชิงสมานฉันท์	๑๑
๑๑.๑	ระยะเตรียมตัวก่อนการเลือกตั้ง	๑๑
๑๑.๒	ระยะเลือกตั้ง	๑๒
๑๑.๓	ระยะหลังจากวันเลือกตั้ง	๑๖
๑๒.	การเลือกตั้งเชิงสมานฉันท์ : ประตูสู่ผู้แทนของประชาชน	๑๗
บทที่ ๒	กระบวนการเลือกตั้ง	๑๙-๖๐
๑.	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร	๒๐
๑.๑	ส.ส. แบบบัญชีรายชื่อ	๒๐
๑.๒	ส.ส. แบบแบ่งเขตเลือกตั้ง	๒๑
๑.๓	วิธีคำนวณหาจำนวน ส.ส. แบบบัญชีรายชื่อ	๒๑
๑.๔	วิธีคำนวณหาจำนวน ส.ส. แบบแบ่งเขตเลือกตั้ง	๒๓
๒.	เจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง	๒๖
๒.๑	คณะกรรมการการเลือกตั้ง	๒๖
๒.๒	เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง	๒๘
๒.๓	คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด	๒๙
๒.๔	ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด	๓๒

๒.๕	คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง	๓๒
๒.๖	ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง	๓๔
๒.๗	คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง	๓๕
๒.๘	คณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้ง	๓๖
๒.๙	เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยและผู้อำนวยการประจำหน่วยเลือกตั้ง	๓๙
๓.	กระบวนการและขั้นตอนของการเลือกตั้ง	๔๐
๓.๑	การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไป	๔๐
๓.๒	ระยะเวลาการดำเนินการจัดการเลือกตั้ง	๔๑
๓.๓	เขตเลือกตั้ง	๔๑
๓.๔	หน่วยเลือกตั้ง ที่เลือกตั้ง และที่เลือกตั้งกลาง	๔๓
๓.๕	ลักษณะและการใช้สิทธิเลือกตั้ง ณ ที่เลือกตั้งกลางนอกเขตเลือกตั้ง นอกเขตจังหวัด และนอกราชอาณาจักร	๔๕
๓.๖	การรักษาหีบบัตรเลือกตั้งก่อนการลงคะแนน	๔๖
๓.๗	การดำเนินงานในวันเลือกตั้ง	๔๗
๓.๘	ขั้นตอนการนับคะแนน	๕๐
๓.๙	การประกาศผลการเลือกตั้งและการสั่งเลือกตั้งใหม่	๕๓
๓.๑๐	การคัดค้านการเลือกตั้ง	๕๕
๓.๑๑	การดำเนินการกรณีการเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม	๕๕
๔.	การตรวจสอบการเลือกตั้งขององค์การเอกชน	๕๗
๔.๑	องค์การเอกชน	๕๗
๔.๒	การกำหนดให้องค์การเอกชนเป็นผู้ตรวจสอบการเลือกตั้ง	๕๗
๔.๓	องค์การเอกชนตรวจสอบการเลือกตั้ง	๕๘
๔.๔	ศูนย์ประสานงานตรวจสอบการเลือกตั้ง (ศปต.)	๕๘
๔.๕	ภารกิจของ ศปต.	๕๙

บทที่ ๓ การสมัครรับเลือกตั้ง

๖๑-๙๔

๑.	คุณสมบัติของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง	๖๒
๒.	การสมัครรับเลือกตั้ง ส.ส. แบบบัญชีรายชื่อ	๖๔
๒.๑	พรรคการเมืองที่มีสิทธิส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ	๖๔
๒.๒	การเตรียมเอกสารหลักฐานสำหรับยื่นสมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ	๖๔
๒.๓	การจัดทำบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้ง ส.ส. แบบบัญชีรายชื่อ	๖๕
๒.๔	การยื่นบัญชีรายชื่อและเอกสารหลักฐานการสมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ.....	๖๖
๒.๕	ขั้นตอนการยื่นบัญชีรายชื่อของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ส.ส. แบบบัญชีรายชื่อ	๖๖

๓. การสมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง	๖๔
๓.๑ หลักเกณฑ์ทั่วไปเกี่ยวกับการสมัครรับเลือกตั้ง ส.ส. แบบแบ่งเขตเลือกตั้ง	๖๔
๓.๒ การเตรียมเอกสารหลักฐานสำหรับยื่นสมัครรับเลือกตั้ง	๖๔
๓.๓ การยื่นใบสมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง	๗๐
๓.๔ ขั้นตอนการสมัครรับเลือกตั้ง ส.ส. แบบแบ่งเขตเลือกตั้ง	๗๐
๓.๕ การตรวจสอบคุณสมบัติในการสมัครรับเลือกตั้ง	๗๒
๓.๖ การประกาศการรับสมัครเลือกตั้ง	๗๒
๔. แบบฟอร์มการสมัครรับเลือกตั้ง ส.ส.	๗๓

บทที่ ๔ การหาเสียงเลือกตั้ง ๙๕-๑๐๖

๑. การสนับสนุนโดยรัฐ	๙๖
๒. ข้อห้ามในการหาเสียง	๑๐๐
๓. บทกำหนดโทษ	๑๐๓

บทที่ ๕ ค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ๑๐๗-๑๑๔

๑. การกำหนดจำนวนเงินค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้ง	๑๐๘
๒. ขั้นตอนและวิธีปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้ง	๑๑๐
๒.๑ การเปิดบัญชีเงินฝากธนาคาร	๑๑๐
๒.๒ การแต่งตั้งสมุห์บัญชีเลือกตั้ง	๑๑๐
๒.๓ ความหมายและประเภทค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้ง	๑๑๑
๒.๔ การจัดทำบัญชีรายรับและรายจ่ายในการเลือกตั้ง	๑๑๓
๒.๕ การยื่นบัญชีค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้ง	๑๑๕
๓. การตรวจสอบรายการค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งและการประกาศผล การตรวจสอบค่าใช้จ่าย	๑๑๕
๔. การคัดค้านการใช้จ่ายในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร	๑๑๗
๕. ความผิดและบทกำหนดโทษเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้ง	๑๑๗

บทที่ ๖ การร้องเรียนและคัดค้านการเลือกตั้ง ๑๑๙-๑๕๓

๑. การนำเรื่องที่มีการร้องเรียนเข้าสู่กระบวนการสืบสวนสอบสวนและวินิจฉัยชี้ขาด	๑๒๐
๒. ขั้นตอนการสืบสวนสอบสวนเรื่องร้องเรียน	๑๒๒
๓. การนำเรื่องคัดค้านการเลือกตั้งเข้าสู่กระบวนการสืบสวนสอบสวนและวินิจฉัยชี้ขาด	๑๒๔
๔. คณะอนุกรรมการพิจารณาการคัดค้านการเลือกตั้ง	๑๒๖
๕. ขั้นตอนการสอบสวนเรื่องคัดค้านและการพิจารณาสั่งการ	๑๒๖

๖. แนวคำวินิจฉัยคณะกรรมการการเลือกตั้งที่สั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้สมัคร รับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร	๑๓๐
๗. แนวคำวินิจฉัยคณะกรรมการการเลือกตั้งที่สั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของสมาชิก สภาผู้แทนราษฎร	๑๓๑
๘. แนวคำวินิจฉัยคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ไม่ประกาศผล และสั่งให้มีการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่	๑๓๒
๙. แนวคำวินิจฉัยคณะกรรมการการเลือกตั้งที่สั่งให้มีการเลือกตั้งสมาชิก สภาผู้แทนราษฎรใหม่ (หลังประกาศผลการเลือกตั้ง)	๑๓๔
๑๐. ความความผิดตาม พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง ส.ส. และ ส.ว. พ.ศ. ๒๕๕๐	๑๓๖

ภาคผนวก

๑๕๔-๑๕๖

รายชื่อกฎหมาย ประกาศ ระเบียบ และข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง	๑๕๔
คำสั่งสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ๒๐/๒๕๔๗	
เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานกำหนดเนื้อหาในการจัดทำคู่มือผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิก สภาผู้แทนราษฎร	๑๕๕

บทที่ ๑
เปิดประตูสู่...
ผู้แทนของประชาชน

บทที่ ๑

เปิดประตูสู่...ผู้แทนของประชาชน

ขอต้อนรับทุกท่านเข้าสู่สนามการเลือกตั้งเชิงสมานฉันท์ ร่วมแข่งขันกระทำความดีอย่างมีวิสัยทัศน์ ไม่เอาัดเอาเปรียบกันและกัน เพื่อเสนอตัวให้ประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยได้ตัดสินใจเลือกเป็นตัวแทนไปทำหน้าที่ใช้อำนาจอธิปไตยแทนประชาชน เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือ “ส.ส.” อย่างเต็มภาคภูมิ

เพื่อเตรียมตนก่อนการสมัครรับเลือกตั้ง คนที่จะเป็น ส.ส. หรือจะสมัครรับเลือกตั้ง ส.ส. ควรมีพื้นฐานความเข้าใจอย่างน้อย ๓ เรื่อง

เรื่องแรก คือ หลักการประชาธิปไตย บทบาทอำนาจหน้าที่ของ ส.ส. และแนวคิดการเลือกตั้งเชิงสมานฉันท์ เพื่อให้เห็นความสำคัญของการเป็นตัวแทนใช้อำนาจอธิปไตยแทนประชาชน อันจำเป็นต้องผ่านกระบวนการเลือกตั้งที่สุจริตและเที่ยงธรรม

เรื่องต่อมา คือ การเลือกตั้งระบบใหม่ที่แสดงถึงกระบวนการ และกลไกที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งทั้งมวล ทั้งสองเรื่องนี้ เรื่องแรกถือเป็นบทเกริ่นนำหรือโหมโรงเพื่อเรียกน้ำย่อยกระตุ้นให้หิวกระหายใคร่บริโภคเนื้อหา เรื่องต่อมาเป็นบทเสริมให้เนื้อหาแน่นขึ้น

ความสำคัญจะอยู่ที่**เรื่องสุดท้าย** อันเป็นเรื่องที่ต้องยึดถือปฏิบัติอย่างระมัดระวังมิให้ผิดพลาดบกพร่องได้แก่ วิธีการสมัครรับเลือกตั้ง การหาเสียงเลือกตั้ง ค่าใช้จ่ายในการหาเสียง และการร้องเรียนและคัดค้านการเลือกตั้ง เป็นต้น

๑. อำนาจอธิปไตย

ในสังคมยุคบุพกาล ผู้ที่แข็งแรงที่สุดจะถูกยกให้เป็นผู้นำที่ทรงอำนาจสูงสุด ทำหน้าที่ปกครองดูแล จัดสรรทรัพยากรและประโยชน์สุขให้แก่คนในสังคม ผู้นำคนใดที่ยังคงความเข้มแข็งก็จะสามารถสืบทอดอำนาจสู่ทายาทรุ่นแล้วรุ่นเล่า แต่หากผู้นำใช้อำนาจโดยอติธรรม หรือแสดงความอ่อนแอ ก็จะมีผู้เข้มแข็งรายอื่นลุกขึ้นโค่นล้ม แล้วสถาปนาตนเองเป็นผู้นำคนใหม่พร้อมกับกำราบปราบปรามกลุ่มอำนาจเก่า มิให้เป็นเลืยหนามอีกต่อไป

อำนาจการปกครองสูงสุด หรือที่เรียกว่า “อำนาจอธิปไตย” จึงอยู่ในมือของผู้นำ หรือผู้ปกครองที่เข้มแข็ง ส่วนสมาชิกในสังคมหรือประชาชนเป็นแต่เพียง “ผู้ถูกปกครอง” เท่านั้น เมื่อยุคสมัยเปลี่ยนไปความเป็นผู้นำที่เข้มแข็ง และครองอำนาจโดยใช้กำลังไม่อาจทานรับกับปัญหาที่หนักหน่วงซับซ้อนมากขึ้นได้ จำเป็นต้องระดมพลังจากผู้คนจำนวนมากที่มีส่วนได้เสีย ช่วยกันคิด ช่วยกันทำ ช่วยกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ความสามารถในการปกครองของคน ๆ หนึ่งจึงถูกกระจายให้หลาย ๆ คนเข้ามาช่วยกันรับผิดชอบ

อำนาจการปกครองสูงสุดในมือของคนคนหนึ่ง แท้จริงแล้วคนอื่น ๆ ก็สามารถมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของอำนาจได้เช่นกัน

๒. หลักการประชาธิปไตย

ประชาธิปไตย คือ การปกครองที่ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย หรือเป็นผู้มีอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ และเป็นการปกครองของประชาชน โดยประชาชน เพื่อประชาชน โดยมีหลักการสำคัญคือ

(๑) หลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

เคารพและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น

(๒) หลักความเสมอภาค

ประชาชนมีความเท่าเทียมกัน มีโอกาสและพึงได้รับการปฏิบัติอย่างเสมอภาคและยุติธรรม

(๓) สิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่

มีสิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่ ตามที่กฎหมายกำหนด โดยไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น

(๔) หลักกฎหมาย

ใช้กฎหมายเป็นหลักในการปกครองประเทศ เพื่อสร้างความเป็นธรรมในสังคม

(๕) หลักการใช้เหตุผล

ใช้เหตุและผลในการตัดสินใจและแก้ปัญหา

(๖) หลักอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน

ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย และใช้อำนาจอธิปไตยได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม

อำนาจอธิปไตยนั้นมีจริง สามารถสัมผัสและแสดงได้ด้วยตัวของประชาชนเอง ทั้งโดยตรงและโดยอ้อม เป็นอำนาจที่มีอยู่ในมือทั้ง ๒ ข้างของประชาชน

ข้างหนึ่ง คือ **การใช้อำนาจอธิปไตยโดยตรง** ที่ประชาชนสามารถใช้โดยไม่ต้องผ่านตัวแทน หรือไม่ต้องมอบอำนาจให้ใครไปทำหน้าที่แทน เป็นการใช้สิทธิเสรีภาพกระทำการต่าง ๆ ที่เรียกว่า **“การเมืองภาคประชาชน”** เช่น การใช้สิทธิขอข้อมูลข่าวสารราชการ เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การรวมกลุ่ม การชุมนุมเรียกร้อง โดยสงบและปราศจากอาวุธ สิทธิในการร้องเรียนร้องทุกข์ การเข้าชื่อเสนอกฎหมาย การเข้าชื่อขอถอดถอนนักการเมือง และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ทุจริตต่อหน้าที่ เป็นต้น

อีกข้างหนึ่ง คือ การใช้อำนาจอธิปไตยโดยอ้อม ที่ประชาชนสามารถเลือกสรรตัวแทนให้ทำหน้าที่แทนตนได้ เช่น การเลือกตั้ง ส.ส. ส.ว. และการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น เป็นต้น

๓. รัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดที่ใช้ในการปกครองประเทศ โดยการกำหนดรูปแบบการปกครอง การก่อตั้งสถาบัน และองค์การทางการเมืองของรัฐ ความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันและองค์กรต่าง ๆ กำหนดที่มาของอำนาจอธิปไตยว่าเป็นของใคร ใครเป็นผู้ใช้ และใช้อย่างไร โดยกฎหมายอื่นจะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมิได้

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้กำหนดโครงสร้างการเมืองการปกครองของไทยว่าเป็นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และยังมีบัญญัติไว้ในมาตรา ๓ ว่า “อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย” พระมหากษัตริย์ทรงใช้อำนาจอธิปไตยอันเป็นของปวงชนชาวไทยนั้นโดยผ่าน ๓ องค์กร ให้เป็นตัวแทนการใช้อำนาจแทนประชาชน คือ

(๑) **อำนาจนิติบัญญัติ** ได้แก่ อำนาจในการออกกฎหมาย ตัวแทนที่ได้รับมอบอำนาจ คือ รัฐสภา ได้แก่ สภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา

(๒) **อำนาจบริหาร** ได้แก่ อำนาจในการบริหารประเทศ ตัวแทนที่ได้รับมอบอำนาจ คือ คณะรัฐมนตรี

(๓) **อำนาจตุลาการ** ได้แก่ อำนาจในการตัดสินคดีต่าง ๆ ตัวแทนที่ได้รับมอบอำนาจ คือ ศาล

นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญยังได้กำหนดให้มืองค์กรตรวจสอบ และควบคุมการใช้อำนาจของรัฐซึ่งมีความเป็นอิสระในการทำงานโดยไม่อยู่ภายใต้อำนาจของฝ่ายบริหารและฝ่ายการเมือง เพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบการเข้าสู่อำนาจรัฐของนักการเมือง การตรวจสอบการทำงานของนักการเมือง และเจ้าหน้าที่รัฐให้เกิดประสิทธิภาพมิให้กระทำการโดยมิชอบ และมีให้ขัดต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายต่าง ๆ องค์กรอิสระที่เกิดขึ้นตามรัฐธรรมนูญนี้ ได้แก่

(๑) **ศาลรัฐธรรมนูญ** ทำหน้าที่ในการควบคุมกฎหมายมิให้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

(๒) **คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.)** ทำหน้าที่ควบคุมและดำเนินการจัดให้มีการเลือกตั้งผู้แทนทั้งระดับชาติ และระดับท้องถิ่น รวมทั้งการออกเสียงประชามติให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

(๓) **คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.)** ทำหน้าที่พิจารณาไต่สวนและวินิจฉัยความผิดของเจ้าหน้าที่รัฐทั้งที่เป็นนักการเมืองและข้าราชการ ฯลฯ ใน ๔ ฐานความผิด คือ ร่ำรวยผิดปกติ การทุจริตต่อหน้าที่การกระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ทางราชการและการกระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม

(๔) **ศาลปกครอง** ทำหน้าที่พิจารณาข้อพิพาทระหว่างหน่วยงานของรัฐด้วยกัน หรือหน่วยงานของรัฐกับเอกชน อันเป็นผลมาจากการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ

(๕) **ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา** ทำหน้าที่พิจารณาสอบสวนเรื่องที่ข้าราชการ พนักงานของรัฐ ไม่ปฏิบัติงานตามกฎหมาย หรือปฏิบัติงานนอกเหนืออำนาจหน้าที่ที่มีอยู่ หรือปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประชาชนโดยไม่เป็นธรรม

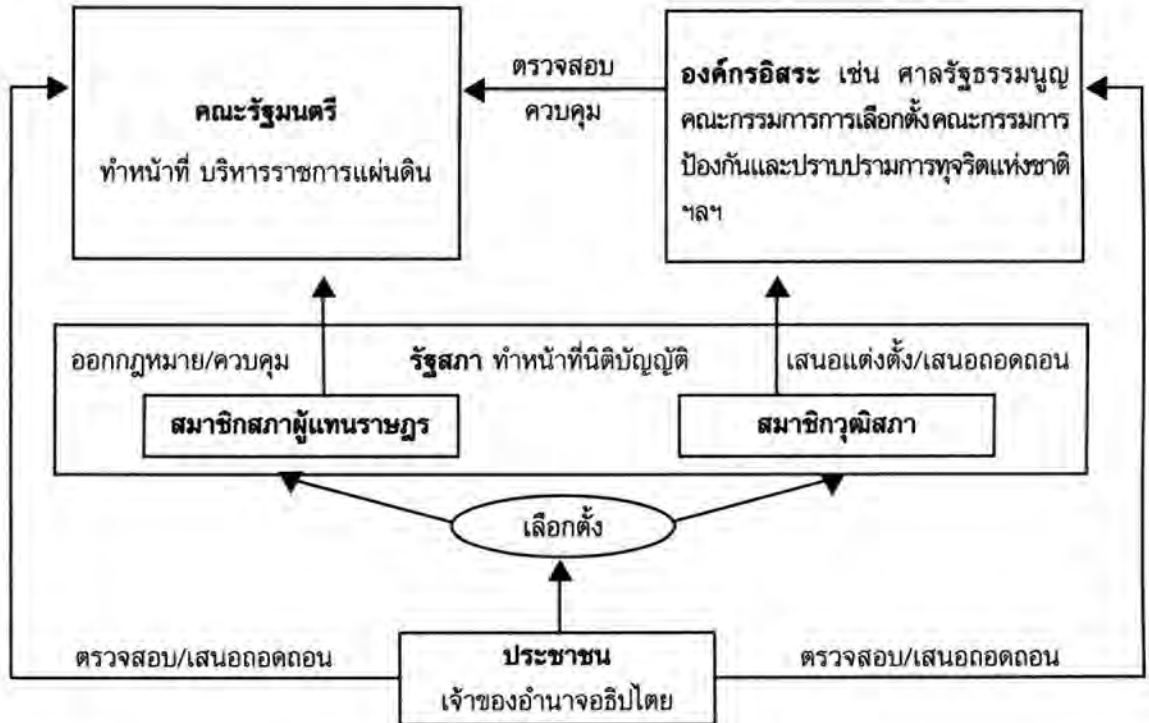
(๖) **คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ** ทำหน้าที่ส่งเสริมคุ้มครองสิทธิมนุษยชน และพิจารณาตรวจสอบ การกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

(๗) คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน (คตง.) ทำหน้าที่ตรวจสอบการใช้จ่ายเงินของแผ่นดิน

(๘) ศาลยุติธรรม ได้แก่ ศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ และศาลฎีกา มีหน้าที่พิจารณาคดีในเรื่องต่าง ๆ โดยทั่วไป และในศาลฎีกายังมีแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองขึ้นโดยเฉพาะอีกด้วย

แม้ว่าองค์กรอิสระจะมีอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล แต่องค์กรอิสระเองก็ถูกตรวจสอบ ด้วยเช่นกัน เช่นอาจถูกถอดถอนโดยวุฒิสภา และถูกดำเนินคดีอาญาได้ เป็นต้น

ที่มา : คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องวิถีชีวิตประชาธิปไตยและการเลือกตั้งระบบใหม่, ๒๕๔๓ : หน้า ๖๗

สำหรับสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาตินั้น ถือเป็นองค์กรอิสระภาคประชาชน ซึ่งได้รับเลือกจากบุคคลที่เป็นตัวแทนของกลุ่มต่าง ๆ ในภาคเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งด้านฐานทรัพยากรและผู้ทรงคุณวุฒิ มีหน้าที่ให้คำปรึกษา และข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีในประเด็นปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจ และสังคม รวมทั้งให้ความเห็นต่อแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนอื่นที่กฎหมายกำหนด จึงอาจไม่ถือว่าเป็นองค์กรตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล และนักการเมืองในลักษณะเดียวกับองค์กรอิสระอื่น ๆ

๔. การเลือกตั้งตัวแทน

ถ้าโลกนี้มีคนอาศัยอยู่กันเพียงสองคน คือ นายมี กับ นางมา การตกลงปลงใจทำการใดคงไม่ใช่เรื่องยาก อาศัยเพียงหันหน้าปรึกษาหารือกัน ช่วยกันทำงาน แบ่งงานกันทำตามความถนัด สังคมที่มีคนเพียงสองคนก็สามารถดำเนินไปได้ โดยไม่จำเป็นต้องมีการเลือกตั้งตัวแทนเข้าไปทำหน้าที่แทน

แต่เพราะสังคมมีคนหมู่มาก ปัญหาความต้องการก็มาก จึงเป็นการยากที่จะให้ทุก ๆ คนมาร่วมปรึกษาหารือกัน เพื่อตัดสินใจทำการสิ่งใดที่ตอบสนองความต้องการของสังคมได้ ลำพังเพียงแค่จัดหาสถานที่ใหญ่โตกว้างขวาง สำหรับให้ทุกคนมานั่งประชุมปรึกษาหารือ และตัดสินใจแก้ไขปัญหาร่วมกันก็เป็นไปไม่ได้แล้ว ดังนั้น จึงมีแนวคิดให้สมาชิกในสังคมได้เลือกสรรตัวแทนเพื่อทำหน้าที่แทนตน โดยตัวแทนที่ได้รับเลือกนั้น ย่อมได้รับความเชื่อมั่น ศรัทธา และได้รับความไว้วางใจมากที่สุดว่าจะสามารถทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยไม่ทรยศ คดโกง หรือออกตัญญูต่อผู้ที่เลือกตน

การเลือกตั้งจึงเป็นกระบวนการสรรหา “คนดี” ให้มาดูแลรักษาผลประโยชน์ จัดสรรทรัพยากร บริหารจัดการแก้ไขปัญหา และพัฒนาสังคม ตามเจตนารมณ์ของผู้เลือก อำนาจการตัดสินใจว่าจะเลือกใครจึงเป็นของ ประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย เมื่อประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจ คนอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นนักการเมือง หรือ ข้าราชการจึงเป็นเพียง **ผู้ใช้อำนาจแทน** ประชาชนเท่านั้น

หากตัวแทนที่ได้รับเลือก หรือได้รับมอบอำนาจอธิปไตย ทำงานขาดประสิทธิภาพ ทุจริตต่อหน้าที่ ไม่มี ความยุติธรรม ไม่มีความรับผิดชอบ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าส่วนรวม ทรยศ คดโกง ออกตัญญูหรือมี พฤติกรรมที่ไม่สมควรอยู่ในตำแหน่งอีกต่อไป ก็ชอบที่ประชาชน **จะเรียกอำนาจอธิปไตยคืน** ด้วยการถอดถอน ให้พ้นจากตำแหน่ง หรือไม่เลือกเป็นตัวแทนอีก

๕. พรรคการเมืองกับการเลือกตั้ง

พรรคการเมือง คือ การรวมกลุ่มของนักการเมืองหรือประชาชนที่มีความคิดเห็นทางการเมือง และมี จุดมุ่งหมายทางการเมืองเหมือนกันหรือใกล้เคียงกัน จัดตั้งขึ้นเพื่อดำเนินการทางการเมือง เช่น การจัดกิจกรรม ทางการเมือง การรณรงค์ให้การศึกษาทางการเมืองแก่สมาชิกพรรคและประชาชนทั่วไป การหาสมาชิกพรรค การส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้แทนระดับต่าง ๆ เป็นต้น รัฐธรรมนูญกำหนดว่า ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ส.ส. ต้องสังกัด พรรคการเมืองพรรคใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคเดียว นับถึงวันสมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกัน ไม่น้อยกว่า ๙๐ วัน

ดังนั้น การกิจที่สำคัญอีกประการหนึ่งของพรรคการเมือง คือการคัดเลือกสมาชิกพรรคที่ดีมีความรู้ความ สามารถเหมาะสมส่งสมัครรับเลือกตั้งเป็น ส.ส. เพราะเมื่อพรรคการเมืองเลือกคนดีมาสมัคร ส.ส. ประชาชน ก็จะได้เลือกได้แต่ ส.ส.ที่ดีมีคุณภาพเป็นตัวแทน ส.ส.ที่ดีก็จะไปเลือกนายกรัฐมนตรีนี่ดี สามารถจัดตั้งรัฐบาลที่ดี เพื่อไปทำหน้าที่บริหารประเทศ รวมทั้งได้ฝ่ายค้านที่ดีเพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลได้อย่างมี ประสิทธิภาพด้วยเช่นกัน

๖. อำนาจหน้าที่ของ ส.ส.

ยังมีความเข้าใจผิดอยู่มากเกี่ยวกับบทบาท อำนาจ และหน้าที่ของ ส.ส. โดยเฉพาะผู้สมัคร ส.ส. ถ้าได้รู้อย่างแจ่มชัดว่าตนจะเข้าไปทำหน้าที่อะไรก็จะสามารถเสนอแนวคิด นโยบายในการหาเสียงได้อย่างถูกต้อง

ฝ่ายประชาชนก็จะทราบว่าคุณสมัครคนใด สังกัดพรรคการเมืองใดที่เสนอแนวคิดสอดคล้องกับตนบ้าง มีแนวทางการทำงาน และมีวิสัยทัศน์ที่สามารถแก้ปัญหาของตนได้หรือไม่ เพื่อจะตัดสินใจได้ว่าควรจะเลือกใครเป็นตัวแทน

เคยมีผู้ตั้งคำถามให้ประชาชนพูดถึงตัวแทนของเขาว่า

“ที่ผ่านมาท่านเคยเห็น ส.ส.ทำอะไรบ้าง”

คำตอบที่ได้ คือ มอบถ้วยกีฬา เป็นประธานจัดงานแต่งงาน แจกผ้าห่ม แจกน้ำแข็ง ทำถนน สร้างสะพาน เลี้ยงกันในสภา ฯลฯ

และเมื่อถามต่อว่า “ปัญหาของประชาชน (และชุมชน สังคม) มีอะไรบ้าง”

คำตอบที่ได้ เช่น ปัญหายาเสพติด ความยากจน ขาดน้ำทำการเกษตร ไม่มีที่ดินทำกิน ฯลฯ

จากคำถามและคำตอบข้างต้นแสดงว่าประชาชนมองการทำหน้าที่ของตัวแทนว่ายังไม่สอดคล้องกับความคาดหวังที่ตนต้องการให้เข้ามาแก้ไขปัญหา โดยเห็นว่าสิ่งที่ตัวแทนทำไปล้วนเป็นอำนาจหน้าที่ของคนอื่นเกือบทั้งสิ้น เช่น การมอบถ้วยกีฬาก็เป็นเรื่องของประธานจัดงานซึ่งอาจเป็นนายกสมาคมกีฬา หรือหัวหน้าส่วนราชการก็ได้ การแจกผ้าห่มเป็นหน้าที่ของประชาสงเคราะห์หรือมูลนิธิการกุศล การทำถนน สร้างสะพานก็อยู่ในความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยราชการต่าง ๆ

และ เมื่อถามต่อว่า “ส.ส.ควรทำหน้าที่อะไร”

คราวนี้เขาตอบว่า หน้าที่ของ ส.ส. คือ

(๑) เข้าประชุมสภาเพื่อออกกฎหมายที่สร้างคุณประโยชน์และเกิดประโยชน์ต่อประชาชน เช่น กฎหมายปฏิรูปที่ดิน จัดกรรมสิทธิ์ที่ดินให้คนยากจน พันธุ์พืชเกษตรกร เป็นต้น

(๒) ควบคุมและตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล โดยการตั้งกระทู้ถาม อภิปราย และลงมติไม่ไว้วางใจรัฐบาล การยื่นญัตติเรื่องการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ราชการ การเป็นกรรมาธิการด้านต่าง ๆ เพื่อติดตามผลการทำงานของรัฐบาล

(๓) พิจารณานุมัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี ให้มีความเป็นธรรม

(๔) เยี่ยมเยียน รับฟังปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนเสนอให้รัฐบาลนำไปแก้ไข

นั่นแสดงว่า แท้จริงแล้วประชาชนต่างก็ทราบดีว่า ส.ส.มีหน้าที่อะไร ทั้งยังเชื่อว่าหาก ส.ส.ได้ทำหน้าที่ของตนอย่างแท้จริงก็จะสามารถแก้ปัญหาของประชาชนได้ เมื่อประชาชนมีความเข้าใจถึงเพียงนี้ ในฐานะที่ผู้สมัคร ส.ส. ท่านควรจะอย่างไร

๗. แนวทางการพิจารณาของประชาชนในการเลือกผู้แทนที่ดี

ในฐานะเจ้าของอำนาจอธิปไตยประชาชนแต่ละคนมีวิจารณญาณในการตัดสินใจว่าจะเลือกใครเป็นตัวแทน โดยพิจารณาดังแต่พรรคการเมืองที่ผู้สมัครสังกัด พิจารณาตัวผู้สมัครทั้งภูมิหลังและผลงานในอดีต พฤติกรรม

ในปัจจุบันและความคาดหวังในอนาคต นอกจากนั้นประชาชนบางคนยังอาจกำหนดมาตรฐานไว้อย่างสูงยิ่งว่าจะไม่เลือกผู้สมัครหรือพรรคการเมืองประเภทใดอีกด้วย เช่น

๗.๑ การพิจารณาพรรคการเมืองที่ผู้สมัครสังกัด เช่น

๗.๑.๑ นโยบายพรรคสอดคล้องกับการแก้ปัญหาและการพัฒนาประเทศ

๗.๑.๒ แนวคิดและพฤติกรรมการทำงานของหัวหน้าพรรค กรรมการบริหารพรรค และบุคลากรของพรรค เป็นที่ยอมรับได้และสอดคล้องวิถีประชาธิปไตย

๗.๑.๓ ระบบบริหารภายในพรรคมีความเป็นประชาธิปไตย ไม่มีการแตกแยกในพรรค มีการพัฒนาสาขาพรรคและสมาชิกพรรค รวมทั้งเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมกิจกรรมของพรรค

๗.๒ การพิจารณาตัวผู้สมัคร เช่น

๗.๒.๑ ประวัติผลงาน ภูมิหลัง

(๑) ผู้สมัครและครอบครัวประกอบอาชีพสุจริต ซอภธรรมและไม่สร้างความเสียหายแก่ส่วนรวม

(๒) มีผลงานจากหน้าที่ที่เคยปฏิบัติเป็นที่ยอมรับ และเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

๗.๒.๒ พฤติกรรมในปัจจุบันและความคาดหวังในอนาคต

(๑) มีคุณธรรม เสียสละ

(๒) มีอุดมการณ์มั่นคง มีแนวคิดและการกระทำยืนหยัดต่อสู้เพื่อความเป็นธรรม และมีแนวทางการแก้ปัญหาที่ชัดเจน

(๓) รอบรู้ รู้ระเบียบกฎหมาย รู้ขอบเขตอำนาจหน้าที่ของ ส.ส. อันมีความแตกต่างจากอำนาจหน้าที่ของตัวแทนในระดับท้องถิ่น เช่น อบจ. เทศบาล หรือ อบต. ดังนั้น หากผู้สมัครรอบรู้เฉพาะเรื่องของท้องถิ่นหรือไม่รู้เรื่องของท้องถิ่นเลยก็อาจจะไม่เพียงพอต่อการทำหน้าที่ ส.ส.

(๔) มีความพร้อมในการทำงาน มีทีมงานที่ดี

(๕) มีท่าทีรับฟังความเห็นของประชาชน เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการทำงาน

๗.๓ ลักษณะของผู้สมัครและพรรคการเมืองที่ประชาชนมักหลีกเลี่ยงไม่สนับสนุน

๗.๓.๑ ใช้จ่ายในการเลือกตั้งเป็นจำนวนมาก ไม่ว่าจะโดยถูกกฎหมายหรือผิดกฎหมาย ทั้งที่คำตอบแทน ที่ ส.ส.ได้รับตลอด ๔ ปีที่ดำรงตำแหน่งยังน้อยกว่าค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้ง ทำให้เป็นที่สงสัยว่าหากได้รับเลือกตั้งคงจะต้องทุจริตคอร์รัปชันเพื่อถอนทุนคืน

๗.๓.๒ มีการหาเสียงที่ผิดกฎหมาย ทั้งที่จะต้องเข้าไปออกกฎหมาย และควบคุมการใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

๗.๓.๓ กระทำการหรือมีส่วนในการทุจริตคอร์รัปชัน หรือมีการเอื้อประโยชน์ให้แก่กิจการของตน และพวกพ้อง

๗.๓.๔ มีผู้มีอิทธิพล เจ้าของบ่อนการพนัน ผู้ค้ายาเสพติด นายทุนหรือผู้ที่ประกอบอาชีพไม่สุจริต หรือ เอาเปรียบสังคมให้การสนับสนุน

๗.๓.๕ ไม่มีผลงานหรือไม่เคยแสดงแนวคิด วิสัยทัศน์ในการแก้ไขปัญหาสังคมมาก่อน ทำให้ไม่มีหลักประกันว่าจะสามารถทำงานในหน้าที่ ส.ส. หรือแม้แต่การอภิปรายในสภาได้

อย่างไรก็ดี แนวทางการพิจารณาดังกล่าวเป็นแต่เพียงตัวอย่างหนึ่งเท่านั้น ในกลุ่มประชาชนที่มีการศึกษาสูงหรือกลุ่มชนชั้นกลางอาจพิจารณาคุณสมบัติของผู้สมัครอย่างเข้มงวดมากกว่านี้ก็ได้ เช่น มองถึงจุดยืนทางการเมือง การมีจิตใจประชาธิปไตยไม่ฝักใฝ่เผด็จการ รวมทั้งต้องแสดงภูมิปัญญาและพฤติกรรมกระทำเสียซึ่งทำให้สามารถวางใจเลือกให้เป็นตัวแทนได้โดยสนิทใจ

๘. ความเข้าใจผิดเรื่องการเลือกตั้ง

ทั้ง ๆ ที่การเลือกตั้ง คือกระบวนการคัดสรรคนดีที่กล้าเสียสละความสุขส่วนตัวมาเป็นตัวแทนทำหน้าที่อันเป็นคุณประโยชน์แก่ส่วนรวม เหตุไฉนการเสียสละกระทำความดีจึงต้องแข่งขันกันเอาเป็นเอาตาย ตัดญาติขาดมิตรถึงเพียงนี้

ในการเลือกตั้งแต่ละครั้ง แทนที่ประชาชนจะได้ทราบแนวคิด นโยบายของผู้สมัครที่อาสาเข้ามาทำงานว่าจะพัฒนาสร้างสรรค์ความเจริญแก่สังคมส่วนรวมอย่างไร ตรงกับความต้องการของประชาชนหรือไม่ กลับได้ยินเสียงโจมตีตำหนิ หรือเห็นพฤติกรรมทุจริตฉ้อฉลในการหาเสียงสารพัดวิธีที่ผิดกฎหมาย จนมองไม่เห็นว่าการเลือกตั้งจะเป็นกระบวนการคัดสรรคนดีได้อย่างไร ในเมื่อผู้สมัครทุกคนล้วนถูกกล่าวขานถึงแต่ในทางชั่วเสียแล้ว

ที่เป็นเช่นนี้ เพราะต่างเข้าใจผิดว่าเมื่อชนะเลือกตั้งก็จะได้อำนาจมาดลบันดาลประโยชน์เพื่อตัวเอง (และพวกพ้อง) จึงลงทุนซื้อเสียง แจกของหมดเงินไปเป็นแสนเป็นล้าน ทั้ง ๆ ที่อำนาจนั้นไม่อาจแย่งชิงได้เพราะเป็นของประชาชน สิ่งที่ย่างชิงแท้จริงแล้ว คือ **หน้าที่** และ **ความรับผิดชอบ**

หน้าที่	คือ	สิ่งที่ต้องปฏิบัติ หรืองดเว้นการปฏิบัติ เพื่อประโยชน์ของสังคมส่วนรวม
ความรับผิดชอบ	คือ	การยอมรับผลของการทำหน้าที่นั้น โดยไม่ปิดการะให้คนอื่นต้องรับแทน

ผู้คิดจะใช้อำนาจแทนประชาชนทั้งหลายจึงต้องตระหนกอยู่เสมอว่า ตนกำลังจะเข้าไป **ทำหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบ** ถ้าคิดได้อย่างนี้ คงจะไม่มีใครแย่งชิงอำนาจกันอีกเพราะต่อให้ออกแรงแย่งชิงกันเท่าไรอำนาจนั้นก็ยังเป็นของประชาชนอยู่ดี สิ่งที่แย่งได้ไปคือ **หน้าที่** และ **ความรับผิดชอบ** ต่างหาก เมื่อรู้อย่างนี้แล้วยังคิดจะมีใครลงทุนซื้อเสียง แจกของ จัดเลี้ยง โจมตีกล่าวร้ายป้ายสีกันอีกไหม เพราะลงทุนไปแล้วก็ไม่คุ้ม ตอนทุนก็ไม่ได้อะไร มีประชาชนคอยตรวจสอบอยู่

๔. การเลือกตั้งสองแนวทาง

หากจำแนกการเลือกตั้งออกเป็นสองแนวทาง

แนวทางแรก คือการเลือกตั้งที่มีแต่การต่อสู้แย่งชิง โจมตี กล่าวร้าย ซื้อเสียง จัดเลี้ยง กระทำทุกวิถีทางเพื่อให้ได้รับชัยชนะ แม้ว่าจะผิดกฎหมายและศีลธรรม เมื่อการเลือกตั้งผ่านไปผู้ชนะก็ลำพองเหยียหยัน ส่วนผู้แพ้ก็ไม่ยอมรับผล มุ่งจับผิด หาหลักฐานเท็จพยานเท็จมาร้องเรียน ร้องคัดค้านการเลือกตั้ง บาดแผลจากการต่อสู้แข่งขันจึงฝังลึก แม้การเลือกตั้งจะผ่านพ้น บาดแผลนั้นยังดำรงอยู่ ยากจะเยียวยา เราอาจเรียกการเลือกตั้งแบบนี้ว่า **“การเลือกตั้งที่ฉ้อฉล”**

ส่วนอีกแนวทางหนึ่ง ได้แก่ **“การเลือกตั้งเชิงสมานฉันท์”** หรือ **“การเลือกตั้งที่ดีงาม”** เป็นการเลือกตั้งที่มีความสุจริตและเที่ยงธรรม ผู้แข่งขันเคารพกติกาการเลือกตั้งอย่างจริงจังโดยไม่คิดหลีกเลียงกฎหมาย เห็นอกเห็นใจ ไม่เอาर्डเอาเปรียบ หาเสียงด้วยวิธีการเสนอตัว เสนอความคิดเห็นนโยบายในการแก้ปัญหาและพัฒนาสังคม เพื่อให้เจ้าของอำนาจอธิปไตยเป็นผู้ตัดสินใจว่าจะเลือกใคร

เมื่อทราบผลการเลือกตั้งก็ยอมรับโดยคุณงาม มีน้ำใจนักกีฬา รู้แพ้รู้ชนะ ยินดีกับผู้ได้รับการเลือกตั้ง เสียใจกับผู้ทีพลาดหวัง พร้อมขอรับแนวคิดไปใช้ในการทำงานโดยไม่เอาฆาตบาดหมางกัน เพราะผู้สมัครล้วนเป็นผู้อาสาประชาชนต่างหากที่เป็นผู้ตัดสิน ถ้าประชาชนเห็นว่าผู้สมัครท่านอื่นมีความเหมาะสมกับหน้าที่ ส.ส. มากกว่าตนก็ต้องเคารพต่อการตัดสินใจของประชาชน เพราะ **เสียงของประชาชนคือเสียงสวรรค์** หาใช่ที่เราจะบิดเบือนเบี่ยงเบนไปได้ไหม

ถ้าจะถามว่า **การเลือกตั้งทั้งสองแนวทาง เราปรารถนาแบบใด ?**

คำตอบที่ได้ คือ **เราทุกคนล้วนฝันใฝ่ อยากเห็นการเลือกตั้งที่ดีงาม**

และถ้าถามว่า **เหตุใดเราจึงยังต้องการความสำเร็จในการเลือกตั้งโดยยึดถือแนวทางแรก ?**

คำตอบที่ได้ คือ เพราะเราวันเกรงความพ่ายแพ้ จึงต้องต่อสู้แย่งชิงชัยชนะ หรืออีกนัยหนึ่ง เราไม่วางใจคู่ต่อสู้ว่าจะแข่งขันอย่างสุจริตยุติธรรม เช่นนี้ เราจึงต้องชิงความได้เปรียบด้วยการทุจริต และอยุติธรรมเพื่อเอาชนะการเลือกตั้งให้ได้ คิดเพียงว่า **“ขอให้ได้ชัยชนะ (โดยทุจริต) ก่อนเกิด แล้วเราจะทำหน้าที่อย่างสุจริตในภายหลัง”**

๑๐. ข้อกล่าวหาถึงการเลือกตั้งที่ฉ้อฉล

การเลือกตั้งจะสมานฉันท์ หรือเป็นการเลือกตั้งที่เที่ยงหรือไม่ มิได้ขึ้นอยู่กับฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งโดยเฉพาะ แต่เกี่ยวข้องกับทุกฝ่าย นับแต่ **ผู้สมัคร** (และผู้สนับสนุน เช่น หัวหน้าพรรคการเมือง) **ประชาชน** (ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง) และ **เจ้าหน้าที่ของรัฐ** (ได้แก่ กกต.และกรรมการทุกระดับ รวมทั้งองค์การเอกชนที่มาช่วยตรวจสอบการเลือกตั้ง) จะต้องมีความมุ่งมั่นหมายเดียวกัน คือ ต้องการให้การเลือกตั้งเป็นตะแกรงกลั่นกรองคนดีมีคุณภาพเหมาะสมเข้ามาทำหน้าที่ตัวแทนของประชาชนได้อย่างแท้จริง กระนั้นก็ตาม ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องก็มักจะถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้มีส่วนทำให้การเลือกตั้งฉ้อฉล

แต่น่าแปลกใจว่าผู้ที่ตกเป็นจำเลยของการเลือกตั้งอย่างไม่เป็นธรรมกลับมีเพียง **ผู้สมัคร** เท่านั้นหนทางเดียวที่จะพลิกฟื้นภาพลักษณ์ และพิสูจน์ความจริงให้ได้ว่านักการเมืองหรือผู้สมัครมิได้มีพฤติกรรมฉ้อฉลดังที่ถูกกล่าวหา คือ ต้องปรับพฤติกรรมการหาเสียงใหม่ให้ถูกต้องเที่ยง อันจะนำไปสู่การเลือกตั้งเชิงสมานฉันท์และลบข้อกล่าวหาทั้งหมดได้ในที่สุด

๑๑. แนวทางการปฏิบัติสู่การเลือกตั้งเชิงสมานฉันท์

แนวทางการปฏิบัติของผู้สมัครเพื่อนำไปสู่การเลือกตั้งเชิงสมานฉันท์ หรือการเลือกตั้งที่เที่ยง จัดออกเป็น ๓ ระยะ คือ ระยะเตรียมตัวก่อนการเลือกตั้ง ระยะเลือกตั้ง และระยะหลังจากวันเลือกตั้ง

๑๑.๑ ระยะเตรียมตัวก่อนการเลือกตั้ง

ได้แก่ระยะที่ผู้ประสงค์จะลงสมัคร หรือ ผู้ที่คาดว่าจะลงสมัคร (รวมทั้งบรรดาผู้สนับสนุนทั้งหลาย) ได้ตัดสินใจแล้วว่า จะลงสมัครรับเลือกตั้ง ส.ส. หรือที่เรียกว่าระยะ “เปิดตัว” ซึ่งช่วงนี้แม้จะไม่ถึงวันเวลารับสมัครแต่ผู้ที่คาดว่าจะสมัครก็ต้องเตรียมตัวหาเสียงแต่เนิ่น ๆ

จริงอยู่กฎหมายเลือกตั้ง ส.ส. และ ส.ว. มาตรา ๔๐ เริ่มกำหนดกรอบวิธีการหาเสียงไว้ตั้งแต่วันที่มิประกาศพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้ง จนถึงวันประกาศผลการเลือกตั้ง แต่ต้องไม่ลืมว่ากฎหมายรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๗ (๒) บัญญัติไว้ให้ กกต.ต้องดำเนินการสืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงโดยพลัน เมื่อมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า “ก่อนได้รับการเลือกตั้ง” ส.ส. ส.ว. สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่นผู้ใดได้กระทำการใด ๆ โดยไม่สุจริตเพื่อให้ตนเองได้รับการเลือกตั้ง หรือได้รับเลือกตั้งมาโดยไม่สุจริต โดยผลของการที่บุคคลหรือพรรคการเมืองกระทำการฝ่าฝืนกฎหมายเลือกตั้ง หรือกฎหมายพรรคการเมือง

นั่นหมายความว่า แม้กระทั่ง “ก่อนได้รับการเลือกตั้ง” ว่าที่ผู้สมัครทั้งหลายก็ต้องระมัดระวังที่จะไม่กระทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง รวมทั้งยังต้องคอยห้ามปรามบรรดาผู้สนับสนุนทั้งหลาย อาทิ หัวหน้าพรรค นักการเมือง พรรคการเมืองที่อาจกระทำความผิดกฎหมายเลือกตั้งด้วยความหวังดีทั้งโดยตั้งใจและโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ แต่ก็มีผลกระทบต่อตัวของผู้สมัครได้ทั้งสิ้น

นอกจากต้องระวางการกระทำผิดกฎหมายแล้ว “**ว่าที่ผู้สมัคร**” ยังควรมีแนวทางปฏิบัติในระยะเปิดตัวให้ถูกต้องด้วย เช่น

๑๑.๑.๑ สำรองความพร้อมของตนเอง ครอบครัว และทีมงาน โดยเฉพาะเรื่องความมุ่งมั่นตั้งใจ การสนับสนุนเต็มใจของครอบครัว สุขภาพส่วนตัว เงินทุนหาเสียง ฯลฯ

๑๑.๑.๒ ศึกษาบทบาทอำนาจหน้าที่ของ ส.ส. ให้ชัดเจนก่อนว่าตนพร้อมและมีความสามารถที่จะทำหน้าที่นี้ ได้หรือไม่ เพราะการเป็น ส.ส.ไม่ใช่ใครก็เป็นได้ แต่ต้องเข้าไปทำหน้าที่ออกกฎหมาย ควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน จัดตั้งรัฐบาล รับฟังปัญหาประชาชนไปเสนอรัฐบาลแก้ไข ฯลฯ ซึ่งเป็นงานของตัวแทนประชาชนในระดับชาติมิใช่งานระดับท้องถิ่น ดังที่เรียกว่าเป็น “ผู้แทนปวงชนชาวไทย” อันเป็นงานที่ยากและต้องเสียสละอย่างมาก

๑๑.๑.๓ ศึกษากฎหมายรัฐธรรมนูญและกฎหมายเลือกตั้งให้ชัดเจน โดยเฉพาะเกี่ยวกับคุณสมบัติ และลักษณะต้องห้ามของผู้สมัคร ข้อห้ามในการหาเสียงด้วยวิธีการจูงใจโดยมิชอบต่าง ๆ (โดยเฉพาะกฎหมายเลือกตั้ง มาตรา ๔๔) รวมทั้งรัฐธรรมนูญหมวดสิทธิเสรีภาพและหน้าที่ของปวงชนชาวไทย แนวนโยบายแห่งรัฐ รัฐสภา และการตรวจสอบการใช้อำนาจ ซึ่งสามารถจะใช้เป็นกรอบแนวคิดในการทำหน้าที่ ส.ส.ได้

๑๑.๑.๔ ศึกษาปัญหาของประชาชนในเขตเลือกตั้ง ปัญหาของจังหวัดที่ส่งผลกระทบต่อประชาชน

๑๑.๑.๕ ศึกษากฎหมายต่าง ๆ ว่ามีความล้าหลังและละเมิดสิทธิเสรีภาพของประชาชนที่สมควรยกเลิกแก้ไขหรือไม่ อย่างไร

๑๑.๑.๖ นอกจากตนเองจะศึกษาเรียนรู้กฎหมายและข้อมูลดังกล่าวแล้ว ในส่วนของทีมงานผู้สมัครเองก็ต้องได้รับการหล่อหลอม หรือศึกษาเรียนรู้เท่า ๆ กับผู้สมัครด้วย เพราะการกระทำของทีมงานผู้สนับสนุนก็จะส่งผลกระทบต่อผู้สมัครด้วยเช่นกัน

เหตุผล

ที่ต้องเสนอแนะเช่นนี้ เพราะมีผู้สมัครบางท่านไม่ได้เตรียมตัวเตรียมใจที่จะลงสมัคร แต่เป็นเพราะได้รับการยุยงส่งเสริมจากครอบครัว หรือผู้ใกล้ชิด ทำให้ไม่มีโอกาสสำรวจตนเอง ศึกษางาน ศึกษากฎหมายไว้ล่วงหน้า แม้ต่อมาจะได้รับการเลือกตั้งก็ไม่พร้อมจะทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเท่ากับว่าประชาชนเสียโอกาสที่จะได้ผู้แทนที่มีคุณภาพ (แม้จะเป็นคนดีก็ตาม) และตัวของ ส.ส. ท่านนั้นก็จะมีรู้สึกรู้ว่าตนต้องผินใจทำหน้าที่ทั้งที่ไม่ชอบ หรืออาจจะอึดอัดใจที่ทำหน้าที่ได้ไม่ดีเท่าที่ควร

๑๑.๒ ระยะเลือกตั้ง

เมื่อเตรียมไว้พร้อมแล้ว ก็จะเข้าสู่ระยะเลือกตั้ง หรือ ช่วงที่จะต้องรณรงค์แข่งขัน ได้แก่ ระยะตั้งแต่วันที่มีการประกาศให้มีการเลือกตั้งจนถึงวันเลือกตั้ง ระยะนี้เป็นระยะที่สำคัญมากที่สุด เพราะผู้สมัครจะต้องทำกิจกรรมหลาย ๆ อย่างในช่วงเวลาเพียงไม่เกิน ๔๕ วัน สำหรับกรณีการเลือกตั้งทั่วไป หรือไม่เกิน ๖๐ วัน ในกรณีมีการยุบสภา ทั้งเรื่องการยื่นใบสมัคร การหาเสียง การลงคะแนน และการนับคะแนนเลือกตั้ง

ผู้สมัครจึงควรมีแนวทางปฏิบัติด้วยความระมัดระวัง ดังต่อไปนี้

๑๑.๒.๑ การยื่นสมัครรับเลือกตั้ง

เตรียมเอกสารหลักฐานให้ถูกต้องครบถ้วน และเตรียมเงินค่าสมัครไว้ให้พร้อม โดยต้องมั่นใจว่าตนมีคุณสมบัติครบถ้วน และไม่มีลักษณะต้องห้ามในการสมัคร โดยเฉพาะผู้ที่ไม่ได้ ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ส.ส. หรือ ส.ว. ครั้งล่าสุด และไม่ได้ไปแจ้งเหตุต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น จะถูกขึ้นบัญชีเป็นผู้เสียสิทธิ ไม่สามารถสมัครได้ หากผู้ใดยื่นเอกสารหรือให้ถ้อยคำอันเป็นเท็จต่อเจ้าหน้าที่ผู้รับสมัคร ตลอดจนการสมัคร รับเลือกตั้งโดยไม่มีสิทธิสมัคร หรือยินยอมให้พรรคการเมืองเสนอชื่อสมัครแบบบัญชีรายชื่อโดยรู้อยู่แล้วว่าตนไม่มีสิทธิสมัคร หรือสมัครรับเลือกตั้งในนามพรรคการเมืองมากกว่าหนึ่งพรรค หรือสมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งมากกว่าหนึ่งเขต นอกจากจะเสียเวลา เสียโอกาสของผู้สมัครลำดับถัดไปที่ควรจะได้หมายเลขที่เราได้ และอาจจะเกิดบัตรเสียจำนวนมาก เพราะมีประชาชนเข้าใจผิดไปกากบาทหมายเลขที่ถูกเพิกถอนการสมัครไปแล้ว การกระทำดังกล่าว ยังเป็นความผิดตามกฎหมายอีกด้วย (รายละเอียดการยื่นการสมัครโปรดดูหน้า ๖๒)

ที่น่าสังเกตอีกเรื่องหนึ่งคือ การที่ผู้สมัครมักจะนำขบวนแห่กลองยาว เชิดสิงโต การฟ้อนรำต่าง ๆ เพื่อสร้างบรรยากาศความครึกครื้น โดยอ้างว่าเป็นสีสันของการเลือกตั้งนั้นไม่ควรทำ เพราะอาจเข้าข่ายผิดกฎหมายเลือกตั้งมาตรา ๔๔(๓) ได้ รวมทั้งค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นก็ต้องไม่ลืมลงบัญชีรายจ่ายในการเลือกตั้งซึ่งจะต้องแจ้งต่อ กกต.จังหวัดด้วย

๑๑.๒.๒ การหาเสียง

ก่อนอื่น ขอทำความเข้าใจก่อนว่า “การหาเสียง” นั้นสามารถทำได้ トラบใดที่การหาเสียงดังกล่าวไม่เป็นการฝ่าฝืนกฎหมายเลือกตั้ง ระเบียบ ข้อบังคับ ข้อกำหนด ประกาศ หรือคำสั่งของ กกต. และค่าใช้จ่ายในการหาเสียงต้องไม่เกินวงเงินที่ กกต.กำหนดด้วย

ตัวอย่างการหาเสียงที่ไม่ผิดกฎหมาย อาทิ การปราศรัยแถลงนโยบาย เสนอแนวคิดในการแก้ไขปัญหาของประชาชน ที่ไม่มีเนื้อหาโจมตีกล่าวร้ายป้ายสี โทกทก หลอกหลวง หรือสัญญาว่าจะให้เงินหรือทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดที่อาจคำนวณเป็นเงินได้แก่ผู้ใด การแจกเอกสาร ใบปลิวแทนการแจกเงินหรือสิ่งของ การไม่ยอมซื้อเหล้าหรือออกเงินค่าก๋วยเตี๋ยวให้ชาวบ้าน เป็นต้น

ส่วนวิธีการหาเสียงที่ผิดกฎหมาย ขอให้ศึกษาจากกฎหมายเลือกตั้งมาตรา ๔๔ เป็นหลัก อะไรที่เขาห้าม อ่านแล้วไม่เข้าใจอย่าเสี่ยงทำ ถ้าสงสัยจริง ๆ ให้ศึกษาจากข้อห้ามในการหาเสียง หน้า ๑๐๐ และแนวคำวินิจฉัยของ กกต. หน้า ๑๓๐-๑๓๕

๑๑.๒.๓ การลงคะแนน

ผู้สมัครควรทราบว่า กฎหมายให้พรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครสามารถเสนอรายชื่อตัวแทนพรรคการเมืองต่อ กกต.เขต ก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่า ๑๕ วัน เพื่อแต่งตั้งให้เป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง (กปน.) ได้หน่วยเลือกตั้งละ ๑ คน โดยพรรคการเมืองต้องเป็นผู้รับผิดชอบจ่ายค่าตอบแทนสำหรับ กปน.ผู้นั้น

ที่ผ่านมาผู้สมัครบางคนกล่าวหาว่า กปน.กระทำการทุจริตและเป็นคนของพรรคการเมืองอื่น ดังนั้น สิ่งที่ผู้สมัครควรทำ คือ

(๑) เสนอรายชื่อ กปน.หน่วยเลือกตั้งละ ๑ คน โดยคัดเลือกจากสมาชิกพรรคการเมือง ที่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องกฎหมายเลือกตั้ง ระเบียบของ กกต. มากที่สุด

(๒) กำชับให้เข้าอบรมก่อนการปฏิบัติหน้าที่ กปน. ตามที่ กกต.เขตกำหนด มิฉะนั้นอาจจะไม่เข้าใจวิธีการปฏิบัติในหน่วยเลือกตั้ง

(๓) รับผิดชอบจ่ายเงินค่าตอบแทน กปน.ที่เป็นตัวแทนพรรคให้ถูกต้องครบถ้วน มิให้มีปัญหาร้องเรียนกันในภายหลัง

(๔) โปรดเข้าใจด้วยว่า แม้ กปน.จะเป็นตัวแทนของ (ผู้สมัครและพรรคการเมือง) แต่ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา จึงต้องวางตัวเป็นกลางไม่เอนเอียง และกำกับการเลือกตั้งให้เป็นไปด้วยความสุจริตและเที่ยงธรรม หากทุจริตต่อหน้าที่ หรือขัดขวางการปฏิบัติตามกฎหมาย จะถูกดำเนินคดีรับโทษหนัก ฐานเจ้าพนักงานปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบตามกฎหมายเลือกตั้ง มาตรา ๑๐๑

(๕) การทักท้วง ประท้วง ร้องเรียนในกรณีพบเหตุไม่สุจริตและเที่ยงธรรม อันเป็นการกระทำผิดกฎหมาย หรือ ระเบียบ ฯลฯ สามารถกระทำได้และต้องจดบันทึกการทักท้วงไว้ในบันทึกรายงานการใช้สิทธิเลือกตั้ง (ส.ส. ๒๗) ของ กปน. หาก กปน.ไม่รับคำทักท้วง และไม่บันทึกการทักท้วง จะต้องแจ้งเจ้าพนักงานตำรวจท้องที่เป็นหลักฐาน และริบนำหลักฐานมาประกอบคำร้องเรียนด้วย โดยการทำเป็นหนังสือระบุเหตุการณ์ หรือพฤติกรรมแห่งการกระทำผิดนั้น หรือหากเป็นการทำความผิดซึ่งหน้าสามารถแจ้งให้เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยดำเนินการได้

๑๑.๒.๔ การนับคะแนน

การเลือกตั้ง ส.ส.จะนับคะแนนรวมกัน ณ สถานที่แห่งเดียวในเขตเลือกตั้ง ซึ่งจะต้องใช้กรรมการนับคะแนน (กนค.) ถึง ๖ ฝ่าย ประมาณ ๔๐๖ คน โดยพรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น หรือที่ส่งผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อสามารถเสนอรายชื่อตัวแทนพรรคได้ ไม่เกิน ๑ ชื่อ เป็น กนค. ต่อ กกต.เขต ก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่า ๑๕ วัน

ทั้งนี้ กนค.ที่มาจากตัวแทนพรรคการเมืองจะต้องเข้ารับการอบรมก่อนปฏิบัติหน้าที่ตามที่ กกต.เขตกำหนด และต้องปฏิบัติหน้าที่ในฐานะที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญาด้วยเช่นกัน

ปัญหาที่พบมากที่สุดในการนับคะแนนเลือกตั้ง ส.ส. คือ ความล่าช้าในการตรวจสอบเอกสารการนับจำนวนบัตรและการนับบัตรเป็นคะแนน ซึ่งก็มีปัญหาเรื่องการวินิจฉัยบัตรดี-บัตรเสียอีกเช่นกัน ทำให้มีการร้องประท้วงระหว่างการนับคะแนน ส่งผลให้กระบวนการนับคะแนนล่าช้า ยืดเยื้อข้ามวันข้ามคืน สิ่งที่ต้องการสร้างความเข้าใจแก่บรรดาผู้สนับสนุนของผู้สมัครทั้งหลาย คือ

(๑) ผู้สมัคร ผู้สนับสนุน และตัวแทนพรรคการเมืองที่จะปฏิบัติหน้าที่ กนค. ควรศึกษาแนวทางปฏิบัติจากคู่มือการปฏิบัติงานของ กนค. หรือจากคู่มือนี้หน้า ๓๔

(๒) กนค. ทุกคนต่างปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเหน็ดเหนื่อยภายใต้สถานการณ์กดดันอย่างมาก โดยได้รับค่าตอบแทนเพียงน้อยนิด หากพบว่ามี การปฏิบัติหน้าที่ผิดพลาดบกพร่องในจุดใด ขอให้ทำการทักท้วงโดยสุภาพ โปรดอย่าใช้อารมณ์รุนแรงด่าว่า กนค. (ที่มีตัวแทนของท่านร่วมอยู่ด้วย) เลย เพราะการที่เขาต้องทำงานหนัก และเหน็ดเหนื่อยเมื่อล้าด้วยความเสียสละก็เพื่อเราทุกคน จึงขอให้กำลังใจกันบ้าง

(๓) ผู้ที่ไม่เกี่ยวข้อง เช่น ไม่ได้เป็น กนค. หรือ กปน. นั้น ไม่สามารถเข้าไปในบริเวณสถานที่นับคะแนนได้ เว้นแต่ที่ได้จัดไว้โดยเฉพาะ มิฉะนั้นจะเป็นการขัดขวางการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่อันเป็นความผิดตามกฎหมาย

(๔) ศึกษาแนวทางการวินิจฉัยบัตรดี-บัตรเสียไว้ล่วงหน้า หากพบว่ามี การวินิจฉัยผิดพลาดสามารถทักท้วงได้ เพื่อขอให้ กนค. วินิจฉัยใหม่ ผลการวินิจฉัยเป็นเช่นใดให้เป็นที่ยุติไปก่อน เพื่อให้กระบวนการนับคะแนนดำเนินต่อไปได้ไม่หยุดชะงัก ซึ่ง กนค. จะต้องตรวจสอบคำทักท้วงและวินิจฉัยโดยให้บันทึกคำทักท้วงและคำวินิจฉัยส่งให้ กกต. เขต เก็บเป็นหลักฐาน แต่ถ้า กนค. ไม่บันทึกคำทักท้วงนั้น ให้แจ้งต่อ จนท. ดำรวจท้องที่เพื่อนำหลักฐานมาประกอบการร้องเรียน/คัดค้านการเลือกตั้ง การทักท้วงหรือการร้องเรียนสามารถดำเนินการจนถึงเวลานับคะแนนเสร็จสิ้น

(๕) หาก กนค. ผู้ใดจงใจไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ ทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำการอื่นใดเพื่อขัดขวางมิให้การเป็นไปตามกฎหมาย หรือประกาศ ระเบียบ ฯลฯ ของ กกต. จะได้รับโทษหนักตามกฎหมายเลือกตั้ง มาตรา ๑๐๑ แต่หากได้กระทำโดยสุจริตจะได้รับความคุ้มครองไม่ต้องรับผิดทั้งทางแพ่งหรืออาญา ตามมาตรา ๑๗

(๖) ควรศึกษากฎหมายเลือกตั้งมาตรา ๑๐๑/๑ ไว้ด้วย เพื่อเตือนตนมิให้มีการร้องเท็จ ให้ถ้อยคำ (พยาน) เท็จ หรือกลั่นแกล้งให้ผู้สมัครถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง หรือเพื่อบริการประกาศผลการเลือกตั้ง เพราะหากฝ่าฝืนล้วนมีโทษหนักทั้งสิ้น

๑๑.๓ ระยะหลังจากวันเลือกตั้ง

แม้การเลือกตั้งจะผ่านพ้นไปแล้ว แต่ภารกิจของผู้สมัครรับเลือกตั้งแต่ละท่านยังไม่จบสิ้น มีทั้งภารกิจภาคบังคับที่ทุกคนต้องทำตามกฎหมายภารกิจเฉพาะตัวที่บางคนอาจจำเป็นต้องทำ และภารกิจอันพึงกระทำ

๑๑.๓.๑ ภารกิจภาคบังคับ ได้แก่ การยื่นบัญชีค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งที่ (สมุหบัญชีเลือกตั้ง) จัดทำขึ้น รวมทั้งหลักฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องให้ถูกต้องครบถ้วนตามความเป็นจริงต่อ กกต.จังหวัด ภายใน ๙๐ วัน หลังจากวันประกาศผลการเลือกตั้ง ทั้งนี้ไม่ต้องรอยื่นวันสุดท้ายเพราะเอกสารหลักฐานต่าง ๆ อาจผิดพลาดบกพร่อง ต้องใช้เวลาแก้ไขจนนำไปยื่นไม่ทันการณันมีความผิดตามกฎหมายเลือกตั้ง (รายละเอียดโปรดดูหน้า ๑๑๕)

๑๑.๓.๒ ภารกิจเฉพาะตัว ได้แก่

(๑) การร้องเรียนก่อนการประกาศผลเลือกตั้งให้ยื่นคำร้องเรียนก่อนสิ้นสุดวันเลือกตั้ง (๒๔.๐๐ น. ของวันเลือกตั้ง) ต่อ กกต.จังหวัด โดยผ่านผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดที่เหตุแห่งการร้องเรียนเกิดขึ้น โดยต้องทำเป็นหนังสือมีชื่อและที่อยู่ของผู้ร้องเรียน ระบุเรื่องอันเป็นเหตุให้ร้องเรียนพร้อมทั้งข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ตามสมควร รวมทั้งลงลายมือชื่อผู้ร้องเรียน หรือผู้รับมอบอำนาจในคำร้องเรียนด้วย (แนวทางการร้องเรียนโปรดดูหน้า ๑๒๐)

(๒) การคัดค้านการเลือกตั้ง ต้องยื่นคำคัดค้านภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันประกาศผลการเลือกตั้ง แต่ในกรณีที่เป็นกรคัดค้านการใช้จ่ายเงินในการเลือกตั้ง ต้องยื่นภายใน ๑๔๐ วัน นับแต่วันประกาศผลการเลือกตั้ง โดยจะยื่นที่สำนักงาน กกต.จังหวัด ที่เหตุแห่งการร้องคัดค้านได้เกิดขึ้น ในเขตเลือกตั้งภายในจังหวัดนั้น หรือสำนักงาน กกต.ส่วนกลาง ก็ได้ (แนวทางการคัดค้านการเลือกตั้ง โปรดดูหน้า ๑๑๗)

(๓) การร้องเรียนหรือคัดค้านการเลือกตั้งสามารถกระทำได้ เมื่อมีการกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่เป็นไปตามกฎหมาย อันทำให้การเลือกตั้งไม่เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม จึงมิใช่ช่องทางที่ผู้สมัครหรือผู้ใดจะใช้ในการสกัดกั้น หรือกลั่นแกล้งคู่ต่อสู้ทางการเมืองแต่อย่างใด เว้นแต่มีการกระทำอันไม่สุจริตและเที่ยงธรรมเกิดขึ้นโดยแท้จริง โปรดทราบด้วยว่าการร้องเท็จ คัดค้านเท็จ การกลั่นแกล้งผู้สมัครถือเป็นความผิดตามกฎหมาย

(๔) แม้ว่าพฤติกรรมการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งจะเกิดขึ้นในช่วงระยะเวลาการเลือกตั้งเป็นส่วนใหญ่ แต่มักพบว่า การร้องเรียนจะมาประดังในช่วงหลังวันเลือกตั้ง หากมองแง่ดีก็หมายความว่าเพิ่งจะมีการกระทำความผิดในช่วงใกล้ ๆ วันเลือกตั้งทำให้ไม่สามารถหาพยานหลักฐานได้ทันก่อนวันเลือกตั้ง รวมทั้งระหว่งนั้นผู้สมัครทุกท่านอาจกำลังวุ่นกับการหาเสียงจนไม่มีเวลารวบรวมพยานหลักฐานก็เป็นได้

แต่หากมองในแง่ร้ายก็มองได้ว่า ผู้สมัครต่างก็จ้องจับผิดคู่ต่อสู้อยู่แล้วแต่เก็บหลักฐานไว้รอดูจังหวะ หากมีแนวโน้มว่าจะชนะก็จะไม่นำมาร้องเรียน แต่หากทำท่าว่าจะแพ้จึงค่อยนำมาร้อง ทำให้ กกต.ไม่สามารถดำเนินการสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง (ให้ใบแดง) แก่ผู้สมัครที่ทุจริตได้ทันก่อนวันเลือกตั้ง ที่ผ่านมา กกต. มักจะได้รับเรื่องร้องเรียนในระยะเวลากระชั้นชิดใกล้วันเลือกตั้งหรือหลังจากวันเลือกตั้งแล้วทำให้ต้องแจกใบแดงหลังวันเลือกตั้ง และต้องสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ สร้างความเบื่อบ่าหนายให้ประชาชนที่ต้องเลือกตั้งซ้ำซาก และเสียงบประมาณเสียเวลาไปเลือกตั้งใหม่ จึงขอให้ผู้สมัครได้ตระหนักในเรื่องนี้ไว้ด้วย

๑๑.๓.๓ การกิจอันพึงกระทำ ได้แก่ การกิจที่ผู้สมัครทุกคนควรยึดเป็นแนวปฏิบัติ เพื่อร่วมกันสร้างสรรค์ การเลือกตั้งเชิงสมานฉันท์ ดังนี้

(๑) ผู้ที่ไม่ได้รับการเลือกตั้งควรมีน้ำใจเป็นนักกีฬา ด้วยการแสดงความยินดีกับผู้ที่ได้รับการเลือกตั้ง และยอมรับผลการตัดสินของประชาชนก่อนเพราะ “เสียงของประชาชนคือเสียงสวรรค์” ส่วนผู้ที่ชนะการเลือกตั้งควรขอบคุณคู่แข่งชั้นที่เคารพศรัทธา หาเสียงอย่างมีคุณภาพ ขอภัยที่อาจล่วงเกินระหว่างการหาเสียง และขอรับแนวคิดหรือนโยบายที่ดีไปดำเนินการต่อ

(๒) หากมีเหตุให้ต้องร้องคัดค้านการเลือกตั้ง ขอให้ตรวจสอบกลั่นกรองเรื่องที่จะนำไปร้องคัดค้านการเลือกตั้งอีกครั้ง ถ้าไม่มีหลักฐานชัดเจนว่ามีการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง ก็ควรยุติเรื่อง เพื่อให้ ส.ส.ทำงานโดยไม่ต้องพะวักพะวงกับคดีความ แต่หากมีการกระทำความผิดจริงก็ต้องดำเนินเรื่องต่อไปโดยไม่สยบยอมหรือไม่ยอมรับอามิสสินจ้าง เพื่อทำให้การเลือกตั้งมีความสุจริตและเที่ยงธรรมอย่างแท้จริง

(๓) เสริมสร้างและปลูกฝังลักษณะประชาธิปไตยในนิสัยที่ดีแก่เยาวชนและประชาชนโดยไม่ใช้ระบบอุปถัมภ์ให้เขาต้องพึ่งพิงเราตลอดไป เช่น ไม่จัดเลี้ยงฉลองความสำเร็จแต่ใช้วิธีการปราศรัยขอบคุณพร้อมทั้งเปิดรับฟังความเห็นของประชาชน เพื่อนำไปสู่การแก้ไขทั้งในระดับนโยบาย การออกกฎหมาย และการปฏิบัติในพื้นที่

๑๒. การเลือกตั้งเชิงสมานฉันท์ : ประจัญหน้าของประชาชน

หมดเวลาสำหรับคำแก้ตัว

มีแต่การเริ่มต้นใหม่เดี๋ยวนี้

โดยไม่ต้องเกี่ยงงอนให้คนอื่นแก้ไขก่อน ไม่ว่าจะประชาชน เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือผู้สมัครรายอื่น ทุกอย่างแก้ไขได้ที่ตัวเราเอง

ขอจงระลึกว่า **“อำนาจอธิปไตย”** เป็นของประชาชน ประชาชนไว้วางใจมอบอำนาจอธิปไตยให้ ส.ส.ไปทำหน้าที่แทนโดยที่อำนาจนั้นยังเป็นของประชาชน

ถ้า ส.ส.ทำงานขาดประสิทธิภาพ หรือทรยศต่อประชาชน ประชาชนย่อมเรียกอำนาจของเขาคืนได้เสมอ เมื่ออำนาจนั้นเป็นของประชาชน จึงไม่มีประโยชน์อันใดที่จะทุ่มเทเงินทองมากมายเพื่อยื้อแย่งอำนาจ โดยหวังว่าจะใช้อำนาจมาดลบันดาลประโยชน์ให้แก่ตัวเอง ซึ่งเป็นไปไม่ได้ เพราะสิ่งที่แย่งชิงได้มาและคิดว่าเป็น **“อำนาจ”** นั้น แท้จริงคือ การเสียสละ อุทิศตนเพื่อเข้าไป **ทำหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบ** โดยมีค่าตอบแทนปีละไม่กี่แสนบาท แล้วจะลงทุนไปเป็นล้าน ๆ เพื่ออะไร ?

หากเราลงทุนชื่อเสียงก็ต้องเข้าไปถอนทุนคืนอย่างแน่นอน และต้องสะสมทุนไว้ลงทุนในการเลือกตั้งครั้งต่อไปด้วย อันยากที่จะถอนตัวจากวงจรอุบาทว์นี้ ดังนั้นการเลือกตั้งจะฉ้อฉลหรือดิงงามจึงขึ้นอยู่กับมาตรฐานทางจริยธรรมของผู้สมัครเองที่จะต้องตัดสินใจแล้วว่า

จะเป็นผู้แทนที่แสนดีของประชาชน (ด้วยการสร้างสรรค์การเลือกตั้งเชิงสมานฉันท์)

หรือจะเป็นผู้ทรยศต่อประชาชน (ด้วยการหาเสียงเลือกตั้งอย่างฉ้อฉลต่อไป)

ซึ่งเชื่อแน่ว่าทุกท่านล้วนปรารถนาเป็นผู้แทนที่ดีของประชาชน ท่านพร้อมแล้วหรือยัง ? ถ้าพร้อมแล้วขอเชิญติดตามเนื้อหาในบทต่อไป

บทที่ ๒

กระบวนการเลือกตั้ง

บทที่ ๒

กระบวนการเลือกตั้ง

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๒ และ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๓ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๑ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย พรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยมีคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้ควบคุมและดำเนินการจัดหรือจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่น รวมทั้งการออกเสียง ประชามติให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ในปัจจุบันสภาผู้แทนราษฎรมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน ๕๐๐ คน มาจากการเลือกตั้งด้วยวิธีออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับ มีวาระการดำรงตำแหน่ง ๔ ปี นับแต่วันเลือกตั้ง มี ๒ แบบ คือ

(๑) แบบบัญชีรายชื่อ จำนวน ๑๐๐ คน

(๒) แบบแบ่งเขตเลือกตั้ง จำนวน ๔๐๐ คน

คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นไปตามมาตรา ๑๐๗ และมาตรา ๑๐๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ รวมทั้งต้องไม่เป็นผู้เสียสิทธิตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๓

๑. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

๑.๑ ส.ส. แบบบัญชีรายชื่อ มีจำนวน ๑๐๐ คน

พรรคการเมืองจัดทำบัญชีรายชื่อผู้สมัคร พรรคละ ๑ บัญชี บัญชีละไม่เกินกว่า ๑๐๐ คน ยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง ก่อนวันเปิดการรับสมัคร ส.ส. แบบแบ่งเขตเลือกตั้ง

รายชื่อผู้สมัครในบัญชีดังกล่าวต้องประกอบด้วย

ก. รายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งจากภูมิภาคต่าง ๆ อย่างเป็นธรรม

ข. ไม่ซ้ำกับรายชื่อในบัญชีที่พรรคการเมืองอื่นจัดทำขึ้น และไม่ซ้ำกับรายชื่อผู้สมัครแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง

ค. จัดทำรายชื่อโดยเรียงตามลำดับหมายเลข

ใช้เขตประเทศเป็นเขตเลือกตั้ง

ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งออกเสียงลงคะแนนเลือกบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งที่พรรคจัดทำขึ้นบัญชีรายชื่อใดบัญชีรายชื่อหนึ่งเพียงบัญชีเดียว บัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองใดได้คะแนนน้อยกว่าร้อยละ ๕ ของจำนวนคะแนนเสียงรวมทั้งประเทศ ถือว่าไม่มีผู้สมัครใดในบัญชีได้รับเลือกตั้ง

ให้ถือว่าผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อได้รับเลือกตั้งเรียงตามลำดับจากหมายเลขแรกแบบบัญชีลงไปจนครบจำนวนที่ได้รับเลือกตั้ง

๑.๒ ส.ส. แบบแบ่งเขตเลือกตั้ง มีจำนวน ๔๐๐ คน

พรรคการเมืองส่งสมาชิกเข้าสมัครรับเลือกตั้งเพียง ๑ คนต่อหนึ่งเขตเลือกตั้ง ใช้เขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้งในกรณีที่จังหวัดใดมี ส.ส.ได้คนเดียว แต่ถ้าจังหวัดใดมี ส.ส. เกิน ๑ คนขึ้นไป ให้แบ่งเขตจังหวัดออกเป็นเขตเลือกตั้งมีจำนวนเท่ากับจำนวน ส.ส. ที่พึงมีทำให้ มีเขตเลือกตั้งดังกล่าวทั่วประเทศจำนวนทั้งสิ้น ๔๐๐ เขต

๑.๓ วิธีคำนวณหาจำนวน ส.ส. แบบบัญชีรายชื่อ

การคำนวณหาจำนวน ส.ส. ที่ได้รับเลือกตั้งจากบัญชีรายชื่อแต่ละบัญชีให้ดำเนินการ ดังนี้

- ให้จำนวนคะแนนเสียงแบบบัญชีรายชื่อรวม ๔๐๐ เขตเลือกตั้งทั่วประเทศ = A
- พรรคซึ่งบัญชีรายชื่อได้รับคะแนนไม่ถึง ๕% ของ A จะไม่มี ส.ส. แบบบัญชีรายชื่อ และให้หักคะแนนของพรรคเหล่านั้นออกจากคะแนนรวม A
- เมื่อหักคะแนนของพรรคดังกล่าวข้างต้นออกไปแล้ว จะได้คะแนนรวมของพรรคทุกพรรคที่จะมี ส.ส. แบบบัญชีรายชื่อ = B นั่นคือ $B = A - \text{คะแนนของบัญชีรายชื่อต่าง ๆ ที่ได้คะแนนน้อยกว่า ๕\% ของ A}$
- ให้ถือ $\frac{B}{๑๐๐} = C$ เป็นคะแนนเฉลี่ยต่อ ส.ส. แบบบัญชีรายชื่อ ๑ คน
- $\frac{\text{คะแนนเสียงที่บัญชีรายชื่อได้รับ}}{C} = \text{จำนวน ส.ส. จากบัญชีรายชื่อ} + \text{เศษ}$
- ถ้ารวมจำนวน ส.ส. ที่ได้รับเลือกตั้งแล้วยังไม่ครบ ๑๐๐ คน ให้เพิ่ม ส.ส. ให้แก่บัญชีรายชื่อที่มีเศษมากที่สุดอีกหนึ่งคน เรียงตามลำดับจนกว่าจำนวน ส.ส. รวมแล้วได้ ๑๐๐ คน
- ผู้ที่ได้เป็น ส.ส. คือผู้ที่มีชื่อในลำดับแรกของบัญชีรายชื่อ ไล่ไปตามลำดับจนครบจำนวน ส.ส. ที่ได้รับเลือกตั้งจากบัญชีรายชื่อของพรรคนั้น

ตัวอย่างเช่น : สมมติมีพรรคการเมืองส่งผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อรวม ๗ พรรค แต่ละพรรคมีคะแนนรวม จาก ๔๐๐ เขตทั่วประเทศ ดังนี้

พรรคการเมือง	คะแนนรวมของบัญชีรายชื่อพรรค (คะแนน)
๑. พรรคจันทร์	๔,๐๕๐,๐๐๐
๒. พรรคอังคาร	๖,๑๒๐,๐๐๐
๓. พรรคพุธ	๗๐๐,๐๐๐
๔. พรรคพฤหัสบดี	๑๒,๕๐๐,๐๐๐
๕. พรรคศุกร์	๗,๓๓๐,๐๐๐
๖. พรรคเสาร์	๙๐๐,๐๐๐
๗. พรรคอาทิตย์	๑,๔๐๐,๐๐๐
คะแนนรวมทุกบัญชีรายชื่อ	A = ๓๓,๐๐๐,๐๐๐

คะแนนเสียงร้อยละ ๕ ของคะแนนรวมทุกบัญชีรายชื่อ คือ ๑,๖๕๐,๐๐๐ คะแนน บัญชีรายชื่อที่ได้คะแนนน้อยกว่า ๑,๖๕๐,๐๐๐ คะแนน จะถูกตัดออก ซึ่งได้แก่บัญชีรายชื่อของพรรคดังนี้

๓. พรรคพุธ	๗๐๐,๐๐๐	คะแนน
๖. พรรคเสาร์	๙๐๐,๐๐๐	คะแนน
๗. พรรคอาทิตย์	<u>๑,๔๐๐,๐๐๐</u>	คะแนน
รวมคะแนนพรรคที่ต้องตัดออก	<u>๓,๐๐๐,๐๐๐</u>	คะแนน

หัก ๓ ล้านคะแนนของพรรคที่ไม่ถึงร้อยละ ๕ ออก

$$\begin{aligned} \text{คะแนนรวมของพรรคที่เหลือ} &= B = ๓๓ \text{ ล้านคะแนน} - ๓ \text{ ล้านคะแนน} \\ &= ๓๐ \text{ ล้านคะแนน} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{คะแนนเฉลี่ยต่อ ส.ส. ๑ คน} &= \frac{B}{๑๐๐} \\ &= \frac{๓๐๐,๐๐๐ \text{ คะแนน}}{\text{ส.ส. ๑๐๐ คน}} = ๓๐๐,๐๐๐ \text{ คะแนน} \end{aligned}$$

หารคะแนนของบัญชีรายชื่อด้วยคะแนนเฉลี่ย (๓๐๐,๐๐๐ คะแนน) ผลหารคือ จำนวน ส.ส.ที่ได้รับเลือกตั้งจากบัญชีชื่อนั้น

พรรคการเมือง	คะแนนรวมของบัญชีรายชื่อพรรค	จำนวน ส.ส. (คน)	เศษคะแนน
๑. พรรคจันทร์	๔,๐๕๐,๐๐๐	๑๓	๑๕๐,๐๐๐
๒. พรรคอังคาร	๖,๑๒๐,๐๐๐	๒๐	๑๒๐,๐๐๐
๓. พรรคพฤหัสบดี	๑๒,๕๐๐,๐๐๐	๔๑	๒๐๐,๐๐๐
๕. พรรคศุกร์	๗,๓๓๐,๐๐๐	๒๔	๑๓๐,๐๐๐
จำนวน ส.ส. รวมทุกบัญชี		๙๘	

พรรคพหุหัสและพรรคจันทร์ มีเศษคะแนนมากเป็นลำดับที่ ๑ และ ๒ จะได้ ส.ส. เพิ่มพรรคละ ๑ คน คือ พรรคพหุหัสและพรรคจันทร์ จะมี ส.ส. แบบบัญชีรายชื่อเท่ากับ ๔๒ คน และ ๑๔ คนตามลำดับ ซึ่งทำให้จำนวนรวมของ ส.ส. แบบบัญชีรายชื่อทุกบัญชี ครบ ๑๐๐ คน

๑.๔ วิธีคำนวณหาจำนวน ส.ส. แบบแบ่งเขตเลือกตั้ง

ส.ส. แบบแบ่งเขตเลือกตั้งมี ๔๐๐ คน จาก ๔๐๐ เขตเลือกตั้ง หรือ ๑ เขตเลือกตั้งมีผู้แทน ๑ คน จึงต้องมีการคำนวณจำนวนเขตเลือกตั้งแต่ละจังหวัดซึ่งต้องดำเนินการดังนี้

ให้ $\frac{\text{ราษฎรทั้งประเทศ}}{๔๐๐} = X = \text{จำนวนราษฎรเฉลี่ยต่อ ส.ส. หนึ่งคน}$

จังหวัดที่มีราษฎรน้อยกว่า X มี ๑ เขตเลือกตั้ง

สำหรับจังหวัดอื่น ๆ $\frac{\text{ราษฎรทั้งประเทศ}}{๔๐๐} = \text{จำนวนเขตเลือกตั้ง} + \text{เศษ}$

เมื่อดำเนินการทั้งประเทศแล้วยังได้เขตเลือกตั้งไม่ครบ ๔๐๐ เขต ให้เพิ่มจำนวนเขตเลือกตั้งแก่จังหวัดที่มีเศษสูงกว่าไปตามลำดับจนครบ ๔๐๐ เขตเลือกตั้ง

จากหลักเกณฑ์การคำนวณดังกล่าว ได้ผลสรุปจำนวน ส.ส. และจำนวนเขตเลือกตั้งแต่ละจังหวัดดังนี้

ลำดับ	จังหวัด	จำนวนราษฎร	จำนวน ส.ส.
๑	กรุงเทพมหานคร	๕,๘๔๔,๖๐๗	๓๗
๒	กระบี่	๓๘๔,๔๑๖	๒
๓	กาญจนบุรี	๗๙๗,๓๓๙	๕
๔	กาฬสินธุ์	๙๙๔,๖๐๐	๖
๕	กำแพงเพชร	๗๗๔,๒๒๕	๕
๖	ขอนแก่น	๑,๗๗๐,๖๐๕	๑๑
๗	จันทบุรี	๕๑๑,๕๘๗	๓
๘	ฉะเชิงเทรา	๖๕๒,๕๐๐	๔

ลำดับ	จังหวัด	จำนวนราษฎร	จำนวน ส.ส.
๙	ชลบุรี	๑,๑๕๗,๑๑๑	๗
๑๐	ชัยนาท	๓๔๙,๒๑๖	๒
๑๑	ชัยภูมิ	๑,๑๓๘,๙๔๔	๗
๑๒	ชุมพร	๔๗๗,๑๑๖	๓
๑๓	เชียงราย	๑,๒๑๔,๙๑๓	๘
๑๔	เชียงใหม่	๑,๖๐๓,๒๒๐	๑๐
๑๕	ตรัง	๖๐๘,๐๔๔	๔
๑๖	ตราด	๒๒๕,๐๒๑	๑
๑๗	ตาก	๔๙๘,๗๑๔	๓
๑๘	นครนายก	๒๕๑,๘๘๗	๒
๑๙	นครปฐม	๘๑๒,๔๐๔	๕
๒๐	นครพนม	๗๑๐,๔๔๐	๕
๒๑	นครราชสีมา	๒,๕๙๑,๐๕๐	๑๖
๒๒	นครศรีธรรมราช	๑,๕๓๑,๐๗๒	๑๐
๒๓	นครสวรรค์	๑,๑๒๖,๗๓๙	๗
๒๔	นนทบุรี	๙๒๔,๘๙๐	๖
๒๕	นราธิวาส	๗๐๘,๒๔๑	๔
๒๖	น่าน	๔๘๒,๑๘๑	๓
๒๗	บุรีรัมย์	๑,๕๕๕,๐๐๙	๑๐
๒๘	ปทุมธานี	๗๓๙,๔๐๔	๕
๒๙	ประจวบคีรีขันธ์	๔๙๒,๔๔๐	๓
๓๐	ปราจีนบุรี	๔๕๓,๙๓๕	๓
๓๑	ปัตตานี	๖๓๔,๖๑๙	๔
๓๒	พระนครศรีอยุธยา	๗๕๑,๒๕๙	๕
๓๓	พะเยา	๕๐๑,๕๐๙	๓
๓๔	พังงา	๒๔๐,๗๒๕	๒
๓๕	พัทลุง	๕๐๔,๕๙๗	๓
๓๖	พิจิตร	๕๙๗,๘๘๒	๔
๓๗	พิษณุโลก	๘๖๗,๓๕๖	๖
๓๘	เพชรบุรี	๔๖๑,๗๓๘	๓
๓๙	เพชรบูรณ์	๑,๐๕๒,๒๘๖	๗
๔๐	แพร่	๔๘๒,๒๓๒	๓
๔๑	ภูเก็ต	๒๗๘,๔๘๐	๒

ลำดับ	จังหวัด	จำนวนราษฎร	จำนวน ส.ส.
๔๒	มหาสารคาม	๙๔๔,๓๔๕	๖
๔๓	มุกดาหาร	๓๓๙,๐๗๔	๒
๔๔	แม่ฮ่องสอน	๒๓๘,๒๕๐	๒
๔๕	ยโสธร	๕๕๒,๙๔๔	๔
๔๖	ยะลา	๔๖๕,๔๔๖	๓
๔๗	ร้อยเอ็ด	๑,๓๒๒,๓๘๙	๘
๔๘	ระนอง	๑๖๓,๔๓๖	๑
๔๙	ระยอง	๕๕๖,๗๓๓	๔
๕๐	ราชบุรี	๘๓๓,๗๓๔	๕
๕๑	ลพบุรี	๗๖๘,๕๑๖	๕
๕๒	ลำปาง	๗๙๗,๒๑๖	๕
๕๓	ลำพูน	๔๐๙,๐๔๑	๓
๕๔	เลย	๖๒๔,๐๔๗	๔
๕๕	ศรีสะเกษ	๑,๔๖๕,๕๓๘	๙
๕๖	สกลนคร	๑,๑๑๓,๗๒๐	๗
๕๗	สงขลา	๑,๒๙๔,๔๔๒	๘
๕๘	สตูล	๒๗๓,๗๐๒	๒
๕๙	สมุทรปราการ	๑,๐๔๕,๘๕๐	๗
๖๐	สมุทรสงคราม	๒๐๓,๙๙๔	๑
๖๑	สมุทรสาคร	๔๔๘,๑๙๙	๓
๖๒	สระแก้ว	๕๔๑,๔๔๑	๓
๖๓	สระบุรี	๖๒๕,๕๗๔	๔
๖๔	สิงห์บุรี	๒๒๒,๗๒๔	๑
๖๕	สุโขทัย	๖๒๑,๖๙๓	๔
๖๖	สุพรรณบุรี	๘๖๘,๖๘๑	๖
๖๗	สุราษฎร์ธานี	๙๓๕,๕๑๒	๖
๖๘	สุรินทร์	๑,๔๐๖,๖๑๒	๙
๖๙	หนองคาย	๙๑๓,๒๗๕	๖
๗๐	หนองบัวลำภู	๕๐๐,๐๐๒	๓
๗๑	อ่างทอง	๒๙๐,๘๒๕	๒
๗๒	อำนาจเจริญ	๓๗๐,๖๒๗	๒
๗๓	อุดรธานี	๑,๕๔๒,๐๗๑	๑๐
๗๔	อุดรดิตถ์	๔๘๑,๖๔๐	๓

ลำดับ	จังหวัด	จำนวนราษฎร	จำนวน ส.ส.
๗๕	อุทัยธานี	๓๓๙,๔๘๓	๒
๗๖	อุบลราชธานี	๑,๘๐๕,๓๒๒	๑๑
รวมทั้งสิ้น		๖๓,๐๗๙,๗๖๕	๔๐๐

- หมายเหตุ**
- จำนวนราษฎรทั่วราชอาณาจักร ณ วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๔๖ คือ ๖๓,๐๗๙,๗๖๕ คน (ตามประกาศสำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย)
  - จำนวนราษฎรโดยเฉลี่ยต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหนึ่งคน = ๑๕๗,๖๙๙ คน

ในการจัดตั้งรัฐบาล หาก ส.ส.คนใดไปเป็นนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรี ส.ส.ผู้นั้นจะต้องพ้นจากตำแหน่ง ส.ส. ในวันถัดจากวันที่ครบ ๓๐ วัน นับแต่วันแต่งตั้ง เมื่อ ส.ส. แบบแบ่งเขตไปเป็นนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรี จะต้องมีการเลือกตั้งซ่อมในเขตนั้น แต่ถ้า ส.ส. แบบบัญชีรายชื่อไปเป็นนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรี ก็ให้เลื่อนคนถัดไปจากบัญชีรายชื่อของพรรคคนนั้นขึ้นเป็น ส.ส.แทน ไม่มีการเลือกตั้งซ่อม

ค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งซ่อมดังกล่าว ให้ ส.ส.ผู้นั้นและพรรคการเมืองที่ ส.ส.ผู้นั้นสังกัดอยู่ร่วมกันรับผิดชอบ

๒. เจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ รวมทั้งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๒ และ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๓ ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการการเลือกตั้ง และเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง ซึ่งเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา มีอำนาจหน้าที่ในการควบคุมและดำเนินการจัดหรือจัดให้มีการเลือกตั้งให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมและอำนาจหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งสามารถแบ่งออกได้ดังนี้

๒.๑ คณะกรรมการการเลือกตั้ง

๒.๑.๑ องค์ประกอบ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๓๖ คณะกรรมการการเลือกตั้งประกอบด้วยประธานกรรมการคนหนึ่งและกรรมการอื่นอีกสี่คน รวมเป็นห้าคน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา จากผู้ซึ่งมีความเป็นกลางทางการเมืองและมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ มีวาระการดำรงตำแหน่ง ๗ ปี นับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว

การที่รัฐธรรมนูญกำหนดให้มีคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งเป็นองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญเนื่องจากรัฐธรรมนูญมีเจตนารมณ์ในการปฏิรูปการเมือง ต้องการให้มืองค์กรที่เป็นกลางและมีความเป็นอิสระในการจัดการเลือกตั้งทุกระดับ เพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

๒.๑.๒ อำนาจหน้าที่

- (๑) ควบคุมและดำเนินการจัดหรือจัดให้มีการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นไปโดยสุจริต และเที่ยงธรรม
- (๒) ออกประกาศกำหนดการทั้งหลาย อันจำเป็นแก่การปฏิบัติตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ และกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น
- (๓) มีคำสั่งให้ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้าง ของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ ปฏิบัติการทั้งหลายอันจำเป็นตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง กฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น
- (๔) ออกข้อกำหนดเป็นแนวทางการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง หรือการออกเสียงประชามติ
- (๕) ดำเนินการแบ่งเขตเลือกตั้ง สำหรับการเลือกตั้งที่ใช้วิธีการแบ่งเขตเลือกตั้ง และจัดให้มีบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง
- (๖) สืบสวนสอบสวน เพื่อหาข้อเท็จจริง และวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ หรือกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น
- (๗) สั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ หรือออกเสียงประชามติใหม่ ในหน่วยเลือกตั้งใด หน่วยเลือกตั้งหนึ่ง หรือทุกหน่วยเลือกตั้ง หรือสั่งให้มีการนับคะแนนใหม่ เมื่อมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการเลือกตั้งหรือการออกเสียงประชามติในหน่วยเลือกตั้งนั้น ๆ มิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีพิจารณาที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด
- (๘) ประกาศผลการเลือกตั้งหรือการออกเสียงประชามติ
- (๙) ดำเนินการหรือประสานงานกับหน่วยราชการ ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ หรือสนับสนุนองค์การเอกชนในการให้การศึกษาแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- (๑๐) จัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี และข้อสังเกตเสนอต่อรัฐสภา
- (๑๑) ดำเนินการอื่นตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญอื่น หรือกฎหมายอื่นกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง (พ.ร.บ.ว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๐)

๒.๑.๓ การพ้นจากตำแหน่ง

กรรมการการเลือกตั้งมีวาระการดำรงตำแหน่ง ๗ ปี นับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งและให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว

นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระกรรมการการเลือกตั้งพ้นจากตำแหน่งเมื่อตาย ลาออก ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามกฎหมาย ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษวุฒิสภา มีมติให้ถอดถอนออกจากตำแหน่ง (รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๐ และ ๑๔๑)

๒.๒ เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง

๒.๒.๑ การแต่งตั้ง

ให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งมีเลขาธิการคนหนึ่ง ซึ่งประธานกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้งด้วยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

เลขาธิการต้องเป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ มีสัญชาติไทยโดยการเกิด มีอายุไม่เกิน ๖๕ ปีบริบูรณ์ และมีคุณวุฒิ ประสบการณ์และความสำเร็จด้านการบริหารตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด (พ.ร.ป.ว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๔ และ ๒๙)

๒.๒.๒ อำนาจหน้าที่

เลขาธิการเป็นผู้บังคับบัญชาพนักงานและลูกจ้างของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งและรับผิดชอบการปฏิบัติงานของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งขึ้นตรงต่อประธานกรรมการการเลือกตั้ง

เลขาธิการทำหน้าที่เป็นเลขานุการในคณะกรรมการการเลือกตั้ง

เลขาธิการมีหน้าที่ควบคุมดูแลงานโดยทั่วไปของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ประกาศ และมติของคณะกรรมการการเลือกตั้ง และให้มีอำนาจ ดังนี้

(๑) บรรจุ แต่งตั้ง ถอดถอน เลื่อน ลดเงินเดือน หรือค่าจ้าง ลงโทษทางวินัย พนักงานหรือลูกจ้างของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตลอดจนให้พนักงานหรือลูกจ้างของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งออกจากตำแหน่ง

(๒) วางระเบียบเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของพนักงานหรือลูกจ้างในสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งและข้าราชการ พนักงานหรือลูกจ้าง ซึ่งมาปฏิบัติงานเป็นพนักงานหรือลูกจ้างในสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นการชั่วคราว

(๓) วางระเบียบเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด และเท่าที่ไม่ขัดกับระเบียบหรือประกาศ หรือมติของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ในกิจการของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอกให้ เลขานุการเป็นผู้แทนของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (พ.ร.ป. ว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๘, ๓๐ และ ๓๑)

๒.๒.๓ การพ้นจากตำแหน่ง

เลขานุการมีวาระการดำรงตำแหน่ง ๕ ปี นับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง และอาจได้รับ แต่งตั้งใหม่ได้ แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกิน ๒ วาระติดต่อกัน (พ.ร.ป.ว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๙)

๒.๓ คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด

๒.๓.๑ องค์ประกอบ

ให้มีคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดในทุกจังหวัดรวมทั้งกรุงเทพมหานคร คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดมีจำนวน ๕ คน ประกอบด้วย ประธาน กรรมการคนหนึ่ง และกรรมการอื่นอีก ๔ คน (พ.ร.ป.ว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๑ และ ๑๒)

๒.๓.๒ การแต่งตั้ง

คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด (พ.ร.ป.ว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๑)

๒.๓.๓ อำนาจหน้าที่

คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ภายในเขตจังหวัดของตน ดังต่อไปนี้

- (๑) อำนวยการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติที่กระทำภายในจังหวัดนั้น
- (๒) เสนอแนะการแบ่งเขตเลือกตั้งสำหรับการเลือกตั้งที่ใช้วิธีการแบ่งเขตเลือกตั้ง

ต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง

(๓) รวบรวมและตรวจสอบข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งหรือผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติเสนอต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง

(๔) เสนอแนะต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อพิจารณาแต่งตั้งบุคคลผู้มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งหรือการออกเสียงประชามติตามที่กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติหรือกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นกำหนดไว้

(๕) ปฏิบัติงานอื่นตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมาย หรือมีคำสั่ง

ในกรณีที่ไม่มีคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคหนึ่งได้หรือคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวอาจทำให้เกิดความเสียหายหรือความไม่สุจริตและเที่ยงธรรมได้คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจมอบหมายให้บุคคลอื่นปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวก็ได้ (ระเบียบ กกต. ว่าด้วย กกต.จว. และ ผอ.กกต.จว. ข้อ ๑๓)

ในการปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดมีอำนาจภายในเขตจังหวัดของตน ดังต่อไปนี้

(๑) ให้หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น มีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงหรือความเห็นในการปฏิบัติงาน หรือส่งเอกสาร หลักฐาน หรือพยานหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณา

(๒) ให้เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานตาม (๑) หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ พนักงานอัยการ พนักงานสอบสวนหรือบุคคลใด มีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงหรือมาให้ถ้อยคำหรือส่งเอกสารหลักฐาน หรือพยานหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณา

(๓) แต่งตั้งบุคคล คณะบุคคล หรือผู้แทนองค์การเอกชน เพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดมอบหมาย

(๔) เข้าไปในที่เลือกตั้ง ที่ออกเสียงประชามติ หรือสถานที่นับคะแนนการเลือกตั้ง หรือนับคะแนนการออกเสียงประชามติ (ระเบียบ กกต. ว่าด้วย กกต.จว. และ ผอ.กกต.จว. ข้อ ๑๔)

ในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเกี่ยวกับการเลือกตั้งหรือการออกเสียงประชามติ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดมีอำนาจภายในเขตจังหวัดของตนในการออกคำสั่งให้หน่วยราชการ ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐดำเนินการในเรื่องใดเรื่องหนึ่งตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดหรือให้หน่วยงานดังกล่าวมีคำสั่งให้ข้าราชการ พนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยราชการ ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐปฏิบัติการอันจำเป็นเกี่ยวกับการเลือกตั้ง หรือการออกเสียงประชามติได้ตามที่เห็นสมควร

ในกรณีที่ข้าราชการ พนักงานหรือลูกจ้างซึ่งมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดตามวรรคหนึ่งไม่ปฏิบัติตามคำสั่งโดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดส่งเรื่องให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป (ระเบียบ กกต. ว่าด้วย กกต.จว. และ ผอ.กกต.จว. ข้อ ๑๕)

ห้ามมิให้กรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดกระทำการอันมิชอบด้วยหน้าที่เพื่อเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใด หรือกระทำการ หรือละเว้นกระทำการโดยทุจริต หรือประพฤติมิชอบในการปฏิบัติหน้าที่

ในกรณีที่กรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดกระทำการตามหน้าที่ โดยสุจริตย่อมได้รับความคุ้มครองไม่ต้องรับผิดชอบทั้งทางแพ่งหรือทางอาญา (พ.ร.บ.ว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๔)

๒.๓.๔ การพ้นจากตำแหน่ง

วาระของกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดมีกำหนดคราวละสี่ปี นับแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้งและให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว

กรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระต้องอยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่ากรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่จะเข้ารับหน้าที่

ในกรณีที่กรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดพ้นจากตำแหน่งเพราะเหตุอื่นนอกจากถึงคราวออกตามวาระ ให้แต่งตั้งกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดแทนตำแหน่งที่ว่างนั้น เว้นแต่ระยะเวลาในวาระที่เหลือไม่ถึงหนึ่งร้อยแปดสิบวัน คณะกรรมการการเลือกตั้งจะไม่แต่งตั้งกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดแทนตำแหน่งที่ว่างก็ได้ หรือเว้นแต่คณะกรรมการการเลือกตั้งจะพิจารณาเป็นอย่างอื่น และให้ผู้ได้รับแต่งตั้งอยู่ในตำแหน่งเพียงเท่าวาระที่เหลืออยู่ของผู้ซึ่งตนแทน (ระเบียบ กกต. ว่าด้วย กกต.จว. และ ผอ.กกต.จว. ข้อ ๙)

นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออกและได้รับอนุญาตให้ลาออก

(๓) ขาดคุณสมบัติตามข้อ ๑๑ หรือมีลักษณะต้องห้ามตามข้อ ๑๒ ของระเบียบ กกต.

ว่าด้วย กกต.จว. และ ผอ.กกต.จว.

(๔) คณะกรรมการการเลือกตั้งมีมติให้พ้นจากตำแหน่งโดยเห็นว่ามี ความประพฤติส่อไปในทางทุจริตต่อหน้าที่หรือว่าจงใจใช้อำนาจหน้าที่ขัดต่อประกาศ ระเบียบ หรือข้อกำหนดของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ละเลยต่อหน้าที่หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้

(๕) คณะกรรมการการเลือกตั้งมีมติให้พ้นจากตำแหน่งเมื่อเห็นสมควร โดยคะแนนเสียงเอกฉันท์

การพ้นจากตำแหน่งตามวรรคหนึ่ง ย่อมไม่กระทบการใดที่กรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดผู้นั้นได้กระทำไปในหน้าที่ รวมทั้งการได้รับคำตอบแทนก่อนวันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีมติ (ระเบียบ กกต. ว่าด้วย กกต.จว. และ ผอ.กกต.จว. ข้อ ๑๐)

๒.๔ ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด

๒.๔.๑ การแต่งตั้ง

คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจแต่งตั้งผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด (พ.ร.บ.ว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๑)

๒.๔.๒ อำนาจหน้าที่

ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดมีหน้าที่ปฏิบัติตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งหรือคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดมอบหมายหรือมีคำสั่ง (ระเบียบ กกต. ว่าด้วย กกต.จว. และ ผอ.กกต.จว. ข้อ ๕)

๒.๔.๓ การพ้นจากตำแหน่ง

พนักงานประจำออกจากงานเมื่อ ตาย อายุครบ ๖๐ ปีบริบูรณ์ ลาออกจากงาน และได้รับอนุญาตให้ลาออก ถูกสั่งให้ออก ปลดออก หรือไล่ออก

ในกรณีเป็นพนักงานตามสัญญาจ้าง ต้องมีอายุไม่เกิน ๖๕ ปีบริบูรณ์ (ระเบียบ กกต. ว่าด้วยการบริหารงานบุคคล ข้อ ๑๓ และ ๗๙)

๒.๕ คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง

๒.๕.๑ องค์ประกอบ

คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง ประกอบด้วย ประธานกรรมการ คนหนึ่ง และกรรมการอื่นอีก ๔ คน รวมเป็น ๕ คน (พ.ร.บ.ว่าด้วย การเลือกตั้ง ส.ส. และ ส.ว. พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๒)

๒.๕.๒ การสรรหา

คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดทำหน้าที่สรรหาผู้ซึ่งสมควรเป็นกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง

ในการพิจารณาสรรหาบุคคลซึ่งอาจได้รับการแต่งตั้งให้เป็นกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดพิจารณาสรรหาบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ อันเป็นประโยชน์ต่อการอำนวยความสะดวกการจัดการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้ง โดยคำนึงถึงความหลากหลายของอาชีพและการมีส่วนร่วมของสตรี (ประกาศ กกต. เรื่อง ผอ.กกต.เขต และ กกต.เขต ข้อ ๒๔ และ ๒๙)

๒.๕.๓ การแต่งตั้ง

ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแต่ละครั้งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้งคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งคณะหนึ่งในทุกเขตเลือกตั้งจากผู้ซึ่งมีความเป็นกลางทางการเมืองและมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ (ประกาศ กกต. เรื่อง ผอ.กต.เขต และ กกต.เขต ข้อ ๒)

๒.๕.๔ อำนาจหน้าที่

คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ภายในเขตเลือกตั้งของตน ดังต่อไปนี้

- (๑) อำนาจการและรับผิดชอบการจัดการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น
- (๒) กำหนดหน่วยเลือกตั้ง ที่เลือกตั้ง และสถานที่นับคะแนนในเขตเลือกตั้ง
- (๓) จัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง การเพิ่มชื่อและการถอนชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้ง
- (๔) กำกับดูแลการลงคะแนนเลือกตั้ง การนับคะแนนเลือกตั้ง และการประกาศผลการนับคะแนนเลือกตั้ง
- (๕) กำกับดูแลการทำงานของผู้อำนวยการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง
- (๖) ปฏิบัติการอื่นที่คณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดมอบหมายหรือมีคำสั่ง (ประกาศ กกต. เรื่อง ผอ.กต.เขต และ กกต.เขต ข้อ ๒๖)

ในการปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งมีอำนาจภายในเขตเลือกตั้งของตน ดังต่อไปนี้

- (๑) แต่งตั้งคณะกรรมการ หรือคณะบุคคล หรือบุคคลใดเป็นผู้ช่วยเหลือการปฏิบัติงานในการเลือกตั้ง
- (๒) แต่งตั้งคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งไม่น้อยกว่าเจ็ดคน มีหน้าที่เกี่ยวกับการลงคะแนนเลือกตั้งในที่เลือกตั้งของหน่วยเลือกตั้งแต่ละแห่ง
- (๓) แต่งตั้งคณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งมีจำนวนตามที่กำหนดในประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้งเรื่องวิธีการนับคะแนนเลือกตั้ง มีหน้าที่เกี่ยวกับการนับคะแนนในสถานที่นับคะแนนเลือกตั้งสำหรับเขตเลือกตั้งแต่ละแห่ง
- (๔) แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐทำหน้าที่รักษาความปลอดภัยในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำหน่วยเลือกตั้งและคณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้ง
- (๕) เข้าไปในที่เลือกตั้งหรือสถานที่นับคะแนนเลือกตั้ง (ประกาศ กกต. เรื่อง ผอ.กต.เขต และ กกต.เขต ข้อ ๒๗)

๒.๕.๕ การพ้นจากตำแหน่ง

คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งพ้นจากตำแหน่ง เมื่อเสร็จสิ้นภารกิจเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในครั้งนั้น ทั้งนี้ตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด (ประกาศ กกต. เรื่อง ผอ.กต.เขต และ กกต.เขต ข้อ ๕)

๒.๖ ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง

๒.๖.๑ การสรรหา

คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดทำหน้าที่สรรหาผู้ซึ่งสมควรเป็นผู้ดำเนินการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งสำหรับเขตเลือกตั้งในจังหวัดนั้นเสนอต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง (ประกาศ กกต. เรื่อง ผอ.กต.เขต และ กกต.เขต ข้อ ๑๒)

๒.๖.๒ การแต่งตั้ง

ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแต่ละครั้งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้งผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง เขตเลือกตั้งละหนึ่งคนจากผู้ซึ่งมีความเป็นกลางทางการเมืองและมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ (ประกาศ กกต. เรื่อง ผอ.กต.เขต และ กกต.เขต ข้อ ๔)

๒.๖.๓ อำนาจหน้าที่

ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง โดยมีประธานกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งเป็นผู้บังคับบัญชาและมีหน้าที่ภายในเขตเลือกตั้งของตน ดังต่อไปนี้

- (๑) รับสมัครเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง
- (๒) ดำเนินกิจการที่จำเป็นเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง และแบบบัญชีรายชื่อ
- (๓) ควบคุมดูแลงานของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง และเป็นผู้บังคับบัญชาของผู้ปฏิบัติงานในสำนักงาน
- (๔) ปฏิบัติการอื่นที่คณะกรรมการการเลือกตั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด หรือคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งมอบหมายหรือมีคำสั่ง

ในการควบคุมดูแลงานของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งปฏิบัติงานตามประกาศ ระเบียบ ข้อกำหนดของคณะกรรมการการเลือกตั้ง และของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดซึ่งกำหนดขึ้นภายในขอบเขตที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมาย (ประกาศ กกต. เรื่อง ผอ.กต.เขต และ กกต.เขต ข้อ ๑๐)

ในการปฏิบัติหน้าที่ตามประกาศนี้ ให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งมีอำนาจภายในเขตเลือกตั้งของตนดังต่อไปนี้

(๑) แต่งตั้งคณะกรรมการ หรือคณะบุคคล หรือบุคคลใดเป็นผู้ช่วยเหลือการปฏิบัติงาน

(๒) เข้าไปในที่เลือกตั้งหรือสถานที่นับคะแนนเลือกตั้ง (ประกาศ กกต. เรื่อง ผอ.กต.เขต และ กกต.เขต ข้อ ๑๑)

๒.๖.๔ การพ้นจากตำแหน่ง

ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งพ้นจากตำแหน่งเมื่อเสร็จสิ้นภารกิจเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในครั้งนั้น ทั้งนี้ ตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด (ประกาศ กกต. เรื่อง ผอ.กต.เขต และ กกต.เขต ข้อ ๕)

๒.๗ คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง

๒.๗.๑ องค์ประกอบ

คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งมีจำนวนไม่น้อยกว่า ๗ คน ประกอบด้วย ประธานกรรมการหนึ่งคน และกรรมการ ๒ คน ซึ่งคณะกรรมการประจำเขตเลือกตั้งแต่งตั้ง และผู้แทนพรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น หรือที่ส่งสมัครแบบบัญชีรายชื่อเป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง

ในกรณีมีกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งไม่ถึง ๗ คน ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งแต่งตั้งผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นเป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งให้ได้จำนวนครบ ๗ คน

ในวันเลือกตั้ง ถ้าถึงเวลาเปิดการลงคะแนนเลือกตั้งแล้ว มีกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งมาปฏิบัติหน้าที่ไม่ถึง ๗ คน ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งที่อยู่ในขณะนั้นแต่งตั้งผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นเป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งจนครบ ๗ คน (พ.ร.ป.ว่าด้วยการเลือกตั้ง ส.ส. และ ส.ว. พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๓ และ ๑๔)

๒.๗.๒ อำนาจหน้าที่

คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งมีหน้าที่เกี่ยวกับการลงคะแนนเลือกตั้งในที่เลือกตั้งของหน่วยเลือกตั้งแต่ละแห่ง (พ.ร.ป.ว่าด้วยการเลือกตั้ง ส.ส. และ ส.ว. พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๓)

คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งต้องจัดแบ่งหน้าที่กันโดยแบ่งออกเป็นฝ่ายมีหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) ฝ่ายรักษาความสงบเรียบร้อยในที่เลือกตั้ง ให้มีหน้าที่จัดระเบียบและควบคุมดูแลให้ความสะดวกแก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มาแสดงตนใช้สิทธิลงคะแนนเพื่อให้การดำเนินการเลือกตั้งเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและเป็นระเบียบ โดยมีเจ้าหน้าที่ของรัฐทำหน้าที่รักษาความปลอดภัย หรือผู้ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งแต่งตั้งเป็นผู้ช่วยเหลือ

(๒) ฝ่ายตรวจบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งให้มีหน้าที่ตรวจสอบบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง อ่านชื่อและที่อยู่ และหมายเหตุในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

(๓) ฝ่ายส่งบัตรเลือกตั้ง ให้มีหน้าที่พิมพ์ลายนิ้วมือของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง บันทึกชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และลงลายมือชื่อตนเองไว้ที่ต้นข้าวบัตรเลือกตั้ง เสร็จแล้วจึงฉีกบัตรเลือกตั้งออกจากต้นข้าวบัตรเลือกตั้ง และพับบัตรเลือกตั้งก่อนส่งมอบให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งนั้นไปลงคะแนน กรณีผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้พิมพ์ลายนิ้วมือในต้นข้าวบัตรเลือกตั้ง หากประสงค์จะเขียนชื่อตัวบรรจงของตนใต้ช่องพิมพ์ลายนิ้วมือก็ให้กระทำได้

(๔) ฝ่ายควบคุมดูแลคูหาลงคะแนนมีหน้าที่จัดระเบียบในการเข้าไปลงคะแนนในคูหาลงคะแนนให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย สุจริต และเที่ยงธรรม และอำนวยความสะดวกแก่คนพิการ

(๕) ฝ่ายควบคุมหีบบัตรเลือกตั้งมีหน้าที่ควบคุมดูแลหีบบัตรเลือกตั้งและอำนวยความสะดวกการหย่อนบัตรเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งที่เหลือให้คอยสลับเปลี่ยนช่วยเหลือกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งฝ่ายต่าง ๆ (ข้อกำหนด กกต.ว่าด้วยการแต่งตั้งฯ กปน. ข้อ ๑๓)

ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญให้กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง และผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้ช่วยเหลือการปฏิบัติงานในการเลือกตั้งเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา นับแต่วันที่ได้รับการแต่งตั้งจนถึงสิ้นสุดแห่งการงานในหน้าที่ (พ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้ง ส.ส. และ ส.ว. พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๔)

๒.๗.๓ การพ้นจากตำแหน่ง

คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งพ้นจากตำแหน่งเมื่อได้ส่งมอบหีบบัตรเลือกตั้งแก่คณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งตามประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยวิธีการนับคะแนนเสร็จเรียบร้อยแล้ว (ข้อกำหนด กกต.ว่าด้วยการแต่งตั้งฯ กปน. ข้อ ๓)

๒.๘ คณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้ง

๒.๘.๑ องค์ประกอบ

ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแต่ละครั้ง ให้มีคณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งคณะหนึ่งในทุกเขตเลือกตั้ง ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งแต่งตั้งจากผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น (ประกาศ กกต. เรื่อง กนค. ข้อ ๔)

คณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้ง ประกอบด้วย คณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งฝ่ายต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- (๑) คณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งฝ่ายอำนวยการ
- (๒) คณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งฝ่ายตรวจรับหีบบัตรเลือกตั้งและเอกสาร
- (๓) คณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งฝ่ายนับจำนวนบัตรเลือกตั้ง
- (๔) คณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งฝ่ายรักษาหีบบัตรเลือกตั้ง
- (๕) คณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งฝ่ายรวมบัตรเลือกตั้ง
- (๖) คณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งฝ่ายนับบัตรเลือกตั้งเป็นคะแนน
- (๗) คณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งฝ่ายรวมคะแนน (ประกาศ กกต. เรื่อง กนค.

ข้อ ๕)

๒.๔.๒ การสรรหาและการแต่งตั้ง

ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดแต่งตั้ง “คณะอนุกรรมการสรรหากรรมการนับคะแนนเลือกตั้งฝ่ายอำนวยการ” ขึ้นคณะหนึ่งในแต่ละเขตเลือกตั้ง เพื่อทำหน้าที่สรรหาผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้ง ซึ่งอาจได้รับการแต่งตั้งให้เป็นกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งฝ่ายอำนวยการเสนอต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง ประกอบด้วยผู้อำนวยกรรมการเลือกตั้งประจำจังหวัดเป็นประธานและบุคคลที่มีความเป็นกลางทางการเมืองและมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์จำนวนสี่คนเป็นกรรมการ (ประกาศ กกต. เรื่อง กนค. ข้อ ๑๑)

ให้คณะอนุกรรมการสรรหาคำเนินการสรรหากรรมการนับคะแนนเลือกตั้งฝ่ายอำนวยการ โดยคำนึงถึงความหลากหลายของอาชีพและการมีส่วนร่วมของสตรี และเสนอรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นจำนวนเจ็ดสิบหกคน ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งพิจารณาก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสามสิบวัน

ในกรณีที่คณะอนุกรรมการสรรหาไม่สามารถดำเนินการสรรหาให้แล้วเสร็จตามกำหนดเวลาข้างต้น ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งทาบตามผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นแล้วพิจารณาแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งกรรมการนับคะแนนเลือกตั้ง ฝ่ายอำนวยการต่อไป (ประกาศ กกต. เรื่อง กนค. ข้อ ๑๓)

ให้พรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น หรือ ที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ เสนอรายชื่อผู้แทนของพรรคการเมืองซึ่งเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน โดยแต่ละพรรคการเมืองเสนอชื่อได้ไม่เกินสิบชื่อ และให้ระบุด้วยว่าประสงค์ให้บุคคลที่ถูกเสนอชื่อผู้ใดอยู่ในคณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งฝ่ายใดยกเว้นฝ่ายอำนวยการ (ประกาศ กกต. เรื่อง กนค. ข้อ ๑๗)

๒.๔.๓ หน้าที่และการปฏิบัติงาน

คณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้ง มีหน้าที่เกี่ยวกับการนับคะแนนในสถานที่นับคะแนนเลือกตั้งสำหรับเขตเลือกตั้งแต่ละแห่ง (พ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้ง ส.ส. และ ส.ว. พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๓)

คณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งฝ่ายต่าง ๆ มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) ฝ่ายอำนวยความสะดวก มีหน้าที่อำนวยความสะดวกการนับคะแนนเลือกตั้งประสานงานระหว่างคณะกรรมการนับคะแนนฝ่ายต่าง ๆ แก้ไขปัญหาอันอาจเกิดขึ้นในระหว่างการนับคะแนนเลือกตั้ง และหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งมอบหมายหรือมีคำสั่ง

(๒) ฝ่ายตรวจรับหีบบัตรเลือกตั้งและเอกสาร มีหน้าที่รับและตรวจสอบความเรียบร้อยของหีบบัตรเลือกตั้งและตรวจสอบเอกสารที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งนับจำนวนบัตรเลือกตั้งที่เหลือจากการลงคะแนนและตรวจสอบให้ตรงกับจำนวนที่เขียนในรายงานการส่งหีบบัตรของคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งแต่ละหน่วย

(๓) ฝ่ายนับจำนวนบัตรเลือกตั้ง มีหน้าที่เปิดหีบบัตรเลือกตั้งโดยไม่เปิดช่องใส่บัตรและตรวจสอบความถูกต้องของเครื่องหมายที่เขียนไว้ด้านในหีบบัตร แยกประเภทบัตรเลือกตั้ง นับจำนวนบัตรเลือกตั้งแต่ละประเภทโดยไม่ดูผลการลงคะแนนในบัตรเลือกตั้ง และตรวจสอบให้ตรงกับจำนวนที่เขียนในรายงานการส่งหีบบัตรของคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งแต่ละหน่วย

(๔) ฝ่ายรักษาหีบบัตรเลือกตั้ง มีหน้าที่เก็บรักษาหีบบัตรเลือกตั้ง บัตรเลือกตั้ง และเอกสารที่เกี่ยวข้องในระหว่างกระบวนการนับคะแนนเลือกตั้ง และรักษาหีบบัตรเลือกตั้ง บัตรเลือกตั้ง และเอกสารที่เกี่ยวข้องภายหลังการนับคะแนนเลือกตั้งแล้ว เพื่อนำส่งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด

(๕) ฝ่ายรวมบัตรเลือกตั้ง มีหน้าที่นำบัตรเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งแต่ละประเภททั้งหมดมารวมและคละกัน แจกบัตรเลือกตั้งให้ฝ่ายนับคะแนน และรวบรวมบัตรเลือกตั้งที่ได้ใช้ในการนับคะแนนแล้วบรรจุลงในหีบบัตรเลือกตั้ง แล้วนำส่งให้ฝ่ายรักษาหีบบัตรเลือกตั้ง

(๖) ฝ่ายนับบัตรเลือกตั้งเป็นคะแนน มีหน้าที่วินิจฉัยบัตรดีบัตรเสียในเบื้องต้น และนับบัตรเลือกตั้งเป็นคะแนนเลือกตั้ง

(๗) ฝ่ายรวมคะแนน มีหน้าที่รวมคะแนนที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งได้รับ และรวมคะแนนที่พรรคการเมืองได้รับในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ (ประกาศ กกต. เรื่อง กนค. ข้อ ๙)

๒.๔.๔ การพ้นจากตำแหน่ง

กรรมการนับคะแนนเลือกตั้งพ้นจากตำแหน่งเมื่อพ้น ๗ วัน นับแต่วันประกาศผลการนับคะแนนเลือกตั้ง (ประกาศ กกต. เรื่อง กนค. ข้อ ๗)

๒.๙ เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยและผู้อำนวยการประจำหน่วยเลือกตั้ง

๒.๙.๑ เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย

การแต่งตั้ง

ให้ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติจัดให้มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยประจำที่เลือกตั้งที่เลือกตั้งกลางและที่เลือกตั้งอื่นที่มีขึ้นในราชอาณาจักรอย่างน้อยที่เลือกตั้งละสองคน เว้นแต่กรณีเห็นว่าสามารถรักษาความปลอดภัยในที่เลือกตั้งนั้นได้ อาจจัดให้มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยที่เลือกตั้งละหนึ่งคนก็ได้ (ประกาศ กต. เรื่อง จนท.รปภ. และ ผอ.ปน. ข้อ ๓)

ให้ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติแจ้งรายชื่อเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย แก่คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง เพื่อพิจารณาประกาศแต่งตั้งตามแบบ ส.ส.๗/ก (ประกาศ กต. เรื่อง จนท.รปภ. และ ผอ.ปน. ข้อ ๔)

อำนาจหน้าที่

ให้เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

(๑) รักษาความสงบเรียบร้อยบริเวณที่เลือกตั้ง หรือบริเวณที่เลือกตั้งกลาง หรือบริเวณที่เลือกตั้งอื่นแล้วแต่กรณี

(๒) ทำการแทนคณะกรรมการการเลือกตั้งในฐานะผู้เสียหาย โดยให้มีอำนาจร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินคดีแก่ผู้กระทำความผิด

ให้เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยพ้นจากหน้าที่เมื่อคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งได้ส่งมอบหีบบัตรเลือกตั้งแก่คณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งเรียบร้อยแล้ว (ประกาศ กต. เรื่อง จนท.รปภ. และ ผอ.ปน. ข้อ ๖)

ให้ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติจัดให้มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยประจำสถานที่นับคะแนนในจำนวนที่เพียงพอแก่การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้ง โดยให้แจ้งรายชื่อแก่คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง เพื่อพิจารณาแต่งตั้ง และให้พ้นจากหน้าที่เมื่อได้มีการประกาศผลการนับคะแนนเลือกตั้งแล้ว (ประกาศ กต. เรื่อง จนท.รปภ. และ ผอ.ปน. ข้อ ๗)

ให้ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ ปลัดอำเภอ ผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ พนักงานฝ่ายปกครอง ตำรวจ และเจ้าพนักงานท้องถิ่นมีหน้าที่จัดการให้ความสะดวกและรักษาความสงบเรียบร้อยในการเลือกตั้ง (ประกาศ กต. เรื่อง จนท.รปภ. และ ผอ.ปน. ข้อ ๘)

ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือบุคลากรขององค์การเอกชนที่คณะกรรมการการเลือกตั้งรับรอง หรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐมีหน้าที่ให้การช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการเลือกตั้งไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม (ประกาศ กต. เรื่อง จนท.รปภ. และ ผอ.ปน. ข้อ ๙)

๒.๙.๒ ผู้อำนวยการประจำหน่วยเลือกตั้ง การแต่งตั้ง

ให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดแจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาเสนอชื่อข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ หรือพนักงานของรัฐ ยกเว้นข้าราชการการเมือง เพื่อให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งพิจารณาแต่งตั้งเป็นผู้อำนวยการประจำหน่วยเลือกตั้ง อย่างน้อยหน่วยเลือกตั้งละหนึ่งคน และประจำที่เลือกตั้งกลาง และที่เลือกตั้งอื่นแห่งละหนึ่งคน สำหรับอำนวยความสะดวกแก่คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งหรือคณะกรรมการประจำที่เลือกตั้งกลางหรือที่เลือกตั้งอื่นแล้วแต่กรณี และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กำหนดโดยให้มีฐานะเป็นเจ้าของพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา แล้วปิดประกาศคำสั่งแต่งตั้งดังกล่าว ณ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งและแจ้งให้ผู้ได้รับการแต่งตั้งทราบ (ประกาศ กกต. เรื่อง จนท.รปภ. และ ผอ.ปน. ข้อ ๑๐)

อำนาจหน้าที่

ให้ผู้อำนวยการประจำหน่วยเลือกตั้งหรือผู้อำนวยการประจำที่เลือกตั้งกลางหรือที่เลือกตั้งอื่น มีอำนาจและหน้าที่ดังนี้

- (๑) สนับสนุน อำนวยความสะดวกแก่คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งหรือคณะกรรมการประจำที่เลือกตั้งกลางหรือที่เลือกตั้งอื่นแล้วแต่กรณีเพื่อให้ดำเนินการเลือกตั้งได้ด้วยความเรียบร้อย
- (๒) ปฏิบัติตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด และผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งมีคำสั่งหรือมอบหมาย
- (๓) แต่งตั้งบุคคลให้ปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ช่วยเหลือในการปฏิบัติหน้าที่ของตนเองได้ (ประกาศ กกต. เรื่อง จนท.รปภ. และ ผอ.ปน. ข้อ ๑๐)

๓. กระบวนการและขั้นตอนของการเลือกตั้ง

๓.๑ การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไป

ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีการเลือกตั้ง ดังต่อไปนี้ (พ.ร.ป.ว่าด้วยการเลือกตั้ง ส.ส. และ ส.ว. พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖)

(๑) การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง เป็นการลงคะแนนเลือกตั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นรายบุคคลตามการแบ่งเขตเลือกตั้งที่กำหนดเขตละหนึ่งคน

(๒) การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ เป็นการลงคะแนนเลือกบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งที่พรรคการเมืองจัดทำขึ้น โดยเลือกจากบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งเพียงพรรคการเมืองเดียว

๓.๒ ระยะเวลาการดำเนินการจัดการเลือกตั้ง

เนื่องจากอายุของสภาผู้แทนราษฎรมีกำหนดคราวละ ๔ ปี นับแต่วันเลือกตั้ง (รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๔)

ดังนั้น เมื่ออายุของสภาผู้แทนสิ้นสุดลง พระมหากษัตริย์จะได้ทรงตราพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งเป็นการทั่วไป ซึ่งต้องกำหนดวันเลือกตั้งวันเดียวกันทั่วประเทศ ภายใน ๔๕ วัน นับแต่วันที่อายุของสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง (รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๕)

นอกจากนี้ พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจที่จะยุบสภาผู้แทนราษฎรเพื่อให้มีการเลือกตั้งใหม่ โดยตราพระราชกฤษฎีกา กำหนดวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไปภายใน ๖๐ วัน (รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๖)

และหากมีกรณีที่สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงหรือว่างลงนอกจากการครบวาระหรือการยุบสภา เช่น ตาย หรือลาออก เป็นต้น ดำเนินการดังนี้ (รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๙)

ก. ถ้าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อว่างลง ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรประกาศให้ผู้มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อพรรคการเมืองที่ว่างลงนั้นในลำดับถัดไปเลื่อนขึ้นมาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยการประกาศในราชกิจจานุเบกษาภายใน ๗ วัน นับแต่วันที่ตำแหน่งว่าง

ข. ถ้าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งว่างลง ให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรขึ้นแทนภายใน ๔๕ วัน นับแต่วันที่ตำแหน่งว่าง เว้นแต่อายุของสภาผู้แทนราษฎรจะเหลือไม่ถึง ๑๘๐ วัน

ค. สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่เข้ามาแทนตามข้อ ก. ให้เริ่มตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศชื่อ

ง. สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งที่เข้ามาแทนตามข้อ ข. ให้เริ่มตั้งแต่วันเลือกตั้ง

จ. สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อและแบบแบ่งเขตเลือกตั้งที่เข้ามาแทนตามข้อ ค. และข้อ ง. อยู่ในตำแหน่งได้เพียงเท่าอายุของสภาผู้แทนราษฎรที่เหลืออยู่

๓.๓ เขตเลือกตั้ง

เขตเลือกตั้ง หมายถึง ท้องที่ที่กำหนดเป็นเขตเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง แบบบัญชีรายชื่อ (พ.ร.ป.ว่าด้วยการเลือกตั้ง ส.ส. และ ส.ว. พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๔)

เขตเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ

ใช้เขตประเทศเป็นเขตเลือกตั้ง (พ.ร.ป.ว่าด้วยการเลือกตั้ง ส.ส. และ ส.ว. พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖ (๒))

เขตเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง

จังหวัดใดมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหนึ่งคนให้ใช้เขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง แต่ถ้าจังหวัดใดมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เกินหนึ่งคน ให้แบ่งเขตเลือกตั้งของจังหวัดเท่าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่จะพึงมี (พ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้ง ส.ส. และ ส.ว. พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๔ และข้อกำหนด กกต.ว่าด้วยแนวทางการปฏิบัติในการแบ่งเขตเลือกตั้ง ข้อ ๓ ข้อ ๔ และข้อ ๕)

ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดนั้นประชุมพิจารณาเสนอแนะการแบ่งเขตเลือกตั้งของจังหวัดให้แล้วเสร็จภายในสิบสี่วันนับแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นรายจังหวัดโดยถือเกณฑ์

(๑) ให้แบ่งเขตเลือกตั้งเท่ากับจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พึงมีแต่ละเขตเลือกตั้ง และแต่ละเขตเลือกตั้งมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหนึ่งคน ในการแบ่งพื้นที่ของเขตเลือกตั้ง ต้องกำหนดพื้นที่ในแต่ละเขตเลือกตั้งให้ติดต่อกันและมีจำนวนราษฎรในแต่ละเขตเลือกตั้งใกล้เคียงกัน ทั้งนี้ไม่ควรมากกว่าหรือน้อยกว่าสามพันคนจากจำนวนเฉลี่ยราษฎรต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหนึ่งคนในจังหวัดนั้น

(๒) กรณีที่อำเภอหรือตำบลใดมีจำนวนราษฎรเพียงพอที่จะกำหนดเป็นเขตเลือกตั้งได้ ให้กำหนดอำเภอหรือตำบลนั้นเป็นเขตเลือกตั้ง

(๓) กรณีที่ไม่อาจกำหนดอำเภอหรือตำบลเป็นเขตเลือกตั้งได้ ให้รวมอำเภอต่าง ๆ เป็นเขตเลือกตั้ง โดยคำนึงถึง

- ก. การเคยอยู่ในเขตเลือกตั้งเดียวกัน
- ข. ให้ถืออำเภอที่มีจำนวนราษฎรมากที่สุดเป็นหลัก
- ค. พื้นที่ที่ติดต่อกัน และ
- ง. ความสะดวกในการคมนาคมระหว่างกัน

(๔) การรวมอำเภอตามหลักเกณฑ์ใน (๓) จะทำให้มีจำนวนราษฎรในแต่ละเขตเลือกตั้งไม่ใกล้เคียงกันตาม (๑) ให้แยกหรือรวมพื้นที่ตำบลจากอำเภอหนึ่งไปยังอีกอำเภอหนึ่งเพื่อให้ได้จำนวนราษฎรตามเกณฑ์ใน (๑) แต่จะแยกหรือรวมเฉพาะเพียงบางส่วนของตำบลไม่ได้

(๕) กรณีการแยกหรือรวมพื้นที่ตำบลจากอำเภอหนึ่งไปยังอำเภอหนึ่งตาม (๔) แล้ว ทำให้ราษฎรในแต่ละเขตเลือกตั้งไม่ใกล้เคียงกันตาม (๑) หรือไม่มีสภาพเป็นชุมชนเดียวกัน ให้แยกหรือรวมพื้นที่บางส่วนของตำบลไว้ และให้ดำเนินการแบ่งเขตเลือกตั้งตามสภาพของชุมชนที่ราษฎรมีการติดต่อกันเป็นประจำหรือเป็นชุมชนใกล้เคียงกันและสามารถเดินทางติดต่อกันได้โดยสะดวก

ในการแบ่งเขตเลือกตั้งข้างต้น ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเสนอรูปแบบการแบ่งเขตอย่างน้อยสามรูปแบบ และให้มีแผนที่แสดงรายละเอียดรวมทั้งจำนวนราษฎรของตำบลหรืออำเภอที่ประกอบเป็นเขตเลือกตั้งแต่ละเขต

เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดได้ดำเนินการแบ่งเขตเลือกตั้งแล้วในวันถัดไปให้นำผลการพิจารณาเสนอความเห็นการแบ่งเขตเลือกตั้งของจังหวัดทุกรูปแบบพร้อมแผนที่แสดงรายละเอียดแจ้งให้ประชาชนในจังหวัดทราบ โดยปิดประกาศ ณ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ศาลากลางจังหวัด ที่ว่าการอำเภอ สำนักงานเทศบาล และประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อมวลชนต่าง ๆ ในจังหวัดเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในจังหวัดเสนอความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการแบ่งเขตเลือกตั้งมายังคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดภายในเวลาสิบวันนับจากวันประกาศ

คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดอาจจัดให้มีการประชุมประชาชนในจังหวัด เพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะภายในเวลาดังกล่าวด้วยก็ได้

ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดประชุม โดยนำความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของประชาชนมาประกอบการพิจารณาเสนอแนะการแบ่งเขตเลือกตั้งของจังหวัดอีกครั้งหนึ่งให้เสร็จสิ้นภายในเจ็ดวันนับแต่วันสิ้นสุดการรับฟังความคิดเห็น แล้วให้เสนอผลการพิจารณาเสนอแนะการแบ่งเขตเลือกตั้งของจังหวัดอย่างน้อยสามรูปแบบต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งในวันถัดไป ซึ่งแต่ละรูปแบบประกอบด้วย

- (๑) รายละเอียดเกี่ยวกับอำเภอหรือตำบล หรือเขตพื้นที่ที่อยู่ในเขตเลือกตั้งแต่ละเขต
- (๒) จำนวนราษฎรของแต่ละเขตเลือกตั้งแต่ละเขต และผลต่างของจำนวนราษฎรในแต่ละเขตเลือกตั้งจากจำนวนเฉลี่ยราษฎรต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหนึ่งคนในจังหวัดนั้น
- (๓) เหตุผลประกอบการเสนอแนะการแบ่งเขตเลือกตั้ง
- (๔) แผนที่แสดงรายละเอียดของชุมชน ตำบล หรืออำเภอที่ประกอบเป็นเขตเลือกตั้งแต่ละเขต

๓.๔ หน่วยเลือกตั้ง ที่เลือกตั้ง และที่เลือกตั้งกลาง

๓.๔.๑ หน่วยเลือกตั้ง

หน่วยเลือกตั้ง หมายถึง ท้องถิ่นที่กำหนดให้ทำการลงคะแนนเลือกตั้ง (พ.ร.บ. ว่าด้วยการเลือกตั้ง ส.ส. และ ส.ว. พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๔)

ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะต้องมีการลงคะแนนเลือกตั้งโดยผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ดังนั้น กฎหมายจึงได้กำหนดพื้นที่หรือท้องถิ่นให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งใดจะไปลงคะแนน รวมทั้งกำหนดสถานที่ที่จะใช้ในการลงคะแนนอันเป็นที่มาของหน่วยเลือกตั้งและที่เลือกตั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งจะเป็นผู้ประกาศกำหนดหน่วยเลือกตั้งโดยคำนึงถึงความสะดวกในการเดินทางมาใช้สิทธิเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง โดยมีหลักเกณฑ์ คือ (พ.ร.บ. ว่าด้วยการเลือกตั้ง ส.ส. และ ส.ว. พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๙)

๑) ใช้เขตหมู่บ้านเป็นเขตของหน่วยเลือกตั้ง เว้นแต่กรณีที่มีผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนน้อยจะรวมหมู่บ้านที่อยู่ติดกันตั้งแต่สองหมู่บ้านขึ้นไปเป็นหน่วยเลือกตั้งเดียวกันก็ได้ สำหรับเขตเทศบาล กรุงเทพมหานคร หรือชุมชนหนาแน่น อาจกำหนดใช้แนวถนน ตรอก หรือซอย เป็นเขตของหน่วยเลือกตั้งก็ได้

๒) จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ประมาณ ๔๐๐ คน แต่ถ้าเห็นว่าจะเป็นการไม่สะดวกหรือไม่ปลอดภัยในการไปลงคะแนนของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จะให้มีผู้มีสิทธิเลือกตั้งน้อยกว่า ๔๐๐ คน ก็ได้

การประกาศกำหนดหน่วยเลือกตั้งต้องประกาศไม่น้อยกว่า ๒๐ วัน ก่อนวันเลือกตั้ง โดยปิดประกาศไว้ ณ ศาลากลางจังหวัด ที่ว่าการอำเภอ สำนักงานเทศบาล ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบล ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน และเขตชุมชนหนาแน่น พร้อมทั้งจัดทำแผนที่สังเขปแสดงหน่วยเลือกตั้ง

การเปลี่ยนแปลงเขตของหน่วยเลือกตั้งสามารถกระทำได้แต่ต้องประกาศก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่า ๑๐ วัน เว้นแต่หากเกิดกรณีฉุกเฉินอาจประกาศเปลี่ยนแปลงน้อยกว่า ๑๐ วันก่อนวันเลือกตั้งได้

๓.๔.๒ ที่เลือกตั้ง

ที่เลือกตั้ง หมายถึง สถานที่ที่กำหนดให้ทำการลงคะแนน รวมถึงบริเวณที่กำหนดไว้โดยรอบที่เลือกตั้ง (พ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้ง ส.ส. และ ส.ว. พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๔)

คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งเป็นผู้ประกาศกำหนดที่เลือกตั้ง ต้องเป็นสถานที่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งสามารถเข้าออกโดยสะดวก มีป้ายหรือเครื่องหมายแสดงขอบเขตบริเวณของที่เลือกตั้ง อาจประกาศกำหนดที่เลือกตั้งนอกพื้นที่หรือเขตของหน่วยเลือกตั้งได้ถ้าเห็นว่าจะเป็นการอำนวยความสะดวก หรือเพื่อความปลอดภัยแก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง แต่ต้องอยู่ใกล้เดียวกับหน่วยเลือกตั้งเดิม (พ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้ง ส.ส. และ ส.ว. พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๐)

๓.๔.๓ ที่เลือกตั้งกลาง

ที่เลือกตั้งกลาง หมายถึง สถานที่ที่กำหนดให้ทำการลงคะแนวล่วงหน้าก่อนวันเลือกตั้ง รวมถึงบริเวณที่กำหนดขึ้นโดยรอบที่เลือกตั้ง (ประกาศ กกต. เรื่องการใช้สิทธิเลือกตั้งฯ ข้อ ๖)

ในการเลือกตั้งเป็นการทั่วไปและการเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่าง กฎหมายให้อำนวยความสะดวกและประกันการใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง นอกจากการลงคะแนนที่หน่วยเลือกตั้ง/ที่เลือกตั้งปกติในวันเลือกตั้ง โดยการให้ลงคะแนวล่วงหน้าก่อนวันเลือกตั้งได้ ณ หน่วยเลือกตั้งกลาง โดยคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งเป็นผู้ประกาศกำหนดที่เลือกตั้งกลาง (พ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้ง ส.ส. และ ส.ว. พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๔๐ ๔๑ ๔๑/๑ ๔๑/๒ ๔๒ และ ๔๓)

๓.๕ ลักษณะและการใช้สิทธิเลือกตั้ง ณ ที่เลือกตั้งกลางนอกเขตเลือกตั้ง นอกเขตจังหวัด และนอกราชอาณาจักร

๓.๕.๑. ที่เลือกตั้งกลางนอกเขตเลือกตั้ง

ที่เลือกตั้งกลางนอกเขตเลือกตั้ง (จัดให้มีทั้งการเลือกตั้งทั่วไปและเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่าง) มีเขตเลือกตั้งละ ๑ แห่ง ผู้มีสิทธิเลือกตั้งต่อไปนี้ถ้าประสงค์จะใช้สิทธิเลือกตั้งล่วงหน้า ณ ที่เลือกตั้งกลางนอกเขตเลือกตั้งต้องไปแสดงความประสงค์ก่อนลงคะแนนเลือกตั้ง ดังนี้ (พ.ร.ป.ว่าด้วยการเลือกตั้ง ส.ส. และ ส.ว. พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๔๐ และ ๔๑)

- ก. ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งเป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๙๐ วัน นับถึงวันเลือกตั้ง หรือ
- ข. ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ผู้ได้รับคำสั่งจากทางราชการให้ไปปฏิบัติหน้าที่นอกเขตเลือกตั้งที่ตนมีสิทธิเลือกตั้ง หรือ
- ค. ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ผู้จะเดินทางไปนอกเขตเลือกตั้งที่ตนต้องไปใช้สิทธิเลือกตั้งในวันเลือกตั้ง

๓.๕.๒. ที่เลือกตั้งกลางนอกเขตจังหวัด

ที่เลือกตั้งกลางนอกเขตจังหวัด (จัดให้มีเฉพาะการเลือกตั้งทั่วไป) มีจังหวัดละ ๑ แห่ง เว้นแต่ในจังหวัดใดมีผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้ลงทะเบียนขอใช้สิทธิเลือกตั้งนอกเขตจำนวนมาก ก็อาจกำหนดให้มีมากกว่า ๑ แห่งได้ ทั้งนี้ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งต่อไปนี้ถ้าประสงค์จะใช้สิทธิเลือกตั้งล่วงหน้า ณ ที่เลือกตั้งกลางนอกเขตจังหวัด ต้องลงทะเบียนก่อนวันลงคะแนนล่วงหน้าไม่น้อยกว่า ๒๐ วัน ดังนี้ (พ.ร.ป.ว่าด้วยการเลือกตั้ง ส.ส. และ ส.ว. พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๔๐/๑ และ ๔๐/๒)

- ก. ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ผู้อยู่ในจังหวัดอื่น นอกจังหวัดที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน หรือ
- ข. ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งเป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๙๐ วัน นับถึงวันเลือกตั้ง

ทั้งข้อ ก. และ ข้อ ข. ต้องมีความประสงค์จะใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งในจังหวัดที่ตนอยู่ในปัจจุบัน เนื่องจากการทำงาน การศึกษา การพักอาศัย เป็นต้น จะต้องลงทะเบียนขอใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งนอกเขตจังหวัดต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นที่ตนอยู่ และจะมีสิทธิลงคะแนนล่วงหน้า ณ ที่เลือกตั้งกลางนอกเขตจังหวัดได้ต่อเมื่อพ้น ๒๐ วัน นับจากวันลงทะเบียนดังกล่าว

๓.๕.๓ การไปใช้สิทธิเลือกตั้งนอกราชอาณาจักร

เกิดขึ้นครั้งแรกในประเทศไทยในการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาเป็นการทั่วไป เมื่อวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๔๓ จัดให้มีเฉพาะในการเลือกตั้งทั่วไป เพื่ออำนวยความสะดวกและประกันการใช้สิทธิของผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งมีถิ่นที่อยู่นอกราชอาณาจักร หรือจะเดินทางไปนอกราชอาณาจักรในช่วงเวลาเลือกตั้ง ผู้มีสิทธิสามารถลงคะแนนเลือกตั้ง ณ ประเทศที่มีสิทธิเลือกตั้งอยู่ เป็นการลงคะแนนล่วงหน้าก่อนวันเลือกตั้งพอสมควร เพื่อให้มีเวลาในการส่งบัตรเลือกตั้งกลับมานับคะแนน ณ เขตเลือกตั้งที่ตนมีภูมิลำเนา ต้องลงทะเบียนล่วงหน้าโดยการแจ้งความประสงค์ ณ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด สถานกงสุล หรือสถานทูต ผู้ใดลงทะเบียนขอใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งดังกล่าว หากมีการเลือกตั้ง ส.ส. ส.ว. เป็นการทั่วไป หรือการเลือกตั้งแทนตำแหน่ง ที่ว่าง ถ้าผู้นั้นไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านให้ถือว่า การขอใช้สิทธินั้นเป็นการแจ้งเหตุอื่นที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งและไม่เสียสิทธิ (พ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้ง ส.ส. และ ส.ว. พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๘๓)

ในประเทศใดมีผู้แจ้งความประสงค์ลงทะเบียนขอใช้สิทธิลงคะแนนเกิน ๕๐๐ คน และอยู่ในพื้นที่ที่มีความสะดวกในการเดินทางมาใช้สิทธิ อาจจัดให้มีสถานที่ลงคะแนนเลือกตั้งในประเทศนั้นได้ หรือถ้ามีจำนวนน้อยกว่า ๕๐๐ คน หรือมีเหตุจำเป็นอย่างอื่นอาจจัดให้มีการออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งทางไปรษณีย์ หรือโดยวิธีอื่นใดก็ได้ และเมื่อขอใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งนอกราชอาณาจักรแล้ว ให้หมดสิทธิลงคะแนนในหน่วยเลือกตั้งที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน เว้นแต่จะแจ้งเปลี่ยนแปลงล่วงหน้าแล้ว (พ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้ง ส.ส. และ ส.ว. พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๘๔ และ ๘๔/๑)

๓.๖ การรักษาหีบบัตรเลือกตั้งก่อนการลงคะแนน

หีบบัตรเลือกตั้งต้องมีลักษณะมองเห็นภายในได้ง่าย มีวิธีการปิดผนึกป้องกันการเปิดหีบบัตร หรือการป้องกันมิให้นำบัตรใส่ไปในหีบบัตรหลังการปิดการลงคะแนน รวมทั้งมีลักษณะพิเศษในการป้องกันการเปลี่ยนหีบบัตรด้วย (พ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้ง ส.ส. และ ส.ว. พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๕๑)

ก่อนวันเลือกตั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งจะแต่งตั้งคณะทำงาน คณะหนึ่งหรือหลายคณะ เพื่อทำหน้าที่ส่งมอบหีบบัตร บัตรเลือกตั้ง แบบพิมพ์ และวัสดุอุปกรณ์เกี่ยวกับการเลือกตั้งให้แก่กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งไม่น้อยกว่า ๕ คน และคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งดังกล่าว ต้องตรวจสอบความถูกต้องของหีบบัตรเลือกตั้ง บัตรเลือกตั้ง แบบพิมพ์ และวัสดุอุปกรณ์การเลือกตั้งให้ถูกต้องครบถ้วนด้วย เสร็จแล้วจะต้องนำบัตรเลือกตั้ง แบบพิมพ์ และวัสดุอุปกรณ์ บรรจุลงในหีบบัตรเลือกตั้ง และให้กรรมการการเลือกตั้งประจำเขตหรือคณะทำงานที่ได้แต่งตั้งอย่างน้อย ๓ คน และกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง ลงลายมือชื่อของแต่ละคนภายในหีบบัตร แล้วปิดหีบบัตรใส่กุญแจหรืออุปกรณ์อื่นและประจำครั้ง ทำการผูกมัดหีบบัตรด้วยเชือกผูกปมและประจำครั้ง (กรณีใช้สายรัดให้ลงลายมือชื่อบนสายรัดด้วย) เพื่อป้องกันการเปิดหีบบัตร แล้วทำการเก็บรักษาอย่างปลอดภัย โดยให้มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย (เจ้าหน้าที่ตำรวจ) ร่วมเดินทางและดูแลรักษาหีบบัตรเลือกตั้งดังกล่าวด้วยก่อนถึงวันเลือกตั้ง (ข้อกำหนด กกต.ว่าด้วยการแต่งตั้งและวิธีปฏิบัติหน้าที่ของ กปน. ข้อ ๑๐/๒ ๑๐/๓ และ ๑๐/๔)

สำหรับสถานที่ปลอดภัยที่ใช้ในการเก็บรักษาหีบบัตรเลือกตั้ง และคณะผู้เก็บรักษาร่วมกับเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยหีบบัตรเลือกตั้งอยู่ในดุลพินิจของคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง

๓.๗ การดำเนินงานในวันเลือกตั้ง

๓.๗.๑ ก่อนเปิดการลงคะแนน

ในวันเลือกตั้งก่อนเวลาเปิดลงคะแนน คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง ผู้อำนวยการประจำหน่วยเลือกตั้ง เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย ต้องไปถึงที่เลือกตั้งเวลาประมาณ ๐๖.๐๐ น. พร้อมหีบบัตรที่เก็บรักษาไว้ และเมื่อถึงเวลา ๐๗.๓๐ น. ให้เปิดหีบบัตรเพื่อตรวจสอบและนับจำนวนบัตรเลือกตั้งทั้งหมดและปิดประกาศจำนวนบัตรเลือกตั้ง ตามแบบ ส.ส. ๒๖ ไว้ ณ ที่เลือกตั้ง (ข้อกำหนด กกต. ว่าด้วยการแต่งตั้งและวิธีปฏิบัติหน้าที่ของ กปน. ข้อ ๑๑ และ ๑๒)

คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง (กปน.) และผู้มีสิทธิเลือกตั้งแต่ละคนก็จะมีหน้าที่ตามห้วงเวลา ดังนี้

ก. หลังจากการเบิกหีบบัตรเลือกตั้งและตรวจสอบความถูกต้องดังกล่าวมาแล้ว กปน. จะตรวจสอบความเรียบร้อยที่เลือกตั้ง การจัดสถานที่ การปิดป้ายหน่วยเลือกตั้ง ประกาศต่าง ๆ ตลอดจนตรวจว่ามีป้ายโฆษณาหาเสียงของผู้สมัครอยู่ในที่เลือกตั้งหรือไม่ ถ้าพบ ให้ทำลายหรือนำออกจากที่เลือกตั้ง

ข. ก่อนเวลา ๐๘.๐๐ น. กปน. จะแบ่งหน้าที่กันปฏิบัติงานการลงคะแนนเลือกตั้ง คือ (ข้อกำหนด กกต. ว่าด้วยการแต่งตั้งและวิธีปฏิบัติหน้าที่ของ กปน. ข้อ ๑๓)

(๑) ฝ่ายรักษาความสงบเรียบร้อยในที่เลือกตั้ง จำนวน ๑ คน

(๒) ฝ่ายตรวจบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน ๑ คน

(๓) ฝ่ายส่งบัตรเลือกตั้ง จำนวน ๒ คน

(๔) ฝ่ายควบคุมดูแลคูหาลงคะแนน จำนวน ๑ คน

(๕) ฝ่ายควบคุมหีบบัตรเลือกตั้ง

กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งที่เหลือคอยสับเปลี่ยนช่วยเหลือและปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ นอกจาก (๑) - (๕)

อนึ่ง ถ้า กปน. มาไม่ครบ ๗ คน ก็ให้ กปน. ที่เหลือแต่งตั้งผู้มีสิทธิเลือกตั้งเป็น กปน. ไปพลางก่อนจนกว่า กปน. ตัวจริงจะมาปฏิบัติงาน และบันทึกไว้ในรายงานการใช้สิทธิเลือกตั้ง

ค. เมื่อถึงเวลา ๐๘.๐๐ น. ให้ กปน. เปิดหีบบัตรในที่เปิดเผยแสดงให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ซึ่งอยู่ ณ ที่เลือกตั้ง เห็นว่าเป็นหีบเปล่าแล้วปิดหีบบัตร เปิดช่องใส่บัตรเลือกตั้ง ใส่สายรัดต่อหน้าผู้มีสิทธิเลือกตั้ง บันทึกการแสดงผลเปิดหีบบัตรลงในรายงานการใช้สิทธิเลือกตั้ง และให้ กปน. ทุกคนลงชื่อพร้อมกัน

ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่อยู่ในเหตุการณ์ ๒ คน ลงชื่อเป็นพยาน โดยบันทึกในรายงานการใช้สิทธิเลือกตั้ง (ส.ส.๒๗) (ข้อกำหนด กกต.ว่าด้วยการแต่งตั้งและวิธีปฏิบัติหน้าที่ของ กปน. ข้อ ๑๔)

๓.๗.๒ ขั้นตอนการลงคะแนน

เริ่มการลงคะแนน

๑. กปน. ฝ่ายรักษาความสงบเรียบร้อยช่วยอำนวยความสะดวก จัดลำดับก่อนหลังการใช้สิทธิ และแจ้งลำดับที่ในการใช้สิทธิลงคะแนนเพื่อความรวดเร็วในการตรวจสอบรายชื่อในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

๒. กปน. ฝ่ายตรวจบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ตรวจสอบหลักฐานการแสดงตน และตรวจว่าผู้มาใช้สิทธิเป็นผู้มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งหรือไม่ ถ้าใช่ต้องอ่านชื่อผู้นั้นดัง ๆ ถ้าไม่มีผู้คัดค้านว่ามีใช้ผู้ไม่มีสิทธิเลือกตั้งก็ให้จดหมายเลขบัตรประจำตัว สถานที่ออกบัตร แล้วให้ผู้มาใช้สิทธิดังกล่าวลงลายมือชื่อในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง (ส.ส. ๑๑) ชุดหมายเหตุการณ์ลงคะแนน และแจ้ง กปน. ฝ่ายส่งบัตรเลือกตั้งต่อไป

ถ้ามีการคัดค้านการใช้สิทธิ ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งประชุมวินิจฉัยตามพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง แล้วให้มติว่าจะให้ใช้สิทธิได้หรือไม่ต่อไป แล้วบันทึกกรณีดังกล่าวไว้ในรายงานการใช้สิทธิเลือกตั้ง

๓. กปน. ฝ่ายส่งบัตรเลือกตั้ง (มี ๒ คน จ่ายบัตรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งและจ่ายบัตรแบบบัญชีรายชื่อ ทำงานในลักษณะควบคู่กันไป)

รับมอบหลักฐานการแสดงตนใช้สิทธิเลือกตั้งของผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งจาก กปน. ฝ่ายตรวจสอบบัญชีรายชื่อ

กปน. ฝ่ายส่งบัตรเลือกตั้งทั้งสองประเภท ลงชื่อในช่องกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งบนต้นข้าวบัตรเลือกตั้งก่อนมอบบัตรเลือกตั้งให้ผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง

ให้ผู้มาใช้สิทธิดังกล่าวพิมพ์ลายนิ้วมือหัวแม่มือข้างขวาในช่องพิมพ์ลายนิ้วมือบนต้นข้าวบัตรเลือกตั้งทั้ง ๒ ประเภท

กปน. ฉีกบัตรเลือกตั้งและพับบัตรเลือกตั้งตามรอยก่อนส่งมอบให้ผู้มาใช้สิทธิเพื่อนำเข้าคูหาและลงคะแนน

๔. กปน. ฝ่ายควบคุมคูหาลงคะแนน

อำนวยความสะดวกในการทำเครื่องหมายลงคะแนนแก่ผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งแนะนำ ชี้แจง การทำเครื่องหมายในบัตรเลือกตั้งในกรณีที่ถูกสอบถาม และจัดหารายชื่อและหมายเลขผู้สมัครรับเลือกตั้งทุกคนมาปิดไว้ ณ บริเวณที่ผู้มาใช้สิทธิลงคะแนนสามารถมองเห็นได้ชัดเจน

๕. กปน. ฝ่ายควบคุมหีบบัตรเลือกตั้ง

ควบคุมกำกับการหย่อนบัตรเลือกตั้ง เช่น ให้ผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งพับบัตรเลือกตั้งที่ละใบก่อนหย่อนลงหีบบัตรเลือกตั้งครึ่งละใบด้วยตนเอง และระมัดระวัง ดูแล พยายามอย่าให้ผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งนำบัตรเลือกตั้งออกไปจากที่เลือกตั้ง

๓.๗.๓ ขั้นตอนเมื่อปิดการลงคะแนน

เมื่อถึงเวลา ๑๕.๐๐ น. ประธานกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งจะประกาศปิดการลงคะแนนและงดจ่ายบัตรเลือกตั้ง

ให้ผู้แสดงตนและรับบัตรเลือกตั้งภายในเวลา ๑๕.๐๐ น. ผู้ที่เหลืออยู่ในที่เลือกตั้งดำเนินการลงคะแนนจนเสร็จสิ้น

ดำเนินการป้องกันการนำบัตรเลือกตั้งใส่หีบบัตรเลือกตั้งหลังการปิดลงคะแนนโดยปิดช่องใส่บัตรเลือกตั้งและป้องกันการเปิดหีบบัตรเลือกตั้งตามที่ กกต.กำหนด เช่น ใช้เทปกาวปิดรอบรอยต่อหีบบัตรเลือกตั้ง ใช้เชือกมัดหีบบัตรเลือกตั้ง และประจำครั้งที่ปมเชือก เป็นต้น เพื่อป้องกันการทุจริต

นำบัตรเลือกตั้งที่เหลือมานับจำนวนแล้วทำลายบัตรเลือกตั้งดังกล่าวโดยการใช้ตะปูหรือเหล็กแหลมเจาะบัตรเลือกตั้งรวมทั้งปกหน้า-ปกหลัง แล้วร้อยรูปบัตรเลือกตั้งที่ถูกเจาะด้วยเชือก ผูกปมเชือกและประจำครั้ง นำแยกใส่ถุงพลาสติกใสแยกต่างหาก

นำหีบบัตรเลือกตั้งที่ป้องกันการทุจริตแล้ว บัตรเลือกตั้งที่เหลือ บัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ชุดหมายเหตุการลงคะแนน และเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ส่งไปยังสถานที่นับคะแนนประจำเขตเลือกตั้ง โดย กปน. ไม่น้อยกว่า ๕ คน และเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยเป็นผู้นำส่งโดยเร็วไปยังสถานที่นับคะแนนประจำเขตเลือกตั้ง แล้วส่งมอบหีบบัตรเลือกตั้งที่เหลือ บัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งชุดหมายเหตุการลงคะแนน เอกสารที่เกี่ยวข้อง และวัสดุอุปกรณ์เหลือใช้แก่กรรมการนับคะแนนฝ่ายตรวจรับหีบบัตรและเอกสาร (เมื่อ กปน. และเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยได้ส่งหีบบัตรฯ แล้วให้ กปน. ผู้นำส่งหีบบัตรฯ รออยู่ ณ สถานที่นับคะแนนที่ส่งหีบบัตรก่อน จนกว่ากรรมการนับคะแนนฝ่ายนับจำนวนบัตรเลือกตั้งจะได้ตรวจนับบัตรเลือกตั้งที่อยู่ในหีบบัตรตรงกับประกาศคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง เรื่อง รายการเกี่ยวกับจำนวนบัตรเลือกตั้งเมื่อเสร็จสิ้นการลงคะแนน (ส.ส. ๒๔) แล้ว เพราะหากเกิดกรณีมีปัญหาจะได้สอบถามได้

หีบบัตรเลือกตั้งที่ส่งไปยังที่นับคะแนน นอกจากเป็นหีบบัตรเลือกตั้งของทุกหน่วยเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นแล้ว ยังประกอบด้วย หีบบัตรเลือกตั้งของที่เลือกตั้งกลางนอกเขตเลือกตั้ง ซึ่งในแต่ละเขตเลือกตั้งจะมีที่เลือกตั้งกลางนอกเขตเลือกตั้ง ๑ แห่ง สำหรับในกรณีการเลือกตั้งทั่วไปยังประกอบด้วยถุงไปรษณีย์ที่เป็นบัตรเลือกตั้งนอกเขตจังหวัด ซึ่งประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้ลงทะเบียนใช้สิทธินอกเขตจังหวัดไว้ และถุงไปรษณีย์ที่เป็นบัตรเลือกตั้งนอกราชอาณาจักร ก็จะต้องนำมานับพร้อมกันในวันเลือกตั้งด้วย

๓.๔ ขั้นตอนการนับคะแนน

๓.๔.๑ กระบวนการนับคะแนน

ภายหลังจากที่บัตรเลือกตั้งของทุกหน่วยเลือกตั้งมาถึงสถานที่นับคะแนนประจำเขตเลือกตั้งทุกหน่วยแล้ว และได้ตรวจสอบถูกต้องเรียบร้อยแล้ว (รวมถึงกรณีที่บัตรเลือกตั้งของหน่วยใดมียอดบัตรเลือกตั้งในหีบไม่ตรงกับยอดที่ปรากฏใน ส.ส.๒๔ และ กกต.ประจำเขตเลือกตั้งได้วินิจฉัยเรียบร้อยแล้ว) และกรรมการนับคะแนนฝ่ายรวมบัตรเลือกตั้งได้แยกบัตรเลือกตั้งทั้งสองประเภทและคะแนนบัตรเลือกตั้งใส่ลงในภาชนะที่จัดเตรียมไว้แล้ว ก็สามารถเริ่มนับคะแนนได้ โดยให้

กรรมการนับคะแนนฝ่ายนับบัตรเลือกตั้งเป็นคะแนน (มี ๒ คณะ คณะนับบัตรเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ และคณะนับบัตรเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ซึ่งแต่ละคณะจะมีประมาณ ๑๐ ชุด แต่ละชุดจะมีกรรมการ ๕ คน เพื่อนับบัตรเลือกตั้งเป็นคะแนน) จะไปทำการเบิกบัตรเลือกตั้งและแบบขีดคะแนนจากกรรมการนับคะแนนฝ่ายรวมบัตรเลือกตั้งครั้งละ ๕๐๐ บัตร เพื่อนำมานับคะแนนต่อไป

กรรมการนับคะแนนฝ่ายนับบัตรเลือกตั้งเป็นคะแนนหนึ่งชุดจะประกอบด้วยกรรมการ ๕ คน ซึ่งมีหน้าที่ดังนี้

๑. คนที่ ๑ หยิบบัตรเลือกตั้งทีละ ๑ บัตร คลิปบัตร และส่งให้คนที่ ๒
 ๒. คนที่ ๒ วินิจฉัยบัตรว่า บัตรดี หรือบัตรเสีย หรือบัตรไม่ประสงค์ลงคะแนน ถ้าวินิจฉัยว่าบัตรดี ให้ขานหมายเลขหน้าช่องที่ทำเครื่องหมายกากบาทด้วยเสียงดังฟังชัด แล้วส่งให้คนที่ ๓ การวินิจฉัยบัตรเลือกตั้งดังกล่าวต้องชูบัตรให้ประชาชนเห็นชัดเจนด้วย

๓. คนที่ ๓ รับบัตรเลือกตั้งที่วินิจฉัยแล้วจากคนที่ ๒ พับบัตรเลือกตั้งตามรอยเดิม แล้วแยกเก็บในภาชนะที่จัดเตรียมไว้โดยแยกเป็นภาชนะใส่บัตรดี ภาชนะใส่บัตรเสีย และภาชนะใส่บัตรที่ไม่ประสงค์ลงคะแนน

๔. คนที่ ๔ เป็นผู้ขีดคะแนนบนกระดานดำ หรือแบบขีดคะแนน ตามที่คนที่ ๒ ได้วินิจฉัย และต้องขานตามด้วยเสียงดังด้วยก่อนขีดคะแนนลงบนกระดานดำหรือแบบขีดคะแนนเพื่อทวนการวินิจฉัย

๕. คนที่ ๕ เป็นผู้คอยสับเปลี่ยนช่วยเหลือคนที่ ๑ - ๔ รวมทั้งคอยตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของคนที่ ๑ - ๔ ว่าปฏิบัติถูกต้องหรือไม่

เมื่อนับบัตรเลือกตั้งเป็นคะแนนแล้ว ในแต่ละครั้งกรรมการนับคะแนนฝ่ายนับบัตรเลือกตั้งเป็นคะแนน ก็ต้องตรวจสอบความถูกต้องว่า

๑. จำนวนบัตรดี บัตรเสีย และบัตรไม่ประสงค์ลงคะแนน เมื่อนำมารวมกันแล้วจะมียอดเท่ากับจำนวนบัตรเลือกตั้งที่รับมาในแต่ละครั้ง (โดยปกติคือ ๕๐๐ บัตร)

๒. ตรวจสอบว่าคะแนนของผู้สมัครทุกคนเมื่อรวมกันแล้วมียอดเท่ากับจำนวนบัตรดีที่เป็นคะแนนของผู้สมัคร

ถ้าตรวจสอบแล้ว มีรายการใดรายการหนึ่งไม่ตรงกัน อันเกิดจากการนับคะแนน ก็ให้ดำเนินการนับคะแนนใหม่ตามขั้นตอนการนับบัตรเลือกตั้งเป็นคะแนน

ถ้าถูกต้องให้บันทึกผลการนับคะแนน และส่งให้กรรมการนับคะแนนฝ่ายรวมคะแนนพร้อมบัตรเลือกตั้งซึ่งนับแล้วซึ่งบรรจุอยู่ในถุงใหญ่ (๕๐๐ บัตร) ซึ่งภายในถุงใหญ่จะแยกประเภท บัตรดี บัตรเสีย และบัตรไม่ประสงค์ลงคะแนนไว้ในถุงเล็ก ๓ ถุง ถุงละประเภท พร้อมแบบขีดคะแนนและบันทึกผลการนับคะแนน แล้วก็กลับไปเก็บบัตรเลือกตั้งจากกรรมการนับคะแนนฝ่ายรวมบัตรเลือกตั้งและดำเนินการตามขั้นตอนการนับบัตรเลือกตั้งเป็นคะแนนต่อไปจนกว่าบัตรเลือกตั้งของเขตเลือกตั้งทุกใบจะถูกนับหมดสิ้นแล้ว

กรรมการนับคะแนนฝ่ายรวมคะแนน จะทำการรวมผลคะแนนตามบันทึกผลการนับคะแนนที่ได้รับจากกรรมการนับคะแนนฝ่ายนับบัตรเลือกตั้งเป็นคะแนน โดยแยกเป็นคะแนนแบบบัญชีรายชื่อ และคะแนนแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง โดยการจัดทำแบบรายงานการรวมคะแนนแบบบัญชีรายชื่อ และแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ส่งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง

เมื่อการนับคะแนนเสร็จสิ้นแล้ว และคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งได้ประกาศผลการนับคะแนนแบบบัญชีรายชื่อและประกาศผลการนับคะแนนแบบแบ่งเขตเลือกตั้งและแจ้งให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง

การส่งมอบหีบบัตรเลือกตั้ง บัตรเลือกตั้งที่วินิจฉัยแล้ว บัตรเลือกตั้งที่เหลือ และเอกสารแบบพิมพ์ วัสดุอุปกรณ์ ให้กรรมการนับคะแนนฝ่ายเก็บรักษาหีบบัตรเลือกตั้ง และคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง จัดทำบันทึกการส่งมอบมีรายละเอียดเกี่ยวกับหีบบัตรเลือกตั้งที่บรรจุบัตรเลือกตั้งที่วินิจฉัยแล้ว เอกสารแบบพิมพ์ต่าง ๆ รวมทั้งบัตรเลือกตั้งที่เหลือต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด และคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดก็จะส่งมอบต่อให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด เพื่อเก็บรักษาไว้ตามระเบียบต่อไป

๓.๔.๒ การจับสลากกรณีคะแนนเท่ากัน

ในกรณีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ถ้ามีผู้สมัครรับเลือกตั้งได้คะแนนเลือกตั้งมากที่สุดเท่ากันหลายคน หรือตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไปในเขตเลือกตั้งเดียวกัน ทำให้ไม่อาจทราบได้ว่าผู้สมัครใดจะเป็นผู้ได้รับเลือกตั้ง ให้ใช้วิธีการจับสลาก โดยดำเนินการดังนี้

๑. ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง กำหนดวัน เวลา และสถานที่การจับสลากไม่น้อยกว่า ๖ ชม. แต่ไม่เกิน ๒๔ ชม. นับแต่เวลาที่นับคะแนนเสร็จสิ้น (เมื่อประกาศผลการนับคะแนนฯ)

๒. แจ้งให้ผู้สมัครที่ได้คะแนนสูงสุดเท่ากันทุกคนจนเป็นเหตุให้ต้องมีการจับสลากทราบถึงกำหนดวัน เวลา และสถานที่ที่จะดำเนินการจับสลากดังกล่าว พร้อมเงื่อนไขการจับสลาก เช่น

๒.๑ วิธีการจับสลาก

๒.๒ วิธีการดำเนินการเมื่อผู้สมัครที่ต้องจับสลากไม่มาตามวัน เวลา และสถานที่กำหนด

๓. การจับสลากจะต้องกระทำต่อหน้าคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง และให้ดำเนินการตามขั้นตอน คือ

๓.๑ จับสลากครั้งที่หนึ่ง (จับเพื่อทราบลำดับก่อนหลังของผู้สมัครที่จะจับสลากเพื่อได้รับเลือกตั้ง)

๓.๒ จับสลากครั้งที่สอง (จับเพื่อได้รับเลือกตั้ง)

ก. การจับสลากครั้งที่หนึ่ง

๑) ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง จัดทำสลากหมายเลข ๑ จนถึงหมายเลขสุดท้าย เท่ากับจำนวนของผู้สมัครที่จะต้องจับสลาก และ

๒) นำสลากดังกล่าวใส่ลงในภาชนะทึบแสง แล้วเขย่าคนให้ทั่วและชูภาชนะดังกล่าวให้ผู้จับสลากมองไม่เห็นสลากในภาชนะ

๓) ให้ผู้สมัครที่มีสิทธิจับสลาก ผู้ที่มีหมายเลขประจำตัว ผู้สมัครน้อยที่สุดเป็นผู้จับสลากเป็นลำดับแรก เรียงลำดับหมายเลขไปถึงหมายเลขประจำตัวผู้สมัครที่มากที่สุด ผู้ใดจับสลากได้หมายเลขน้อยที่สุด (หมายเลข ๑) จะเป็นผู้จับสลากเพื่อได้รับเลือกตั้งเป็นอันดับแรก ในการจับสลากครั้งที่สอง ผู้สมัครที่จับได้สลากหมายเลขถัดไปจะเป็นผู้จับสลากถัดไปตามลำดับ

ข. การจับสลากครั้งที่สองให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งดำเนินการดังนี้

๑) จัดทำสลากมีจำนวนเท่ากับจำนวนผู้สมัครที่จะต้องจับสลาก

๒) ตาม (๑) ให้จัดทำสลากมีข้อความว่า “ได้รับเลือกตั้ง” จำนวนหนึ่งสลาก (เท่ากับจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พึงมีในเขตเลือกตั้งที่จับสลาก) นอกนั้นก็เหลือจัดทำสลากมีข้อความว่า “ไม่ได้รับเลือกตั้ง”

๓) นำสลากที่จัดทำเสร็จแล้วทุกสลาก ใส่ลงในภาชนะทึบแสงแล้วคนให้ทั่ว และนำภาชนะใส่สลากเพื่อให้ผู้จับสลากมองไม่เห็นสลากภายในภาชนะ

๔) ให้ผู้สมัครที่จับสลากได้หมายเลขน้อยที่สุดในการจับสลากครั้งที่หนึ่ง เป็นผู้จับสลากในครั้งที่สองเป็นอันดับแรก และเรียงตามหมายเลขถัดไปจนถึงหมายเลขสุดท้าย

๕) ตาม (๔) ผู้สมัครใดจับสลากที่มีข้อความ “ได้รับเลือกตั้ง” เป็นผู้ได้รับเลือกตั้ง

ในการจับสลากตามข้อ ก และข้อ ข ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งเป็นผู้จัดทำบันทึกแสดงผลการจับสลากไว้ในประกาศผลการนับคะแนนด้วย

๓.๙ การประกาศผลการเลือกตั้งและการสั่งเลือกตั้งใหม่

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๑ กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ประกาศผลการเลือกตั้ง ส.ส. ส.ว. ส.ถ. หรือ ผ.ถ. โดยต้องมีมติเป็นเอกฉันท์ด้วย

๓.๙.๑ การประกาศผลการนับคะแนนของแต่ละเขตเลือกตั้ง

เมื่อการนับคะแนนเสร็จสิ้นแล้ว คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งประกาศผลการนับคะแนนของเขตเลือกตั้งนั้น จำนวนบัตรเลือกตั้งที่มีอยู่ทั้งหมด จำนวนบัตรเลือกตั้งที่ใช้ และจำนวนบัตรเลือกตั้งที่เหลือจากการลงคะแนน และรีบทำรายงานผลการนับคะแนนส่งไปยังคณะกรรมการการเลือกตั้งโดยเร็ว

การรายงานผลการนับคะแนน การบันทึกจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ซึ่งปรากฏในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มาแสดงตนขอรับบัตรเลือกตั้งเพื่อการลงคะแนนจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ได้ลงคะแนน จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มาใช้สิทธิแต่ไม่ประสงค์จะลงคะแนนให้แก่ผู้สมัครคนใด จำนวนบัตรเสีย และจำนวนคะแนนที่ผู้สมัครแต่ละคนได้รับ ให้เขียนเป็นตัวเลขและมีตัวอักษรกำกับด้วย

๓.๙.๒ กรณีนับคะแนนไม่ตรงกับรายงานการใช้สิทธิ

ในกรณีที่ผลการนับคะแนนไม่ตรงกับรายงานการใช้สิทธิเลือกตั้งของคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งจัดให้มีการนับคะแนนใหม่ ถ้ายังไม่ตรงกันอีกให้รายงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อให้มีการเลือกตั้งใหม่ เว้นแต่คะแนนที่ไม่ตรงกับรายงานนั้นจะไม่ทำให้ผลการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นหรือการนับคะแนนแบบบัญชีรายชื่อเปลี่ยนแปลงไปมิให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่

๓.๙.๓ กรณีมีผู้สมัคร ส.ส. แบบแบ่งเขตเลือกตั้งคนเดียว

ในเขตเลือกตั้งใด ถ้าในวันเลือกตั้งมีผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งคนเดียว และผู้สมัครรับเลือกตั้งนั้นได้คะแนนเสียงตั้งแต่ร้อยละยี่สิบของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้นั้นเป็นผู้ได้รับการเลือกตั้ง ในกรณีที่เหลือผู้สมัครรับเลือกตั้งคนเดียวตามวาระหนึ่งและได้คะแนนเสียงน้อยกว่าร้อยละยี่สิบของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตนั้น ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่ในเขตเลือกตั้งนั้น

๓.๕.๔ กรณีมีผู้สมัคร ส.ส. แบบแบ่งเขตเลือกตั้งหลายคน

ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ให้ผู้สมัครซึ่งได้รับคะแนนเลือกตั้งมากที่สุดในเขตเลือกตั้งนั้นเป็นผู้ได้รับการเลือกตั้ง ในกรณีที่มิผู้ได้รับคะแนนเลือกตั้งมากที่สุดเท่ากันหลายคน ให้ใช้วิธีการจับสลาก ซึ่งต้องกระทำต่อหน้าคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งนั้น ตามวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด

๓.๕.๕ กรณี ส.ส. แบบบัญชีรายชื่อ

การคำนวณหาผู้ได้รับเลือกตั้งในกรณีของการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ให้คำนวณจากสัดส่วนผู้สมัครรับเลือกตั้งที่จะได้รับเลือกในแต่ละพรรคการเมือง ดังต่อไปนี้

(๑) ให้รวมผลการนับคะแนนทั้งหมดที่พรรคการเมืองได้รับคะแนนจากบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองนั้น

(๒)ให้นำคะแนนจากบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองที่ได้รับคะแนนน้อยกว่าร้อยละห้าของจำนวนคะแนนที่นับได้ทั้งหมด ตาม (๑) หักออกโดยไม่นำมารวมคำนวณสัดส่วนผู้สมัครรับเลือกตั้ง

(๓)ให้นำคะแนนรวมทั้งเหลือภายหลังจากได้หักคะแนนแล้วตาม (๒) หารด้วยหนึ่งร้อย ผลลัพธ์ที่ได้ถือเป็นจำนวนคะแนนเฉลี่ยต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหนึ่งคน

(๔) ในการคำนวณหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งแต่ละพรรคการเมือง จะพึงได้รับให้นำคะแนนรวมของบัญชีรายชื่อแต่ละพรรคการเมืองที่ได้รับคะแนนร้อยละห้าขึ้นไปหารด้วยจำนวนคะแนนเฉลี่ยตาม (๓) ผลลัพธ์ที่เป็นจำนวนเต็มที่ได้รับคือจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองนั้นได้รับ โดยเรียงลำดับจากรายชื่อแรกของบัญชีรายชื่อเป็นลำดับต่อไป

(๕) ในกรณีที่จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับรวมกันทุกพรรคการเมืองมีจำนวนไม่ครบหนึ่งร้อยคน ให้พรรคการเมืองที่มีผลลัพธ์ ตาม (๔) เป็นเศษที่มีจำนวนมากที่สุดได้รับจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งคนเรียงตามลำดับจนกว่าจะมีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองทั้งหมดได้รับรวมกันครบจำนวนหนึ่งร้อยคน

จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของแต่ละพรรคการเมืองที่จะได้รับตามผลการคำนวณข้างต้น จะต้องไม่เกินจำนวนตามที่ปรากฏไว้ในบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองนั้นได้จัดทำขึ้น

๓.๕.๖ ขั้นตอนการประกาศผล

เมื่อได้ผลการนับคะแนนของการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งตามมาตรา ๗๒ และผลการคำนวณสัดส่วนจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของแต่ละพรรคการเมืองตามมาตรา ๗๖ แล้ว ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศว่า ผู้สมัครผู้ใดเป็นผู้ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งและแบบบัญชีรายชื่อ

เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการเลือกตั้งแล้ว ให้รีบดำเนินการแจ้งผลการเลือกตั้งไปยังรัฐสภาเพื่อทราบ และนำลงพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษาต่อไป และให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดส่งบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อของทุกพรรคการเมืองไปยังประธานสภาผู้แทนราษฎรด้วย

๓.๑๐ การคัดค้านการเลือกตั้ง

เมื่อ กกต.ประกาศผลการเลือกตั้งของเขตเลือกตั้งใดแล้ว ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ผู้สมัครรับเลือกตั้งในเขตนั้น พรรคการเมืองที่มีสมาชิกสมัครรับเลือกตั้งในเขตนั้น หรือพรรคการเมืองที่เสนอบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ เห็นว่าการเลือกตั้งของหน่วยเลือกตั้งใดในเขตเลือกตั้งนั้น หรือของเขตเลือกตั้งดังกล่าวมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ให้มีสิทธิยื่นคำร้องคัดค้านต่อ กกต. ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันประกาศผลการเลือกตั้ง ยกเว้นการคัดค้านเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้ง ให้ยื่นภายใน ๑๕๐ วัน เพื่อให้มีการเลือกตั้งใหม่

๓.๑๐ การดำเนินการกรณีการเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

๓.๑๐.๑ การเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งก่อนการประกาศผล

ก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง ถ้าคณะกรรมการการเลือกตั้งสืบสวนสอบสวนแล้ว เห็นว่ามีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้สมัครผู้ใดกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง ส.ส. และ ส.ว. พ.ศ. ๒๕๕๑ หรือมีพฤติการณ์ที่เชื่อได้ว่าผู้สมัครผู้ใดก่อให้เกิดผู้อื่นกระทำ สนิบสนุน หรือรู้เห็นเป็นใจให้บุคคลอื่นกระทำการดังกล่าว หรือรู้ว่ามีผู้กระทำการดังกล่าวแล้วไม่ดำเนินการเพื่อระงับการกระทำนั้นถ้าคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าการกระทำนั้นน่าจะมีผลให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งผู้สมัครที่กระทำการเช่นนั้นทุกรายเป็นเวลาหนึ่งปี โดยให้มีผลนับแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่ง

๓.๑๐.๒ การสั่งให้ระงับการกระทำที่ฝ่าฝืนกฎหมาย

มติของคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งต้องมีคะแนนเสียงเป็นเอกฉันท์

ในกรณีที่ปรากฏต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งว่ามีการกระทำความผิดข้างต้น ไม่ว่าจะเป็นการกระทำของผู้ใด ถ้าเห็นว่ามีหลักฐานที่เชื่อได้ว่าผู้สมัครผู้ใดจะได้รับประโยชน์จากการกระทำนั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสั่งให้ผู้สมัครผู้นั้นระงับหรือดำเนินการใดเพื่อแก้ไขความไม่สุจริตและเที่ยงธรรมนั้นภายในเวลาที่กำหนด ในกรณีที่ผู้สมัครผู้นั้นไม่ดำเนินการตามคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้งโดยไม่มีเหตุอันสมควรให้สันนิษฐานว่าผู้สมัครผู้นั้นเป็นผู้สนับสนุนการกระทำนั้น

๓.๑๑.๓ การดำเนินคดีอาญา

เมื่อมีคำสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งผู้สมัครคนใดแล้ว ให้พิจารณาดำเนินการให้มีการดำเนินคดีอาญาแก่ผู้สมัครผู้นั้นด้วย

๓.๑๑.๔ การสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่

๑. ในกรณีที่มีคำสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตามที่กล่าวมาแล้วภายหลังจากวันลงคะแนนและผู้สมัครที่ถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งในการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งที่ได้คะแนนเลือกตั้งมากที่สุดในเขตเลือกตั้งนั้น ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่

๒. เมื่อได้มีการนับคะแนนเลือกตั้งแล้ว ถ้าปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งใดมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม กกต.จะงดการประกาศผลการเลือกตั้งและจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่

๓. เมื่อ กกต.ได้รับคำร้องคัดค้านการประกาศผลการเลือกตั้งต้องพิจารณาโดยไม่ชักช้า และถ้าเห็นว่าการเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งหรือเขตเลือกตั้งใดมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม จะให้มีการนับคะแนนใหม่ หรือคำสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ในหน่วยเลือกตั้งหรือเขตเลือกตั้งนั้น

๓.๑๑.๕ การกำหนดวันลงคะแนนใหม่

ก่อนวันเลือกตั้ง ถ้ามีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งใดหรือในเขตเลือกตั้งใดจะมีได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมอันเกิดจากการกระทำของเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งหรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจประกาศงดการลงคะแนนเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งหรือในเขตเลือกตั้งนั้น และให้กำหนดวันลงคะแนนเลือกตั้งใหม่

๓.๑๑.๖ ผลของการมีคำสั่ง

เมื่อ กกต.มีคำสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ ให้สมาชิกภาพของ ส.ส. ที่ถูกคัดค้านสิ้นสุดลงนับแต่วันมีคำสั่งแต่ไม่กระทบกระเทือนกิจการที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นได้กระทำไปก่อนหน้าที่จะมีคำสั่ง

ในกรณีที่มีการนับคะแนนใหม่ และเป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ถูกคัดค้านสิ้นสุดลงให้มีผลตั้งแต่วันที่ กกต.ประกาศผลการนับคะแนนใหม่ แต่ไม่กระทบกระเทือนกิจการที่ได้กระทำไปในหน้าที่ก่อนที่ กกต.จะประกาศผลการนับคะแนนใหม่

๓.๑๑.๗ การเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งภายในหนึ่งปี

ถ้าปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าก่อนได้รับเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้ใดกระทำการใด ๆ โดยไม่สุจริตเพื่อให้ตนเองได้รับเลือกตั้งหรือได้รับเลือกตั้งมาโดยไม่สุจริตโดยผลของการที่บุคคลหรือพรรคการเมืองใดได้กระทำทั้งนี้อันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง

ส.ส. และ ส.ว. พ.ศ. ๒๕๔๑ หรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ คณะกรรมการการเลือกตั้งจะสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของสมาชิกผู้นั้นมีกำหนดเวลาหนึ่งปีก็ได้ แต่ต้องสั่งภายในหนึ่งปีนับแต่วันประกาศผลการเลือกตั้ง แล้วแจ้งให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรและนายกรัฐมนตรีทราบ

๔. การตรวจสอบการเลือกตั้งขององค์การเอกชน

การตรวจสอบการเลือกตั้ง เป็นภารกิจที่มีความสำคัญต่อการเลือกตั้งระบบใหม่ ตามรัฐธรรมนูญ ปี พ.ศ. ๒๕๔๑ ซึ่งกำหนดให้รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในทางการเมือง เพื่อตอบสนองเจตนารมณ์ในการปฏิรูปการเมืองของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการตรวจสอบการเลือกตั้ง ซึ่งบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ม.๓๒๗ (๗) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ ม.๒๐ รวมทั้งระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการขอให้รับรองการรับรอง และการเพิกถอนการรับรององค์การเอกชนที่ช่วยเหลือในการตรวจสอบการเลือกตั้ง โดยให้องค์การเอกชนที่ได้รับการรับรองเป็นผู้ช่วยเหลือ จัดกระบวนการในการตรวจสอบการเลือกตั้ง ซึ่งบุคคล คณะบุคคล หรือประชาชนที่สนใจสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบการเลือกตั้งได้ โดยการสมัครเป็น “อาสาสมัคร” ขององค์การเอกชนนั้น

๔.๑ องค์การเอกชน

องค์การเอกชนคือ ชมรมหรือกลุ่มบุคคล สมาคม มูลนิธิ หรือองค์การอย่างหนึ่งอย่างใด ทั้งที่เป็นนิติบุคคลหรือไม่เป็นนิติบุคคล ซึ่งก่อตั้งโดยเอกชน เพื่อดำเนินกิจการอันมีลักษณะต่อเนื่องร่วมกันโดยมิใช่เป็นการแสวงหากำไร รายได้ หรือผลประโยชน์มาแบ่งปันกัน

องค์การเอกชนใดจะช่วยเหลือตรวจสอบการเลือกตั้ง ก็จะต้องมีคุณสมบัติพิเศษเพิ่มเติมคือ มีความเป็นกลางทางการเมือง และดำเนินกิจการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อสาธารณประโยชน์เป็นเวลาต่อเนื่องกัน ไม่น้อยกว่า ๑ ปี

๔.๒ การกำหนดให้องค์การเอกชนเป็นผู้ตรวจสอบการเลือกตั้ง

การตรวจสอบการเลือกตั้งเป็นกระบวนการที่มีลักษณะของการส่งเสริมการเมืองภาคพลเมือง เปิดทางให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างเป็นเจ้าของและมีศรัทธาอย่างแท้จริง

องค์การเอกชน ซึ่งมีกิจกรรมหลักคือการประกอบสาธารณกิจเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ย่อมจะมีประชาชนเป็นแนวร่วม เป็นพันธมิตร ส่งผลให้มีขีดความสามารถในการชักนำประชาชนมาช่วยเหลือตรวจสอบการเลือกตั้งได้เป็นอย่างดี และนอกจากนี้้องค์การเอกชน ซึ่งมีความเป็นอิสระในการดำเนินงาน สามารถทำกิจกรรมได้โดยไม่ต้องเกรงการชักนำหรือแทรกแซงจากองค์กรใดแม้แต่รัฐบาล ประการสำคัญขององค์การเอกชน มีความเป็นองค์การ มีระเบียบและระบบในการดำเนินงานอยู่แล้ว สามารถนำมาประยุกต์เพื่อบริหารจัดการกระบวนการตรวจสอบการเลือกตั้งเป็นอย่างดี

๔.๓ องค์การเอกชนตรวจสอบการเลือกตั้ง

เมื่อมีการเลือกตั้ง องค์การเอกชนที่ได้รับการรับรองจาก กกต. มีความประสงค์ช่วยเหลือ กกต. ตรวจสอบการเลือกตั้ง สามารถยื่นโครงการขอรับการสนับสนุนงบประมาณจาก กกต. เมื่อได้รับการอนุมัติแล้ว องค์การเอกชนก็จะจัดตั้งศูนย์ประสานงานตรวจสอบการเลือกตั้ง (ศปต.) เพื่อบริหารการตรวจสอบการเลือกตั้งต่อไป

๔.๔ ศูนย์ประสานงานตรวจสอบการเลือกตั้ง (ศปต.)

ศูนย์ประสานงานตรวจสอบการเลือกตั้ง (ศปต.) คือสถานที่ซึ่งองค์การเอกชนใช้ในการบริหารโครงการตรวจสอบการเลือกตั้ง ซึ่งอาจให้สำนักงานขององค์การเอกชนนั้น หรือสถานที่อื่นที่เหมาะสม ซึ่งควรพิจารณาจากข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้ คือ

๑. ตั้งอยู่ในพื้นที่ซึ่งเป็นเขตเลือกตั้งของโครงการที่ได้รับอนุมัติ
๒. อาคารศูนย์ฯ ตั้งอยู่ในที่ชุมชน มีการคมนาคมสะดวก
๓. มีพื้นที่ใช้สอยสามารถจัดเป็นสัดส่วน ดังนี้คือ

๓.๑ มีห้องสำหรับอาสาสมัครรับแจ้งเหตุใช้ในการรับแจ้งเหตุ และมีตู้จัดเก็บเอกสารหรือบันทึกเหตุการณ์การเลือกตั้ง ซึ่งระบุนามบุคคลอื่น ๆ เช่นนอกจากอาสาสมัครรับแจ้งเหตุและผู้บริหารศูนย์ฯ เท่านั้น เพื่อเป็นการรักษาความลับ

๓.๒ มีพื้นที่สำหรับใช้ในการประชุมที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานตรวจสอบการเลือกตั้ง

๓.๓ มีพื้นที่สำหรับงานธุรการ มีเครื่องใช้สำนักงาน ประกอบด้วย เครื่องพิมพ์หรือเครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องถ่ายเอกสาร เครื่องมือสื่อสาร อุปกรณ์บันทึกภาพและเสียงอื่น ๆ

๓.๔ มีพาหนะเพื่อใช้ในการสนับสนุนภารกิจ เช่น รถยนต์หรือรถจักรยานยนต์ที่พร้อมใช้งาน

๓.๕ อื่น ๆ ตามที่เห็นสมควร

ศูนย์ประสานงานตรวจสอบการเลือกตั้ง เป็นศูนย์ฯ ที่องค์การเอกชนเปิดขึ้นเพื่อบริหารโครงการตรวจสอบการเลือกตั้ง โดยมีภารกิจดังนี้

ประการแรก เป็นศูนย์รับแจ้งเหตุการณ์การเลือกตั้ง ซึ่งจะมีประชาชนและอาสาสมัครตรวจสอบการเลือกตั้งเป็นผู้ให้ข้อมูลการทุจริตด้วยวิธีการโทรศัพท์ โทรสาร จดหมาย วิทยู หรือเดินทางมาแจ้งด้วยตนเอง หรือวิธีอื่น ๆ ที่สามารถส่งข้อมูลข่าวสารได้

ประการที่สอง เป็นสถานที่ติดต่อประสานงานเพื่ออำนวยความสะดวกในกระบวนการตรวจสอบการเลือกตั้งระหว่างผู้บริหารศูนย์ฯ กับอาสาสมัคร แนวร่วมตรวจสอบการเลือกตั้ง ประชาชน ทีมสืบสวนสอบสวน หรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ประการที่สาม เป็นที่รวบรวมและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง การตรวจสอบการเลือกตั้ง ให้ความรู้ สร้างทัศนคติและความเข้าใจอันดีของการเลือกตั้งและการตรวจสอบการเลือกตั้งต่ออาสาสมัครและประชาชนทั่วไป

๔.๕ การกิจของ คปต.

๔.๕.๑ การสรรหาฝึกอบรมและแต่งตั้งอาสาสมัครตรวจสอบการเลือกตั้ง

การตรวจสอบการเลือกตั้งให้มีอาสาสมัครประเภทต่าง ๆ เพื่อปฏิบัติหน้าที่ในการตรวจสอบการเลือกตั้งตามความเหมาะสมดังต่อไปนี้

๑. จัดให้มีอาสาสมัครสังเกตการณ์การเลือกตั้ง ทำหน้าที่สอดส่อง ดูแล และสังเกตการณ์การหาเสียงของผู้สมัครนับตั้งแต่ฝึกอบรมและแต่งตั้งแล้วไปจนถึงวันเลือกตั้งให้เป็นไปตามกฎหมายเลือกตั้ง หากพบเหตุทุจริตเลือกตั้งให้รายงานไปยังศูนย์ประสานงานตรวจสอบการเลือกตั้ง

เมื่อสรรหาอาสาสมัครตามจำนวนที่กำหนดแล้ว ศูนย์ฯ จะดำเนินการจัดให้มีการฝึกอบรมอาสาสมัครให้รู้/เข้าใจวิธีการปฏิบัติงานและแต่งตั้งให้ปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ต่อไป

๒. จัดให้มีผู้ประสานงานอาสาสมัครสังเกตการณ์การเลือกตั้ง เพื่อเป็นหัวหน้าทีมในการดำเนินการป้องกันไม่ให้มีการทุจริตการเลือกตั้งเกิดขึ้นในพื้นที่รับผิดชอบ รวมทั้งเป็นผู้กำกับดูแลและประสานงานภายในทีมซึ่งมีอาสาสมัครสังเกตการณ์การเลือกตั้งเป็นผู้ช่วยเหลือสนับสนุน

๓. จัดให้มีอาสาสมัครและผู้ประสานงานอาสาสมัครรับแจ้งเหตุ (อสจ., ปอจ.) เพื่อทำหน้าที่รับแจ้งเหตุจากอาสาสมัครหรือประชาชนหรือแนวร่วมอื่น ๆ ทั่วไป และประสานงานกับชุดสืบสวนสอบสวนเพื่อรวบรวมพยานหลักฐานในการกระทำความผิดนำสู่การวินิจฉัยของ กกต. ต่อไป

๔. จัดให้มีอาสาสมัครและผู้ประสานงานอาสาสมัครสำรวจค่าใช้จ่าย เพื่อสำรวจดูว่าผู้สมัครและคณะได้ดำเนินการรณรงค์หาคะแนนเสียงด้วยสื่อหรือเทคนิควิธีใดบ้างตลอดเวลาที่กฎหมายกำหนด เพื่อนำข้อมูลมาคำนวณค่าใช้จ่ายของผู้สมัครว่าอยู่ในเกณฑ์ที่กำหนดหรือไม่

๔.๕.๒ การรณรงค์ประชาสัมพันธ์การตรวจสอบการเลือกตั้ง

ศูนย์ประสานงานตรวจสอบการเลือกตั้งจัดให้มีการดำเนินการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทั่วไปในพื้นที่รับผิดชอบตระหนักและเข้าใจถึงภารกิจขององค์การเอกชนรวมตลอดถึงประโยชน์ของภารกิจที่จะเกิดขึ้นต่อส่วนรวมและประเทศชาติ เพื่อให้ประชาชนเป็นแนวร่วมในการแจ้งเหตุทุจริตที่พบเห็นไปยังศูนย์ประสานงานตรวจสอบการเลือกตั้ง

๔.๕.๓ การรายงานผลการปฏิบัติงานและรายงานการเงิน

เมื่อเสร็จสิ้นภารกิจแล้ว กรรมการบริหารศูนย์ฯ ต้องสรุปผลงานและจัดแถลงข่าวต่อสื่อมวลชนโดยเร็ว เพื่อให้ส่วนรวมรับรู้ผลการดำเนินงาน พร้อมทั้งจัดทำรายงานผลการดำเนินงานรวมทั้งรายงานการเงินต่อ กกต.จว. ตามกำหนดเวลาที่ระเบียบของ กกต. กำหนด

๔.๕.๔ ผู้บริหารในศูนย์ประสานงานตรวจสอบการเลือกตั้ง

เพื่อให้การดำเนินงานตรวจสอบการเลือกตั้งสามารถดำเนินการไปได้ด้วยดีและมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุดต่อระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย หัวใจสำคัญของภารกิจนี้จึงอยู่ที่ผู้บริหารและทีมงานทั้งหมด ในที่นี้ขอกล่าวถึงเฉพาะผู้บริหาร คือ ประธานศูนย์ประสานงานตรวจสอบการเลือกตั้งส่วนใหญ่มาจากผู้แทนองค์การเอกชนที่ได้รับมอบหมายให้ตรวจสอบการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งแต่ละเขต ประธานศูนย์ฯ ควรมีผู้ช่วยหรือรองประธานมาช่วยงานอีก ๑ คน เพื่อปฏิบัติงานแทนประธานเมื่อประธานไม่อยู่ และที่ขาดไม่ได้คือเหรัญญิก เพื่อช่วยเหลือจัดการด้านการเงิน เพราะมีภาระด้านนี้ที่ต้องการผู้ที่เข้าใจระบบบัญชีดีพอสมควรในการเบิก-จ่าย การควบคุมประเภทของค่าใช้จ่าย และรวบรวมหลักฐานการเงินสำหรับรายงานค่าใช้จ่ายและการส่งคืนงบประมาณที่เหลือเมื่อเสร็จภารกิจ

สรุปว่าในศูนย์ประสานงานตรวจสอบการเลือกตั้งแต่ละศูนย์ฯ ผู้บริหารควรประกอบด้วย

๑. ประธาน
๒. รองประธาน
๓. เหรัญญิก

บทที่ ๓

การสมัครรับเลือกตั้ง

บทที่ ๓

การสมัครรับเลือกตั้ง

๑. คุณสมบัติของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง บุคคลผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งด้วย

๑.๑ มีคุณสมบัติตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๗ ได้แก่

๑.๑.๑ มีสัญชาติไทยโดยการเกิด

๑.๑.๒ มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบห้าปีบริบูรณ์ในวันเลือกตั้ง

๑.๑.๓ สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า เว้นแต่เคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา

๑.๑.๔ เป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคการเมืองเดียวนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าเก้าสิบวัน

๑.๑.๕ ต้องมีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่ง (เฉพาะผู้สมัคร ส.ส. แบบแบ่งเขตเลือกตั้ง)

(๑) มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งมาแล้วเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าหนึ่งปีนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง

(๒) เคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งหรือเคยเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นในจังหวัดนั้น

(๓) เป็นบุคคลซึ่งเกิดในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้ง

(๔) เคยศึกษาในสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าสองปีการศึกษา

(๕) เคยรับราชการหรือเคยมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าสองปี

๑.๒ ไม่มีลักษณะต้องห้าม ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๙ ได้แก่

๑.๒.๑ ติดยาเสพติดให้โทษ

๑.๒.๒ เป็นบุคคลล้มละลายซึ่งศาลยังไม่สั่งให้พ้นจากคดี

๑.๒.๓ เป็นบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอย่างหนึ่งอย่างใด ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๑) (๒) หรือ (๔) ดังนี้

(๑) วิกัลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

(๒) เป็นภิกษุ สามเณร นักพรตหรือนักบวช

(๓) อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง

๑.๒.๔ ต้องคำพิพากษาให้จำคุกและถูกคุมขังอยู่โดยหมายศาล

๑.๒.๕ เคยต้องคำพิพากษาให้จำคุกตั้งแต่สองปีขึ้นไปโดยได้พ้นโทษมายังไม่ถึงห้าปีในวันเลือกตั้ง เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาท

๑.๒.๖ เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากทางราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่ หรือถือว่ากระทำการทุจริต และประพฤติมิชอบในวงราชการ

๑.๒.๗ เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน เพราะร่ำรวยผิดปกติ หรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ

๑.๒.๘ เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำนอกจากข้าราชการการเมือง

๑.๒.๙ เป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

๑.๒.๑๐ เป็นสมาชิกวุฒิสภา

๑.๒.๑๑ เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเป็นเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ

๑.๒.๑๒ เป็นกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลปกครอง กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ หรือกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

๑.๒.๑๓ อยู่ในระหว่างต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙๕

๑.๒.๑๔ เคยถูกวุฒิสภามีมติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐๗ ให้ถอดถอนออกจากตำแหน่งและยังไม่มีพ้นกำหนดห้าปีนับแต่วันที่วุฒิสภามีมติจนถึงวันเลือกตั้ง

๑.๒.๑๕ เป็นผู้เสียสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง เนื่องจากไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งตามมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๒

๒. การสมัครรับเลือกตั้ง ส.ส. แบบบัญชีรายชื่อ

๒.๑ พรรคการเมืองที่มีสิทธิส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ

พรรคการเมืองที่มีสิทธิส่งบัญชีรายชื่อผู้สมัครเพื่อรับสมัครรับเลือกตั้ง ส.ส. แบบบัญชีรายชื่อได้ ต้องเป็นพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ คือ ต้องเป็นพรรคการเมืองที่ได้รับการจดทะเบียนจัดตั้งพรรค โดยมีหลักฐานเป็นหนังสือจากประธานกรรมการการเลือกตั้งในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมือง ตามมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว

๒.๒ การเตรียมเอกสารหลักฐานสำหรับยื่นสมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ

พรรคการเมืองต้องเตรียมค่าธรรมเนียมในการยื่นบัญชีรายชื่อสำหรับผู้สมัครรับเลือกตั้ง ในบัญชีรายชื่อคนละ ๑๐,๐๐๐ บาท โดยชำระด้วยเงินสดหรือตัวแลกเงินหรือเช็คเชียร์เช็ค และเอกสารหลักฐานดังต่อไปนี้ (พ.ร.ป.ว่าด้วยการเลือกตั้ง ส.ส. และ ส.ว. พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๓๖)

๒.๒.๑ เอกสารหลักฐานของพรรคการเมือง

- (๑) บัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้ง ตามแบบ ส.ส. ๑๘/ก๑
- (๒) หนังสือมอบหมายทำการแทนหัวหน้าพรรค ตามแบบ ส.ส. ๑๘/ก๓ กรณีที่หัวหน้าพรรคการเมืองไม่ได้ไปยื่นบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งด้วยตนเอง
- (๓) รายชื่อบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นสมุห์บัญชีเลือกตั้งของพรรคการเมือง
- (๔) สำเนาบัญชีเงินฝากของพรรคการเมืองเพื่อการเลือกตั้ง ส.ส.

๒.๒.๒ เอกสารของผู้สมัครรับเลือกตั้งแต่ละคนที่ได้รับการเสนอชื่อเป็นผู้สมัครตามบัญชีรายชื่อ

- (๑) หนังสือยินยอมให้เสนอชื่อสมัครรับเลือกตั้ง ตามแบบ ส.ส. ๑๘/ก๒
- (๒) รูปถ่ายหรือภาพพิมพ์ขนาดประมาณ กว้าง ๔.๕ ซม. ยาว ๑๓.๕ ซม. สำหรับในการสมัครรับเลือกตั้งครั้งแรกนี้ คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดให้ใช้รูปถ่ายหรือภาพพิมพ์ จำนวนคนละ ๒ รูป
- (๓) บัตรประจำตัวประชาชน แต่ถ้าผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นบุคคลซึ่งไม่ต้องมีบัตรประจำตัวประชาชนตามกฎหมายให้ใช้บัตรประจำตัวหรือหลักฐานอื่นใดของทางราชการที่มีรูปถ่ายแสดงตนได้
- (๔) สำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน
- (๕) ใบรับรองแพทย์
- (๖) หลักฐานแสดงวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า เว้นแต่เคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาให้นำหลักฐานการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา มาแสดง

(๖.๑) กรณีใบปริญญาบัตรหรือหลักฐานการศึกษาของผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากสถานศึกษาที่สังกัด เช่น สถาบันการศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงกลาโหม กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย ซึ่งสามารถตรวจสอบข้อมูลหรือขออนุญาตหนังสือรับรองจากหน่วยงานต้นสังกัดดังกล่าว

(๖.๒) สำหรับกรณีใบปริญญาบัตรหรือหลักฐานการศึกษาจากต่างประเทศ ต้องเป็นของสถาบันการศึกษาและหลักสูตรการศึกษาที่สำนักงาน ก.พ. ทบวงมหาวิทยาลัย หรือสถาบันการศึกษาที่เกี่ยวข้องของรัฐรับรอง ซึ่งสามารถตรวจสอบข้อมูลหรือขออนุญาตหนังสือรับรองได้จากสำนักงาน ก.พ. หรือกระทรวงศึกษาธิการ

(๗) หลักฐานอื่น ๆ เช่น

(๗.๑) หลักฐานการขอลาออกหรือการอนุญาตให้ลาออกกรณีเป็นข้าราชการ ซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเป็นเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ

(๗.๒) เอกสารแสดงการเปลี่ยนชื่อตัวหรือชื่อสกุล เป็นต้น

๒.๓ การจัดทำบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้ง ส.ส. แบบบัญชีรายชื่อ

พรรคการเมืองต้องจัดทำบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ตามแบบ ส.ส. ๑๘/ก๑ โดยมีหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้ (พ.ร.ป.ว่าด้วยการเลือกตั้ง ส.ส. และ ส.ว. พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๕)

๒.๓.๑ บัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองต้องประกอบด้วยรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้ง จากภูมิภาคต่าง ๆ อย่างเป็นธรรม

๒.๓.๒ การที่พรรคการเมืองใดจะเสนอรายชื่อบุคคลใดต้องได้รับการยินยอมเป็นหลักฐานของบุคคลนั้น ตามแบบ ส.ส. ๑๘/ก๒ ทั้งนี้ รายชื่อที่เสนอต้องไม่ซ้ำกับรายชื่อในบัญชีที่พรรคการเมืองอื่นจัดทำขึ้น และไม่ซ้ำรายชื่อของผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง

๒.๓.๓ ต้องจัดทำบัญชีรายชื่อตามแบบพิมพ์ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด โดยจัดเรียงลำดับรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งตามลำดับหมายเลขไม่เกินจำนวนหนึ่งร้อยคน

๒.๔ การยื่นบัญชีรายชื่อและเอกสารหลักฐานการสมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ

หัวหน้าพรรคการเมืองเป็นผู้มีสิทธิยื่นบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ กรณีที่หัวหน้าพรรคการเมืองไม่สามารถไปยื่นด้วยตนเอง กรรมการบริหารพรรคที่ได้รับมอบหมายจากหัวหน้าพรรคการเมือง ตามมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ สามารถยื่นบัญชีรายชื่อแทนได้ แต่ต้องมีหนังสือมอบหมายทำการแทนหัวหน้าพรรคตามแบบ ส.ส. ๑๘/ก๓ (ประกาศ กกต. เรื่องการรับสมัคร ส.ส. ข้อ ๑๐)

๒.๕ ขั้นตอนการยื่นบัญชีรายชื่อของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ส.ส. แบบบัญชีรายชื่อ

การรับสมัครเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ พรรคการเมืองโดยหัวหน้าพรรคการเมืองส่วนใหญ่จะเดินทางมายื่นใบสมัครรับเลือกตั้งก่อนเวลาเปิดการรับสมัครในวันแรก ซึ่งตามกฎหมายถือว่ามาพร้อมกันสาเหตุเพราะลำดับในใบรับใบสมัครจะเป็นหมายเลขที่ใช้ในการลงคะแนนเลือกตั้ง

การยื่นบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้ง โดยปกติจะต้องยื่นตามลำดับการลงชื่อในสมุดลงเวลา แต่กรณีที่หัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคที่ได้รับมอบหมายจากหัวหน้าพรรคการเมืองมายื่นบัญชีรายชื่อผู้สมัครยื่นพร้อมกัน (ประกาศ กกต. เรื่องการรับสมัคร ส.ส. ข้อ ๑๖) คณะกรรมการการเลือกตั้งจะจัดให้มีการประชุมหัวหน้าพรรคการเมืองหรือผู้แทนที่ยื่นบัญชีรายชื่อผู้สมัครพร้อมกันทั้งหมด เพื่อให้ตกลงกันเองว่าพรรคการเมืองใดจะยื่นบัญชีรายชื่อผู้สมัครก่อนหรือหลัง หากไม่สามารถตกลงกันได้ให้หัวหน้าพรรคการเมืองหรือผู้แทนที่ไปยื่นบัญชีรายชื่อผู้สมัคร ดำเนินการจับสลากเพื่อเรียงลำดับการยื่นบัญชีรายชื่อ สำหรับการจับสลากจะดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้ (ประกาศ กกต. เรื่องการรับสมัคร ส.ส. ข้อ ๓๐)

การจับสลากครั้งที่หนึ่ง

ประธานกรรมการการเลือกตั้งหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายเขียนชื่อพรรคการเมืองลงบนกระดาษที่ทำเป็นสลากที่มีลักษณะเหมือนกันแล้วใส่ไว้ในภาชนะ หลังจากนั้นจะทำการจับสลากชื่อพรรคการเมืองขึ้นครั้งละหนึ่งใบ ชื่อของพรรคการเมืองใดที่ถูกจับมาเป็นลำดับแรกให้ถือว่าพรรคการเมืองนั้นเป็นผู้มีสิทธิจับสลากเพื่อยื่นใบสมัครรับเลือกตั้งก่อน พรรคการเมืองใดที่ถูกจับมาเป็นอันดับถัดไปให้ถือว่าพรรคการเมืองนั้นเป็นพรรคการเมืองที่มีสิทธิจับสลากในครั้งที่สองเป็นอันดับถัดไปตามลำดับ จนครบพรรคการเมืองทุกพรรคการเมืองที่ยื่นบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งที่พร้อมกัน

การจับสลากครั้งที่สอง

ประธานกรรมการการเลือกตั้งหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายเขียนหมายเลขตั้งแต่หมายเลข ๑ จนถึงหมายเลขที่เท่ากับจำนวนพรรคการเมืองที่จับสลากครั้งที่หนึ่งลงบนกระดาษที่มีลักษณะเหมือนกัน แล้วใส่ลง

ภาชนะทำการเขย่าภาชนะให้สลากลงกัน แล้วให้พรรคการเมืองหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายตามลำดับของผลการจับสลากครั้งที่หนึ่ง ทำการจับสลากเพื่อยืนยันบัญชีรายชื่อ พรรคการเมืองใดจับสลากได้หมายเลขใดให้ถือว่าหมายเลขนั้นเป็นหมายเลขลำดับในการยืนยันบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้ง และดำเนินการต่อไป ดังนี้

๒.๕.๑ การรับบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ

คณะกรรมการการเลือกตั้งหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายเป็นผู้รับบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้ง พร้อมทั้งเอกสารหลักฐานจากหัวหน้าพรรคการเมือง หรือกรรมการบริหารพรรคที่ได้รับมอบหมายจากหัวหน้าพรรคการเมืองตามลำดับของการลงชื่อในสมุดลงเวลาหรือตามลำดับของการจับสลากกรณีที่ยืนยันพร้อมกัน (พ.ร.ป. ว่าด้วยการเลือกตั้ง ส.ส. และ ส.ว. พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๖)

๒.๕.๒ การตรวจสอบบัญชีรายชื่อของผู้สมัครและเอกสารหลักฐานการสมัคร

(๑) กรณีเอกสารหลักฐานที่ไม่ถูกต้องครบถ้วน

เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งและเอกสารหลักฐานของผู้สมัครรับเลือกตั้งแล้ว จะตรวจสอบในเบื้องต้นว่ามีการกรอกข้อความตามแบบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดถูกต้องหรือไม่ อีกทั้งเอกสารหลักฐานถูกต้องครบถ้วนทุกรายการหรือไม่ หากพบว่าเอกสารหลักฐานดังกล่าวของบุคคลใดไม่ถูกต้องครบถ้วน จะคืนบัญชีรายชื่อผู้สมัครพร้อมทั้งเอกสารหลักฐานของผู้สมัครทั้งหมดให้แก่ผู้ไปยืนยันบัญชีรายชื่อทันที และจะเลื่อนลำดับการยืนยันบัญชีผู้สมัครของพรรคการเมืองที่อยู่ในลำดับถัดไปมาตรวจสอบแทน

(๒) กรณีเอกสารหลักฐานถูกต้องครบถ้วน

กรณีที่ตรวจสอบเอกสารหลักฐานแล้วปรากฏว่าถูกต้องครบถ้วน เจ้าหน้าที่จะรับเงินค่าธรรมเนียมการสมัครพร้อมทั้งออกใบเสร็จรับเงินให้แก่ผู้ไปยืนยันบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้ง

๒.๕.๓ การออกใบรับใบสมัคร

ประธานกรรมการการเลือกตั้งหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายเป็นผู้ลงนามออกใบรับใบสมัครตามแบบ ส.ส. ๑๔/ก ให้แก่ผู้ที่ยืนยันบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งที่มีเอกสารหลักฐานการสมัครถูกต้องครบถ้วนและได้ชำระค่าธรรมเนียมการสมัครแล้วซึ่งหมายเลขตามใบรับใบสมัครนี้ถือว่าเป็นหมายเลขประจำพรรคการเมืองที่ใช้ในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง (ประกาศ กกต. เรื่องการรับสมัคร ส.ส. ข้อ ๑๑)

เมื่อออกใบรับใบสมัครให้แก่พรรคการเมืองแล้ว ห้ามมิให้ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองนั้น ถอนชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ (ประกาศ กกต. เรื่องการรับสมัคร ส.ส. ข้อ ๑๒)

๒.๕.๔ การตรวจสอบคุณสมบัติ และลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง

เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับบัญชีรายชื่อผู้สมัครแล้ว จะทำการตรวจสอบหลักฐานการสมัคร คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของพรรคการเมืองและของผู้สมัครรับเลือกตั้งในบัญชีรายชื่อทุกคน ให้แล้วเสร็จภายใน ๑๐ วัน นับแต่วันปิดรับสมัคร (ประกาศ กกต. เรื่องการรับสมัคร ส.ส. ข้อ ๑๔)

๒.๕.๕ การประกาศรายชื่อพรรคการเมือง และผู้สมัครรับเลือกตั้ง

เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งตรวจสอบหลักฐานการสมัคร คุณสมบัติ และลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ทั้งของพรรคการเมืองและผู้สมัครในบัญชีรายชื่อเสร็จแล้ว ถ้าถูกต้องครบถ้วน ประชานกรรมการการเลือกตั้งจะประกาศรายชื่อพรรคการเมืองและหมายเลขประจำพรรคการเมือง ตามแบบ ส.ส. ๒๔/ก๑ พร้อมทั้งประกาศรายชื่อผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ตามแบบ ส.ส. ๒๔/ก๒ (ประกาศ กกต. เรื่องการรับสมัคร ส.ส. ข้อ ๑๗)

ทั้งนี้ หากผู้สมัครรับเลือกตั้งตามบัญชีรายชื่อใด ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ประชานกรรมการการเลือกตั้งจะแจ้งให้หัวหน้าพรรคการเมืองทราบตามแบบ ส.ส. ๒๒/ก (ประกาศ กกต. เรื่องการรับสมัคร ส.ส. ข้อ ๑๕)

๓. การสมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง

๓.๑ หลักเกณฑ์ทั่วไปเกี่ยวกับการสมัครรับเลือกตั้ง ส.ส. แบบแบ่งเขตเลือกตั้ง

๓.๑.๑ ผู้สมัครต้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งเพียงพรรคการเมืองเดียว นับถึงวันรับสมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าเก้าสิบวัน (รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๗ (๔))

๓.๑.๒ ผู้สมัครผู้นั้นต้องมีพรรคการเมืองส่งเข้าสมัครรับเลือกตั้งและสามารถสมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งใดเขตเลือกตั้งหนึ่งได้เพียงแห่งเดียว (รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๘)

๓.๑.๓ ผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคการเมืองหนึ่งต้องไม่เป็นบุคคลหรือมีรายชื่อซ้ำซ้อนกันกับผู้สมัครของพรรคการเมืองอื่น

๓.๒ การเตรียมเอกสารหลักฐานสำหรับยื่นสมัครรับเลือกตั้ง

ผู้สมัครรับเลือกตั้งแต่ละคนต้องเตรียมค่าธรรมเนียมการสมัครรับเลือกตั้งคนละ ๑๐,๐๐๐ บาท โดยชำระเป็นเงินสดหรือตัวแลกเงินหรือแคชเชียร์เช็ค และเอกสารหลักฐาน ดังต่อไปนี้

(๑) ใบสมัครรับเลือกตั้ง ตามแบบ ส.ส. ๑๘/๗๑

(๒) หนังสือรับรองหัวหน้าพรรคการเมือง ตามแบบ ส.ส. ๑๘/๗๒

(๓) หลักฐานแสดงวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า เว้นแต่เคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาให้นำหลักฐานการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภามาแสดง

(๓.๑) กรณีใบปริญญาบัตรหรือหลักฐานการศึกษาของผู้สำเร็จการศึกษาจากสถานศึกษาที่สังกัด เช่น สถาบันการศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงกลาโหม กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย กระทรวงคมนาคม ซึ่งสามารถตรวจสอบข้อมูลหรือขอออกหนังสือรับรองจากหน่วยงานต้นสังกัดดังกล่าว

(๓.๒) สำหรับกรณีใบปริญญาบัตรหรือหลักฐานการศึกษาจากต่างประเทศ ต้องเป็นของสถาบันการศึกษาและหลักสูตรการศึกษาที่สำนักงาน ก.พ. ทบวงมหาวิทยาลัย หรือสถาบันการศึกษาที่เกี่ยวข้องของรัฐรับรอง ซึ่งสามารถตรวจสอบข้อมูลหรือขอออกหนังสือรับรองได้จากสำนักงาน ก.พ. และกระทรวงศึกษาธิการ

(๔) หลักฐานอย่างหนึ่งอย่างใด ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๗ คือ

(๔.๑) หลักฐานซึ่งแสดงว่ามีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งมาแล้วเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าหนึ่งปีนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง

(๔.๒) หลักฐานซึ่งแสดงว่าเคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่นในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้ง

(๔.๓) หลักฐานซึ่งแสดงว่าเป็นบุคคลซึ่งเกิดในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้ง

(๔.๔) หลักฐานซึ่งแสดงว่าเคยศึกษาในสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งติดต่อกันเป็นเวลาไม่น้อยกว่าสองปีการศึกษา

(๔.๕) หลักฐานซึ่งแสดงว่าเคยรับราชการในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าสองปี หรือแสดงว่าเคยมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าสองปี

(๕) รูปถ่ายหรือภาพพิมพ์ขนาดกว้างยาวประมาณ ๔.๕ × ๑๓.๕ ซม. มีจำนวนตามที่ผู้อำนวยการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งนั้นกำหนด

(๖) บัตรประจำตัวประชาชน แต่ถ้าผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นบุคคลซึ่งไม่ต้องมีบัตรประจำตัวประชาชนตามกฎหมาย ให้ใช้บัตรประจำตัวหรือหลักฐานอื่นใดของทางราชการที่มีรูปถ่ายสามารถแสดงตนได้

(๗) สำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน

(๘) รายชื่อบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นสมุห์บัญชีเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้ง

(๙) สำเนาบัญชีเงินฝากของผู้สมัครรับเลือกตั้ง เพื่อการเลือกตั้ง ส.ส.

(๑๐) หลักฐานอื่น ๆ เช่น

(๑๐.๑) หลักฐานการขอลาออกหรือการอนุญาตให้ลาออก กรณีเป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ

(๑๐.๒) เอกสารแสดงการเปลี่ยนชื่อตัวหรือชื่อสกุล เป็นต้น

๓.๓ การยื่นใบสมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง

ผู้ที่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ต้องกรอกข้อความลงในใบสมัครตามแบบ ส.ส. ๑๘/๖๑ แล้วยื่นสมัครด้วยตนเองพร้อมด้วยเอกสารหลักฐานและเงินค่าธรรมเนียมการสมัคร ต่อผู้อำนวยการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง (พ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้ง ส.ส. และ ส.ว. พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๐)

๓.๔ ขั้นตอนการสมัครรับเลือกตั้ง ส.ส. แบบแบ่งเขตเลือกตั้ง

เนื่องจากกฎหมายกำหนดให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งได้หมายเลขเช่นเดียวกับหมายเลขของพรรคการเมืองที่ส่งสมัครแบบบัญชีรายชื่อ เว้นแต่ผู้สมัครรับเลือกตั้งนั้นสังกัดพรรคการเมืองที่ไม่ได้ส่งสมัครแบบบัญชีรายชื่อ ก็จะได้หมายเลขต่อจากหมายเลขสุดท้ายของพรรคการเมืองที่ส่งสมัครแบบบัญชีรายชื่อ และถ้าผู้สมัครดังกล่าวตั้งแต่สองคนขึ้นไปยื่นสมัครรับเลือกตั้งพร้อมกัน ผู้อำนวยการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งนั้น จะจัดให้มีการประชุมผู้สมัครรับเลือกตั้งดังกล่าว เพื่อให้ตกลงกันเองว่าผู้สมัครผู้ใดจะยื่นสมัครก่อนหรือหลัง หากไม่สามารถตกลงกันได้ให้จับสลากตามขั้นตอน ดังนี้ (พ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้ง ส.ส. และ ส.ว. พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๔ และประกาศ กกต.เรื่องการรับสมัคร ส.ส. ข้อ ๒๓ ข้อ ๓๐ ข้อ ๓๑)

การจับสลากครั้งที่หนึ่ง

ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง จะเขียนชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ถือว่ามาพร้อมกันดังกล่าวทุกคนลงบนกระดาษที่ทำเป็นสลากที่มีลักษณะเหมือนกันแล้วใส่ไว้ในภาชนะ และให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งทำการจับสลากชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งครั้งละหนึ่งใบ ชื่อของผู้สมัครรับเลือกตั้งใดถูกจับมาเป็นลำดับแรกให้ถือว่าผู้สมัครผู้นั้นเป็นผู้มีสิทธิจับสลากเพื่อยื่นใบสมัครรับเลือกตั้งก่อน รายชื่อผู้สมัครผู้ใดที่ถูกจับมาเป็นอันดับถัดไป ให้ถือว่าผู้มีสิทธิจับสลากในครั้งที่สองเป็นอันดับถัดไปตามลำดับจนครบผู้สมัครดังกล่าวทุกคน

การจับสลากครั้งที่สอง

ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง เขียนหมายเลขตั้งแต่หมายเลข ๑ จนถึงหมายเลขที่เท่ากับจำนวนผู้สมัครรับเลือกตั้งที่จับสลากครั้งที่หนึ่ง ลงบนกระดาษที่มีลักษณะเหมือนกันแล้วใส่ลงภาชนะทำการเขย่าภาชนะให้สลากรคละกัันแล้วให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งตามลำดับของผลการจับสลากครั้งที่หนึ่งทำการจับสลากเพื่อยืนยันใบสมัครรับเลือกตั้ง ผู้สมัครผู้ใดจับสลากได้หมายเลขใด ให้ถือว่าหมายเลขนั้นเป็นหมายเลขลำดับในการยืนยันใบสมัครรับเลือกตั้ง และดำเนินการต่อไป ดังนี้

๓.๔.๑ การรับใบสมัครของผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง

ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเป็นผู้รับใบสมัครรับเลือกตั้ง พร้อมทั้งเอกสารหลักฐานจากผู้สมัครตามลำดับของการลงนามในสมุดลงเวลาหรือตามลำดับของการจับสลากกรณีที่ยืนยันพร้อมกัน

๓.๔.๒ การตรวจสอบใบสมัครรับเลือกตั้งและเอกสารหลักฐานการสมัคร

(๑) กรณีเอกสารหลักฐานไม่ถูกต้องครบถ้วน

เมื่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งและเจ้าหน้าที่ รับใบสมัครและเอกสารหลักฐานของผู้สมัครรับเลือกตั้งแล้ว จะตรวจสอบในเบื้องต้นว่ามีการกรอกข้อความตามแบบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดถูกต้องหรือไม่ อีกทั้ง มีเอกสารหลักฐานถูกต้องครบถ้วนทุกรายการหรือไม่ หากพบว่าเอกสารหลักฐานดังกล่าวของบุคคลใดไม่ถูกต้องครบถ้วน เจ้าหน้าที่จะคืนใบสมัครพร้อมทั้งเอกสารหลักฐานของผู้สมัครทั้งหมดให้แก่ผู้สมัครผู้นั้นทันที และจะตรวจสอบเอกสารหลักฐานของผู้สมัครที่อยู่ในลำดับถัดไปแทน (ประกาศ กกต. เรื่องการรับสมัคร ส.ส. ข้อ ๑๙)

(๒) กรณีเอกสารหลักฐานถูกต้องครบถ้วน

กรณีที่ตรวจสอบเอกสารหลักฐานแล้วปรากฏว่าถูกต้องครบถ้วน เจ้าหน้าที่จะบันทึกถ้อยคำผู้สมัครรับเลือกตั้ง เพื่อยืนยันว่าเอกสารหลักฐานที่นำมาสมัครเป็นเอกสารที่ถูกต้องครบถ้วนพร้อมทั้งให้ผู้สมัครยืนยันว่าเป็นผู้มีคุณสมบัติสมัครรับเลือกตั้งและไม่มีลักษณะต้องห้าม มิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง และเมื่อดำเนินการบันทึกถ้อยคำเสร็จแล้ว เจ้าหน้าที่จะออกใบเสร็จรับเงินให้แก่ผู้สมัครที่ยืนยันสมัครรับเลือกตั้งรายนั้นต่อไป

๓.๔.๓ การออกใบรับใบสมัคร

การออกใบรับใบสมัคร (ส.ส. ๑๙/ข) จะกระทำหลังจากที่มีการออกใบเสร็จรับเงินค่าธรรมเนียมการสมัครแล้วเท่านั้น และเมื่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งได้ออกใบรับใบสมัคร

(ส.ส. ๑๙/ข) ให้แก่ผู้สมัครรายใดแล้ว ห้ามมิให้ผู้สมัครผู้นั้นถอนการสมัคร (ประกาศ กกต. เรื่องการรับสมัคร ส.ส. ข้อ ๒๐)

๓.๕ การตรวจสอบคุณสมบัติในการสมัครรับเลือกตั้ง

ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งได้รับเอกสารหลักฐานการสมัครแล้วจะทำการตรวจสอบหลักฐานการสมัคร คุณสมบัติและสิทธิในการสมัครรับเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งทุกคนให้แล้วเสร็จภายใน ๗ วัน นับแต่วันปิดการรับสมัคร (พ.ร.ป.ว่าด้วยการเลือกตั้ง ส.ส. และ ส.ว. พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๓๒)

๓.๖ การประกาศการรับสมัครเลือกตั้ง

เมื่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งตรวจสอบหลักฐานการสมัคร คุณสมบัติ และสิทธิในการสมัครรับเลือกตั้งเสร็จแล้ว จะดำเนินการ (ประกาศ กกต. เรื่องการรับสมัคร ส.ส. ข้อ ๒๒ ข้อ ๒๔) ดังนี้

๓.๖.๑ ถ้าถูกต้องครบถ้วนจะประกาศการรับสมัคร ตามแบบ ส.ส. ๒๔/ข และแจ้งการรับสมัครให้ผู้สมัครทราบ ตามแบบ ส.ส. ๒๒/ข

๓.๖.๒ ถ้าไม่ถูกต้องครบถ้วน จะแจ้งการไม่รับสมัครให้ผู้สมัครทราบตามแบบ ส.ส. ๒๓/ข

๓.๖.๓ ในกรณีที่ผู้สมัครผู้ใดไม่มีชื่อเป็นผู้สมัครในประกาศของผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง ให้ผู้สมัครผู้นั้น มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาภายในเจ็ดวัน นับแต่วันที่ประกาศรายชื่อผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง เพื่อให้ศาลฎีกามีคำวินิจฉัย (พ.ร.ป.ว่าด้วยการเลือกตั้ง ส.ส. และ ส.ว. พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๓๔)

๓.๖.๔ ในกรณีก่อนวันเลือกตั้ง ถ้าปรากฏหลักฐานว่า ผู้สมัครผู้ใดขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง ดำเนินการสืบสวนสอบสวน และยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อวินิจฉัยให้เพิกถอนการสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้น (พ.ร.ป.ว่าด้วยการเลือกตั้ง ส.ส. และ ส.ว. พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๓๔/๑)

ส.ส. ๐๖

ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง
เรื่อง การสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ด้วยบัดนี้ ได้มีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไป ในวันที่..... ฉะนั้น อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๗ (๑) (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงกำหนดวันที่พรรคการเมืองจะยื่นบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ และวันรับสมัครเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ดังนี้

(๑) พรรคการเมืองใดประสงค์ส่งสมาชิกพรรคสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ให้หัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรค ผู้ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากหัวหน้าพรรคการเมือง ยื่นบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อพร้อมหนังสือแสดงความยินยอมของผู้สมัครทุกคน เงินค่าธรรมเนียมการสมัครรับเลือกตั้งคนละหนึ่งหมื่นบาท รูปถ่ายหน้าตรงไม่สวมหมวก ขนาดกว้างประมาณ ๔.๕ เซนติเมตร ยาวประมาณ ๑๓.๕ เซนติเมตร จำนวน คนละ.....รูป รวมทั้งหลักฐานประกอบการยื่นบัญชีรายชื่อพร้อมสำเนาต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตั้งแต่วันที่.....เดือน.....พ.ศ. .... ถึงวันที่.....เดือน.....พ.ศ. .... ระหว่าง..... น. ถึง..... น. ณ..... เลขที่..... ถนน..... แขวง.....เขต.....กรุงเทพมหานคร

(๒) ผู้ใดประสงค์จะสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งใด ให้ยื่นใบสมัครรับเลือกตั้งด้วยตนเองพร้อมทั้งหนังสือรับรองของหัวหน้าพรรคการเมือง ค่าธรรมเนียมการสมัครรับเลือกตั้งคนละหนึ่งหมื่นบาท รูปถ่ายหน้าตรงไม่สวมหมวก ขนาดกว้างประมาณ ๔.๕ เซนติเมตร ยาวประมาณ ๑๓.๕ เซนติเมตร จำนวนตามที่ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งกำหนด รวมทั้งหลักฐานประกอบการยื่นใบสมัครพร้อมสำเนาต่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งนั้น ตั้งแต่วันที่.....เดือน..... พ.ศ. .... ถึงวันที่.....เดือน..... พ.ศ. .... ระหว่าง..... น. ถึง..... น. ณ สถานที่ที่ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งกำหนด

(๓) หลักฐานการสมัครรับเลือกตั้งประกอบด้วย

(๓.๑) บัตรประจำตัวประชาชน แต่ถ้าผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นบุคคลซึ่งไม่ต้องมีบัตรประจำตัวประชาชนตามกฎหมาย ให้ใช้บัตรประจำตัวหรือหลักฐานอื่นใดของทางราชการที่มีรูปถ่ายสามารถแสดงตนได้

(๓.๒) สำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน

(๓.๓) หลักฐานแสดงวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่าตามที่กฎหมายรับรองไว้ หรือตามที่ทบวงมหาวิทยาลัย หรือหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจตามกฎหมายรับรองว่าสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า เว้นแต่เคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาให้นำหลักฐานการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภามาแสดง

(๓.๔) ใบรับรองแพทย์

(๔) กรณีผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง หากประสงค์จะใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๐๗ (๕) (ก) (ข) (ค) (ง) (จ) ให้ยื่นหลักฐานประกอบการสมัครรับเลือกตั้งเพิ่มเติมอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนี้

(๔.๑) หลักฐานซึ่งแสดงว่ามีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งมาแล้วเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าหนึ่งปี นับถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง

(๔.๒) หลักฐานซึ่งแสดงว่าเคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้ง หรือเคยเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้ง

(๔.๓) หลักฐานซึ่งแสดงว่าเป็นบุคคลซึ่งเกิดในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้ง

(๔.๔) หลักฐานซึ่งแสดงว่าเคยศึกษาในสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าสองปีการศึกษา

(๔.๕) หลักฐานซึ่งแสดงว่าเคยรับราชการในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าสองปี หรือหลักฐานซึ่งแสดงว่าเคยมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าสองปี

อนึ่ง บุคคลใดประสงค์จะสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ให้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งในนามของพรรคการเมืองใดเพียงพรรคการเมืองเดียว หรือจะสมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งหรือแบบบัญชีรายชื่อแบบใดแบบหนึ่งได้เพียงแบบเดียว และสมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งได้เพียงเขตเดียว

จึงประกาศให้ทราบโดยทั่วกัน

ประกาศ ณ วันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....

(ลายมือชื่อ) .....

(.....)

ประธานกรรมการการเลือกตั้ง

ส.ส. ๑๖/ก

ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง
เรื่อง การสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแทนตำแหน่งที่ว่าง

ด้วยบัดนี้ ได้มีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างในวันที่..... ฉะนั้น อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงกำหนดวันรับสมัครเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างตั้งแต่วันที่.....เดือน..... พ.ศ. .... ถึงวันที่.....เดือน..... พ.ศ. .... ระหว่าง.....น. ถึง.....น. ณ สถานที่ที่ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งกำหนด

ผู้ใดประสงค์จะสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างดังกล่าว ให้ยื่นใบสมัครรับเลือกตั้งด้วยตนเอง พร้อมทั้งหนังสือรับรองของหัวหน้าพรรคการเมือง ค่าธรรมเนียมการสมัครรับเลือกตั้งคนละหนึ่งหมื่นบาท รูปถ่ายหน้าตรงไม่สวมหมวก ขนาดกว้างประมาณ ๔.๕ เซนติเมตร ยาวประมาณ ๑๓.๕ เซนติเมตร จำนวนตามที่ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งกำหนด รวมทั้งหลักฐานประกอบการยื่นใบสมัครพร้อมสำเนาต่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งนั้น ดังนี้

(๑) บัตรประจำตัวประชาชน แต่ถ้าผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นบุคคลซึ่งไม่ต้องมีบัตรประจำตัวประชาชน ตามกฎหมาย ให้ใช้บัตรประจำตัวหรือหลักฐานอื่นใดของทางราชการที่มีรูปถ่ายสามารถแสดงตนได้

(๒) สำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน

(๓) หลักฐานแสดงวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่าตามที่กฎหมายรับรองไว้ หรือตามที่ทบวงมหาวิทยาลัยหรือหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจตามกฎหมายรับรองว่าสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า เว้นแต่เคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาให้นำหลักฐานการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภามาแสดง

(๔) ใบรับรองแพทย์

(๕) หลักฐานเพิ่มเติมอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนี้

(๕.๑) หลักฐานซึ่งแสดงว่ามีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งมาแล้วเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าหนึ่งปี นับถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง

(๕.๒) หลักฐานซึ่งแสดงว่าเคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้ง หรือเคยเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้ง

(๕.๓) หลักฐานซึ่งแสดงว่าเป็นบุคคลซึ่งเกิดในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้ง

(๕.๔) หลักฐานซึ่งแสดงว่าเคยศึกษาในสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าสองปีการศึกษา

(๕.๕) หลักฐานซึ่งแสดงว่าเคยรับราชการในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกัน ไม่น้อยกว่าสองปี หรือหลักฐานซึ่งแสดงว่าเคยมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าสองปี

อนึ่ง บุคคลใดประสงค์จะสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ให้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งในนามของพรรคการเมืองใดเพียงพรรคการเมืองเดียว

จึงประกาศให้ทราบโดยทั่วกัน

ประกาศ ณ วันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....

(ลายมือชื่อ) .....

(.....)

ประธานกรรมการการเลือกตั้ง

ส.ส. ๑๗/ช

ประกาศผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่.....จังหวัด.....
เรื่อง กำหนดสถานที่สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง

ตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ประกาศรับสมัครเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งตั้งแต่วันที่.....เดือน.....พ.ศ. .... ถึงวันที่.....เดือน.....พ.ศ. .... นั้น

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่.....จังหวัด..... จึงกำหนดให้ใช้.....เป็นสถานที่สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งของเขตเลือกตั้งที่.....จังหวัด.....

ดังนั้น ผู้ใดประสงค์จะสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง โปรดนำหลักฐานเอกสารที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดมายื่นต่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งด้วยตนเองภายในระยะเวลาและสถานที่ที่กำหนด

จึงประกาศให้ทราบโดยทั่วกัน

ประกาศ ณ วันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....

(ลายมือชื่อ) .....

(.....)

ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่.....
จังหวัด.....

**บัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
แบบบัญชีรายชื่อพรรค.....**

เลขที่..... (สำหรับเจ้าหน้าที่กรอก)

ข้าพเจ้า นาย/นาง/นางสาว/ยศ .....ตำแหน่งหัวหน้าพรรค.....
หรือเป็นผู้รับมอบจากหัวหน้าพรรค.....มีที่ตั้งสำนักงานใหญ่ของพรรคอยู่
ณ บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ซอย.....ถนน.....ตำบล/แขวง.....
อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....โทรศัพท์.....และเป็นพรรคการเมือง
ที่นายทะเบียนได้จดทะเบียนไว้แล้ว ขอยื่นบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภา
ผู้แทนราษฎรของพรรค.....จำนวน.....คน มีรายชื่อเรียงตามลำดับหมายเลข ดังนี้

ลำดับที่	ชื่อผู้สมัคร	ที่อยู่ปัจจุบัน	มีภูมิลำเนาอยู่ในภาค

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อดังกล่าว เป็นผู้มีความซื่อสัตย์
มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
และตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา
พ.ศ. ๒๕๕๑ และการคัดเลือกได้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีพิจารณาที่กำหนดไว้ในข้อบังคับของพรรคการเมือง

ยื่น ณ วันที่.....เดือน..... พ.ศ. ....

(ลายมือชื่อ) .....

(.....)

หัวหน้าพรรค.....

ส.ส. ๑๘/ก๒

หนังสือยินยอมให้เสนอชื่อสมัครรับเลือกตั้ง
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ

ใบแสดงความยินยอมเลขที่.....(สำหรับเจ้าหน้าที่กรอก)
ข้าพเจ้า

- (๑) ชื่อ นาย/นาง/นางสาว/ยศ .....
สัญชาติ.....
- (๒) เลขหมายประจำตัวประชาชน .....
- (๓) เกิดวันที่.....เดือน..... พ.ศ. ....
- (๔) อายุ..... ปี
- (๕) เกิดบ้านเลขที่.....ตรอก/ซอย.....
หมู่ที่.....ถนน.....
ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....
จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....
- (๖) ที่อยู่ปัจจุบันอยู่บ้านเลขที่.....ตรอก/ซอย.....หมู่ที่.....
ถนน.....ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....
จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....
- (๗) สถานที่ติดต่อ.....
โทรศัพท์..... โทรสาร.....
- (๘) บิดาชื่อ..... สัญชาติ.....
- (๙) มารดาชื่อ..... สัญชาติ.....
- (๑๐) คู่สมรสชื่อ..... สัญชาติ.....
- (๑๑) สังกัดพรรค.....
- (๑๒) คุณวุฒิการศึกษา
ระดับปริญญาตรี สาขา..... สถานศึกษา.....
สำเร็จการศึกษาเมื่อปี.....
ระดับปริญญาโท สาขา..... สถานศึกษา.....
สำเร็จการศึกษาเมื่อปี.....
ระดับปริญญาเอก สาขา..... สถานศึกษา.....
สำเร็จการศึกษาเมื่อปี.....

รูปถ่ายหรือรูปภาพ
ขนาด ๔.๕ x ๑๓.๕ ซม.
โดยประมาณ

(ใบท้าย)

(๑๓) เคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัด.....ระหว่างวันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....
ถึงวันที่ .... เดือน.....พ.ศ. .... หรือเคยเป็นสมาชิกวุฒิสภา ระหว่างวันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....
ถึงวันที่.....เดือน..... พ.ศ. ....

(๑๔) อาชีพสุดท้ายก่อนสมัครรับเลือกตั้ง.....

(๑๕) งานอดิเรก .....

โดยหนังสือฉบับนี้ ข้าพเจ้ายินยอมให้พรรค.....เสนอชื่อข้าพเจ้าสมัครรับเลือกตั้ง
เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรค.....และข้าพเจ้าขอรับรองว่า
ข้าพเจ้าเป็นผู้มีคุณสมบัติมีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและไม่มีลักษณะต้องห้าม
ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิก
สภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐

(ลายมือชื่อ) ..... ผู้สมัคร

(.....)

ยื่น ณ วันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....

ส.ส. ๑๘/กต

หนังสือมอบหมาย
ทำการแทนหัวหน้าพรรค

ที่.....

เขียนที่.....

วันที่.....เดือน..... พ.ศ. ....

เรื่อง มอบหมายให้ทำการแทน

กราบเรียน ประธานกรรมการการเลือกตั้ง

ข้าพเจ้า นาย/นาง/นางสาว/ยศ.....หัวหน้าพรรค.....
อยู่บ้านเลขที่.....ถนน.....ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....
ได้มอบหมายให้กรรมการบริหารพรรคชื่อ.....เป็นผู้มีอำนาจทำการแทนข้าพเจ้า ดังนี้ (ระบุ
อำนาจที่จะมอบหมายเป็นข้อ ๆ ให้ชัดเจน)

๑. ....

๒. ....

ฯลฯ

เพื่อเป็นหลักฐาน ข้าพเจ้า.....จึงได้ลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน
ต่อหน้าพยาน

(ลงชื่อหัวหน้าพรรคการเมือง) .....

(.....)

(ลงชื่อผู้รับมอบหมาย) .....

(.....)

(ลายมือชื่อพยาน) .....

(.....)

(ลายมือชื่อพยาน) .....

(.....)

หมายเหตุ ผู้รับมอบหมายให้กระทำแทนหัวหน้าพรรคการเมือง จะต้องเป็นกรรมการบริหารพรรคที่กำหนด
ตามมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๐

ส.ส. ๑๘/๒๑

**ใบสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
แบบแบ่งเขตเลือกตั้ง**

ใบสมัครเลขที่.....(สำหรับเจ้าหน้าที่กรอก)

ข้าพเจ้า

- (๑) ชื่อ นาย/นาง/นางสาว/ยศ .....
สัญชาติ.....
- (๒) เลขหมายประจำตัวประชาชน .....
- (๓) เกิดวันที่.....เดือน..... พ.ศ. ....
- (๔) อายุ..... ปี
- (๕) เกิดบ้านเลขที่.....ตรอก/ซอย.....
หมู่ที่.....ถนน.....
ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต .....
- จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....
- (๖) ที่อยู่ปัจจุบันอยู่บ้านเลขที่.....ตรอก/ซอย.....หมู่ที่.....
ถนน.....ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....
จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....
- (๗) สถานที่ติดต่อ.....
โทรศัพท์..... โทรสาร.....
- (๘) บิดาชื่อ..... สัญชาติ.....
- (๙) มารดาชื่อ..... สัญชาติ.....
- (๑๐) คู่สมรสชื่อ..... สัญชาติ.....
- (๑๑) สังกัดพรรค.....
- (๑๒) คุณวุฒิการศึกษา
ระดับปริญญาตรี สาขา..... สถานศึกษา.....
สำเร็จการศึกษาเมื่อปี.....
ระดับปริญญาโท สาขา..... สถานศึกษา.....
สำเร็จการศึกษาเมื่อปี.....
ระดับปริญญาเอก สาขา..... สถานศึกษา.....
สำเร็จการศึกษาเมื่อปี.....

รูปถ่ายหรือรูปภาพ
ขนาด ๔.๕ x ๑๓.๕ ซม.
โดยประมาณ

ส.ส. ๑๘/๒๐

(ใบต่อ)

(๑๓) เคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัด.....ระหว่างวันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....
ถึงวันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....หรือเคยเป็นสมาชิกวุฒิสภา ระหว่างวันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....
ถึงวันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....

(๑๔) อาชีพสุดท้ายก่อนสมัครรับเลือกตั้ง.....

(๑๕) โปรดระบุคุณสมบัติอื่นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๗ (๕)

(ก) (ข) (ค) (ง) (จ) กำหนด คือ

(๑๕.๑) มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งติดต่อกันไม่น้อยกว่าหนึ่งปีนับถึงวันสมัคร
รับเลือกตั้ง ระหว่างวันที่.....เดือน.....พ.ศ. .... ถึงวันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....

(๑๕.๒) เคยเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นในตำแหน่ง.....ในจังหวัดที่สมัคร
รับเลือกตั้ง ระหว่างวันที่.....เดือน.....พ.ศ. .... ถึงวันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....

(๑๕.๓) เกิดในจังหวัด.....ซึ่งเป็นจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้ง

(๑๕.๔) เคยศึกษาในสถานศึกษา.....ที่ตั้งอยู่ในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกัน
ไม่น้อยกว่าสองปีการศึกษา ระหว่างวันที่.....เดือน..... พ.ศ. .... ถึงวันที่.....เดือน..... พ.ศ. ....

(๑๕.๕) เคยรับราชการในตำแหน่ง.....ระหว่างวันที่.....เดือน..... พ.ศ. ....
ถึงวันที่.....เดือน..... พ.ศ. ....หรือเคยมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ต.รอก.....
ซอย.....ถนน.....ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....ในจังหวัด
ที่สมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าสองปี ระหว่างวันที่.....เดือน..... พ.ศ. ....
ถึงวันที่.....เดือน..... พ.ศ. ....

ข้าพเจ้า ขอสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งของพรรค.....
โดยขอสมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่.....จังหวัด.....และข้าพเจ้าขอรับรองว่าข้าพเจ้าเป็นผู้มีคุณสมบัติ
มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
และตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา
พ.ศ. ๒๕๕๐

(ลายมือชื่อ) ..... ผู้สมัคร

(.....)

ยื่น ณ วันที่.....เดือน..... พ.ศ. ....

(ใบท้าย)

ส.ส. ๑๘/๖๐

บันทึกการให้ถ้อยคำของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

เขียนที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....

ข้าพเจ้า.....ขอให้ถ้อยคำด้วยความสัตย์จริงต่อ.....

ตำแหน่ง.....ตั้งต่อไปนี้

ถาม ท่านใช้หลักฐานใดบ้างมาใช้ประกอบการสมัครรับเลือกตั้ง

ตอบ ข้าพเจ้าได้นำหลักฐานที่ข้าพเจ้าได้รับรองแล้วประกอบการสมัครรับเลือกตั้ง ดังนี้ .....

ถาม ท่านยืนยันรับรองความถูกต้องหลักฐานการสมัครรับเลือกตั้งหรือไม่

ตอบ ข้าพเจ้าขอยืนยันรับรองความถูกต้องหลักฐานเป็นจริงทุกประการ

ถาม ท่านเป็นผู้มีคุณสมบัติเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และไม่มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๐ ใช่หรือไม่

ตอบ ใช่

ถาม ท่านเป็นสมาชิกพรรคการเมืองเพียงพรรคการเมืองเดียวหรือไม่

ตอบ ข้าพเจ้าเป็นสมาชิกพรรคการเมืองเพียงพรรคการเมืองเดียว คือ พรรค.....

ข้อความข้างบนนี้ได้อ่านให้ข้าพเจ้าฟังแล้ว ขอรับรองว่าถูกต้องและขอยืนยันในชั้นศาลได้ด้วย จึงลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน

(ลายมือชื่อ) .....

.....) ผู้ให้ถ้อยคำ

(ลายมือชื่อ) .....

.....) ผู้บันทึก/จด/อ่าน

คำสั่งผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง

ได้สอบสวนแล้ว ให้รับใบสมัคร ไม่ให้รับใบสมัคร เพราะ.....

(ลายมือชื่อ) .....

.....)

ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่.....จังหวัด.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....

ส.ส. ๑๘/๒๒

หนังสือรับรองของหัวหน้าพรรคการเมือง

ที่.....

เขียนที่.....

หนังสือฉบับนี้ให้ไว้เพื่อรับรองว่า นาย/นาง/นางสาว/ยศ.....เป็นสมาชิกพรรค.....ลำดับที่.....เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....พรรคได้ส่งสมัครเข้ารับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งที่.....จังหวัด.....สำหรับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

(ลายมือชื่อ) .....

(.....)

หัวหน้าพรรค.....

หมายเหตุ กรณีที่หัวหน้าพรรคไม่ได้ลงนามในหนังสือรับรองด้วยตนเอง ผู้ลงนามแทนจะต้องเป็นกรรมการบริหารพรรคที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากหัวหน้าพรรคการเมืองนั้นตามมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ และผู้สมัครต้องยื่นหนังสือมอบหมายนี้พร้อมกับการยื่นใบสมัครรับเลือกตั้ง

ส.ส. ๑๙/ก

ใบรับการสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ

ใบรับลำดับที่.....

ได้รับเอกสารการสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของ
 พรรค.....จำนวน.....คน และหนังสือยินยอมของผู้สมัครทุกคน ค่าธรรมเนียมการสมัคร
 เป็นเงินสด หรือตัวแลกเงิน หรือแคชเชียร์เช็ค ธนาคาร..... สาขา.....
 เลขที่.....จำนวน.....บาท (.....)
 พร้อมทั้งรูปถ่าย จำนวนคนละ.....รูป ตลอดจนหลักฐานประกอบการยื่นบัญชีรายชื่อแล้ว
 เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....เวลา.....น.

.....
 (.....)

ประธานกรรมการการเลือกตั้ง

ส.ส. ๑๙/ช

ใบรับใบสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง

ใบรับลำดับที่.....

เล่มที่.....

ได้รับใบสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของ.....ซึ่งสมัคร
รับเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งในเขตเลือกตั้ง
ที่.....จังหวัด.....และหนังสือรับรองของหัวหน้าพรรค.....
ค่าธรรมเนียมการสมัครเป็นเงินสด หรือตัวแลกเงิน หรือแคชเชียร์เช็ค ธนาคาร.....
สาขา.....เลขที่.....จำนวน.....บาท (.....)
พร้อมทั้งรูปถ่าย จำนวนคนละ.....รูป ตลอดจนหลักฐานประกอบการยื่นใบสมัครแล้ว
เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....เวลา.....น.

(ลายมือชื่อ) .....

(.....)

ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่.....
จังหวัด.....

ที่.....

เขียนที่.....

วันที่.....เดือน..... พ.ศ. ....

เรื่อง แจ้งการรับสมัครเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ

เรียน หัวหน้าพรรค.....

สิ่งที่ส่งมาด้วย ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง รายชื่อพรรคการเมืองที่ยื่นบัญชีรายชื่อผู้สมัคร
รับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ (ส.ส. ๒๔/ก๑)

ตามที่พรรค.....ได้ยื่นบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
แบบบัญชีรายชื่อ จำนวน.....คน เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ. .... นั้น

บัดนี้ คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบหลักฐานการสมัคร คุณสมบัติ และลักษณะต้องห้าม
ของผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อของพรรค.....ทุกคนแล้ว ปรากฏว่า

๑. ผู้สมัครรับเลือกตั้งตามบัญชีรายชื่อ จำนวน.....คน เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง.....คน
๒. ผู้สมัครรับเลือกตั้งตามบัญชีรายชื่อ ไม่มีคุณสมบัติสมัครรับเลือกตั้ง หรือมีลักษณะต้องห้าม
มิให้สมัครรับเลือกตั้ง.....คน ดังนี้

๒.๑. .... (ระบุชื่อ-นามสกุล) เนื่องจาก..... (ระบุกฎหมายที่เกี่ยวข้อง)

๒.๒. .... เนื่องจาก.....

๒.๓. .... เนื่องจาก.....

ฯลฯ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(ลายมือชื่อ) .....

(.....)

ประธานกรรมการการเลือกตั้ง

ส.ส. ๒๒/ช

ที่.....

เขียนที่.....

วันที่.....เดือน..... พ.ศ. ....

เรื่อง แจ้งการรับสมัครเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง

เรียน .....

สิ่งที่ส่งมาด้วย ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง เรื่อง การรับสมัครเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง (ส.ส. ๒๔/ช)

ตามที่ท่านได้ยื่นใบสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งเมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ. .... นั้น

บัดนี้ ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งได้ตรวจสอบหลักฐานการสมัคร คุณสมบัติ และสอบสวนการสมัครรับเลือกตั้งของท่านแล้ว เห็นว่าท่านเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งได้ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(ลายมือชื่อ) .....

(.....)

ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่.....

จังหวัด.....

ส.ส. ๒๓/ช

ที่.....

เขียนที่.....

วันที่.....เดือน..... พ.ศ. ....

เรื่อง แจ้งการไม่รับสมัครเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง

เรียน .....

ตามที่ท่านได้ยื่นใบสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ. .... นั้น

บัดนี้ ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งได้ตรวจสอบหลักฐานการสมัคร คุณสมบัติ และ สอบสวนการสมัครรับเลือกตั้งของท่านเรียบร้อยแล้ว ปรากฏว่าท่านไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน ราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑

เนื่องจาก .....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(ลายมือชื่อ) .....

(.....)

ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่.....

จังหวัด.....

ส.ส. ๒๔/

ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง
เรื่อง รายชื่อพรรคการเมืองที่ยื่นบัญชีรายชื่อ
ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ

ตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งได้กำหนดให้หัวหน้าพรรคการเมืองยื่นบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตั้งแต่วันที่.....เดือน.....พ.ศ. .... ถึงวันที่.....เดือน.....พ.ศ. .... นั้น

บัดนี้ คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบหลักฐานการสมัคร คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครรับเลือกตั้งดังกล่าวแล้ว

ดังนั้น อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ จึงประกาศรายชื่อพรรคการเมืองที่ยื่นบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ดังนี้

หมายเลขประจำพรรคการเมือง	ชื่อพรรคการเมือง
ฯลฯ	

ประกาศ ณ วันที่.....เดือน..... พ.ศ. ....

(ลายมือชื่อ) .....

(.....)

ประธานกรรมการการเลือกตั้ง

ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง
เรื่อง รายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ

ตามที่พรรค.....ได้ยื่นบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง นั้น

บัดนี้ คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบหลักฐานการสมัคร คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองนี้แล้ว

ดังนั้น อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ จึงประกาศรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ จำนวน.....คน ตามลำดับ ดังนี้

ลำดับที่	ชื่อตัว - ชื่อสกุล	ที่อยู่ปัจจุบัน
๑		
๒		
๓		
ฯลฯ		

ประกาศ ณ วันที่.....เดือน..... พ.ศ. ....

(ลายมือชื่อ) .....

(.....)

ประธานกรรมการการเลือกตั้ง

ส.ส. ๒๔/ช

ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่.....จังหวัด.....
เรื่อง การรับสมัครเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง

ด้วย.....อายุ.....ปี อยู่บ้านเลขที่.....ตรอก/ซอย.....
ถนน.....หมู่ที่.....ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....
ได้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งที่.....จังหวัด.....

บัดนี้ ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งตรวจสอบหลักฐานการสมัคร คุณสมบัติของ
ผู้สมัครและสอบสวนแล้วเห็นว่า.....เป็นผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะ
ต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ จึงประกาศรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้ง พรรคการเมือง
ที่สังกัด และหมายเลขประจำตัวผู้สมัครที่ใช้ลงคะแนน ดังนี้

รูปถ่ายหรือรูปภาพ
ขนาด ๔.๕ x ๑๓.๕ ซม.
โดยประมาณ

(ชื่อ) .....
สังกัดพรรค.....

หมายเลขประจำตัวผู้สมัคร

ประกาศ ณ วันที่.....เดือน..... พ.ศ. ....

(ลายมือชื่อ) .....

(.....)

ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง .....
จังหวัด.....

ตัวอย่างใบรับรองแพทย์

ใบรับรองแพทย์

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....

ข้าพเจ้า.....แพทย์แผนปัจจุบันชั้นหนึ่ง
ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพเวชกรรม เลขที่.....
ได้ทำการตรวจร่างกายของ.....เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....
ปรากฏว่า.....ปราศจากโรคดังต่อไปนี้

- ๑) โรคเรื้อนในระยะติดต่อและในระยะที่ปรากฏอาการเป็นที่รังเกียจแก่สังคม
- ๒) วัณโรคในระยะอันตราย
- ๓) โรคเท้าช้างในระยะที่ปรากฏอาการเป็นที่รังเกียจแก่สังคม
- ๔) โรคติดยาเสพติดให้โทษ
- ๕) โรคพิษสุราเรื้อรัง

เห็นว่า.....เป็นผู้มีร่างกายแข็งแรง สมบูรณ์
ไม่เป็นผู้มีจิตฟั่นเฟือน หรือไม่สมประกอบ หรือไม่เป็นผู้ที่มีร่างกายทุพพลภาพ หรือเป็นโรคดังกล่าวข้างต้น

(ลงชื่อ) ..... แพทย์ผู้ตรวจ
(.....)

- ๑) ต้องเป็นแพทย์ซึ่งได้ขึ้นทะเบียนรับรองอนุญาตประกอบโรคศิลป์แผนปัจจุบันชั้นหนึ่งสาขาเวชกรรม
- ๒) ต้องให้แสดงว่าเป็นผู้มีร่างกายสมบูรณ์เพียงใด หรือหายจากโรคที่เป็นเหตุให้ต้องออกจากราชการ
- ๓) ต้องให้แสดงว่าเป็นผู้มีร่างกายเหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ราชการที่ต้องปฏิบัติ

หมายเหตุ ตามแบบที่แพทยสภามีมติ ครั้งที่ ๖/๒๕๓๒ เมื่อวันที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๓๒

บทที่ ๔

การหาเสียงเลือกตั้ง

บทที่ ๔

การหาเสียงเลือกตั้ง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มีเจตนารมณ์ที่สำคัญ คือการปฏิรูปการเมืองไปสู่สังคมประชาธิปไตยที่ประชาชนได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตั้งแต่แรกเริ่มจนสิ้นสุด ทั้งนี้ กระบวนการสำคัญด้านแรกได้แก่ การเข้าสู่อำนาจของนักการเมืองซึ่งหัวใจสำคัญก็ได้แก่ กระบวนการการเลือกตั้งที่จะต้องดำเนินการจัดให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

การหาเสียงเป็นกระบวนการสำคัญอีกขั้นตอนหนึ่งในการจัดการเลือกตั้ง ซึ่งรัฐธรรมนูญได้กำหนดให้รัฐให้การสนับสนุนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้บัญญัติรองรับเรื่องการสนับสนุนการเลือกตั้งพร้อมกำหนดข้อห้ามและบทกำหนดโทษไว้ เพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ

๑. การสนับสนุนโดยรัฐ

- ๑.๑ รัฐธรรมนูญได้กำหนดให้รัฐให้การสนับสนุนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ดังนี้
- (๑) จัดที่ปิดประกาศและที่ติดแผ่นป้ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งในสาธารณสถานซึ่งเป็นของรัฐ
  - (๒) พิมพ์และจัดส่งเอกสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งไปให้ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง
  - (๓) จัดหาสถานที่หาเสียงเลือกตั้งให้แก่ผู้ที่สมัครรับเลือกตั้ง
  - (๔) จัดสรรเวลาออกอากาศทางวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ ให้แก่พรรคการเมือง
  - (๕) กิจกรรมอื่นที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด (รัฐธรรมนูญมาตรา ๑๒๙)

๑.๒ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีการประชุมหารือระหว่างหัวหน้าพรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งเพื่อพิจารณากำหนดวิธีการในการ ให้รัฐสนับสนุนการเลือกตั้งในเรื่องดังต่อไปนี้

(๑) การกำหนดให้มีการจัดสถานที่ปิดประกาศและที่ติดแผ่นป้ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งในบริเวณสาธารณสถานซึ่งเป็นของรัฐ ให้พอเพียงและเท่าเทียมกันในการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครทุกคนและพรรคการเมืองทุกพรรค

(๒) การพิมพ์และจัดส่งเอกสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งไปให้ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง

(๓) การกำหนดให้มีสถานที่สำหรับให้ผู้สมัครและพรรคการเมืองใช้ในการโฆษณาหาเสียงได้อย่างเท่าเทียมกัน ในการนี้รัฐอาจจัดให้มีการแสดงหรือการดำเนินการอื่นใดเพื่อจูงใจผู้มีสิทธิเลือกตั้งมาฟังโฆษณาหาเสียงด้วยก็ได้ แต่ต้องมีใช่เป็นการจัดให้มีเพื่อการสนับสนุนผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใดโดยเฉพาะ

(๔) การกำหนดหลักเกณฑ์และระยะเวลาให้พรรคการเมืองโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งทางวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ หรือการไปออกอากาศทางวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ ซึ่งจะต้องจัดให้ทุกพรรคการเมืองมีโอกาสเท่าเทียมกัน

(๕) การสนับสนุนของรัฐในกิจการอื่นที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด (พ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้ง ส.ส. และ ส.ว. พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๔๙)

กรณีที่กำหนดให้มีการจัดสถานที่ปิดประกาศและที่ติดแผ่นป้ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งในบริเวณสาธารณสถานซึ่งเป็นของรัฐนั้น เมื่อมีประกาศพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้ว เจ้าพนักงานท้องถิ่นตามกฎหมายว่าด้วยการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง ได้แก่ ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ปลัดเทศบาล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดกรุงเทพมหานคร ปลัดเมืองพัทยา และหัวหน้าพนักงานหรือหัวหน้าข้าราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น จะเป็นผู้กำหนดสถานที่เพื่อปิดประกาศโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งในเขตปกครองท้องถิ่นแต่ละแห่ง

๑.๓ ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง หลักเกณฑ์และระยะเวลาการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งและการออกอากาศทางวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ โดยมีสาระสำคัญดังนี้

(๑) ขอบเขตการสนับสนุน

- พรรคการเมือง หมายความว่า พรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ
- ผู้สมัคร หมายความว่า ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
- การจัดสรรเวลา หมายความว่า การจัดสรรเวลาให้ผู้สมัครและพรรคการเมืองโฆษณาหาเสียงทางวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์ในระหว่างที่มีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งจนถึงวัน

ประกาศผลการเลือกตั้งและให้หมายความรวมถึงการออกอากาศของผู้สมัครและพรรคการเมืองด้วย

- สถานี หมายความว่า สถานีวิทยุกระจายเสียงหรือสถานีวิทยุ โทรทัศน์และให้หมายความรวมถึงสถานีวิทยุโทรทัศน์ระบบเคเบิลทีวีด้วย
- สถานีที่มีสัญญาณกว้างไกล หมายความว่า สถานีวิทยุกระจายเสียงหรือสถานีวิทยุโทรทัศน์ที่มีพื้นที่รับ-ส่งสัญญาณกว้างไกลหลายจังหวัดและให้หมายความรวมถึงสถานีวิทยุกระจายเสียงและสถานีวิทยุโทรทัศน์ส่วนภูมิภาคที่รับ-ส่งสัญญาณจากสถานีวิทยุกระจายเสียงและสถานีวิทยุโทรทัศน์ส่วนกลางด้วย
- สถานีท้องถิ่น หมายความว่า สถานีวิทยุกระจายเสียงหรือสถานีวิทยุโทรทัศน์ที่มีพื้นที่รับ-ส่งสัญญาณจำกัดในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งเป็นการเฉพาะ
- เทปหรือวัสดุโทรทัศน์ หมายความว่า เทปหรือวัสดุโทรทัศน์ตามพระราชบัญญัติควบคุมกิจการเทปหรือวัสดุโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๓๐ และให้หมายความรวมถึงเทปบันทึกเสียงหรือการบันทึกโดยวิธีอื่นใดที่ทำให้เสียงปรากฏได้ (ประกาศ กกต. เรื่องหลักเกณฑ์และระยะเวลาการโฆษณาหาเสียงฯ ข้อ ๓)

(๒) รูปแบบและวิธีการสนับสนุน

- การจัดสรรเวลาให้ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองต้องจัดสรรให้มีโอกาสเท่าเทียมกัน เว้นแต่ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใดจะสละสิทธิ
- การจัดสรรเวลาออกอากาศเป็นการสนับสนุนของรัฐโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใด ๆ
- การจัดสรรเวลาให้กระทำได้นับแต่วันที่ประกาศนี้มีผลบังคับใช้จนถึงวันก่อนวันเลือกตั้ง
- การสนับสนุนพรรคการเมือง การโฆษณาหาเสียงของผู้สมัครหรือพรรคการเมืองที่สนับสนุนโดยรัฐให้กระทำโดย
  - การออกอากาศโฆษณาข้อความสั้น ๆ หรือสปอตเกี่ยวกับนโยบายของพรรคการเมืองทางสถานีที่มีสัญญาณกว้างไกล
  - การออกอากาศเพื่อแถลงนโยบายของพรรคการเมืองทางสถานีที่มีสัญญาณกว้างไกล
  - การโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครแบบแบ่งเขตเลือกตั้งทางสถานีท้องถิ่น (ประกาศ กกต. เรื่องหลักเกณฑ์และระยะเวลาการโฆษณาหาเสียงฯ ข้อ ๔, ๕, ๗ และ ๘)

(ก) การสนับสนุนพรรคการเมือง

- ๑) การจัดสรรเวลาให้พรรคการเมืองให้คำนึงถึงจำนวนผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อของแต่ละพรรคการเมืองตามที่ประธานกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

๒) ให้สถานีที่มีสัญญาณกว้างไกลท้ายประกาศนี้จัดสรรเวลาให้พรรคการเมืองโฆษณาหาเสียงตามเวลาที่กำหนดโดยหมุนเวียนไปจนครบทุกพรรคการเมือง พรรคการเมืองใดจะได้ออกอากาศโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งตามลำดับอย่างไรให้ถือวิธีจับสลากเป็นเกณฑ์ ทั้งนี้ ตามที่ประธานกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

๓) การโฆษณาหาเสียงให้พรรคการเมืองจัดทำเป็นเทปหรือวัสดุโทรทัศน์ตามมาตรฐานของสถานีวิทยุกระจายเสียงและสถานีวิทยุโทรทัศน์และมีความยาวตามที่ประธานกรรมการการเลือกตั้งกำหนด โดยมีรูปแบบในการนำเสนอตามที่พรรคการเมืองกำหนดเทปหรือวัสดุโทรทัศน์ที่พรรคการเมืองจัดทำต้องใช้ข้อความ ถ้อยคำ หรือรูปแบบที่สุภาพ ไม่ขัดต่อกฎหมายความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และพรรคการเมืองต้องรับผิดชอบต่อข้อความ ถ้อยคำ หรือรูปแบบที่ปรากฏในเทปหรือวัสดุโทรทัศน์ที่พรรคการเมืองจัดทำขึ้น

๔) ให้พรรคการเมืองส่งเทปหรือวัสดุโทรทัศน์ต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในเวลาที่ประธานกรรมการการเลือกตั้งกำหนดเพื่อส่งให้สถานีต่อไป และหากพรรคการเมืองใดไม่ได้ดำเนินการภายในกำหนดเวลาดังกล่าวให้ถือว่าพรรคการเมืองนั้นสละสิทธิในการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งตามที่ได้จัดสรรเวลาให้

๕) กรณีปรากฏว่าเทปหรือวัสดุโทรทัศน์ของพรรคการเมืองใดที่ออกอากาศมีข้อความ ถ้อยคำ หรือรูปแบบที่มีลักษณะต้องห้ามประธานกรรมการการเลือกตั้ง อาจสั่งระงับการออกอากาศเทปหรือวัสดุโทรทัศน์ของพรรคการเมืองนั้น หากพรรคการเมืองใดจัดทำเทปหรือวัสดุโทรทัศน์ที่มีความยาวเกินกว่าเกณฑ์ที่ได้รับการจัดสรรเวลาให้ พรรคการเมืองนั้นจะออกอากาศได้เพียงเท่าที่ได้รับการจัดสรรเวลา

๖) กรณีที่สถานีมีเหตุจำเป็นที่ไม่อาจออกอากาศเทปหรือวัสดุโทรทัศน์ของพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งได้ตามกำหนดวันหรือเวลาที่พรรคการเมืองจับสลากได้ ให้สถานีจัดสรรเวลาอื่นที่ทัดเทียมกันให้พรรคการเมืองนั้นได้ออกอากาศแทนตามควรแก่กรณี (ประกาศ กกต. เรื่องหลักเกณฑ์และระยะเวลาการโฆษณาหาเสียงฯ ข้อ ๙, ๑๐, ๑๑, ๑๒, ๑๓, ๑๔ และ ๑๕)

(ข) การสนับสนุนผู้สมัครแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง

๑) การสนับสนุนผู้สมัครแบบแบ่งเขตเลือกตั้งในการโฆษณาหาเสียงให้สนับสนุนเฉพาะทางสถานีท้องถิ่นเท่านั้น

๒) ให้มีคณะกรรมการจัดสรรเวลาออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงประจำจังหวัด ประกอบด้วยบุคคลตามที่กรมประชาสัมพันธ์กำหนดมีอำนาจหน้าที่จัดสรรเวลาและกำหนดหลักเกณฑ์และ

วิธีการโฆษณาหาเสียงให้ผู้สมัครแบบแบ่งเขตเลือกตั้งทุกคนในแต่ละเขตเลือกตั้ง ให้สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยของกรมประชาสัมพันธ์เป็นหน่วยงานประสานกับสถานี ท้องถิ่นในการออกอากาศ ตามที่กรมประชาสัมพันธ์กำหนด (ประกาศ กกต. เรื่องหลักเกณฑ์และระยะเวลาการโฆษณาหาเสียงฯ ข้อ ๑๖ และ ๑๗)

(ค) การสนับสนุนโดยสถานี

๑) เพื่อประโยชน์ในการให้ความรู้แก่ประชาชนและส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางการเมือง และกระตุ้นให้ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้งมากยิ่งขึ้น สถานีอาจเชิญผู้สมัครตั้งแต่สองคนหรือพรรคการเมืองตั้งแต่สองพรรคการเมืองขึ้นไปออกรายการเพื่อแสดงวิสัยทัศน์หรืออภิปรายเชิงนโยบาย หรืออาจจัดรายการให้ผู้สมัคร หรือพรรคการเมืองตอบข้อซักถาม หรือแสดงความคิดเห็นก็ได้ ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงโอกาสเท่าเทียมกันของผู้สมัครหรือพรรคการเมืองตลอดจนจำนวนผู้สมัครของแต่ละพรรคการเมือง

๒) สถานีสามารถเสนอรายการข่าวและบทวิเคราะห์ตามหลักวิชาชีพด้วยความความเป็นกลางได้ตามปกติ (ประกาศ กกต. เรื่องหลักเกณฑ์และระยะเวลาการโฆษณาหาเสียงฯ ข้อ ๑๙ และ ๒๐)

๓) ข้อห้าม

- ห้ามมิให้ผู้สมัคร พรรคการเมือง หรือบุคคลใดซื้อ หรือเช่าเวลาหรือรายการของสถานี หรือทำให้ได้มาซึ่งเวลาออกอากาศทางวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์โดยมีค่าตอบแทน ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองโฆษณาหาเสียง

- ห้ามมิให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งมีอำนาจบังคับบัญชาหรือกำกับดูแลหน่วยราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐที่มีสถานีอยู่ในสังกัด หรือในกำกับสั่งหรือกระทำด้วยประการใด ๆ ให้สถานีกระทำการเพื่อประโยชน์ในการโฆษณาหาเสียงของผู้สมัคร หรือพรรคการเมืองใด หรือกระทำการอันเป็นการลดรอนโอกาสของผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใด ในการโฆษณาหาเสียงโดยชอบตามกฎหมาย

- ห้ามมิให้ผู้จัดรายการหรือผู้ดำเนินรายการโฆษณาหาเสียงไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมให้ผู้สมัครคนใดหรือพรรคการเมืองใดในรายการของตน (ประกาศ กกต. เรื่องหลักเกณฑ์และระยะเวลาการโฆษณาหาเสียงฯ ข้อ ๕, ๖ และ ๒๐)

๒. ข้อห้ามในการหาเสียง

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้กำหนดวิธีการหาเสียงและข้อห้ามในการหาเสียงไว้เพื่อเป็นกรอบในการดำเนินการหาเสียงของ

ผู้สมัครหรือผู้ใด โดยกำหนดระยะเวลาไว้ตั้งแต่มีประกาศพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจนถึงวันประกาศผลการเลือกตั้ง ทั้งนี้ กฎหมายเลือกตั้งได้กำหนดข้อห้ามเกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สำคัญ ๆ ไว้ ดังนี้

๒.๑ ห้ามผู้สมัครหรือผู้ใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด เพื่อจะจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้แก่ตนเอง หรือผู้สมัครอื่น หรือพรรคการเมืองใด หรือให้งดเว้นการลงคะแนนให้แก่ผู้สมัคร หรือพรรคการเมืองใด ด้วยวิธีการ ดังนี้

(๑) จัดทำ ให้ เสนอให้ สัญญาว่าจะให้ หรือจัดเตรียมเพื่อจะให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้แก่ผู้ใด

(๒) ให้ เสนอให้ หรือสัญญาว่าจะให้เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมแก่ชุมชน สมาคม มูลนิธิ วัด สถาบันการศึกษาสถานสงเคราะห์หรือสถาบันอื่นใด

(๓) ทำการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งด้วยการจัดให้มีมหรสพหรือการรื่นเริงต่าง ๆ

(๔) เลี้ยงหรือรับจะจัดเลี้ยงผู้ใด

(๕) หลอกลวง บังคับ ชูเชิญ ใช้อิทธิพลคุกคาม ใส่ร้ายด้วยความเท็จ หรือจูงใจให้เข้าใจผิดในคะแนนนิยมของผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใด (พ.ร.ป.ว่าด้วยการเลือกตั้ง ส.ส. และ ส.ว. พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๔๔)

๒.๒ ห้ามผู้ใดจัดยานพาหนะนำผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปยังที่เลือกตั้งเพื่อการเลือกตั้งหรือนำกลับไปที่เลือกตั้ง หรือจัดให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปยังที่เลือกตั้งหรือกลับจากที่เลือกตั้ง โดยไม่ต้องเสียค่าโดยสารยานพาหนะหรือค่าจ้าง ซึ่งต้องเสียตามปกติ เพื่อจูงใจหรือควบคุมให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปลงคะแนนให้แก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใด

กรณีดังกล่าวข้างต้นไม่ห้ามหน่วยงานของรัฐจัดยานพาหนะเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง อย่างไรก็ตามการจัดยานพาหนะของหน่วยงานของรัฐก็ต้องได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการการเลือกตั้งก่อน (พ.ร.ป.ว่าด้วยการเลือกตั้ง ส.ส. และ ส.ว. พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๔๕)

๒.๓ ห้ามผู้ใดซึ่งมิได้มีสัญชาติไทยเข้ามีส่วนช่วยเหลือในการหาเสียงเลือกตั้งหรือกระทำการใด ๆ เพื่อประโยชน์แห่งการเลือกตั้งโดยประการที่เป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใด ทั้งนี้ เว้นแต่การกระทำนั้นเป็นการช่วยราชการหรือเป็นการประกอบอาชีพตามปกติโดยสุจริตของผู้นั้น (พ.ร.ป.ว่าด้วยการเลือกตั้ง ส.ส. และ ส.ว. พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๔๖)

๒.๔ ห้ามเจ้าหน้าที่ของรัฐใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบด้วยกฎหมายกระทำการใด ๆ เพื่อเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมือง (พ.ร.ป.ว่าด้วยการเลือกตั้ง ส.ส. และ ส.ว. พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๔๗)

๒.๕ ห้ามผู้ใดทำการหาเสียงเลือกตั้งโดยวิธีการใด ๆ ไม่ว่าจะเป็นคนหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใด นับตั้งแต่เวลา ๑๔.๐๐ นาฬิกาของวันก่อนวันเลือกตั้งหนึ่งวันจนถึงวันเลือกตั้ง (พ.ร.บ. ว่าด้วยการเลือกตั้ง ส.ส. และ ส.ว. พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๔๔)

อย่างไรก็ตามป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งที่ติดตั้งมาก่อนวันเวลาดังกล่าว ก็สามารถติดตั้งต่อไปได้ ยกเว้นในกรณีที่ป้ายโฆษณาหาเสียง ดังกล่าวติดตั้งอยู่ในที่เลือกตั้ง กปน. มีอำนาจหน้าที่ในการทำลายหรือย้ายป้ายโฆษณาหาเสียงนั้นได้ กรณีห้ามตามวันเวลาดังกล่าวเป็นการห้ามกระทำการใด ๆ เพิ่มเติมจากที่ได้กระทำมาก่อนหน้านั้น

๒.๖ ห้ามผู้สมัคร พรรคการเมือง หรือผู้ใด นอกจากรัฐจัดที่ปิดประกาศและที่ติดแผ่นป้ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งในสาธารณสถานซึ่งเป็นของรัฐ จัดสรรเวลาออกอากาศทางวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ให้แก่พรรคการเมืองหรือกระทำการอื่นที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดให้รัฐสนับสนุน (พ.ร.บ. ว่าด้วยการเลือกตั้ง ส.ส. และ ส.ว. พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๕๐)

๒.๗ ห้ามเจ้าบ้านผู้ใดดำเนินการยินยอมให้มีการดำเนินการแจ้งย้ายบุคคลใดเข้ามาในทะเบียนบ้านของตนโดยบุคคลนั้นมิได้มาอาศัยจริงเพื่อเจตนาทุจริตในการเลือกตั้ง (พ.ร.บ. ว่าด้วยการเลือกตั้ง ส.ส. และ ส.ว. พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๔)

๒.๘ ห้ามผู้ใดกระทำการโดยไม่มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมาย เพื่อมิให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสามารถใช้สิทธิได้หรือขัดขวางหรือหน่วงเหนี่ยวมิให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไป ณ ที่เลือกตั้ง หรือเข้าไป ณ ที่ลงคะแนน หรือมิให้ไปถึง ณ ที่ดังกล่าวภายในกำหนดเวลาที่จะลงคะแนนเลือกตั้งได้ (พ.ร.บ. ว่าด้วยการเลือกตั้ง ส.ส. และ ส.ว. พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๒)

๒.๙ ห้ามผู้มีสิทธิเลือกตั้งผู้ใดเรียกทรัพย์สินหรือผลประโยชน์อื่นใด สำหรับตนเองหรือผู้อื่น เพื่อจะลงคะแนนเลือกตั้งหรืองดเว้นไม่ลงคะแนนเลือกตั้งให้แก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใด (พ.ร.บ. ว่าด้วยการเลือกตั้ง ส.ส. และ ส.ว. พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๓)

๒.๑๐ ห้ามผู้ใดขาย จำหน่าย จ่ายแจก หรือจัดเลี้ยงสุราทุกชนิดในเขตเลือกตั้งในระหว่างเวลา ๑๔.๐๐ นาฬิกาของวันก่อนวันเลือกตั้งหนึ่งวันจนถึงวันเลือกตั้ง (พ.ร.บ. ว่าด้วยการเลือกตั้ง ส.ส. และ ส.ว. พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๑๒)

๒.๑๑ ห้ามผู้ใดเล่นหรือจัดให้มีการเล่นการพนันชั้นต่อใด ๆ เกี่ยวกับผลของการเลือกตั้ง (พ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้ง ส.ส. และ ส.ว. พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๐๓)

๒.๑๒ ห้ามผู้ใดกระทำการอันเป็นเท็จ เพื่อให้ผู้อื่นเข้าใจผิดว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ใดกระทำการฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ (พ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้ง ส.ส. และ ส.ว. พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๐๑/๑)

๓. บทกำหนดโทษ

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ ได้กำหนดบทลงโทษแก่ผู้สมัครหรือผู้ใดที่กระทำฝ่าฝืนบทบัญญัติเกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้ง ดังนี้

บทกำหนดโทษ	ฐานความผิด	ฝ่าฝืน	อัตราโทษ	หมายเหตุ
มาตรา ๙๙	เจ้าบ้านดำเนินการหรือยินยอมให้มีการแจ้งย้ายบุคคลเข้ามาในทะเบียนบ้านของตนโดยบุคคลนั้นมิได้เข้ามาอยู่อาศัยจริงเพื่อเจตนาทุจริตในการเลือกตั้ง	มาตรา ๒๔	จำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกิน สี่หมื่นบาทหรือ ทั้งจำทั้งปรับ	
มาตรา ๑๐๑	ผู้สมัคร/ผู้ใดกระทำการจูงใจโดยการให้, สัญญาว่าจะให้, จัดมหรสพ, รื่นเริง, จัดเลี้ยง หลอกหลวง ช่มชู้ ใส่ร้ายด้วยความเท็จ ฯลฯ	มาตรา ๔๔	จำคุกตั้งแต่หนึ่งปี ถึงสิบปี และปรับ ตั้งแต่สองหมื่นบาท ถึงสองแสนบาท	เพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง มีกำหนดสิบปี

บทกำหนดโทษ	ฐานความผิด	ฝ่าฝืน	อัตราโทษ	หมายเหตุ
มาตรา ๑๐๑	เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบด้วยกฎหมาย	มาตรา ๔๗ วรรคหนึ่ง	จำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปีและปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท	เพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง มีกำหนดสิบปี
มาตรา ๑๐๑/๑	ผู้ใดกระทำการอันเป็นเท็จเพื่อให้ผู้อื่นเข้าใจผิดว่าผู้สมัคร ผู้ใดกระทำการฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑		จำคุกไม่เกินสองปีหรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท	เพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง มีกำหนดห้าปี
มาตรา ๑๐๑/๑	ผู้ใด/หัวหน้าพรรคการเมืองกระทำการใดอันเป็นการกีดกันแก่ผู้สมัครถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งหรือเพื่อไม่ให้มีการประกาศผลการเลือกตั้ง		จำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปีและปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสองแสนบาท	- เพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง มีกำหนดสิบปี - ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมือง
มาตรา ๑๐๑/๑	ผู้ใด/หัวหน้าพรรคการเมืองกระทำการที่เป็นการแจ้งหรือให้ถ้อยคำอันเป็นเท็จต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง		จำคุกตั้งแต่เจ็ดปีถึงสิบปีและปรับตั้งแต่หนึ่งแสนสี่หมื่นบาทถึงสองแสนบาท	- เพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง มีกำหนดยี่สิบปี - ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมือง
มาตรา ๑๐๕	ผู้ใดจัดยานพาหนะรับ - ส่ง ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง	มาตรา ๔๕ วรรคหนึ่ง	จำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปีและปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท	เพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง มีกำหนดสิบปี

บทกำหนดโทษ	ฐานความผิด	ฝ่าฝืน	อัตราโทษ	หมายเหตุ
มาตรา ๑๐๖	คนต่างด้าวช่วยเหลือในการหาเสียงเลือกตั้ง	มาตรา ๔๖	จำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปีและปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท	
มาตรา ๑๐๗	ผู้ใดทำการหาเสียงเลือกตั้งในช่วงระยะเวลาต้องห้าม	มาตรา ๔๘	จำคุกไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ	เพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง มีกำหนดห้าปี
มาตรา ๑๐๗	ผู้สมัคร/ผู้ใด/พรรคการเมืองปิดประกาศในสาธารณสถานซึ่งเป็นของรัฐจัดสรรเวลาออกอากาศทางวิทยุและโทรทัศน์ให้พรรคการเมืองหรือกระทำการอื่นที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดให้รัฐสนับสนุน	มาตรา ๕๐	จำคุกไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ	
มาตรา ๑๐๘	ผู้ใดกระทำการโดยไม่มีอำนาจเพื่อมิให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสามารถใช้สิทธิได้ หรือขัดขวาง หรือหน่วงเหนี่ยวมิให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปใช้สิทธิลงคะแนน	มาตรา ๖๒	จำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ	เพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง มีกำหนดห้าปี
มาตรา ๑๐๙	ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเรียกทรัพย์สินหรือผลประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่น	มาตรา ๖๓	จำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ	เพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง มีกำหนดห้าปี
มาตรา ๑๑๐	ผู้ใดขาย จำหน่าย จ่ายแจก หรือจัดเลี้ยงสุราทุกชนิดในเขตเลือกตั้งระหว่างเวลา ๑๘.๐๐ น. ของวันก่อนรับเลือกตั้งหนึ่งวันจนถึงวันเลือกตั้ง		จำคุกไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทหรือทั้งจำ ทั้งปรับ	

บทกำหนดโทษ	ฐานความผิด	ฝ่าฝืน	อัตราโทษ	หมายเหตุ
มาตรา ๑๐๓	ผู้ใดเล่นหรือจัดให้มีการเล่นการพนันชั้นต่อใด ๆ เกี่ยวกับผลของการเลือกตั้ง		จำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ	เพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง มีกำหนดห้าปี
มาตรา ๑๐๓/๑	ผู้ใดกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ และทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม อันเป็นเหตุให้ต้องมีการเลือกตั้งใหม่			เมื่อศาลมีคำพิพากษาลงโทษผู้กระทำความผิดแล้ว ให้ศาลมีคำพิพากษาว่าผู้นั้นต้องรับผิดชอบใช้ค่าใช้จ่ายสำหรับการเลือกตั้งใหม่นั้นด้วย

บทที่ ๕

ค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้ง ของผู้สมัครรับเลือกตั้ง

บทที่ ๕

ค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้ง

๑. การกำหนดจำนวนเงินค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้ง

ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแต่ละครั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งจะประกาศกำหนดจำนวนเงินค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แบบแบ่งเขตเลือกตั้ง และของพรรคการเมืองที่จะใช้จ่ายในการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ โดยจะหารือร่วมกับหัวหน้าพรรคการเมืองทุกพรรคที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง เพื่อกำหนดจำนวนเงินค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งให้เป็นไปอย่างยุติธรรมและเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจในขณะนั้น โดยค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งให้นับจากวันที่ได้มีการประกาศพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจนถึงวันประกาศผลการเลือกตั้ง (มาตรา ๔๑ ของ พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑)

ค่าใช้จ่ายของพรรคการเมืองที่จะใช้จ่ายในการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ ต้องไม่เกินจำนวนเงินซึ่งคำนวณจากจำนวนผู้ได้รับการเสนอชื่อในบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองนั้น คูณด้วยจำนวนเงินค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งของผู้สมัครที่จะใช้จ่ายในการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง

กรณีที่ได้มีการเสนอชื่อในบัญชีรายชื่อ ได้ใช้จ่ายไปเพื่อการเลือกตั้งเป็นจำนวนเท่าใด ให้นับรวมเป็นค่าใช้จ่ายของพรรคการเมืองด้วย (ข้อ ๖ ของประกาศ กกต. เรื่องกำหนดจำนวนเงินค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร)

การกำหนดจำนวนเงินค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและ
สมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๔๑

พรรคการเมืองทุกพรรคที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง ดำเนินการภายหลังสิ้นสุดระยะเวลาการสมัครรับเลือกตั้ง

- ผู้สมัครฯ แบบแบ่งเขตเลือกตั้ง
- พรรคการเมืองที่จะใช้จ่ายแบบบัญชีรายชื่อ

- กรณีใช้จ่ายในการเลือกตั้งเกินจำนวนเงินที่ กกต. ประกาศกำหนด

ได้รับโทษตามมาตรา ๑๐๒

- จำคุกตั้งแต่ ๑ ถึง ๕ ปี หรือ
- ปรับตั้งแต่ ๒๐,๐๐๐ บาท ถึง ๑๐๐,๐๐๐ บาท หรือ
- ปรับเป็นจำนวน ๓ เท่าของจำนวนเงินที่ กกต. ประกาศกำหนด แล้วแต่ว่าจำนวนใดจะมากกว่ากันหรือทั้งจำทั้งปรับ
- เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนด ๕ ปี

๒. ขั้นตอนและวิธีปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้ง

๒.๑ การเปิดบัญชีเงินฝากธนาคาร (ข้อ ๙ ของข้อกำหนด กกต. ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายของสมุหบัญชีเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๗)

ให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งแต่ละคน และพรรคการเมืองที่ส่งสมาชิกสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ดำเนินการดังนี้

๑) เปิดบัญชีเงินฝากธนาคารประเภทกระแสรายวันไว้กับธนาคารพาณิชย์บัญชีหนึ่งเรียกว่า “บัญชีเงินฝาก (ระบุชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือพรรคการเมือง) เพื่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร” หรือมีข้อความในทำนองเดียวกัน

๒) ยื่นสำเนาบัญชีเงินฝากตามข้อ ๑) ในวันที่ยื่นใบสมัครรับเลือกตั้ง

- สำหรับพรรคการเมืองที่ส่งสมาชิกสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ให้ยื่นสำเนาบัญชีเงินฝากต่อคณะกรรมการเลือกตั้ง

- สำหรับผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ให้ยื่นสำเนาบัญชีเงินฝาก ณ สถานที่ที่ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งกำหนด

๒.๒ การแต่งตั้งสมุหบัญชีเลือกตั้ง (ข้อ ๔ ของข้อกำหนด กกต. ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายของสมุหบัญชีเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๗)

เมื่อได้มีการประกาศพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตเลือกตั้งใดแล้ว ให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งแต่ละคน หรือพรรคการเมืองที่ส่งสมาชิกสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อดำเนินการ ดังนี้

๑) แต่งตั้งบุคคลซึ่งมีความรู้ทางบัญชีเป็นสมุหบัญชีเลือกตั้ง เพื่อปฏิบัติหน้าที่รับผิดชอบในการจัดทำบัญชีรายรับและรายจ่าย พร้อมทั้งให้มีหน้าที่รวบรวมเอกสารและหลักฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับรายรับรายจ่ายของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง หรือพรรคการเมืองที่ส่งสมาชิกสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อทั้งหมด

๒) ยื่นรายชื่อบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นสมุหบัญชีเลือกตั้ง ในวันที่ยื่นใบสมัครรับเลือกตั้ง

- สำหรับพรรคการเมืองที่ส่งสมาชิกสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ให้ยื่นรายชื่อสมุหบัญชีเลือกตั้งต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง

- สำหรับผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งให้ยื่นรายชื่อต่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง

๒.๓ ความหมายและประเภทค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้ง

ความหมาย

๑) ค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง หมายถึง ค่าใช้จ่ายทั้งหมดของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ซึ่งรวมถึงการโฆษณาหาเสียงที่มีการระบุชื่อหรือหมายเลขของผู้สมัคร หรือเป็นการสื่อสารให้เข้าใจ หรือจูงใจให้ลงคะแนนเสียงให้แก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง

๒) ค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งของพรรคการเมือง

หมายถึง ค่าใช้จ่ายทั้งหมดของพรรคการเมืองในการเลือกตั้งที่ไม่ใช่ค่าใช้จ่ายประจำ และรวมถึงในกรณีที่ผู้สมัครในบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองได้ใช้จ่ายไปเพื่อการเลือกตั้งเป็นจำนวนเท่าใด ให้นำรวมเป็นค่าใช้จ่ายของพรรคการเมือง ทั้งนี้ ให้รวมค่าใช้จ่ายในการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งที่ไม่ระบุชื่อหรือหมายเลขของผู้สมัครเป็นค่าใช้จ่ายในการโฆษณาหาเสียงของพรรคการเมืองด้วย

ค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้ง ให้รวมถึงบรรดาเงินหรือทรัพย์สินอื่นใดที่บุคคลใด ๆ จ่ายหรือรับว่าจะจ่ายแทนหรือนำมาให้ใช้โดยไม่คิดค่าตอบแทนเพื่อประโยชน์ในการหาเสียงเลือกตั้งโดยความยินยอมของผู้สมัครหรือพรรคการเมืองนั้นด้วย และในกรณีที่นำทรัพย์สินมาให้ใช้ ให้คำนวณตามอัตราค่าเช่าหรือค่าตอบแทนตามปกติในท้องที่นั้น ๆ

ประเภทค่าใช้จ่าย

ค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง และของพรรคการเมือง แบ่งประเภทค่าใช้จ่ายออกเป็น ๙ หมวด (ข้อ ๔ ของประกาศ กกต. เรื่องกำหนดจำนวนเงินค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร) ประกอบด้วย

๑) ค่าใช้จ่ายในการสมัครรับเลือกตั้ง

ได้แก่ ค่าสมัครรับเลือกตั้ง ค่ารูปถ่ายที่ใช้ในการสมัครรับเลือกตั้ง ค่าถ่ายเอกสารประกอบหลักฐานการสมัครรับเลือกตั้ง และค่าใช้จ่ายในการจัดประชุมชี้แจงผู้สมัครรับเลือกตั้ง (สำหรับพรรคการเมือง)

๒) ค่าจ้างแรงงาน

ได้แก่ ค่าจ้างสมุหบัญชีเลือกตั้ง ผู้จัดการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งและผู้ช่วยดำเนินการซึ่งจ่ายค่าจ้างตามสัญญาจ้างเป็นรายเดือนในอัตราที่กำหนด และค่าจ้างอาสาสมัครหาเสียงเลือกตั้งซึ่งมีการจ่ายค่าจ้างเป็นรายวัน รวมถึงค่าจ้างแรงงานอื่น ๆ ทุกประเภทที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง ซึ่งไม่ซ้ำซ้อนกับรายการจ่ายในประเภทอื่นรายวัน รวมถึงค่าจ้างแรงงานอื่น ๆ ทุกประเภทที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง ซึ่งไม่ซ้ำซ้อนกับรายการจ่ายในประเภทอื่น

๓) ค่าเช่าสถานที่ ค่าเช่าและค่าตกแต่งสถานที่

ได้แก่ ค่าเช่าสำนักงานเพื่อเป็นศูนย์รณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ของผู้สมัครหรือพรรคการเมือง โดยมีใช้สำนักงานซึ่งเป็นที่ทำการปกติค่าเช่าสถานที่เพื่อปราศรัยหาเสียงนอกเหนือจากสถานที่ที่กำหนดให้รัฐจัดขึ้น ค่าเช่าสถานที่หรือค่าเช่าพื้นที่เพื่อติดตั้งป้าย โปสเตอร์ หรือสติ๊กเกอร์โฆษณาหาเสียงและค่าตกแต่งสถานที่ รวมถึงวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการตกแต่งสถานที่ และที่ใช้ในศูนย์รณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง

๔) ค่าเช่ายานพาหนะ ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงและค่าใช้จ่ายในการเดินทาง

ได้แก่ ค่าจ้างเหมารถยนต์ เรือยนต์หรือยานพาหนะอื่น ๆ และค่าน้ำมันเชื้อเพลิงสำหรับยานพาหนะเพื่อการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง ตามจำนวนยานพาหนะและจำนวนวันที่กำหนดรวมถึงค่าใช้จ่ายในการเดินทางของผู้สมัครรับเลือกตั้งและผู้รณรงค์หาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือพรรคการเมืองนั้น

๕) ค่าจัดซื้อหรือเช่าวัสดุและอุปกรณ์สำหรับใช้ในการหาเสียงเลือกตั้ง

ได้แก่ ค่าจัดซื้อ หรือเช่าวัสดุและอุปกรณ์สำหรับใช้ในการเลือกตั้ง ทั้งในและนอกสำนักงาน เช่น ค่าจัดซื้อเทปบันทึกเสียง ค่าเช่าเครื่องขยายเสียง แต่ไม่รวมวัสดุอุปกรณ์ ซึ่งใช้ตกแต่งสถานที่หรือที่ใช้ในสำนักงานเป็นประจำก่อนมีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้ง และไม่ซ้ำซ้อนกับรายการจ่ายในประเภทอื่น

๖) ค่าโฆษณาในสื่อต่าง ๆ

ได้แก่ ค่าลงโฆษณาในหนังสือพิมพ์ สื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ รวมทั้งสื่ออินเทอร์เน็ต ค่าจัดทำหรือจ้างในการผลิตสื่อเพื่อการออกอากาศ เช่น เทปวิทยุกระจายเสียง หรือเทปโทรทัศน์

๗) ค่าจัดทำป้าย เอกสาร สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการโฆษณาหาเสียง

ได้แก่ ค่าจัดทำป้าย แผ่นปลิว แผ่นพับ โปสเตอร์ สติ๊กเกอร์และเอกสารหรือวัสดุอื่น ๆ ที่มีเป้าหมายเพื่อการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งที่มีการระบุชื่อหรือหมายเลขของผู้สมัคร หรือพรรคการเมือง ทั้งนี้ ค่าใช้จ่ายในการจัดทำป้ายให้รวมถึงค่าวัสดุอุปกรณ์ในการจัดทำป้าย ค่าจ้างเขียนป้ายและค่าติดตั้งตามจุดต่าง ๆ แต่ไม่รวมถึงค่าเช่าสถานที่ที่ใช้ในการติดตั้ง

๘) ค่าสาธารณูปโภคและค่าไปรษณียากร

ได้แก่ ค่าไฟฟ้า ค่าน้ำประปา ค่าโทรศัพท์ สำหรับใช้ในศูนย์รณรงค์หาเสียงเลือกตั้งซึ่งใช้เพื่อการเลือกตั้งหรือใช้ในสำนักงาน ซึ่งเกินกว่ารายจ่ายปกติที่เคยเป็นอยู่ ค่าไปรษณียากรสำหรับจัดส่งเอกสารการหาเสียงไปยังผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ทั้งในราชอาณาจักรและนอกราชอาณาจักร

๙) ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งที่ไม่ขัดต่อกฎหมาย หรือเป็นเหตุให้การเลือกตั้ง

ไม่สุจริต

ได้แก่ ค่าใช้จ่ายซึ่งไม่อยู่ในรายการค่าใช้จ่ายตามข้อ ๑. ถึง ข้อ ๔. และเป็นรายการจ่ายที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือพรรคการเมืองได้ใช้จ่ายจริงในการเลือกตั้ง และไม่เข้าข่ายรายการจ่ายในกิจกรรมที่กฎหมายกำหนดห้ามมิให้ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองดำเนินการ

๒.๔ การจัดทำบัญชีรายรับและรายจ่ายในการเลือกตั้ง

สมุหบัญชีเลือกตั้งที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง หรือพรรคการเมืองที่ส่งสมาชิกสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อจะเป็นผู้จัดทำบัญชีรายรับและรายจ่ายในการเลือกตั้ง ซึ่งผู้สมัครฯ หรือพรรคการเมืองฯ จะต้องรับรองความถูกต้องของบัญชีรายรับและรายจ่าย รวมทั้งหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการบันทึกรายการทั้งด้านรับและด้านจ่าย (ข้อ ๕ และข้อ ๖ ของข้อกำหนด กกต. ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายของสมุหบัญชีเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๗) ซึ่งประกอบด้วย

- ๑) ใบรับเงิน
- ๒) ใบสำคัญรับเงิน
- ๓) ใบรับรองการจ่ายเงิน
- ๔) ใบรับทรัพย์สิน

โดยบัญชีรายรับและรายจ่ายในการเลือกตั้งแบ่งออกเป็น ๓ ประเภท ได้แก่

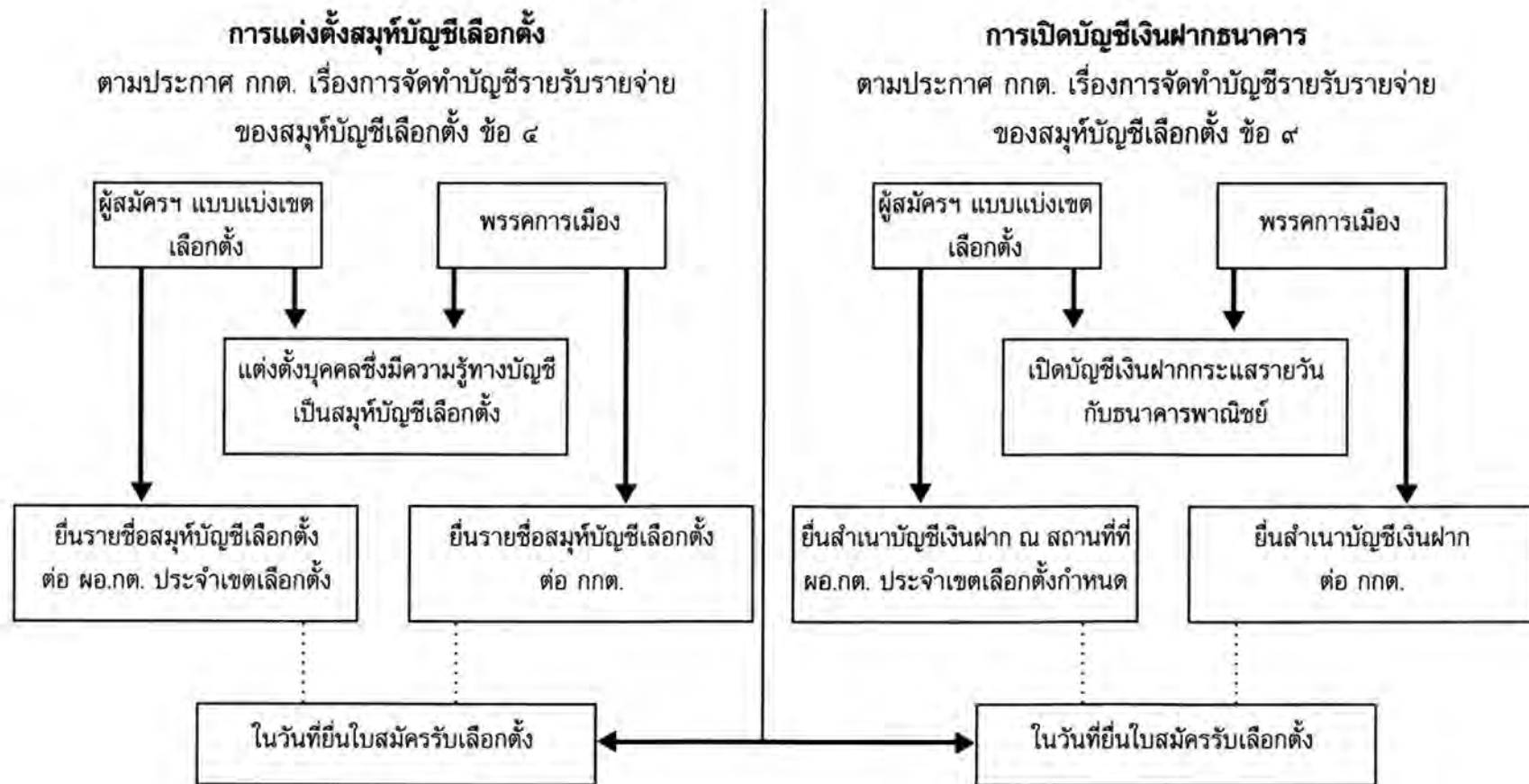
- ๑) บัญชีแสดงการรับจ่ายเงินสดและเงินฝากธนาคาร
- ๒) บัญชีแสดงการรับและจ่ายเงินแทนกัน
- ๓) บัญชีแสดงรายการค่าใช้จ่ายค้างจ่าย

ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งแต่ละคน และพรรคการเมืองที่ส่งสมาชิกสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ สามารถเบิกเงินฝากธนาคารมาเก็บไว้เป็นเงินสำรองจ่าย (ข้อ ๑๓ และข้อ ๑๔ ของข้อกำหนด กกต. ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายของสมุหบัญชีเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๗) ดังนี้

- ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง สามารถเบิกเงินฝากธนาคารมาเก็บไว้เป็นเงินสดสำรองจ่าย ได้ในขณะหนึ่งขณะใดไม่เกิน ๒๐๐,๐๐๐ บาท การจ่ายเงินสดสำรองจ่ายเป็นค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้ง จะจ่ายได้เฉพาะกรณีที่ยจ่ายเงินรายหนึ่งไม่เกิน ๑๐,๐๐๐ บาท

- พรรคการเมืองที่ส่งสมาชิกสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อสามารถเบิกเงินฝากธนาคารมาเก็บไว้เป็นเงินสดสำรองจ่าย ได้ในขณะหนึ่งขณะใดไม่เกิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท การจ่ายเงินสดสำรองจ่ายเป็นค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้ง จะจ่ายได้เฉพาะกรณีที่ยจ่ายเงินรายหนึ่งไม่เกิน ๕๐,๐๐๐ บาท

การจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายของสมุหบัญชีเลือกตั้ง
ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและ
สมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๔๒

๒.๕ การยื่นบัญชีค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้ง

ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง และพรรคการเมืองที่ส่งสมาชิกสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อจะต้องยื่นบัญชีค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งที่สมุหบัญชีเลือกตั้งจัดทำขึ้น ภายใน ๙๐ วัน หลังจากวันประกาศผลการเลือกตั้งซึ่งได้รับรองความถูกต้องของบัญชีรายรับและรายจ่าย รวมทั้งเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องให้ถูกต้องครบถ้วนตามความเป็นจริง (ข้อ ๒๐ ของข้อกำหนด กกต. ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายของสมุหบัญชีเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๗)

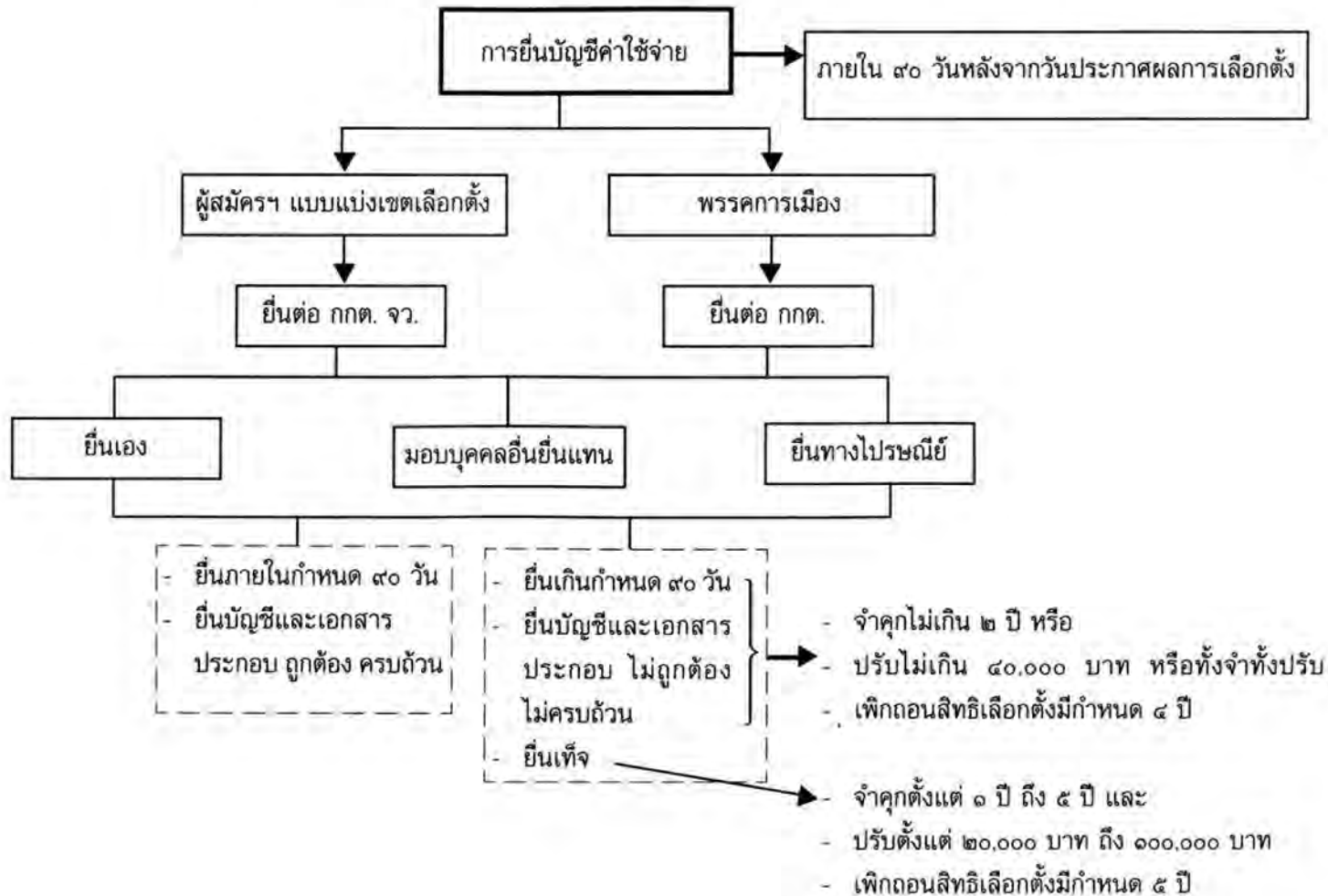
- สำหรับพรรคการเมืองที่ส่งสมาชิกสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อให้ยื่นบัญชีรายรับและรายจ่าย รวมทั้งหลักฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง
- สำหรับผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ให้ยื่นบัญชีรายรับและรายจ่าย รวมทั้งหลักฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด

ทั้งนี้ ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง หรือพรรคการเมืองที่ส่งสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อสามารถยื่นบัญชีค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งด้วยตนเอง หรือมอบหมายให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งยื่นแทน หรือส่งทางไปรษณีย์ตอบรับทางใดทางหนึ่งก็ได้

๓. การตรวจสอบรายการค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งและการประกาศผลการตรวจสอบค่าใช้จ่าย

ในการตรวจสอบรายการค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้ง เจ้าหน้าที่ตรวจสอบจะทำการตรวจสอบความถูกต้องโดยทั่วไปของการจัดทำบัญชี การบันทึกบัญชี การผ่านรายการ และเอกสารหลักฐานประกอบการลงบัญชี และจะประกาศผลการตรวจสอบค่าใช้จ่าย โดยจะปิดประกาศไว้ ณ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง และสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด (ข้อ ๗ ของข้อกำหนด กกต.ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการตรวจสอบรายการค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งของผู้สมัครและพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๗)

การตรวจสอบรายการค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและ
สมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๔๓

๔. การคัดค้านการใช้จ่ายในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

เมื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใด เห็นว่าผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใดใช้จ่ายในการเลือกตั้งเกินจำนวนเงินค่าใช้จ่ายที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดให้ยื่นคำร้องคัดค้านภายใน ๑๕๐ วันนับแต่วันประกาศผลการเลือกตั้ง เพื่อให้มีการเลือกตั้งใหม่ (มาตรา ๙๔ ของ พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑)

๕. ความผิดและบทกำหนดโทษเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้ง

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้กำหนดบทลงโทษเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้ง ดังนี้

บทกำหนดโทษ	ฐานความผิด	ฝ่าฝืน	อัตราโทษ	หมายเหตุ
มาตรา ๑๐๒	ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใช้จ่ายในการเลือกตั้งเกินจำนวนเงินที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด	มาตรา ๔๑ วรรคสาม	ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปีหรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาทหรือปรับเป็นจำนวนสามเท่าของจำนวนเงินที่เกินกว่าจำนวนเงินที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด แล้วแต่ว่าจำนวนใดจะมากกว่ากันหรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดห้าปี	ความรับผิดของผู้สมัครหรือหัวหน้าพรรคการเมืองที่ใช้จ่ายเกินจำนวนเงินที่กำหนด

บทกำหนดโทษ	ฐานความผิด	ฝ่าฝืน	อัตราโทษ	หมายเหตุ
มาตรา ๑๐๓	สมุหบัญชีเลือกตั้งจัดทำบัญชีไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการเลือกตั้งกำหนด	มาตรา ๔๒ วรรคสอง	ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี และปรับไม่เกินสองหมื่นบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดห้าปี และห้ามเป็นสมุหบัญชีเลือกตั้งเป็นเวลาห้าปี	ความรับผิดชอบของสมุหบัญชีที่ไม่จัดทำบัญชีตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด
มาตรา ๑๐๔	ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองไม่ยื่นบัญชีรายรับและรายจ่ายรวมทั้งหลักฐานที่เกี่ยวข้อง หรือยื่นหลักฐานไม่ครบถ้วน	มาตรา ๔๓ วรรคหนึ่ง	ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปีหรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับและให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดห้าปี	ความรับผิดชอบของผู้สมัครหรือหัวหน้าพรรคการเมืองฐานไม่ยื่นรายการค่าใช้จ่ายหรือยื่น
มาตรา ๑๐๔	ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองยื่นรายการค่าใช้จ่ายเป็นเท็จ	มาตรา ๔๓ วรรคสอง	ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดห้าปี	หลักฐานไม่ครบถ้วน ความรับผิดชอบของ ผู้สมัครหรือหัวหน้าพรรคการเมืองฐานยื่นรายการค่าใช้จ่ายเป็นเท็จ

บทที่ ๖

การร้องเรียน และคัดค้านการเลือกตั้ง

บทที่ ๖

การร้องเรียนและคัดค้านการเลือกตั้ง

วิธีการนำเรื่องร้องเรียนและคัดค้านการเลือกตั้งเข้าสู่กระบวนการสืบสวนสอบสวนตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวนสอบสวนและวินัยจัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๗ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๗ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๘ และระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยวิธีการพิจารณาการคัดค้านการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๒ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒ และฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๗ ได้นั้น มีหลักเกณฑ์และวิธีการดังนี้

๑. การนำเรื่องที่มีการร้องเรียนเข้าสู่กระบวนการสืบสวน สอบสวน และวินัยจัยชี้ขาด

เรื่องที่มีการร้องเรียนนั้น สามารถนำเรื่องเข้าสู่กระบวนการสืบสวนสอบสวนและการวินัยจัยชี้ขาดได้นั้น จะต้องประกอบด้วยหลักเกณฑ์ ดังนี้

๑.๑ มีผู้กระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑

๑.๒ มีผู้ได้รับความเสียหายจากการกระทำตาม ๑.๑ และผู้เสียหายได้ยื่นคำร้องเรียนตามที่ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้ง ว่าด้วยการสืบสวนสอบสวนและวินัยจัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๔๒ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๗ ซึ่งได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการไว้ ดังนี้

(๑) การยื่นคำร้องเรียนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่จะใช้สำหรับนำไปพิจารณาประกอบการประกาศรับรองผลการเลือกตั้ง ถ้าเป็นคำร้องเรียนเกี่ยวกับการกระทำความผิดอันเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติของกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งให้ยื่นได้จนถึงวันเลือกตั้ง ถ้าเป็นคำร้องเรียนเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งหรือกรรมการนับคะแนน ให้ยื่นได้จนสิ้นสุดเวลาการนับคะแนนเลือกตั้งของเขตเลือกตั้งนั้นเสร็จสิ้น (ระเบียบฯ ว่าด้วยการสืบสวนสอบสวนฯ ข้อ ๑๔ วรรคสี่)

(๒) คำร้องเรียนเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง หรือกรรมการนับคะแนน จะต้องปรากฏว่ามีการทักท้วงการปฏิบัติในขณะเกิดเหตุและได้มีการจดบันทึกคำทักท้วงไว้ในสมุดรายงานเหตุการณ์ของกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งหรือกรรมการนับคะแนนด้วย หากกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง หรือกรรมการนับคะแนนไม่รับคำทักท้วง และไม่บันทึกการทักท้วง ผู้ทักท้วงจะต้องแจ้งต่อ

เจ้าพนักงานตำรวจแห่งท้องที่เกิดเป็นหลักฐานในวันรุ่งขึ้น และนำหลักฐานการแจ้งมาประกอบคำร้องเรียนด้วย (ระเบียบฯ ว่าด้วยการสืบสวนสอบสวนฯ ข้อ ๑๙ วรรคท้าย)

(๓) คำร้องเรียนต้องทำเป็นหนังสือมีชื่อและที่อยู่ของผู้ร้องเรียน ระบุเรื่องอันเป็นเหตุให้ร้องเรียนพร้อมทั้งข้อเท็จจริง และพฤติการณ์ตามสมควร รวมทั้งลงลายมือชื่อผู้ร้องเรียนหรือผู้รับมอบอำนาจในคำร้องเรียนด้วย ในกรณีที่ผู้ร้องเรียนเป็นนิติบุคคล ต้องส่งสำเนาหนังสือสำคัญแสดงความเป็นนิติบุคคลมาพร้อมกับคำร้องเรียนด้วย (ระเบียบฯ ว่าด้วยการสืบสวนสอบสวนฯ ข้อ ๑๙)

(๔) ในกรณีที่ผู้ร้องเรียนมีเหตุจำเป็นไม่อาจร้องเรียนเองได้ จะมอบอำนาจให้ผู้อื่นร้องเรียนแทนก็ได้ แต่ผู้ร้องเรียนจะต้องอยู่ในฐานะที่ทราบข้อเท็จจริงอันเป็นเหตุให้ร้องเรียน และจะต้องแนบใบมอบอำนาจ และระบุเหตุผลที่ต้องมีการร้องเรียนแทน พร้อมทั้งสำเนาหรือภาพถ่ายสำเนาหรือภาพถ่ายบัตรประจำตัวประชาชนหรือบัตรประจำตัวข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ หรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐของผู้ร้องเรียนและผู้รับมอบอำนาจมาพร้อมกับคำร้องเรียนด้วย (ระเบียบฯ ว่าด้วยการสืบสวนสอบสวนฯ ข้อ ๑๘ วรรคสอง)

(๕) คำร้องเรียนให้ยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งโดยผ่านผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดที่เหตุแห่งการร้องเรียนเกิดขึ้น ในกรณีที่เป็นการร้องเรียนเรื่องที่เกิดขึ้นนอกราชอาณาจักร ผู้ร้องเรียนอาจยื่นต่อพนักงานของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือเจ้าหน้าที่ของสถานทูต หรือสถานกงสุลไทยประจำประเทศที่เหตุแห่งการร้องเรียนเกิดขึ้นก็ได้ (ระเบียบฯ ว่าด้วยการสืบสวนสอบสวนฯ ข้อ ๒๐ วรรคแรก)

(๖) การร้องเรียนด้วยวาจาให้กระทำได้เฉพาะในกรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วนในกรณีที่ผู้กระทำความผิดอาจหลบหนีหรือทำให้พยานหลักฐานอาจสูญหายหรือถูกทำลายไปไม่ว่าทั้งหมดหรือแต่บางส่วน อาจมีการร้องเรียนด้วยวาจาต่อกรรมการการเลือกตั้ง กรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด เลขานุการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด เจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งหรือพนักงานซึ่งอยู่ใกล้กับสถานที่ที่พบการกระทำดังกล่าว ซึ่งบุคคลดังกล่าวจะต้องสอบมูลกรณีในเบื้องต้น แล้วให้ผู้ร้องเรียนรีบจัดทำคำร้องเรียนให้ถูกต้องก่อนส่งเรื่องให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดที่เหตุแห่งการร้องเรียนเกิดขึ้นโดยเร็ว (ระเบียบฯ ว่าด้วยการสืบสวนสอบสวนฯ ข้อ ๒๑)

๑.๓ เรื่องร้องเรียนที่อยู่ในคำร้องเรียนนั้นจะต้องเป็นเรื่องที่ไม่มีลักษณะที่ต้องห้ามมิให้คณะกรรมการวินิจฉัยเรื่องร้องเรียนและปัญหาหรือข้อโต้แย้งหรือคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดจะรับไว้พิจารณาไม่ได้หรืออาจไม่รับไว้พิจารณาก็ได้ แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ

(๑) เรื่องที่คณะกรรมการวินิจฉัยเรื่องร้องเรียนและปัญหาหรือข้อโต้แย้งหรือคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดจะรับหรือยกขึ้นพิจารณาไม่ได้ คือ (ระเบียบฯ ว่าด้วยการสืบสวนสอบสวนฯ ข้อ ๙)

- เรื่องที่คณะกรรมการการเลือกตั้งได้วินิจฉัยชี้ขาดแล้ว
- เรื่องที่อยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาลที่มีอำนาจพิจารณาตามกฎหมายประกอบ

รัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ หรือกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น หรือเป็นเรื่องที่ศาลนั้นได้มีคำพิพากษาหรือมีคำสั่งถึงที่สุด เช่น กรณีที่พรรคการเมืองกระทำการอันเป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญจะต้องมีอำนาจวินิจฉัยยุบพรรคการเมืองดังกล่าว ฯลฯ

(๒) เรื่องที่คณะกรรมการวินิจฉัยเรื่องร้องเรียนและปัญหาหรือข้อโต้แย้งหรือคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดอาจใช้ดุลพินิจที่ไม่รับหรือไม่ยกขึ้นพิจารณาได้ (ระเบียนฯ ว่าด้วยการสืบสวนสอบสวนฯ ข้อ ๑๐)

- เรื่องซึ่งไม่ระบุยานหลักฐานชัดเจนเพียงพอหรือเป็นเรื่องที่มีลักษณะเป็นบัตรสนเท่ห์ซึ่งไม่ระบุยานหลักฐานชัดเจนเพียงพอที่จะสามารถดำเนินการสืบสวนสอบสวนต่อไปได้
- เรื่องซึ่งคำร้องเรียนไม่เข้าลักษณะเป็นคำร้องเรียน
- เรื่องที่ยื่นพ้นกำหนดเวลา ๓๐ วัน ในกรณีที่เป็นกรรณการร้องเรียนการกระทำอันมิใช่การฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติที่มีโทษทางอาญาและสำหรับเรื่องที่เป็นกรรณการฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติอันมิใช่โทษทางอาญาต้องยื่นภายในกำหนดอายุความตามประมวลกฎหมายอาญา (ระเบียนฯ ว่าด้วยการสืบสวนสอบสวนฯ ข้อ ๒๗)

สำหรับการนำเรื่องร้องเรียนกรณีที่เกิดขึ้นนอกราชอาณาจักร มีวิธีการเสนอเรื่องได้ ๒ วิธี คือ

(๑) ยื่นคำร้องเรียน ณ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง หากเลขาธิการฯ พิจารณาว่าเรื่องนั้นสมควรดำเนินการโดยเจ้าหน้าที่สืบสวนสอบสวนของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่องร้องเรียนนั้นก็เข้าสู่กระบวนการพิจารณาตามปกติ แต่หากเห็นสมควรส่งเรื่องให้เอกอัครราชทูตหรือกงสุลใหญ่เป็นผู้ดำเนินการ เลขาธิการฯ ก็จะให้ส่งเรื่องผ่านปลัดกระทรวงการต่างประเทศไปให้เอกอัครราชทูตหรือกงสุลใหญ่ที่ประจำสถานทูตหรือสถานกงสุลไทยที่เหตุแห่งการร้องเรียนเกิดขึ้นต่อไป (ระเบียนฯ ว่าด้วยการสืบสวนสอบสวนฯ ข้อ ๔๑)

(๒) การดำเนินการของเอกอัครราชทูตหรือกงสุลใหญ่จะใช้อำนาจเช่นเดียวกับเลขาธิการ หรือผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด (ระเบียนฯ ว่าด้วยการสืบสวนสอบสวนฯ ข้อ ๕๓)

๒. ขั้นตอนการสืบสวนสอบสวนเรื่องร้องเรียน

๒.๑ เมื่อมีผู้ยื่นคำร้องเรียนให้คณะกรรมการการเลือกตั้งหรือคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดดำเนินการสืบสวนสอบสวน เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดจะมอบหมายให้พนักงานที่ทำหน้าที่สืบสวนสอบสวนหรือนิติกรดำเนินการตรวจสอบคำร้องเรียนและมูลกรณีเบื้องต้น แล้วเสนอความเห็นต่อเลขาธิการหรือผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด เพื่อสั่งรับหรือไม่รับคำร้องเรียนนั้น ในกรณีสั่งไม่รับคำร้องเรียนจะแจ้งผู้ร้องทราบด้วย (ระเบียนฯ ว่าด้วยการสืบสวนสอบสวนฯ ข้อ ๓๒)

๒.๒ เมื่อมีการสั่งรับเป็นเรื่องร้องเรียน เลขาธิการหรือผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด จะมอบหมายให้เจ้าหน้าที่สืบสวนสอบสวนดำเนินการสืบสวนสอบสวนตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้ง ว่าด้วยการสืบสวนสอบสวนและการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๗ ดังนี้

(๑) เจ้าหน้าที่สืบสวนสอบสวนจะดำเนินการสืบสวนสอบสวนฝ่ายผู้ร้องเรียนก่อน โดยให้ผู้ร้องเรียนนำพยานที่ประสงค์จะอ้างอิง (พยานบุคคล พยานเอกสาร และพยานวัตถุ) มารับการสอบสวนตามวันเวลาและสถานที่ที่กำหนดตามที่เห็นสมควร หรือเจ้าหน้าที่สืบสวนสอบสวนจะไปดำเนินการสืบสวนสอบสวนพยานหลักฐานด้วยตนเองในท้องที่ที่พยานหลักฐานอยู่ก็ได้ หากผู้ร้องเรียนหรือพยานไม่มาตามกำหนดนัด เจ้าหน้าที่สืบสวนสอบสวนจะมีหนังสือแจ้งกำหนดนัดให้ผู้ร้องเรียนทราบอีกครั้งหนึ่ง และอาจจะบุไปด้วยว่า หากไม่มาตามกำหนดที่แจ้งไป และไม่มีเหตุขัดข้องพอสมควร อาจถือว่าผู้ร้องเรียนไม่มีพยานหลักฐาน หรือไม่ประสงค์จะให้ทำการสืบสวนสอบสวนพยานหลักฐานต่อไป และให้บันทึกให้ปรากฏด้วยว่า หากไม่ดำเนินการดังกล่าวถือว่าไม่ตั้งใจที่จะอ้างอิงหรือนำสืบพยานหลักฐานนั้นด้วย ในกรณีเช่นนี้ เจ้าหน้าที่สืบสวนสอบสวนอาจเสนอความเห็นต่อเลขาธิการ หรือคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด เพื่อดำเนินการสอบสวน หรือยกคำร้องเรียน เนื่องจากขาดพยานหลักฐานเพราะเหตุดังกล่าวได้ (ระเบียบฯ ว่าด้วยการสืบสวนสอบสวนฯ ข้อ ๓๓)

ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องดำเนินการสืบสวนสอบสวนนอกเขต จะต้องขออนุมัติเลขาธิการ หรือ ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด แล้วแต่กรณี

(๒) ในกรณีที่เป็นสำนวนการสอบสวนที่รู้ตัวผู้กระทำผิดและข้อเท็จจริงตามที่สืบสวนสอบสวนตาม (๑) ฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องเรียนกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายหรือทำให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยไม่สุจริต และเที่ยงธรรม ให้รายงานให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเพื่อเรียกตัวผู้ถูกร้องเรียนมาเพื่อแจ้งและอธิบายข้อร้องเรียนและแจ้งถึงสิทธิที่ผู้ถูกร้องเรียนจะพึงมีตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ และระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งให้ผู้ถูกร้องเรียนทราบ และการดำเนินการสืบสวนสอบสวนผู้ถูกร้องเรียนและพยานจะปฏิบัติเช่นเดียวกับการสืบสวนสอบสวนพยานของฝ่ายผู้ร้องเรียนข้างต้น (ระเบียบฯ ว่าด้วยการสืบสวนสอบสวนฯ ข้อ ๕๙/๑)

ในกรณีผู้ถูกร้องเรียนรับว่าได้กระทำผิดจริงตามที่มีการร้องเรียน เจ้าหน้าที่สืบสวนสอบสวนจะไม่ทำการสอบสวนต่อไปก็ได้แต่ต้องบันทึกเหตุไว้ เมื่อเจ้าหน้าที่สืบสวนสอบสวนเห็นว่า การสอบสวนพยานหลักฐานใด จะทำให้การสอบสวนล่าช้าหรือมิใช่พยานหลักฐานในประเด็นสำคัญ จะงดการสอบสวนพยานหลักฐานนั้นก็ได้ แต่ต้องบันทึกเหตุไว้ เมื่อการสอบสวนเสร็จสิ้นแล้ว เจ้าหน้าที่สืบสวนสอบสวนจะทำรายงานการสอบสวนเสนอเลขาธิการ หรือ ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด เพื่อเสนอ อนุกรรมการวินิจฉัยฯ หรือ คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดต่อไป ซึ่งเลขาธิการ หรือ คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดอาจสั่งเจ้าหน้าที่สืบสวนสอบสวนดำเนินการสืบสวนสอบสวนเพิ่มเติมได้ (ระเบียบฯ ว่าด้วยการสืบสวนสอบสวนฯ ข้อ ๕๐)

ในกรณีที่เป็นสำนวนการสอบสวนที่ไม่ปรากฏตัวผู้กระทำการฝ่าฝืน หรือไม่เป็นความผิด ตามกฎหมายที่เกี่ยวกับคณะกรรมการการเลือกตั้ง และเห็นสมควรงดการสอบสวนเจ้าหน้าที่สืบสวนสอบสวน จะบันทึกเหตุทั้งหมดไว้ในสำนวนการสอบสวนพร้อมเสนอความเห็นต่อเลขาธิการ หรือ ผู้อำนวยการการเลือกตั้ง ประจำจังหวัด ถ้าเลขาธิการ หรือ ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเห็นด้วยให้เสนอต่ออนุกรรมการฯ หรือ ต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดแล้วแต่กรณีถ้าอนุกรรมการฯ หรือ คณะกรรมการการเลือกตั้ง ประจำจังหวัดเห็นชอบด้วยให้แจ้งผู้ร้องเรียนทราบ (ระเบียบฯ ว่าด้วยการสืบสวนสอบสวนฯ ข้อ ๓๙)

๒.๓ การดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียนในชั้นอนุกรรมการวินิจฉัยและคณะกรรมการการเลือกตั้ง

(๑) เมื่อได้รับสำนวนการสอบสวนแล้ว คณะอนุกรรมการวินิจฉัยฯ อาจกำหนดวันให้ ผู้ร้องเรียนและผู้ถูกร้องเรียนมาให้ถ้อยคำชี้แจงและแสดงพยานหลักฐานได้ (แจ้งให้ทราบล่วงหน้าอย่างน้อย ๗ วัน เว้นแต่เป็นกรณีเร่งด่วน) ในกรณีที่อนุกรรมการวินิจฉัยฯ เห็นควรสอบพยานบุคคล หรือพยานผู้เชี่ยวชาญ หรือพยานหลักฐานใดเพิ่มเติม อาจมอบให้เจ้าหน้าที่สืบสวนสอบสวนดำเนินการ สืบสวนสอบสวนเพิ่มเติมได้ (ระเบียบฯ ว่าด้วยการสืบสวนสอบสวนฯ ข้อ ๕๖)

(๒) เมื่อการดำเนินการตามข้อ ๑ เสร็จสิ้น ให้คณะอนุกรรมการวินิจฉัยฯ จัดทำคำวินิจฉัย เสนอต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาต่อไป (ระเบียบฯ ว่าด้วยการสืบสวนสอบสวนฯ ข้อ ๕๔)

(๓) เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีคำวินิจฉัยแล้ว ให้เลขาธิการหรือผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดแจ้งผู้ร้องเรียนและผู้ถูกร้องเรียนทราบ (ระเบียบฯ ว่าด้วยการสืบสวนสอบสวนฯ ข้อ ๖๔)

(๔) ในการวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้งถ้ามีการกระทำอันเป็นการฝ่าฝืน บทบัญญัติทางอาญาด้วย ก็อาจมอบหมายให้พนักงานคนใดคนหนึ่งดำเนินการสืบสวนสอบสวนหรือในระหว่าง การพิจารณา ทุกชั้นของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการสืบสวนสอบสวน ปรากฏว่ามีการกระทำผิดทางอาญา ให้ แจ้งต่อเลขาธิการหรือผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด เพื่อมอบหมายให้พนักงานคนใดคนหนึ่งดำเนินการ ร้องทุกข์กล่าวโทษได้เช่นกัน (ระเบียบฯ ว่าด้วยการสืบสวนสอบสวนฯ ข้อ ๗๙)

อย่างไรก็ตาม ในการพิจารณาของคณะกรรมการการเลือกตั้ง หากคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าการเลือกตั้งเป็นไปโดยไม่สุจริตและเที่ยงธรรม ย่อมไม่ตัดอำนาจคณะกรรมการการเลือกตั้งที่จะ ดำเนินการสืบสวนสอบสวน หรือมีคำสั่งตามอำนาจหน้าที่ เช่น สั่งให้มีการสืบสวนสอบสวนเพิ่มเติม เป็นต้น (ระเบียบฯ ว่าด้วยการสืบสวนสอบสวนฯ ข้อ ๗ วรรคท้าย)

๓. การนำเรื่องคัดค้านการเลือกตั้งเข้าสู่กระบวนการสืบสวนสอบสวนและวินิจฉัยชี้ขาด

เรื่องคัดค้านการเลือกตั้งที่จะเสนอเข้าสู่กระบวนการพิจารณาตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วย วิธีการพิจารณาการคัดค้านการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๒ ได้นั้น มีหลัก เกณฑ์ดังต่อไปนี้ (พ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๙๔)

(๑) มีการประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตเลือกตั้งใดแล้ว

(๒) มีผู้คัดค้านว่าการเลือกตั้งของหน่วยเลือกตั้งใดในเขตเลือกตั้งนั้น หรือของเขตเลือกตั้งนั้น มิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมหรือมีการใช้จ่ายเงินในการเลือกตั้งโดยไม่ถูกต้องตามกฎหมายหรือที่ คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด เพื่อให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่

(๓) ผู้มีสิทธิคัดค้านการเลือกตั้ง คือ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งหรือผู้สมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่มีการคัดค้าน หรือพรรคการเมืองที่มีผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือเสนอบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ

(๔) ระยะเวลาในการยื่นคำคัดค้านต้องยื่นภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันประกาศผลการเลือกตั้ง แต่ใน กรณีที่เป็นการคัดค้านการใช้จ่ายเงินในการเลือกตั้งต้องยื่นภายใน ๑๕๐ วัน นับแต่วันประกาศผลการเลือกตั้ง

(๕) คัดค้านต้องปฏิบัติตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยวิธีการพิจารณาการ คัดค้านการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๒ ตามหลักเกณฑ์ดังนี้

(ก) คัดค้านต้องยื่นคำร้องคัดค้านด้วยตนเอง ในกรณีที่เป็นการยื่นคำร้องคัดค้านของ พรรคการเมืองให้หัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจาก หัวหน้าพรรคการเมืองเป็นผู้ยื่นคำร้องคัดค้าน (ระเบียบฯ ว่าด้วยวิธีการพิจารณาการคัดค้านการเลือกตั้งฯ ข้อ ๑๕)

(ข) คำร้องคัดค้านต้องทำเป็นหนังสือ ใช้ถ้อยคำสุภาพ และอย่างน้อยต้องมีชื่อและที่อยู่ ของผู้คัดค้านโดยระบุเรื่องอันเป็นเหตุให้คัดค้านการเลือกตั้ง พร้อมทั้งข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ตามสมควร เกี่ยวกับเรื่องที่คัดค้านการเลือกตั้งลงลายมือชื่อของผู้ยื่นคำร้องคัดค้านหรือผู้มีอำนาจกระทำการแทน ในกรณีที่ พรรคการเมืองเป็นผู้ยื่นคำร้องคัดค้าน ให้หัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองที่ได้รับ มอบหมายเป็นผู้ลงลายมือชื่อในคำร้องคัดค้าน (ระเบียบฯ ว่าด้วยวิธีการพิจารณาการคัดค้านการเลือกตั้งฯ ข้อ ๑๖)

(ค) คำร้องคัดค้านให้ยื่น ณ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ที่เหตุแห่ง การร้องคัดค้านได้เกิดขึ้นในเขตเลือกตั้งภายในจังหวัดนั้นหรือจะยื่น ณ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งก็ได้ (ระเบียบฯ ว่าด้วยวิธีการพิจารณาการคัดค้านการเลือกตั้งฯ ข้อ ๑๗)

(๖) เรื่องคัดค้านการเลือกตั้งนั้นต้องไม่เข้าลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้ (ระเบียบฯ ว่าด้วยวิธีการ พิจารณาการคัดค้านการเลือกตั้งฯ ข้อ ๗)

(ก) เรื่องที่ไม่ได้ยื่นคำร้องคัดค้านภายในระยะเวลาการยื่นคำร้องคัดค้าน

(ข) เรื่องที่คณะกรรมการการเลือกตั้งได้วินิจฉัยชี้ขาดแล้ว

(ค) เรื่องคัดค้านการเลือกตั้งซึ่งไม่ระบุพยานหลักฐานชัดเจนเพียงพอหรือเป็นเรื่องที่มี ลักษณะเป็นบัตรสนเท่ห์ซึ่งไม่ระบุพยานหลักฐานชัดเจนเพียงพอที่จะสามารถดำเนินการต่อไปได้

(๗) ประเด็นที่สมควรยื่นคัดค้านการเลือกตั้ง

(ก) การทุจริตการเลือกตั้ง

(ข) การนับคะแนนการเลือกตั้งที่ไม่สุจริตหรือไม่ถูกต้อง

(ค) ผู้สมัครที่ได้รับเลือกตั้งใช้จ่ายเงินในการเลือกตั้งเกินกว่าที่กำหนด

อนึ่ง นอกจากคำร้องคัดค้านต้องทำเป็นหนังสือแล้ว ผู้ร้องจะต้องให้เหตุผลแห่งการยื่นคำร้องด้วยว่า มีการทุจริตการเลือกตั้งอย่างไร การนับคะแนนเป็นไปไม่ถูกต้อง อย่างไร หรือผู้สมัครใช้จ่ายเงินในการเลือกตั้งเกินกว่าที่กำหนดอย่างไร โดยต้องเป็นการกล่าวยืนยันถึงการกระทำทั้งหลายที่อ้างว่ามีการกระทำผิด พร้อมทั้งระบุพยานหลักฐานที่มีอยู่จริง และสามารถตรวจสอบได้

๔. คณะอนุกรรมการพิจารณาการคัดค้านการเลือกตั้ง

(ก) ประกอบด้วย ประธานกรรมการ และอนุกรรมการอื่น มีจำนวนไม่น้อยกว่า ๕ คน แต่ไม่เกิน ๗ คน และอาจมีหลายคณะได้

(ข) การแต่งตั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้แต่งตั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิด้านนิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ สังคมศาสตร์ การสืบสวนสอบสวน การบัญชีหรือการตรวจสอบภายใน โดยให้เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้งพนักงานของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นเลขานุการ และจะให้มิผู้ช่วยเลขานุการหนึ่งคนหรือหลายคนก็ได้

(ค) คุณสมบัติเฉพาะตัวของอนุกรรมการฯ จะต้องไม่เป็นข้าราชการการเมืองผู้ดำรงตำแหน่งในทางการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น กรรมการหรือผู้ดำรงตำแหน่งในทางการบริหารของพรรคการเมือง หรือดำรงตำแหน่งใด ๆ ในพรรคการเมือง

(ง) อำนาจหน้าที่ พิจารณาและเสนอความเห็นในการพิจารณาเรื่องคัดค้านการเลือกตั้งต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมายและยังมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(จ) ให้หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจหรือราชการส่วนท้องถิ่นมีหนังสือชี้แจงหรือให้ความเห็นในการปฏิบัติงานหรือส่งเอกสาร หลักฐาน หรือพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณาได้

(ฉ) ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐ พนักงานอัยการ พนักงานสอบสวน หรือบุคคลใดมีหนังสือชี้แจงหรือให้มาให้ถ้อยคำ หรือส่งเอกสาร หลักฐาน หรือพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง เพื่อประกอบการพิจารณาได้ (ระเบียบฯ ว่าด้วยวิธีการพิจารณาการคัดค้านการเลือกตั้งฯ หมวด ๒)

(ช) สถานภาพและการคุ้มครองตามกฎหมายในการปฏิบัติตามหน้าที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง มาตรา ๒๒ กำหนดให้คณะอนุกรรมการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้ง เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

(ซ) การพ้นจากตำแหน่ง (ไม่ระบุ)

๕. ขั้นตอนการสอบสวนเรื่องคัดค้านและการพิจารณาล้างการ

(ก) การรับ หรือไม่รับคำร้องคัดค้าน ใช้หลักการเดียวกับการรับหรือไม่รับคำร้องเรียนตามระเบียบฯ ว่าด้วยการสืบสวนสอบสวนฯ (ระเบียบฯ ว่าด้วยวิธีการพิจารณาการคัดค้านการเลือกตั้งฯ ข้อ ๒๒)

(ข) เมื่อได้รับคำร้องคัดค้านไว้แล้ว ให้เจ้าหน้าที่สืบสวนสอบสวนดำเนินการโดยเร็ว และเลขาธิการอาจสั่งให้งดการสอบสวนได้ หากเห็นว่าเรื่องนั้นไม่จำเป็นต้องสอบสวนต่อไป และหากเลขาธิการเห็นว่าเพื่อความสะดวกแก่การสอบสวนอาจสั่งให้ส่งคำร้องคัดค้านนั้นไปให้เจ้าหน้าที่สืบสวนสอบสวนของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ทำการสอบสวนได้ ส่วนวิธีการสอบสวนนั้น ปฏิบัติเช่นเดียวกับการสอบสวนเรื่องร้องเรียน (ระเบียบฯ ว่าด้วยวิธีการพิจารณาการคัดค้านการเลือกตั้งฯ ข้อ ๒๓)

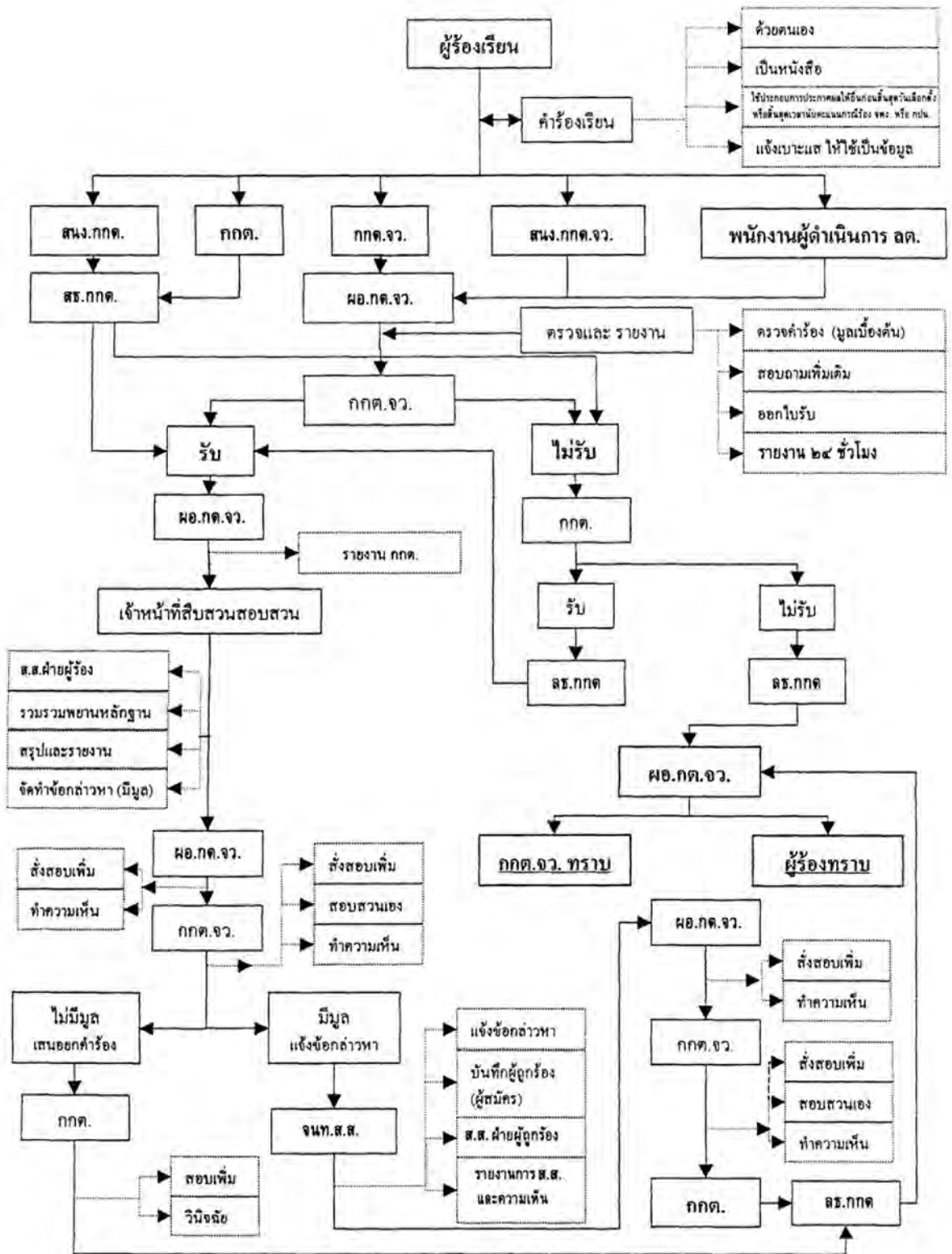
(ค) การพิจารณาต้องกระทำต่อเนืองและเป็นธรรม และคณะอนุกรรมการฯ จะต้องให้โอกาสผู้คัดค้านและผู้ถูกคัดค้านได้ชี้แจงและแสดงพยานหลักฐาน

(ง) เมื่อการพิจารณาเรื่องคัดค้านการเลือกตั้งเสร็จสิ้น ให้คณะอนุกรรมการฯ เสนอความเห็นหรือข้อเสนอต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง อนุกรรมการฯ ที่ไม่เห็นด้วยกับความเห็นหรือข้อเสนอ มีสิทธิทำความเห็นแย้งได้ หากปรากฏว่ามีการกระทำฝ่าฝืนบทบัญญัติที่มีโทษทางอาญา ให้เสนอต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อดำเนินคดีอาญาด้วย (ระเบียบฯ ว่าด้วยวิธีการพิจารณาการคัดค้านการเลือกตั้งฯ ข้อ ๒๔)

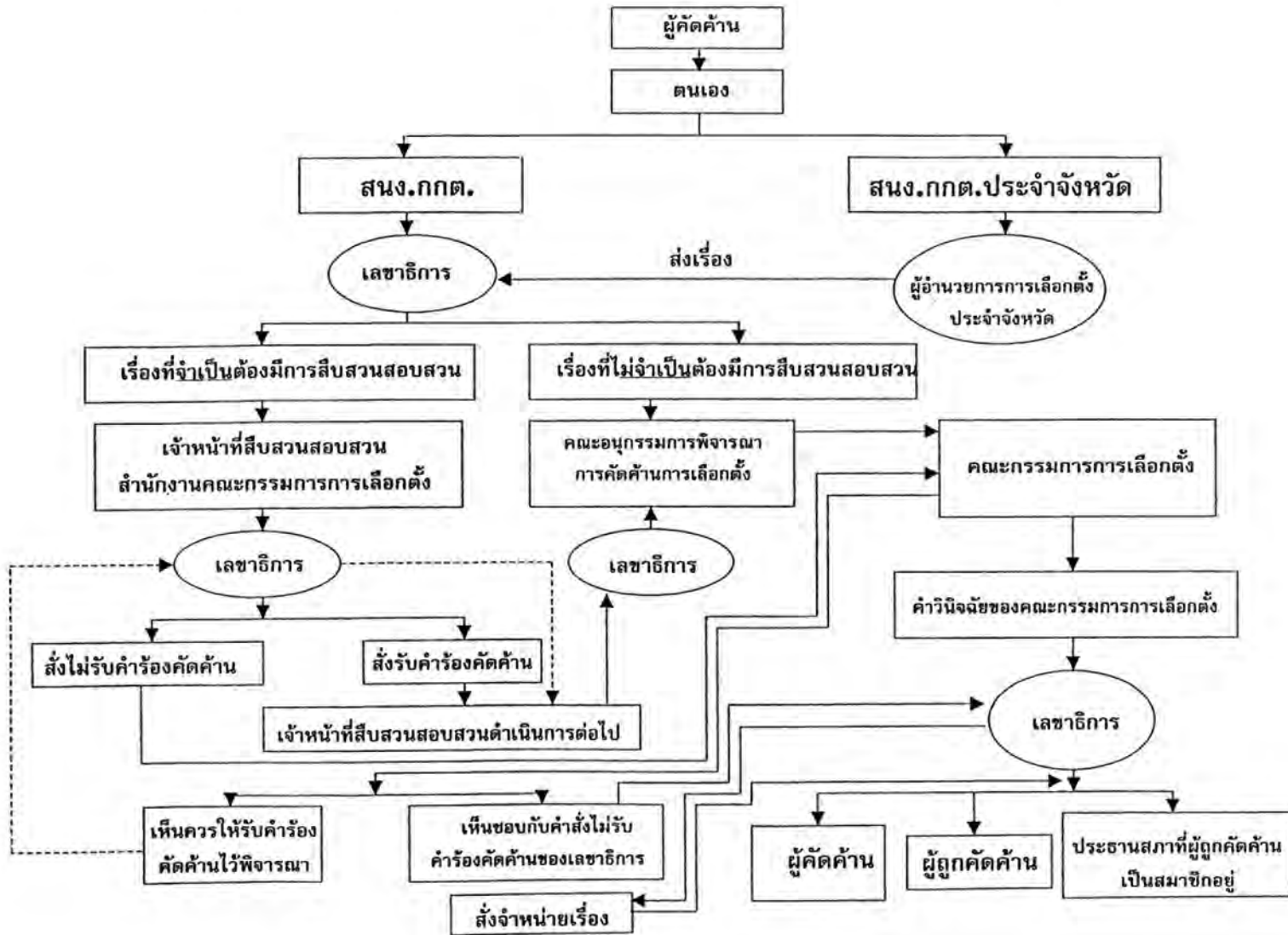
(จ) เมื่อได้รับความเห็นหรือข้อเสนอของคณะอนุกรรมการฯ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณามีคำสั่งต่อไป และเมื่อได้มีคำสั่งอย่างใดแล้ว ให้เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง แจ้งให้ผู้คัดค้านและผู้ถูกคัดค้านทราบต่อไป คำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่สั่งให้มีการนับคะแนนใหม่หรือเลือกตั้งใหม่ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา (ระเบียบฯ ว่าด้วยวิธีการพิจารณาการคัดค้านการเลือกตั้งฯ ข้อ ๓๐)

ขั้นตอนการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียนการเลือกตั้ง ส.ส.

วิธีการพิจารณาการคัดค้านการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา

๖. แนวคำวินิจฉัยคณะกรรมการการเลือกตั้งที่สั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

(๑) ก่อนวันเลือกตั้ง ผู้สมัครได้จัดให้มีการประชุมชาวบ้านที่วัด ในการปราศรัยผู้สมัครได้พูดถึงความยากจนของชาวบ้านในพื้นที่ จึงได้เสนอตัวสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคหนึ่ง ระบุหมายเลขและเขตเลือกตั้งเพื่อขออาสาเข้าไปช่วยเหลือผู้ยากจนในตอนท้ายของการปราศรัยพูดว่า จะจ่ายค่าแรงให้ผู้ที่มาประชุมฟังการปราศรัยคนละ ๑๐๐ บาท และได้มอบเงินจำนวนหนึ่งให้แก่ชายผู้หนึ่งให้แก่ชายผู้หนึ่งนำไปแจกจ่ายแก่ผู้มาประชุม ขณะที่ชายผู้นั้นเรียกผู้แทนของแต่ละหมู่บ้านขึ้นไปรับเงินบนศาลาเจ้าหน้าที่ตำรวจนอกเครื่องแบบ ๒ คนซึ่งได้รับคำสั่งจากคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง ให้ไปสังเกตการณ์ได้เดินตามชาวบ้านขึ้นไปบนศาลาและเข้าทำการจับกุมชายคนดังกล่าวพร้อมกับยึดถุงกระต๊อใส่เงินชาวบ้านที่มาขอรับเงินไม่พอใจจึงขัดขวางล้อมเจ้าหน้าที่ตำรวจทั้งสองแล้วบังคับให้คืนถุงกระต๊อใส่เงิน จนในที่สุดเจ้าหน้าที่ตำรวจทั้งสองคนจำต้องยินยอมปฏิบัติตาม (คำวินิจฉัย กกต. ที่ ๕๔/๒๕๔๓)

(๒) ก่อนวันเลือกตั้ง ผู้สมัครได้นัดกับชายผู้หนึ่งให้พาชาวบ้านผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งมารับเงิน ครั้นถึงเวลากำหนดนัดชายผู้นั้นได้พาชาวบ้านพร้อมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งซึ่งปลอมตัวปะปนไปด้วยไปรอรับเงินจากผู้สมัคร ต่อมาผู้สมัครกลับจากหาเสียงมาถึงบ้านซึ่งจัดชั้นล่างทำเป็นสำนักงาน และพบกับชายผู้นั้นพร้อมด้วยชาวบ้าน และผู้สมัครได้แจกเงินให้ชาวบ้านและเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ปลอมตัวปะปนกับชาวบ้านคนละ ๑,๐๐๐ บาท ขณะแจกเงินพูดว่า “ให้ช่วยกันด้วยนะ ผাগด้วย” “ให้ช่วย ๆ เรื่องคะแนนเสียงให้ด้วย” “ยังไฉ่ ๆ ก็ขอให้ช่วยกันหน่อยนะ” (คำวินิจฉัย กกต. ที่ ๖๐/๒๕๔๓)

(๓) ก่อนวันเลือกตั้ง ผู้สมัครได้ร่วมจัดทำและแจกจ่ายนาฬิกาแขวน ลักษณะสีเหลี่ยมจัตุรัสขนาดกว้างยาวประมาณ ๑ ฟุต จำนวน ๕,๐๐๐ เรือน ซึ่งมีภาพถ่ายของผู้สมัครภาพเครื่องหมายพรรคและข้อความว่า “ประจำสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี” กับ “๔ ปี พรรค ๕ เม.ย. ๔๓” (คำวินิจฉัย กกต. ที่ ๖๑/๒๕๔๓)

(๔) ผู้สมัครไปปราศรัยด้วยภาษาท้องถิ่นมีข้อความตอนหนึ่งสรุปว่า “พี่น้องครับ ไม่มี ส.ส.ผู้ใด ให้คำมั่นสัญญากับพี่น้อง ผมขอสัญญากับพี่น้องว่าถ้าผมได้เป็น ส.ส. ผมจะเอาเงินเดือนแค่สี่หมื่นบาทครับ อีกสี่หมื่นบาทผมจะเอาไปประกันสุขภาพ คนทุกคน คนชราหกสิบขึ้นไป” ในช่วงท้ายผู้สมัครได้ปราศรัยว่า “กรุณาเลือกพรรค เลือกผู้สมัคร เบอร์ ๑๔ พี่น้องกะลิบผิดหวัง นี่คือลูกชานา เว้นนี่คือคนชานาเว้า...” จึงฟังได้ว่าเป็นการสัญญาจะให้เงินเดือนบางส่วนเป็นประโยชน์แก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ที่มาฟังคำปราศรัย (คำวินิจฉัย กกต. ที่ ๖๒/๒๕๔๔)

(๕) ผู้สมัครได้พูดปราศรัยหาเสียงมีชาวบ้านมาฟังคำปราศรัยประมาณ ๑๕๐ คน จนกระทั่งจบการปราศรัย หลังจากนั้นผู้สมัครได้พูดกับชาวบ้านว่า อย่าเพิ่งเดินทางกลับ ให้รอรับค่าน้ำมันรถและค่าเสียเวลาก่อน แล้วผู้สมัครให้ตัวแทนแจกเงินให้แก่ชาวบ้านผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มาฟังการปราศรัย คนละ ๕๐๐ บาท โดยผู้สมัครอยู่ในบริเวณแจกเงินด้วย และต่อมาผู้สมัครพร้อมผู้สนับสนุนตนได้นำเสื้อแจ็กเก็ต มีภาพเครื่องหมายพรรค จำนวน ๑ ตัว พร้อมเงินจำนวน ๕๐๐ บาท มามอบให้แก่ชาวบ้าน โดยพูดว่า “ให้เลือกผู้สมัคร เบอร์ ๗” และขอให้ผู้ที่รับแจกเสื้อและเงินดังกล่าวรวมกลุ่มเยาวชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งให้การสนับสนุนลงคะแนนเสียงเลือกตั้งแก่ผู้สมัคร (คำวินิจฉัย กกต. ที่ ๖๔/๒๕๔๔)

(๖) ก่อนวันเลือกตั้ง ผู้สมัครได้จัดปราศรัยและจัดให้มีการแสดงตลกประกอบด้วยโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเรียกร้องความสนใจของประชาชนให้มาชุมนุมกันมากกว่าปกติ อันเป็นการหาเสียงด้วยการจัดให้มีมหรสพหรือการรื่นเริงต่าง ๆ (คำวินิจฉัย กต. ที่ ๖๕/๒๕๔๔)

(๗) ก่อนวันเลือกตั้ง ผู้สมัครได้ทำการปราศรัยหาเสียงบริเวณหน้าโรงเรียนในระหว่างการปราศรัยหาเสียงได้จัดให้มีการรื่นเริงโดยให้มีการเล่นซิมหรือสิละ และมีดนตรีประกอบการรำรำ (คำวินิจฉัย กต. ที่ ๖๖/๒๕๔๔)

(๘) ก่อนวันเลือกตั้ง ผู้สมัครได้ให้ตัวแทนติดต่อประสานงานกับผู้นำท้องถิ่น เพื่อจัดตั้งกลุ่มเยาวชนตามหมู่บ้านต่าง ๆ ในเขตเลือกตั้ง แล้วให้ตัวแทนรับกลุ่มเยาวชนไปประชุมที่บ้านตน และจัดเลี้ยงอาหาร มอบเงินให้ผู้เข้าร่วมประชุม คนละ ๑๐๐ บาท พร้อมจัดยานพาหนะรับ-ส่งกลุ่มเยาวชนถึงภูมิลำเนา พาตัวแทนกลุ่มเยาวชนไปเปิดบัญชีเงินฝากธนาคาร และให้เงินเปิดบัญชี บัญชีละ ๑๐๐ บาท และแจ้งว่าจะมีการโอนเงินเข้าบัญชีให้ในภายหลัง (คำวินิจฉัย กต.ที่ ๖๙/๒๕๔๔)

(๙) ก่อนวันเลือกตั้ง ผู้สมัครได้ใช้ให้ตัวแทน (หัวคะแนน) ไปชักชวนราษฎรในหมู่บ้านขึ้นรถยนต์ทกล้อของตัวแทน (หัวคะแนน) ไปร่วมงานพิธีผูกเสี่ยวและปราศรัยหาเสียงที่บ้านของผู้สมัคร และภรรยาได้พูดปราศรัยหาเสียงชักชวนให้ราษฎรที่มาร่วมงานลงคะแนนให้ผู้สมัคร หลังจากงานเลิกได้จัดเลี้ยงอาหารพร้อมทั้งแจกเงินให้แก่ราษฎรที่มาร่วมงานซึ่งมีประมาณ ๓๐๐ - ๔๐๐ คน คนละ ๑๐๐ บาท (คำวินิจฉัย กต.ที่ ๗๐/๒๕๔๔)

(๑๐) มีบุคคลหรือคณะบุคคล ซึ่งช่วยหาเสียงให้ผู้สมัครพูดกับชาวบ้านว่า “อย่าไปเชื่อผู้สมัครอีกคนที่ไปแจกของ เดียวนี้ กต.กลางเขาจับได้แล้ว ผู้สมัครคนนั้นไม่มีสิทธิที่จะเป็น ส.ส. เขาพูดอะไรก็อย่าไปเชื่อ” และมอบใบปลิวระบุว่าเป็นเอกสารของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งเป็นเอกสารปลอมระบุรายละเอียดว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งพรรคอื่น เขตเลือกตั้งเดียวกับที่ตนลงสมัครได้กระทำความผิดกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งซึ่งไม่เป็นความจริง และกลุ่มบุคคลซึ่งช่วยหาเสียงให้ผู้สมัครได้มีเอกสารแผ่นปลิวปลอมดังกล่าวจำนวน ๔๕๐ ฉบับไว้ในความครอบครอง เพื่อเตรียมแจกจ่ายให้แก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ข้อเท็จจริงดังกล่าวย่อมส่งผลให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งส่วนหนึ่งที่เข้าใจผิดว่าเป็นความจริงจึงลงคะแนนให้แก่ผู้สมัคร (คำวินิจฉัย กต.ที่ ๑๙๖/๒๕๔๔)

๗. แนวคำวินิจฉัยคณะกรรมการการเลือกตั้งที่สั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

(๑) ตัวแทน (หัวคะแนน) ของผู้สมัครได้เรียกประชุมกลุ่มแม่บ้านในเขตเลือกตั้ง รวม ๒๒ ตำบล ๒๔๑ หมู่บ้าน เพื่อให้มาฟังการปราศรัยและแจกเงินให้แก่ผู้ฟังคนละ ๑๐๐ บาท

(ก) ผู้สมัครได้ปราศรัยที่วัดและโรงเรียนต่าง ๆ หลังการปราศรัย ตัวแทน (หัวคะแนน) ได้แจกเงินให้แก่ผู้ฟังคนละ ๑๐๐ บาท

(ข) ผู้สมัครกับแกนนำพรรคได้ปราศรัยที่สำนักงานเทศบาลตำบล หลังการฟังปราศรัยได้แจกเงินแก่ผู้มาฟังคำปราศรัยคนละ ๑๐๐ บาท (คำวินิจฉัย กต.ที่ ๕/๒๕๔๕)

(๒) ผู้สมัครหรือตัวแทน (หัวคะแนน) ได้จัดเลี้ยงและแจกเงินให้แก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งประมาณ ๑,๐๐๐ คน คนละ ๑๐๐ บาท ที่บ้านผู้สมัคร (คำวินิจฉัย กต.ที่ ๗/๒๕๔๕)

๘. แนวคำวินิจฉัยคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ไม่ประกาศผล และสั่งให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่

(๑) ก่อนการเลือกตั้ง หัวคะแนนของผู้สมัครจัดให้มีการลอบทอระบายน้ำที่หมู่บ้านและจัดทำป้ายขนาดใหญ่มีข้อความว่า “การเข้ามาลอบทอในหมู่บ้านนี้ประสานงาน โดยผู้สมัครพรรคการเมืองหนึ่ง” ต่อมาผู้สมัครจัดเลี้ยงผู้มีสิทธิเลือกตั้งประมาณ ๓๐ คนที่ร้านอาหารผู้ใหญ่เบิ้ม (คำวินิจฉัย กกต. ที่ ๗๐/๑/๒๕๔๔)

- ผู้สมัครได้ให้หัวคะแนนของผู้สมัครไปแจกสิ่งของ เช่น แก้วน้ำ เสื้อ เสื้อกันหนาวให้แก่ชาวบ้านในเขตเลือกตั้ง โดยหัวคะแนนของผู้สมัครจะนำแก้วน้ำที่พิมพ์รูปของผู้สมัคร และชื่อของพรรคติดอยู่ข้างแก้ว เสื้อ เสื้อกันหนาวไปแจกให้แก่ชาวบ้านในหมู่บ้านต่าง ๆ โดยนำไปรวมในจุดเดียวกันที่หมู่บ้านแล้วประกาศให้ชาวบ้านมารับเอาไป แต่ละครอบครัวจะได้รับแจกแก้วน้ำครอบครัวละ ๔ ถึง ๔ ใบ และจะได้รับแจกเสื้อกันหนาวครอบครัวละ ๒ ตัว

(๒) ผู้สมัครพร้อมด้วยหัวคะแนนของผู้สมัครไปปราศรัยหาเสียงตามวัด โรงเรียนต่าง ๆ พร้อมทั้งเรียกประชุมกันนั้น ผู้ใหญ่บ้าน กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มเยาวชนอาสาสมัคร โดยชักชวนให้แต่ละหมู่บ้านจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน และให้ตั้งกรรมการหมู่บ้านขึ้นมา หมู่บ้านละ ๑๕ คน เพื่อบริหารกองทุนหมู่บ้าน ผู้ที่จะเข้าเป็นสมาชิกจะต้องจ่ายเงินค่าสมาชิกคนละ ๑๐ บาท เมื่อชาวบ้านหมู่บ้านต่าง ๆ ได้นำเงินไปเปิดบัญชีกองทุนหมู่บ้านที่ธนาคาร แล้วผู้สมัครได้นำเงินฝากบัญชีอีกบัญชีละ ๑๐,๐๐๐ บาท โดยมีได้แจ้งวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานของกองทุน หรือจัดตั้งโครงการพัฒนาใด ๆ ให้แก่ชาวบ้านนำไปปฏิบัติ จึงเป็นลักษณะที่เข้าข่ายให้เงิน (คำวินิจฉัย กกต. ที่ ๗๐/๑/๒๕๔๔)

- มีบุคคลหรือคณะบุคคลแจกถุงยังชีพและนาฬิกาแขวนซึ่งด้านหน้ามีภาพของผู้สมัครและภาพเครื่องหมายพรรคให้แก่ผู้มีสิทธิเลือก (คำวินิจฉัย กกต.ที่ ๗๐/๑๐/๒๕๔๔)

- ก่อนและหลังประกาศพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎรและสั่งให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป ผู้สมัครได้ดำเนินการแจกเงินหรือสิ่งของให้กับผู้มีสิทธิเลือกตั้งทุกครั้งที่มีผู้มีสิทธิเลือกตั้งรับแจกเงินหรือสิ่งของจะให้สาบานด้วยว่า “จะต้องเลือกผู้สมัครเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในครั้งนี้”

(๓) ศาลจังหวัดแห่งหนึ่งได้ออกหมายค้นให้กรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดนั้นไปค้นสำนักงาน(บ้าน) ของพี่ชายผู้สมัคร จากการตรวจค้นพบถุงพลาสติกภายในบรรจุเบหมีกึ่งสำเร็จรูปจำนวน ๓ ซอง ปลากระป๋องจำนวน ๑ กระป๋อง ยาหม่อง จำนวน ๑ ตลับ และยาพาราเซตามอล จำนวน ๖ เม็ด สิ่งของดังกล่าวบรรจุอยู่ในถุงจำนวน ๑๐๐ ถุง และแต่ละถุงจะเขียนชื่อผู้สมัครด้วยปากกาเคมี สีน้ำเงิน ดำ แดง เจ้าหน้าที่สืบสวนสอบสวนได้แจ้งข้อกล่าวหาให้เจ้าบ้านทราบว่ากระทำความผิดฐานจัดเตรียมเพื่อจะให้ทรัพย์สินหรือผลประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้แก่ผู้ใด (คำวินิจฉัย กกต. ที่ ๗๐/๑๑/๒๕๔๔)

(๔) ผู้สมัครได้นำเงิน ๖,๐๐๐ บาท ให้แก่นักศึกษาของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน มอบเงินจำนวน ๒๐,๐๐๐ บาท ให้แก่วัดต่อหน้าชาวบ้านที่มาทำบุญกันจำนวนมาก และได้มาร่วมงานลอยกระทง และมอบเงินจำนวน ๓,๐๐๐ บาท ให้แก่เทศบาลตำบล และหัวคะแนนของผู้สมัครได้บริจาคปูนซีเมนต์เพื่อสร้างศาลาป่าช้าหมู่บ้าน ให้ทรัพย์สิน ได้แก่ เสื่อไฟฟ้าแรงต่ำ สายไฟฟ้า หลอดไฟฟ้า โดยนำไปติดตั้งให้แก่หมู่บ้าน (คำวินิจฉัย กกต.ที่ ๗๐/๑๒/๒๕๔๔)

(๕) ผู้สมัครมอบหัวเตาแก๊สให้แก่วัด จำนวน ๒ หัว แจกแว่นตาแก่ชาวบ้านที่มาฟังการปราศรัยที่วัดโดยได้กล่าวกับชาวบ้านว่า “ถ้าอยากได้นายกเป็นคนเมืองให้เลือกตั้งพรรคของตน” และให้หัวคะแนนของผู้สมัครจดรายชื่อชาวบ้านทุกคนที่ได้รับแจกแว่นตาเข้าเป็นสมาชิกพรรค มอบเงินให้แก่องค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน ๑๓,๐๐๐ บาท และได้มอบเงินแก่ประธานกลุ่มสตรีอมทรัพย์ จำนวน ๔,๐๐๐ บาท (คำวินิจฉัย กกต.ที่ ๗๐/๑๓/๒๕๔๔)

(๖) ผู้สมัครจัดงานเลี้ยงโต๊ะจีนที่โรงสีฟแห่งหนึ่ง ซึ่งเป็นของพี่ชายของผู้สมัคร โดยจัดเลี้ยงอาหารให้แก่ชาวบ้านในเขตจังหวัดเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ผู้สมัครยังให้หวัคะแนนและผู้สนับสนุนแจกเงินให้แก่ชาวบ้านกลุ่มต่าง ๆ กลุ่มละ ๕,๐๐๐ บาท อ้างว่าจะจัดการประกวดอาหาร และให้ชาวบ้านแต่ละกลุ่มกลุ่มละ ๑๐ คน เข้าแข่งขันประกวดอาหาร ไก่ย่าง ส้มตำ ขนมจีน โดยใช้เงินที่แจกให้เป็นค่าแรงคนละ ๒๐๐ บาท ที่เหลือเป็นค่าอุปกรณ์และวัตถุดิบในการทำอาหารซึ่งมิได้มีการจัดการแข่งขันดังกล่าวแต่อย่างใด

ผู้สมัครได้จัดให้มีการปราศรัยเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ไร่พี่ชายของผู้สมัคร จากนั้นผู้สมัครได้ให้หวัคะแนนของผู้สมัครแจกเงินแก่ชาวบ้านที่มาฟังคำปราศรัยคนละ ๒๐๐ บาท โดยผู้สมัครได้แจ้งให้ชาวบ้านทราบว่ามีเป็นเบี้ยประชุม ไม่ใช่ค่าจ้าง (คำวินิจฉัย กต.ที่ ๗๐/๑๔/๒๕๔๔)

(๗) ผู้สมัครได้ไปร่วมงานทำบุญจุนประจำปีของวัด และได้บริจาคเงินจำนวน ๕,๐๐๐ บาท ให้แก่วัด และบริจาคเงินอีก ๕,๐๐๐ บาท ให้แก่ศูนย์ อสม. ประจำหมู่บ้าน ทั้งยังบริจาคปูนซีเมนต์อีก ๖๐ ถุง และเงิน ๑๐,๐๐๐ บาท ให้แก่วัดอื่นเพื่อสร้างถนน ที่เก็บศพ ประจำหมู่บ้าน โดยในขณะที่มอบเงินให้แก่ทางวัดดังกล่าว ผู้สมัครได้พูดกับชาวบ้านที่มาร่วมงานว่า “ผมจะสมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตนี้ บ้านเราเหมือนเดิม” และยังพูดหาเสียงอย่างอื่นอีก

ผู้สมัครได้ให้หวัคะแนนไปแจกเสื้อยืดคอกปกสีเหลือง ที่หน้าอกมีอักษรย่อ “อส.” และมีชื่อของผู้สมัครติดอยู่ให้แก่ชาวบ้าน โดยหวัคะแนนได้ชักชวนให้ชาวบ้านใส่เสื้อดังกล่าวไปฟังผู้สมัครปราศรัยหาเสียงที่เขตเทศบาลในวันดังกล่าวด้วย (คำวินิจฉัย กต.ที่ ๗๐/๒๑/๒๕๔๔)

(๘) ก่อนและหลังมีพระราชกฤษฎีกากำหนดวันเลือกตั้ง ผู้สมัครและทีมงานได้แจกเสื้อยืดคอกกลม แขนสั้น เสื้อยืดคอกปก เสื้อคอกกลมสามสี เสื้อชาฟารีสีฟ้าเทา นาฬิกาขวนติดภาพเครื่องหมายพรรคและชื่อผู้สมัครให้แก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง มอบรถจี๊ปจำนวนหนึ่งคันให้แก่สถานีตำรวจภูธรกิ่งอำเภอ แจกโทรทัศน์จำนวนหนึ่งเครื่อง ตู้เย็นจำนวนหนึ่งตู้ และนาฬิกาขวนให้แก่สำนักงานเทศบาลกิ่งอำเภอ แจก โต๊ะและม้านั่งหินขัดจำนวนหนึ่งชุดให้แก่สำนักงานเทศบาลเมือง ทำรั้วให้โรงเรียน แจกนาฬิกาขวนมีภาพเครื่องหมายพรรคและชื่อผู้สมัครให้แก่โรงเรียนต่าง ๆ ในพื้นที่อำเภอซึ่งอยู่ในเขตเลือกตั้ง สร้างสนามตระกร้อให้แก่หมู่บ้านต่าง ๆ

ผู้สมัครให้หวัคะแนนแจกบัตรสมาชิกพรรค ซึ่งด้านหลังของบัตรมีสติ๊กเกอร์พิมพ์ชื่อหมายเลขของผู้สมัครและมีชื่อพรรคติดอยู่ให้แก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และเมื่อลงคะแนนเสียงเลือกตั้งแล้วให้นำสติ๊กเกอร์ดังกล่าวไปรับเงินจำนวน ๒๐๐ บาท

ผู้สมัครจัดให้ทีมงานเลี้ยงที่บ้านและได้ขึ้นปราศรัยหาเสียงแนะนำตัว ภายหลังจากปราศรัยได้แจกเสื้อยืดคอกกลม เสื้อแขนยาวกันลม และเงินให้แก่ผู้ร่วมงานคนละ ๑๐๐ บาท (คำวินิจฉัย กต.ที่ ๗๐/๒๔/๒๕๔๔)

(๙) ผู้สมัครได้ให้หวัคะแนนติดต่อประสานงานกับผู้นำในท้องถิ่น ให้ดำเนินการติดต่อกับเยาวชน เพื่อจัดตั้งกลุ่มเยาวชนตามหมู่บ้านต่าง ๆ ในเขตเลือกตั้ง จากนั้นให้หวัคะแนนไปรับกลุ่มเยาวชนไปประชุมที่บ้านของผู้สมัคร โดยในระหว่างนั้นได้มีการจัดเลี้ยงอาหารและมอบเงินให้ผู้เข้าร่วมประชุมคนละ ๑๐๐ บาท พร้อมจัดยานพาหนะรับส่งสมาชิกกลุ่มเยาวชนจนถึงภูมิลำเนา ต่อมาหวัคะแนนของผู้สมัครได้พาตัวแทนกลุ่มเยาวชนไปเปิดบัญชีเงินฝากที่ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรสาขาอำเภอหนึ่ง และให้เงินเป็นค่าเปิดบัญชี

บัญชีละ ๑๐๐ บาท แล้วแจ้งว่าจะมีการโอนเงินเข้าบัญชีในภายหลัง ก่อนวันลงคะแนนเลือกตั้ง ต่อมาหัวหน้าคณะของผู้สมัครได้นัดหมายให้ตัวแทนกลุ่มเยาวชนไปรับเงินสนับสนุนกลุ่มละ ๔๐,๐๐๐ บาท แล้วพาตัวแทนกลุ่มเยาวชนนำเงินดังกล่าวไปฝากธนาคารที่ได้มีการเปิดบัญชีไว้ โดยก่อนการรับเงินกลุ่มเยาวชนไม่ได้มีการทำสัญญาหรือจัดทำโครงการใด ๆ เพื่อเสนอขอรับเงิน และเยาวชนบางกลุ่มได้นำเงินดังกล่าวไปใช้จ่ายส่วนตัว (คำวินิจฉัย กกต.ที่ ๗๐/๕๓/๒๕๔๔)

(๑๐) มีบุคคลหรือคณะบุคคล ซึ่งช่วยหาเสียงให้ผู้สมัครพบกับชาวบ้านว่า “อย่าไปเชื่อผู้สมัครอีกคนที่ไปแจกของ เดียวนี้ กกต.กลางเขาจับได้แล้ว ผู้สมัครคนนั้นไม่มีสิทธิที่จะเป็น ส.ส. เขาพูดอะไรก็อย่าไปเชื่อ” และมอบใบปลิวระบุว่า เป็นเอกสารของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งเป็นเอกสารปลอมระบุรายละเอียดว่าผู้สมัครรับเลือกตั้ง พรรคอื่น เขตเลือกตั้งเดียวกับที่ผู้สมัครลงสมัครได้กระทำความผิดกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งซึ่งไม่เป็นความจริง และกลุ่มบุคคลซึ่งช่วยหาเสียงให้ผู้สมัครได้มีเอกสารแผ่นปลิวปลอมดังกล่าวจำนวน ๔๔๐ ฉบับไว้ในความครอบครอง เพื่อเตรียมแจกจ่ายให้แก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ข้อเท็จจริงดังกล่าวยอมส่งผลให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งส่วนหนึ่งเข้าใจผิดว่าเป็นความจริงและงดลงคะแนนให้แก่ผู้สมัคร (คำวินิจฉัย กกต.ที่ ๑๙๖/๒๕๔๔)

๕. แนวคำวินิจฉัยคณะกรรมการการเลือกตั้งที่สั่งให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่ (หลังประกาศผลการเลือกตั้ง)

(๑) ในวันเลือกตั้ง ตัวแทน (หัวหน้าคณะ) ของผู้สมัครได้จัดหาหนะรับ-ส่ง ผู้มีสิทธิลงคะแนนเลือกตั้งจากหมู่บ้านต่าง ๆ ไปยังหน่วยเลือกตั้งต่าง ๆ เพื่อไปลงคะแนนเลือกตั้งให้ผู้สมัคร (คำวินิจฉัย กกต.ที่ ๑๔๓/๒๕๔๔)

(๒) ตัวแทน (หัวหน้าคณะ) ได้ทำการแจกบัตรซึ่งมีรูปและประวัติของผู้สมัครและถูกคัดค้านพร้อมสัญญาจะให้เงินแก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งตามจำนวนบัตรละ ๑๐๐ บาท ที่หมู่บ้านแห่งหนึ่ง (คำวินิจฉัย กกต.ที่ ๑๔๔/๒๕๔๔)

(๓) ก่อนการเลือกตั้งผู้ถูกคัดค้านได้ให้สัมภาษณ์ในนิตยสาร “กุลสตรี ฉบับที่ ๗๑๗ ปักษ์หลัง” ประจำเดือนพฤศจิกายน ๒๕๔๓ คอลัมน์พิเศษ “ผู้หญิงกับการเมือง” โดยสัญญาว่าจะเสียสละเงินเดือนที่ได้จากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้แก่บ้านเมือง

ผู้ถูกคัดค้านได้ให้ตัวแทน (หัวหน้าคณะ) ไปจดรายชื่อประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในชุมชนหนึ่ง เพื่อแจกเงินจำนวน ๓๐๐ บาท ให้แก่ประชาชนที่ให้การสนับสนุนผู้ถูกคัดค้านหลังจากที่ผู้ถูกคัดค้านได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (คำวินิจฉัย กกต.ที่ ๑/๒๕๔๕)

(๔) ตัวแทนของผู้ถูกร้องเรียนได้จัดเตรียมยานพาหนะนำชาวบ้านไปยังสถานที่เลือกตั้งเพื่อเลือกตั้ง หรือนำกลับจากที่เลือกตั้งโดยไม่ต้องเสียค่าโดยสารซึ่งต้องเสียตามปกติ

ตัวแทนของผู้ถูกร้องเรียนได้จัดเตรียมเงินเป็นธนบัตรฉบับละ ๑๐๐ บาท จำนวน ๒๑ ฉบับ ฉบับละ ๕๐ บาท จำนวน ๑ ฉบับ และฉบับละ ๒๐ บาท จำนวน ๖๑ ฉบับ รวมเป็นเงิน ๓,๓๗๐ บาท เพื่อจะให้แก่ชาวบ้าน ผู้ถูกร้องเรียนและหรือตัวแทนของผู้ถูกร้องเรียนได้ให้ท่อน้ำประปากับชุมชน (คำวินิจฉัย กกต.ที่ ๒/๒๕๔๕)

(๕) ผู้ถูกร้องเรียนและถูกคัดค้านได้ให้ตัวแทน (หัวคะแนน) แจกเงินให้แก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งตามหมู่บ้านต่าง ๆ

ตัวแทน (หัวคะแนน) ของผู้ถูกร้องเรียนและถูกคัดค้านแจกเงินให้แก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งคนละ ๒๐๐ บาท ตามหมู่บ้านต่าง ๆ

ผู้ถูกร้องเรียนและถูกคัดค้านและตัวแทน (หัวคะแนน) ได้แจกเงินคนละ ๒๐๐ บาท ให้แก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่เข้าร่วมฟังการอภิปรายที่หมู่บ้านหนึ่ง (คำวินิจฉัย กต.ที่ ๓/๒๕๔๕)

ผู้ถูกร้องเรียนและถูกคัดค้านแจกกระเป๋าและเสื้อวอร์มให้แก่สรวัตรกำนัล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน อาสาสมัครไทยอาสาป้องกันชาติ สื่อสารมวลชน และผู้รับเชิญไปร่วมงานเลี้ยงสังสรรค์ ประมาณ ๔๕๐ คน มูลค่าสิ่งของประมาณ ๔๕๐,๐๐๐ บาท ที่หอประชุมอำเภอต่าง ๆ และโรงแรม

ผู้ถูกร้องเรียนและถูกคัดค้านแจกผ้าตัดเสื้อแก่สรวัตรกำนัล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน อาสาสมัครไทยอาสาป้องกันชาติ กลุ่มสตรี กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มอาสาสมัครหมู่บ้าน ประมาณ ๒,๓๓๐ คน ที่หอประชุม โรงแรม และวัดต่าง ๆ มูลค่าสิ่งของประมาณ ๑,๒๖๔,๐๐๐ บาท

(๖) ผู้ถูกร้องเรียนและถูกคัดค้านพากลุ่ม อสม. ไปเที่ยว จ.กาญจนบุรี โดยจัดที่พักและยานพาหนะให้ (คำวินิจฉัย กต.ที่ ๔/๒๕๔๕)

(๗) ผู้ถูกคัดค้านได้ทำการโฆษณาหาเสียงด้วยการจัดให้มีมหรสพหรือการรื่นเริงต่าง ๆ โดยจัดการปราศรัยหาเสียงและนำตลกคณะวงดนตรีมาแสดงตลกให้ประชาชนที่มาฟังการปราศรัยดู (คำวินิจฉัย กต.ที่ ๔/๒๕๔๕)

(๘) ผู้ถูกร้องเรียนและถูกคัดค้านได้จัดเลี้ยงแก่ชาวบ้านที่มาฟังคำปราศรัย และในการปราศรัยได้ให้สัญญาแก่ชาวบ้านว่า หากได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะให้เงินหนึ่งแสนบาทเพื่อก่อสร้างสะพานข้ามห้วย (คำวินิจฉัย กต.ที่ ๑๒/๒๕๔๕)

(๙) ตัวแทน (หัวคะแนน) และผู้ถูกร้องเรียนและถูกคัดค้านได้ให้สัญญาว่าจะให้เงินและทรัพย์สินแก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง โดยไม่ระบุจำนวน หากเลือกผู้ถูกร้องเรียนและถูกคัดค้านเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (คำวินิจฉัย กต.ที่ ๑๓/๒๕๔๕)

(๑๐) ตัวแทน (หัวคะแนน) และผู้ถูกร้องเรียนและถูกคัดค้านได้พูดปราศรัยหาเสียงด้วยข้อความอันมีลักษณะเป็นการใส่ร้ายด้วยความเท็จให้เข้าใจผิดในคะแนนนิยมของผู้สมัครอื่น เช่น "ระบุชื่อผู้สมัครอื่นได้นำลังกะสีเก่า ๆ ที่ ส.ส. ได้บริจาคให้ไว้ที่บ้านต่าง ๆ ตั้งแต่ ปี ๒๕๔๐ มาสร้างหลักฐานเท็จในการบริจาค เปลี่ยน พ.ศ. ถ่ายรูปตัดต่อเป็นของใหม่ ทำสารพัด ทำทุกอย่างที่จะปรักปรำให้มีการเลือกตั้งใหม่ เพราะว่าเขาพ่ายแพ้ อยากให้มีการเลือกตั้งใหม่" "ผู้ใดมาเป็นผู้แทนไม่ได้เขาร้องเรียนตลอด เขาคนนี้จะร้องเรียนตลอด พ่อ แม่ พี่น้อง สมควรแล้วหรือ คนไม่ดีเอาแต่ใส่ร้ายป้ายสีผู้อื่น เห็นคนอื่นได้มีก่อกำเนิดไม่ได้" "คนอย่างนี้ อย่าสนับสนุนเข้าสภาผู้แทนเป็นอันขาด ชี้อตอแหล ชี้อโก่ง หรือพูดอีกอย่างหนึ่ง คือ โหมหาโจรใหญ่อย่าเอาเข้าสภาครับ" และ "ในวันที่ ๑๔ เข้าคูหาอย่าไปกาเอานายคนนี้เป็นอันขาด นายผีเปรต อัจฉาผู้อื่น" ที่หมู่บ้านหนึ่ง (คำวินิจฉัย กต.ที่ ๓๑๒/๒๕๔๕)

๑๐. ฐานความผิดตาม พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง ส.ส. และ ส.ว. พ.ศ. ๒๕๕๑

ลำดับ	ฐานความผิด	องค์ประกอบ	มาตรา	อัตราโทษ	ข้อสังเกต
๑	จงใจไม่ปฏิบัติหน้าที่ ทุจริตต่อหน้าที่หรือกระทำการเพื่อขัดขวางมิให้การเป็นไปตามกฎหมาย ประกาศ ระเบียบ หรือคำสั่ง	กรรมการการเลือกตั้ง ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง กรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง กรรมการนับคะแนนเลือกตั้ง หรือผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้ช่วยเหลือการปฏิบัติงานในการเลือกตั้งจงใจไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ทุจริตต่อหน้าที่หรือกระทำการอื่นใดเพื่อขัดขวางมิให้การเป็นไปตามกฎหมาย ประกาศ ระเบียบ หรือคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือคำสั่งของศาลอันเกี่ยวกับการเลือกตั้ง	๑๗, ๑๐๑	จำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปีและปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท	<ul style="list-style-type: none"> - ก่อน/วันเลือกตั้ง - ใช้สำหรับการเลือกตั้งวุฒิสภาสมาชิก - ให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดสิบปี
๒	เป็นเจ้าของบ้าน ดำเนินการหรือยินยอมให้มีการดำเนินการแจ้งย้ายบุคคลเข้ามาในทะเบียนบ้าน เพื่อทุจริตในการเลือกตั้ง	เจ้าบ้านดำเนินการหรือยินยอมให้มีการดำเนินการแจ้งย้ายบุคคลใดเข้ามาในทะเบียนบ้านของตนโดยบุคคลนั้นมีได้มาอยู่อาศัยจริงเพื่อเจตนาทุจริตในการเลือกตั้ง	๒๔, ๙๙	จำคุกไม่เกินสองปีหรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ	<ul style="list-style-type: none"> - ก่อนวันเลือกตั้ง - มีเจตนาเพื่อทุจริตในการเลือกตั้ง - ใช้สำหรับการเลือกตั้งวุฒิสมาชิกด้วย

ความผิดตาม พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง ส.ส. และ ส.ว. พ.ศ. ๒๕๕๐

ลำดับ	ฐานความผิด	องค์ประกอบ	มาตรา	อัตราโทษ	ข้อสังเกต
๓	สมัครรับเลือกตั้งโดยรู้ว่าไม่มีสิทธิ	ผู้ใดรู้อยู่แล้วว่าตนไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาได้รับสมัครรับเลือกตั้งหรือยินยอมให้พรรคการเมืองเสนอชื่อในการสมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อโดยรู้อยู่แล้วว่าตนเป็นผู้ไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง หรือสมัครรับเลือกตั้งในนามพรรคการเมืองมากกว่าหนึ่งพรรคหรือสมัครรับเลือกตั้งทั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งและแบบบัญชีรายชื่อ	๓๐. ๑๐๐	จำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท	<ul style="list-style-type: none"> - ก่อนวันเลือกตั้ง - เจตนาพิเศษโดยรู้ - อยู่ว่าไม่มีสิทธิ - ให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดสิบปี
๔	ใช้จ่ายเกินจำนวนเงินที่กำหนด	ผู้สมัคร หรือหัวหน้าพรรคการเมืองใช้จ่ายในการเลือกตั้งเกินจำนวนค่าใช้จ่ายของผู้สมัครที่จะใช้จ่ายในการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งหรือพรรคการเมืองที่จะใช้จ่ายในการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด	๔๐ พรรคสาม ๑๐๒	จำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปีหรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาทหรือปรับเป็นจำนวนสามเท่าของจำนวนเงินที่เกินกว่าจำนวนเงินที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดแล้วแต่จำนวนใดจะมากกว่ากันหรือทั้งจำทั้งปรับ	<ul style="list-style-type: none"> - ค่าใช้จ่ายให้รวมถึงบรรดาเงินหรือทรัพย์สินที่บุคคลใดจ่ายหรือรับว่าจะจ่ายแทนหรือนำมาใช้โดยไม่คิดค่าตอบแทนเพื่อประโยชน์ในการหาเสียงโดยความยินยอมของผู้สมัครหรือพรรคการเมืองนั้นด้วย - ให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดห้าปี

ความผิดตาม พ.ร.บ. ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง ส.ส. และ ส.ว. พ.ศ. ๒๕๕๑

ลำดับ	ฐานความผิด	องค์ประกอบ	มาตรา	อัตราโทษ	ข้อสังเกต
๕	จัดทำบัญชีค่าใช้จ่ายไม่เป็นไปตามที่กำหนด	สมุหบัญชีเลือกตั้งจัดทำบัญชีค่าใช้จ่ายรายรับและรายจ่ายในการหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด	๔๒ วรรคสอง ๑๐๓	จำคุกไม่เกินหนึ่งปีและปรับไม่เกินสองหมื่นบาท	- ก่อน/หลังวันเลือกตั้ง - ให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดห้าปีและห้ามเป็นสมุหบัญชีเลือกตั้งเป็นเวลาห้าปี
๖	ไม่ยื่นบัญชีรายรับและรายจ่ายตามกำหนดหรือยื่นหลักฐานไม่ครบถ้วน	ผู้สมัครหรือหัวหน้าพรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อไม่ยื่นรายการค่าใช้จ่ายบัญชีรายรับและรายจ่ายที่สมุหบัญชีเลือกตั้งจัดทำขึ้น และผู้สมัครหรือหัวหน้าพรรคการเมืองได้รับรองความถูกต้องต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในกำหนดเก้าสิบวันหลังจากวันประกาศผลเลือกตั้ง หรือยื่นหลักฐานค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่ได้จ่ายไปแล้วและที่ยังค้างชำระ รวมทั้งหลักฐานที่เกี่ยวข้องไม่ถูกต้องครบถ้วนตามความเป็นจริง	๔๓, ๑๐๔ วรรค หนึ่ง	จำคุกไม่เกินสองปีหรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ	- หลังวันเลือกตั้ง - ให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดห้าปี

ความผิดตาม พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง ส.ส. และ ส.ว. พ.ศ. ๒๕๕๐

ลำดับ	ฐานความผิด	องค์ประกอบ	มาตรา	อัตราโทษ	ข้อสังเกต
๗	ยื่นรายการค่าใช้จ่ายเป็นเท็จ	ผู้สมัครหรือหัวหน้าตั้งพรรคการเมืองยื่นรายการค่าใช้จ่ายเป็นเท็จ	๔๓, ๑๐๔ วรรคสอง	จำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปีและปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท	- หลังวันเลือกตั้ง - ให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดห้าปี
๘	ชื่อเสียงเลือกตั้งด้วยการจัดทำให้เสนอให้ สัญญาว่าจะให้ หรือจัดเตรียมเพื่อจะให้ทรัพย์สินหรือผลประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้แก่ผู้ใด	ผู้สมัคร หรือผู้ใดกระทำการจัดทำให้เสนอให้ สัญญาว่าจะให้ หรือจัดเตรียมเพื่อจะให้ทรัพย์สินหรือผลประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้แก่ผู้ใดเพื่อจะจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้แก่ตนเองหรือผู้สมัครอื่นหรือพรรคการเมืองใดหรือให้แก่วันการลงคะแนนให้แก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมือง	๔๔ (๑), ๑๐๐	จำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปีและปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท	- ผู้กระทำได้แก่ผู้สมัครหรือผู้ใด - ก่อน/ในวันเลือกตั้ง - ใช้สำหรับการเลือกตั้งวุฒิสมาชิกด้วย - ให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดสิบปี
๙	ชื่อเสียงเลือกตั้งด้วยการให้ เสนอให้ หรือสัญญาว่าจะให้เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยอ้อมแก่ชุมชน สมาคม มูลนิธิ สถาบัน การศึกษา สถานสงเคราะห์หรือสถาบันอื่นใด	ผู้สมัคร หรือผู้ใดกระทำการให้ เสนอให้ หรือสัญญาว่าจะให้เงินหรือทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยอ้อมแก่ชุมชน สมาคม มูลนิธิ วัด สถาบันการศึกษา สถานสงเคราะห์หรือสถาบันอื่นใดเพื่อจะจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลง	๔๔ (๒), ๑๐๐	จำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปีและปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท	- ผู้กระทำได้แก่ผู้สมัครหรือผู้ใด - ก่อน/ในวันเลือกตั้ง - ใช้สำหรับการเลือกตั้งวุฒิสมาชิกด้วย - ให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดสิบปี

ความผิดตาม พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง ส.ส. และ ส.ว. พ.ศ. ๒๕๕๐

ลำดับ	ฐานความผิด	องค์ประกอบ	มาตรา	อัตราโทษ	ข้อสังเกต
		คะแนนเสียงเลือกตั้งให้แก่ตนเองหรือผู้สมัครอื่นหรือพรรคการเมืองหรือให้การงดเว้นการลงคะแนนให้แก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมือง			
๑๐	ข้อเสียงเลือกตั้งโดยการทำการโฆษณาหาเสียงด้วยการจัดให้มีมหรสพหรือการรื่นเริงต่าง ๆ	ผู้สมัครหรือผู้ใดกระทำการโฆษณาหาเสียงด้วยการจัดให้มีมหรสพหรือการรื่นเริงต่าง ๆ เพื่อจะจงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้แก่ตนเองหรือผู้สมัครอื่นหรือพรรคการเมืองใดหรือให้งดเว้นการลงคะแนนให้แก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใด	๔๔ (๓), ๑๐๑	จำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปีและปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้กระทำผิดได้แก่ผู้สมัครหรือผู้ใด - ใช้สำหรับการเลือกตั้งวุฒิสมาชิกด้วย - ให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดสิบปี
๑๑	ข้อเสียงเลือกตั้งด้วยการเลี้ยงหรือรับจะจัดเลี้ยงผู้ใด	ผู้สมัคร หรือผู้ใดกระทำการเลี้ยงหรือรับจะจัดเลี้ยงผู้ใดเพื่อจะจงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้แก่ตนเองหรือผู้สมัครอื่นหรือพรรคการเมืองใดหรือให้งดเว้นการลงคะแนนให้แก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใด	๔๔ (๔), ๑๐๑	จำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปีและปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้กระทำผิดได้แก่ผู้สมัครหรือผู้ใด - ใช้สำหรับการเลือกตั้งวุฒิสมาชิกด้วย - ให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดสิบปี

ความผิดตาม พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง ส.ส. และ ส.ว. พ.ศ. ๒๕๕๑

ลำดับ	ฐานความผิด	องค์ประกอบ	มาตรา	อัตราโทษ	ข้อสังเกต
๑๒	ข้อเสียงเลือกตั้งด้วยการหลอกลวง บังคับ ชูเชิญ ใช้อิทธิพลคุกคาม ใส่ร้ายด้วยความเท็จหรือ จูงใจให้เข้าใจผิดในคะแนนนิยมของผู้สมัคร หรือ พรรคการเมืองใด	ผู้สมัคร หรือผู้ใดกระทำการหลอกลวง บังคับ ชูเชิญ ใช้อิทธิพลคุกคาม ใส่ร้ายด้วยความเท็จหรือ จูงใจให้เข้าใจผิดในคะแนนนิยมของผู้สมัครหรือ พรรคการเมืองใด เพื่อจะจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้แก่ตนเองหรือผู้สมัครอื่น หรือพรรคการเมืองใด หรือให้งดเว้นการลงคะแนนให้แก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใด	๔๔ (๕). ๑๐๑	จำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปีและปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้กระทำผิดได้แก่ผู้สมัครหรือผู้ใด - ก่อน/ในวันเลือกตั้ง - ใช้สำหรับการเลือกตั้งวุฒิสมาชิกด้วย - ให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดสิบปี
๑๓	จัดยานพาหนะรับ-ส่งผู้มีสิทธิเลือกตั้งโดยไม่ต้องเสียค่าโดยสารหรือค่าจ้าง	ผู้ใดจัดยานพาหนะนำผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปยังที่เลือกตั้งเพื่อการเลือกตั้ง หรือนำกลับไปจากที่เลือกตั้งหรือจัดให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปยังที่เลือกตั้งหรือกลับจากที่เลือกตั้งโดยไม่ต้องเสียค่าโดยสารยานพาหนะหรือค่าจ้าง ซึ่งต้องเสียตามปกติเพื่อจูงใจหรือควบคุมให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปลงคะแนนให้แก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใด	๔๕ วรรค หนึ่ง, ๑๐๕	จำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ	<ul style="list-style-type: none"> - ในวันเลือกตั้ง - หน่วยงานของรัฐจัดยานพาหนะเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้ - ใช้สำหรับการเลือกตั้งวุฒิสมาชิกด้วย - ให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดห้าปี

ความผิดตาม พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง ส.ส. และ ส.ว. พ.ศ. ๒๕๕๑

ลำดับ	ฐานความผิด	องค์ประกอบ	มาตรา	อัตราโทษ	ข้อสังเกต
๑๔	คนต่างด้าวช่วยเหลือในการเลือกตั้ง	ผู้ใดซึ่งมิได้มีสัญชาติไทยเข้ามามีส่วนช่วยเหลือในการหาเสียงเลือกตั้ง หรือกระทำการใด ๆ เพื่อประโยชน์แห่งการเลือกตั้งโดยประการที่เป็นคุณหรือโทษแก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใด	๔๖. ๑๐๖	จำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท	<ul style="list-style-type: none"> - ก่อน/ในวันเลือกตั้ง - การช่วยราชการหรือเป็นการประกอบอาชีพตามปกติโดยสุจริตไม่ผิด
๑๕	ใช้ตำแหน่งหน้าที่กระทำการเพื่อเป็นคุณหรือโทษแก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองโดยมิชอบด้วยกฎหมาย	เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบด้วยกฎหมายกระทำการใด ๆ เพื่อเป็นคุณหรือโทษแก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมือง	๔๗. วรรค หนึ่ง. ๑๐๑	จำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท	<ul style="list-style-type: none"> - ใช้สำหรับการเลือกตั้งวุฒิสมาชิกด้วย - การปฏิบัติหน้าที่ตามปกติ หรือการแนะนำหรือช่วยเหลือในการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งโดยมิได้เกี่ยวข้องกับ การปฏิบัติหน้าที่ แม้ว่าจะ เป็นคุณหรือโทษแก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใดไม่ผิด - ให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง มีกำหนดสิบปี

ความผิดตาม พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง ส.ส. และ ส.ว. พ.ศ. ๒๕๕๐

ลำดับ	ฐานความผิด	องค์ประกอบ	มาตรา	อัตราโทษ	ข้อสังเกต
๑๖	ทำการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งในเวลาที่ถูกห้าม	ผู้ใดทำการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งโดยวิธีการใด ๆ ไม่ว่าจะเป็นผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใดนับตั้งแต่วันที่ ๑๕.๐๐ น. ของวันก่อนวันเลือกตั้งหนึ่งวันจนสิ้นสุดวันเลือกตั้ง	๔๔. ๑๐๗	จำคุกไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ	- ก่อน/ในวันเลือกตั้ง - ผู้ใด
๑๗	ปิดประกาศ ฯลฯ ในสาธารณสถาน นอกที่รัฐจัดไว้หรือจัดสรรเวลาออกอากาศนอกเวลาที่รัฐจัดหรือกระทำกิจการอื่นที่รัฐไม่สนับสนุน	ผู้สมัคร พรรคการเมือง หรือผู้ใดปิดประกาศและติดแผ่นป้ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งในสาธารณสถานนอกจากที่ซึ่งเป็นของรัฐจัดไว้หรือจัดสรรเวลาออกอากาศทางวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ให้แก่พรรคการเมืองหรือกระทำกิจการอื่นที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดให้รัฐสนับสนุน	๕๐. ๑๐๗	จำคุกไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ	- ก่อน/ในวันเลือกตั้ง - ผู้ใด
๑๘	พยายามลงคะแนน หรือลงคะแนนเลือกตั้งโดยเป็นผู้ไม่มีสิทธิ	ผู้ใดรู้อยู่แล้วว่าตนเป็นผู้ไม่มีสิทธิเลือกตั้งหรือไม่สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งนั้น พยายามลงคะแนนเลือกตั้งหรือลงคะแนนเลือกตั้งโดยแสดงบัตรประจำตัว	๕๔. ๑๐๑	จำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปีและปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท	- ผู้ใดรู้อยู่แล้วว่าไม่มีสิทธิ - วันเลือกตั้ง - ใช้สำหรับการเลือกตั้งวุฒิสมาชิกด้วย - ให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งกำหนดสิบปี

ความผิดตาม พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง ส.ส. และ ส.ว. พ.ศ. ๒๕๕๑

ลำดับ	ฐานความผิด	องค์ประกอบ	มาตรา	อัตราโทษ	ข้อสังเกต
		ประชาชนหรือหลักฐานอื่นที่มีได้มีไว้สำหรับตนหรือที่ปลอมแปลงขึ้นต่อกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งเพื่อลงคะแนนเลือกตั้ง			
๑๙	ใช้บัตรอื่นลงคะแนนเลือกตั้ง	ผู้มีสิทธิเลือกตั้งใช้บัตรอื่นที่มีใช้บัตรเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งหรือแบบบัญชีรายชื่อลงคะแนนเลือกตั้ง	๕๙ วรรค หนึ่ง. ๑๑๐	จำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปีและปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง - วันเลือกตั้ง - ใช้สำหรับการเลือกตั้งวุฒิสมาชิกด้วย - ให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง มีกำหนดสิบปี
๒๐	นำบัตรเลือกตั้งออกจากที่เลือกตั้ง	ผู้มีสิทธิเลือกตั้งนำบัตรเลือกตั้งออกไปจากที่เลือกตั้ง	๕๙ วรรค สอง. ๑๑๑	จำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปีหรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง - วันเลือกตั้ง - ใช้สำหรับการเลือกตั้งวุฒิสมาชิกด้วย - ให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง มีกำหนดห้าปี
๒๑	ทำเครื่องหมายเป็นที่สังเกตบนบัตรเลือกตั้ง	ผู้ใดทำเครื่องหมายเพื่อเป็นที่สังเกตโดยวิธีใดไว้ที่บัตรเลือกตั้ง	๖๐. ๑๑๑	จำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปีหรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ	<ul style="list-style-type: none"> - ก่อนในวันเลือกตั้ง - ใช้สำหรับการเลือกตั้งวุฒิสมาชิกด้วย - ให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง มีกำหนดห้าปี

ความผิดตาม พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง ส.ส. และ ส.ว. พ.ศ. ๒๕๕๐

ลำดับ	ฐานความผิด	องค์ประกอบ	มาตรา	อัตราโทษ	ข้อสังเกต
๒๒	<ul style="list-style-type: none"> - นำบัตรใส่ในหีบบัตรเลือกตั้งโดยไม่มีอำนาจ - กระทำการในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเพื่อแสดงว่ามีผู้มาแสดงตนลงคะแนนโดยผิด - กระทำการให้มีบัตรเลือกตั้งเพิ่มขึ้น 	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้ใดนำบัตรเลือกตั้งใส่ในหีบบัตรเลือกตั้งโดยไม่มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมายหรือ - กระทำการใดในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งเพื่อแสดงว่ามีผู้มาแสดงตนเพื่อลงคะแนนโดยผิดไปจากความจริง หรือ - กระทำการใดอันเป็นเหตุให้มีบัตรเลือกตั้งเพิ่มขึ้นจากความจริง 	๖๑. ๑๐๐	จำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปีหรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ	<ul style="list-style-type: none"> - ก่อน/ในวันเลือกตั้ง - ใช้สำหรับการเลือกตั้งวุฒิสมาชิกด้วย - ให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง มีกำหนดห้าปี
๒๓	กระทำการเพื่อมิให้ผู้มีสิทธิไปใช้สิทธิเลือกตั้งได้ชัดเจนหรือหน่วงเหนี่ยวการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง	ผู้ใดกระทำการใดโดยไม่มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมายเพื่อมิให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสามารถใช้สิทธิได้ หรือชัดเจนหรือหน่วงเหนี่ยวมิให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไป ณ ที่เลือกตั้ง หรือเข้าไป ณ ที่ลงคะแนนหรือมิให้ไป ณ ที่เลือกตั้งภายในกำหนดเวลาที่จะลงคะแนนเลือกตั้งได้	๖๒. ๑๑๐	จำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปีหรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้ใด - ก่อน/ในวันเลือกตั้ง - ใช้สำหรับการเลือกตั้งวุฒิสมาชิกด้วย - ให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดห้าปี
๒๔	เรียกทรัพย์สินหรือผลประโยชน์เพื่อจะลงคะแนนเลือกตั้ง หรือดเว้นไม่ลงคะแนนเลือกตั้ง	ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเรียกทรัพย์สินหรือผลประโยชน์อื่นใด สำหรับตนเองหรือผู้อื่นเพื่อจะลงคะแนนเลือกตั้งหรืองดเว้นไม่ลงคะแนนเลือกตั้งให้แก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใด	๖๓. ๑๑๐	จำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปีและปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ	<ul style="list-style-type: none"> - ก่อน/ในวันเลือกตั้ง - ใช้สำหรับการเลือกตั้งวุฒิสมาชิกด้วย - ให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดห้าปี

ความผิดตาม พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง ส.ส. และ ส.ว. พ.ศ. ๒๕๔๐

ลำดับ	ฐานความผิด	องค์ประกอบ	มาตรา	อัตราโทษ	ข้อสังเกต
๒๕	ทำให้บัตรเลือกตั้ง หีบบัตร หรือ เอกสารที่เกี่ยวข้องเสียหาย	ผู้ใด ซึ่งไม่มีอำนาจ โดยชอบด้วยกฎหมายเปิด ทำลาย ทำให้เสียหาย ทำให้เปลี่ยนแปลงหรือ ทำให้ไร้ประโยชน์ หรือ นำไปซึ่งหีบบัตรเลือกตั้ง หรือบัตรเลือกตั้ง หรือ เอกสารหลักฐานที่ เกี่ยวข้องที่คณะกรรมการ ประจำหน่วยเลือกตั้งจัดส่ง ไปยังสถานที่นับคะแนนนับตั้งแต่เวลาที่ ได้เปิดและปิดหีบบัตรเลือกตั้ง หรือภายหลัง เวลาที่ได้ปิดช่องใส่บัตรเลือกตั้งของหีบบัตรเลือกตั้งแล้ว	๖๖, ๑๐๐	จำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึง สิบปี และปรับตั้งแต่ สองหมื่นบาทถึงสอง แสนบาท	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้ใดซึ่งไม่มีอำนาจ - ขณะลงคะแนนเลือกตั้งและหลังลงคะแนน - ใช้สำหรับการเลือกตั้งวุฒิสมาชิกด้วย - ให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง มีกำหนดสิบปี
๒๖	<ul style="list-style-type: none"> - จงใจนับบัตรหรือคะแนนให้ผิดความจริง - จงใจรวมคะแนนให้ผิดความจริง - จงใจกระทำโดยมิได้มีอำนาจให้บัตรชำรุดหรือเสียหาย - จงใจกระทำแก่บัตรเสียเพื่อใช้เป็นบัตรที่ใช้ได้ - จงใจอ่านบัตรเลือกตั้งให้ผิด 	<p>กรรมการนับคะแนนเลือกตั้งจงใจ</p> <ul style="list-style-type: none"> - นับบัตรเลือกตั้งหรือคะแนนในการเลือกตั้งให้ผิดไปจากความจริง หรือ - รวมคะแนนให้ผิดไป หรือ - กระทำการด้วยประการใด โดยมิได้มีอำนาจกระทำ โดยชอบด้วยกฎหมาย ให้บัตรเลือกตั้งชำรุดหรือเสียหายหรือให้ 	๗๑, ๑๐๐	จำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึง สิบปี และปรับตั้งแต่ สองหมื่นบาทถึงสอง แสนบาท	<ul style="list-style-type: none"> - กรรมการนับคะแนน - วันเลือกตั้ง - ใช้สำหรับการเลือกตั้งวุฒิสมาชิกด้วย - เฉพาะการนับคะแนนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรระบบแบ่งเขตเลือกตั้ง - ให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง มีกำหนดสิบปี

ความผิดตาม พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง ส.ส. และ ส.ว. พ.ศ. ๒๕๕๐

ลำดับ	ฐานความผิด	องค์ประกอบ	มาตรา	อัตราโทษ	ข้อสังเกต
	ไปหรือ - จงใจทำรายงาน การเลือกตั้ง ไม่ตรงความ จริง	เป็นบัตรเสีย หรือ - กระทำการด้วย ประการใดแก่บัตร เสียเพื่อให้เป็นบัตร ที่ใช้ได้หรือ - อ่านบัตรเลือกตั้ง ให้ผิดไปจากความ จริง หรือ - ทำรายงานการ เลือกตั้งไม่ตรง ความเป็นจริง			
๒๓๗	ไม่ระงับหรือ แก้ไขการกระทำตาม เงื่อนไขและระยะ เวลาที่คณะกรรมการ การเลือกตั้งมี คำสั่ง	ผู้ใดกระทำการใด ๆ เพื่อ ประ โยชน์ แก่ ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใด อันอาจทำให้ การเลือกตั้งมิได้เป็นไป โดยสุจริตและเที่ยง ธรรมและไม่ระงับหรือ แก้ไขตามเงื่อนไขและ ระยะเวลาที่ คณะ กรรมการการเลือกตั้งมี คำสั่งกำหนด	๔๕/๔ วรรค หนึ่ง. ๑๐๗	จำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่ง หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้ง ปรับ	- ผู้ใด - จะต้องมียกข้อ กกต. ก่อน
๒๔	ฝ่าฝืนหรือไม่ ปฏิบัติตามในการเข้าไป ในเคหสถาน สถานที่ หรือยานพาหนะ	ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ ปฏิบัติ ตาม ที่ คณะ กรรมการเลือกตั้งหรือ กรรมการการเลือกตั้ง ซึ่ง คณะกรรมการการเลือก ตั้งมอบหมายหรือฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามที่ กรรมการการเลือกตั้ง ประจำจังหวัดหรือ เจ้าหน้าที่อื่น ซึ่งคณะ	๔๕/๑๐ ๑๑๑/๑ วรรค หนึ่ง	จำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสอง หมื่นบาท หรือทั้งจำ ทั้งปรับ	- ให้ใช้บังคับนับแต่วัน ที่มี พรฎ. ให้มี การเลือกตั้งถึงวัน ประกาศผลการเลือกตั้ง - ในกรณีที่มีเหตุอัน ควรเชื่อได้ว่าหาก เน้นเข้าเอกสาร ทรัพย์สิน หรือ พยานหลักฐานจะ ถูกยกย้ายชุกชอน

ความผิดตาม พ.ร.บ. ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง ส.ส. และ ส.ว. พ.ศ. ๒๕๕๐

ลำดับ	ฐานความผิด	องค์ประกอบ	มาตรา	อัตราโทษ	ข้อสังเกต
		กรรมการการเลือกตั้งมอบอำนาจฯ ให้เข้าไปในเคหสถาน สถานที่หรือยานพาหนะใด ๆ เมื่อมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการกระทำอันเป็นการฝ่าฝืน พ.ร.บ. นี้เพื่อตรวจค้น ยึดหรืออายัดเอกสารทรัพย์สินหรือพยานหลักฐานใด ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการสืบสวนสอบสวนหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการเลือกตั้งและป้องกันมิให้มีการเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม			หรือทำให้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม จะเข้าทำการค้นโดยไม่ต้องมีหมายค้นก็ได้ และต้องบันทึกพฤติการณ์แห่งกรณีไว้ - กกต. จว. หรือเจ้าหน้าที่อื่นผู้ได้รับมอบอำนาจต้องของหมายศาล
๒๓	ไม่แจ้งรายงานทำธุรกรรมหรือการโอนเงินตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งหรือกรรมการที่มอบหมายร้องขอ	ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งหรือกรรมการการเลือกตั้งที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมายขอให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินแจ้งรายงานการทำธุรกรรมของบุคคลที่น่าจะเกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งขอให้แจ้งให้ทราบหรือธนาคารแห่งประเทศไทยหรือธนาคารพาณิชย์ตามกฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงินอื่นฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามที่คณะ	๔๕/๑๐ (๒) ๑๐๑/๑ วรรค หนึ่ง	จำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ	ผู้ใดกระทำความผิด ได้แก่ หัวหน้าผู้รับผิดชอบในสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ธนาคารพาณิชย์ตามกฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงินอื่นแล้วแต่กรณีนั้น

ความผิดตาม พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง ส.ส. และ ส.ว. พ.ศ. ๒๕๕๐

ลำดับ	ฐานความผิด	องค์ประกอบ	มาตรา	อัตราโทษ	ข้อสังเกต
		กรรมการการเลือกตั้งขอให้แจ้งให้ทราบถึงการโอนเงิน ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการสืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริง			
๓๐	กระทำให้บุคคลอื่นล่วงรู้ข้อมูลจากสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินหรือธนาคารหรือสถาบันการเงิน	ผู้ใดกระทำให้บุคคลอื่นล่วงรู้ข้อมูลที่คณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับ ตาม (ลำดับ ๒๙) มาตรา ๔๕/๑๐ (๒) โดยมีใช่เป็นการปฏิบัติการตามอำนาจหน้าที่หรือตามกฎหมาย	๑๑๑/๑ วรรค สอง ๔๕/ ๑๐ (๒)	จำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ	- ผู้ใด - เปิดเผยข้อมูลหลังจากคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับแล้ว
๓๑	ขัดขวางหรือหน่วงเหนี่ยวหรือไม่ให้ความสะดวกการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของผู้ได้บังคับบัญชาหรือลูกจ้าง	ผู้บังคับบัญชาหรือนายจ้างขัดขวางหรือหน่วงเหนี่ยวหรือไม่ให้ความสะดวกพอสมควรต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของผู้ได้บังคับบัญชาหรือลูกจ้าง	๙๔	จำคุกไม่เกินสองปีหรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ	- ก่อน/ในวันเลือกตั้ง
๓๒	ดำเนินการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา	ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาหรือบุคคลใดดำเนินการหาเสียงเลือกตั้ง (เว้นแต่การแนะนำตัวผู้สมัคร)	๙๑. ๑๐๑	จำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปีและปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท	- เฉพาะเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา - ให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง มีกำหนดสิบปี
๓๓	กระทำการอันเป็นเท็จให้ผู้อื่นเข้าใจผิดว่าผู้สมัครกระทำการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย	ผู้ใดกระทำการอันเป็นเท็จเพื่อให้ผู้อื่นเข้าใจผิดว่า ผู้สมัครผู้ใดกระทำการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้	๑๐๑/๑ วรรค หนึ่ง	จำคุกไม่เกินสองปีหรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท	- ผู้ใด - ให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดห้าปี

ความผิดตาม พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง ส.ส. และ ส.ว. พ.ศ. ๒๕๔๐

ลำดับ	ฐานความผิด	องค์ประกอบ	มาตรา	อัตราโทษ	ข้อสังเกต
๓๔	กระทำตามลำดับ ๓๓ เพื่อแก้งัดให้ผู้สมัครถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งหรือไม่ให้มีการประกาศผลการเลือกตั้ง	ถ้าการกระทำตามลำดับ ๓๓ เป็นการเพื่อจะแก้งัดให้ผู้สมัครนั้นถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งหรือไม่ให้มีการประกาศผลการเลือกตั้ง	๑๐๑/๑ วรรค สอง	จำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่ง แสนบาทถึงสองแสน บาท	- ผู้ใด - ให้ศาลสั่งเพิกถอน สิทธิเลือกตั้งมี กำหนดสิบปี
๓๕	กระทำตามลำดับ ๓๓ เป็นการแจ้งหรือให้ถ้อยคำต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง	ถ้าการกระทำตามลำดับ ๓๓ เป็นการแจ้งหรือให้ถ้อยคำต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง	๑๐๑/๑ วรรค สาม	จำคุกตั้งแต่เจ็ดปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่ง แสนสี่หมื่นบาทถึงสอง แสนบาท	- ผู้ใด - ให้ศาลสั่งเพิกถอน สิทธิเลือกตั้งมี กำหนดยี่สิบปี
๓๖	ถ้าการกระทำตามลำดับ ๓๔, ๓๕ เป็นการกระทำหรือก่อให้เกิดผู้อื่นกระทำ สนับสนุนหรือรู้เห็นเป็นใจของหัวหน้าพรรคการเมือง	ถ้าการกระทำตามลำดับ ๓๔ หรือลำดับ ๓๕ เป็นการกระทำ หรือก่อให้เกิดผู้อื่นกระทำ สนับสนุนหรือรู้เห็นเป็นใจของหัวหน้าพรรคการเมือง ให้ถือว่าพรรคการเมืองนั้นกระทำการอันอาจเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐ ตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง	๑๐๑/๑ วรรค สี่	เป็นความผิดต่อความ มั่นคงของรัฐตาม กฎหมายประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วย พรรคการเมือง	

ความผิดตาม พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง ส.ส. และ ส.ว. พ.ศ. ๒๕๔๑

ลำดับ	ฐานความผิด	องค์ประกอบ	มาตรา	อัตราโทษ	ข้อสังเกต
๓๗	เจ้าพนักงานทำให้บัตรเลือกตั้งชำรุดเสียหายหรือให้เป็นบัตรเสียหรือทำบัตรเสียเพื่อให้เป็นบัตรที่ใช้ได้	เจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งจงใจกระทำด้วยประการใด ๆ ให้บัตรเลือกตั้งชำรุดเสียหาย หรือให้เป็นบัตรเสียหรือกระทำด้วยประการใด ๆ แก่บัตรเสียเพื่อให้เป็นบัตรที่ใช้ได้	๑๐๘ วรรค สอง	จำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท	<ul style="list-style-type: none"> - เจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง - ในวันเลือกตั้ง - ให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดสิบปี
๓๘	เปิดเผยชื่อผู้มีสิทธิมาหรือยังไม่มาลงคะแนน	กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งเปิดเผยให้แก่ผู้ใดทราบว่ามีสิทธิเลือกตั้ง ผู้ใดมาลงคะแนนหรือยังไม่มาลงคะแนนเพื่อเป็นคุณหรือโทษแก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใดในระหว่างเวลาเปิดการลงคะแนนเลือกตั้งจนถึงเวลาปิดการลงคะแนนเลือกตั้ง	๑๐๙	จำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ	<ul style="list-style-type: none"> - ในวันเลือกตั้ง - เฉพาะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง
๓๙	ขัดขวางไม่ให้มีการส่งหีบบัตรหรือสิ่งที่ใช้แทนหีบบัตรหรือเพื่อให้การส่งล่าช้า	ผู้ใดจงใจขัดขวางมิให้มีการส่งหีบบัตรเลือกตั้งหรือสิ่งที่ใช้แทนหีบบัตรเลือกตั้งไปยังสถานที่นับคะแนนหรือกระทำการเพื่อให้การส่งล่าช้า	๑๑๐	จำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้ใด - ก่อน/ในวันเลือกตั้ง - ให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดสิบปี

ความผิดตาม พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง ส.ส. และ ส.ว. พ.ศ. ๒๕๕๑

ลำดับ	ฐานความผิด	องค์ประกอบ	มาตรา	อัตราโทษ	ข้อสังเกต
๔๐	ขาย จำหน่าย จ่ายแจก หรือจัดเลี้ยง สุราในเขตเลือกตั้งในวันเวลาห้าม	ผู้ใดขาย จำหน่าย จ่ายแจกหรือจัดเลี้ยงสุราทุกชนิดในเขตเลือกตั้งในระหว่างเวลา๑๔.๐๐น.ของวันก่อนวันเลือกตั้งหนึ่งวันจนสิ้นสุดวันเลือกตั้ง	๑๑๒	จำคุกไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ	- ผู้ใด - ก่อน/ในวันเลือกตั้ง
๔๑	เล่นหรือจัดให้มีการพนันชั้นต่อเกี่ยวกับผลการเลือกตั้ง	ผู้ใดเล่นหรือจัดให้มีการเล่นการพนันชั้นต่อใด ๆ เกี่ยวกับผลการเลือกตั้ง	๑๑๓	จำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ	- ผู้ใด - ก่อน/ในวันเลือกตั้ง - ให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดห้าปี
๔๒	การรับผิดชดใช้ค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งใหม่	ในกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาลงโทษผู้ใดฐานกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ และผู้นั้นเป็นผู้ทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม หรือเป็นผู้กระทำการใดอันเป็นเท็จเพื่อจะแก่งัดให้ผู้สมัครถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งหรือเพื่อไม่ให้เกิดการประกาศผลการเลือกตั้งตามมาตรา ๑๐๑/๑วรรคสอง อันเป็นเหตุให้ต้องมีการเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งหรือเขตเลือกตั้งใด	๑๑๓/๑วรรคหนึ่ง		- ให้ศาลมีคำพิพากษาว่าผู้นั้นต้องรับผิดชดใช้ค่าใช้จ่ายสำหรับการเลือกตั้งใหม่นั้นด้วย ทั้งนี้โดยคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับยกเว้นค่าฤชาธรรมเนียมศาลตามกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

ความผิดตาม พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง ส.ส. และ ส.ว. พ.ศ. ๒๕๕๐

ลำดับ	ฐานความผิด	องค์ประกอบ	มาตรา	อัตราโทษ	ข้อสังเกต
๔๓	กรณีหลายคน ร่วมกระทำผิดตาม ลำดับ ๔๒	ความผิดตามลำดับที่ ๔๒	๑๐๓/๑ วรรค สอง		ให้รับ ผิด ชด ใช้ ค่าใช้จ่ายสำหรับการ เลือกตั้งใหม่โดยให้ ทุกคนรับ ผิด ชด ใช้ ค่าใช้จ่ายร่วมกันอย่าง ลูกหนี้ร่วม
๔๔	การรับผิดชอบ ค่าใช้จ่ายในการ เลือกตั้ง ส.ส. แบบ แบ่งเขต กรณีได้ รับ แต่งตั้ง เป็น รัฐมนตรี	กรณีที่สมาชิกสภา ผู้แทนราษฎรแบบแบ่ง เขตเลือกตั้งได้รับแต่งตั้ง เป็นนายกรัฐมนตรีหรือ รัฐมนตรี	๑๐๓/๑ วรรค สาม		ให้สมาชิกสภาผู้ แทนราษฎรผู้นั้นและ พรรคการเมือง ที่ สมาชิกสภาผู้แทน ราษฎรผู้นั้นสังกัดอยู่ ร่วมกันรับผิดชอบค่า ใช้จ่ายในการเลือกตั้ง แทนตำแหน่งที่ว่างใน เขตเลือกตั้งนั้นด้วย

ต้นฉบับไม่มีหน้านี้

ต้นฉบับไม่มีหน้านี้

๘. นายปราโมทย์ ลำดับวงศ์ ผู้อำนวยการฝ่ายอำนวยการ	เป็นคณะทำงาน
๙. นายสิริพงษ์ พงษ์พานิช ผู้อำนวยการฝ่ายสืบสวนสอบสวนกรุงเทพฯ	เป็นคณะทำงาน
๑๐. ว่าที่ ร้อยตรี วันชัย ใจกุล เจ้าพนักงานการเลือกตั้ง ๗	เป็นคณะทำงาน
๑๑. นางสาวนาตยา ทิพย์วัลย์ เจ้าพนักงานการเลือกตั้ง ๗	เป็นคณะทำงาน
๑๒. นายกฤษ เอื้อวงศ์ ผู้อำนวยการฝ่ายพัฒนาพรรคการเมืองฯ	เป็นคณะทำงานและเลขานุการ
๑๓. นายวีระพล พุ่มอัมพล เจ้าพนักงานการเลือกตั้ง ๗	เป็นคณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๔. นายสมชาย เทพอาริพันธ์ เจ้าพนักงานการเลือกตั้ง ๗	เป็นคณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๕. นายอภิวัฒน์ เรืองทรัพย์ เจ้าพนักงานการเลือกตั้ง ๔	เป็นคณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ

ให้คณะทำงานมีหน้าที่ในการพิจารณากำหนดเนื้อหาในการจัดทำคู่มือผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และมีหน้าที่ในการให้คำปรึกษาแนะนำตลอดจนดำเนินการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องจนการจัดทำคู่มือสำเร็จลุล่วงด้วยดี

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗

พลตำรวจตรี

(เอกชัย วารุณประภา)

เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง

สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม
สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง
๔๔ อาคารศรีจตุรวิทย์ ถนนระนองที่ ๑ ปทุมวัน กรุงเทพฯ ๑๐๓๓๐
โทรศัพท์ ๐ ๒๖๑๓ ๗๓๓๓ ต่อ ๒๑๐๐-๒๑๐๗ โทรสาร ๐ ๒๒๑๙ ๓๔๑๑
www.ect.go.th, E-mail : ectmedia@ect.go.th
สายด่วนเลือกตั้ง ๑๑๗๑